T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ DÖNEME YÖNELİK PEYGAMBER HİKÂYELERİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Beyzanur KAYA

BURSA – 2025

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ DÖNEME YÖNELİK PEYGAMBER HİKÂYELERİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Beyzanur KAYA

Danışman:
Doç. Dr. Mehmet ŞANVER

BURSA – 2025

TEZ ONAY SAYFASI

T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Din Eğitimi Anabilim Dalı'nda **702221011** numaralı **Beyzanur KAYA**'nın hazırladığı **"**OKUL ÖNCESİ DÖNEME YÖNELİK PEYGAMBER HİKÂYELERİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ**"** konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 08.08.2025 günü 11:00 – 12:30 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin BAŞARILI olduğuna OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Üye
(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)
Doç. Dr. Mehmet ŞANVER
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Prof. Dr. İsmail SAĞLAM
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Ahmet Ali ÇANAKÇI
Balıkesir Üniversitesi

08/08/2025

YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 01/07/2025

Tez Başlığı / Konusu: Okul Öncesi Döneme Yönelik Peygamber Hikâyelerinin Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 204 sayfalık kısmına ilişkin, 16/06/2025 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

1- Kaynakça hariç
2- Alıntılar hariç/dahil
3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

01/07/2025

Adı Soyadı: Beyzanur KAYA

Öğrenci No: 702221011

Anabilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimleri

Programı: Din Eğitimi

Statüsü: Yüksek Lisans

Danışman
Doç. Dr. Mehmet ŞANVER

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak sunduğum " Okul Öncesi Döneme Yönelik Peygamber Hikâyelerinin Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

01/07/2025

Adı Soyadı: Beyzanur KAYA
Öğrenci No: 702221011
Anabilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimleri
Programı: Din Eğitimi
Statüsü: Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	Beyzanur KAYA
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri
Bilim Dalı	Din Eğitimi
Tezin Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Mehmet ŞANVER

OKUL ÖNCESİ DÖNEME YÖNELİK PEYGAMBER HİKAYELERİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu çalışmada, okul öncesi eğitim düzeyine yönelik olarak yayımlanan peygamber hikâyeleri kitaplarının eğitimci görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın temel odağını, bu kitapların çocuk edebiyatı ölçütlerine, pedagojik uygunluk düzeyine ve din eğitimi bağlamındaki işlevselliğine ilişkin eğitimcilerin görüşlerini ortaya konulması oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma desenine dayalı içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan bir anket geliştirilmiş; veriler Türkiye'nin farklı illerinde okul öncesi düzeyde aktif görev yapan 24 eğitimciden elde edilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiş; kitapların resimleme, dil ve anlatım, değer aktarımı, yaş grubu uygunluğu gibi yönleri başlıklar altında değerlendirilmiştir. Eğitimci görüşleri doğrultusunda, yayınevleri arasında içeriksel ve biçimsel anlamda dikkate değer farkların bulunup bulunmadığı da incelenmiştir. Araştırma bulguları, eğitimcilerin din eğitimine yönelik kitaplarda materyal uygunluğunu ve tercihlerini belirlerken yaş grubu uygunluğu, içerik bütünlüğü ve kavramların somutlaştırılma düzeyi gibi ölçütlere önem verdiklerini göstermektedir. Bu durum, materyallerin yalnızca tematik içeriklerine göre değil; aynı zamanda çocukların gelişimsel özelliklerine hitap etme kapasitesi, pedagojik yapılandırılmışlık ve anlaşılabilirlik gibi çok boyutlu pedagojik nitelikler temelinde değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Ayrıca bu ölçütler açısından incelenen yayınevleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Peygamber Hikâyeleri, Çocuk Kitapları, Dinî Çocuk Kitapları, Okul Öncesi Hikâyeleri, Değerler Eğitimi, Erken Çocuklukta Din Eğitimi

ABSTRACT

Name and Surname	Beyzanur KAYA
University	Bursa Uludag University
Institution	Social Sciences Institute
Field	Philosophy and Religious Studies
Branch	Religious Education
Degree Awarded	Master Thesis
Supervisor	Assoc. Prof.. Dr. Mehmet ŞANVER

EVALUATION OF PROPHET STORIES FOR PRESCHOOL PERIOD WITHIN THE FRAMEWORK OF TEACHERS' OPINIONS

This study aims to evaluate books containing stories about prophets published for preschool education levels within the framework of educators' views. The main focus of the research is to reveal educators' views on these books in terms of children's literature criteria, pedagogical suitability level, and functionality in the context of religious education. This study uses content analysis method based on qualitative research design. An open-ended questionnaire was developed as a data collection tool; data were obtained from 24 educators actively working at the preschool level in different provinces of Turkiye. The collected data was analyzed using content analysis techniques. Aspects such as the illustrations, language and narrative, value transfer, and age group suitability of the books were evaluated under headings. The content and form of the books were also examined to determine whether there were any noteworthy differences between publishers, based on the opinions of educators. The research findings show that educators prioritize criteria such as age group appropriateness, content integrity, and the level of concretization of notions when determining the suitability of materials and their preferences in books for religious education. This situation reveals that materials should be evaluated not only based on their thematic content but also on multidimensional pedagogical qualities such as their capacity to address children's developmental characteristics, pedagogical structure, and comprehensibility. Furthermore, significant differences were found among the publishing houses examined in terms of these criteria.

Keywors: Prophet Stories, Children's Books, Religious Children's Books, Preschool Stories, Values Education

ÖNSÖZ

Eğitim, bireyin yaşam boyu süren gelişim yolculuğunda temel yapı taşlarından biridir. Bu gelişim sürecinde erken çocukluk dönemi, bireyin değerler sisteminin, kişilik yapısının ve sosyal becerilerinin temellerinin atıldığı kritik bir evreyi oluşturmaktadır. Özellikle okul öncesi dönemde verilen din eğitimi, çocukların hem kültürel kimliklerini inşa etmelerinde hem de ahlâkî farkındalık kazanmalarında önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, okul öncesi eğitime yönelik dinî içerikli yayınların niteliği ve çocukların gelişim düzeyine uygunluğu, hem akademik hem de toplumsal bir mesele olarak ele alınmayı gerektirmektedir.

Bu çalışmada, okul öncesi döneme yönelik hazırlanmış peygamber hikâyeleri kitapları, çocuk edebiyatı ölçütleri ve pedagojik ilkeler çerçevesinde değerlendirilmiş; bu materyallerin eğitim ortamlarında kullanılabilirliğine dair eğitimci görüşleri analiz edilmiştir. Araştırma süreci boyunca hem kaynak tarama hem de veri toplama aşamalarında bilimsel titizlikle ilerlenmiş; elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle sistematik biçimde değerlendirilmiştir.

Bu tezin ortaya çıkmasına katkı sunan, ilham veren ve destek olan birçok değerli insan bulunmaktadır. Öncelikle, akademik süreç boyunca rehberliğiyle bana yol gösteren, yapıcı eleştirileriyle çalışmamı derinleştirmeme katkı sağlayan, desteklerini esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Mehmet ŞANVER'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Tez savunma jürimde bulunup önemli eleştiri ve değerlendirmeleriyle tezime katkı sağlayan Prof. Dr. İsmail SAĞLAM ve Doç. Dr. Ahmet Ali ÇANAKÇI hocalarıma şükranlarımı sunarım. Araştırmamın uygulama aşamasında değerli zamanlarını ayırarak görüşlerini paylaşan ve çalışmanın bilimsel niteliğini güçlendiren tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Ayrıca bu süreçte her zaman yanımda olan, akademik ve duygusal anlamda beni destekleyen kıymetli arkadaşım Selma ÜNAL'a gönülden teşekkür ederim. Her aşamada sabrını, sevgisini ve desteğini eksik etmeyen sevgili aileme, yardımıyla işimi kolaylaştıran sevgili yengem Öykü KAYA'ya, özellikle de bana maddi, manevi her konuda güven ve kolaylık sağlayan babam Ali KAYA'ya ve annem Ayten KAYA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Onların varlığı, bu yolculuğun en kıymetli dayanağı olmuştur.

Bu çalışmanın okul öncesi dönem din eğitimi alanına ve çocuk edebiyatı üzerine yapılan çalışmalara katkı sağlaması en büyük temennimdir.

Beyzanur KAYA

Bursa-2025

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ..... **iii**
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU ..... **iv**
YEMİN METNİ ..... **v**
ÖZET ..... **vi**
ABSTRACT ..... **vii**
ÖNSÖZ ..... **viii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **xv**
KISALTMALAR ..... **xix**
GİRİŞ **1**

1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ 1
2. ARAŞTIRMANIN AMACI 3
3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ 3
4. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI 4
5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI 4
6. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 5
7. ÇALIŞMA GRUBU 5
8. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ 7
9. İLGİLİ LİTERATÜR 8

BİRİNCİ BÖLÜM
KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. ÇOCUKLUK DÖNEMİ 12
   1.1. OKUL ÖNCESİ DÖNEM 13
   1.2. OKUL ÖNCESİ DÖNEM GELİŞİM ÖZELLİKLERİ 15
      1.2.1. Gelişim 15
      1.2.2. Bilişsel Gelişim 16
      1.2.3. Sosyal Gelişim 17
      1.2.4. Dil Gelişimi 18
      1.2.5. Ahlâk Gelişimi 19
      1.2.6. Dinî Gelişim 21
2. OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE DİN EĞİTİMİ 23
3. ÇOCUK EDEBİYATI VE ÇOCUK KİTAPLARI 24

3.1. EDEBİYAT VE ÇOCUK EDEBİYATI 24
3.2. ÇOCUK EDEBİYATININ TARİHİ GELİŞİMİ 26
3.3. HİKÂYE 28
3.3.1. Hikâyelerin Eğitim Değeri ve Din Eğitimine Katkısı 29
3.3.2. Peygamber Hikâyelerinin Din Eğitimindeki önemi 30
3.4. ÇOCUK KİTAPLARI VE DİNÎ İÇERİKLİ ÇOCUK KİTAPLARI 31
3.4.1. Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişimi Üzerindeki Etkisi 32
3.4.2. Çocuk Kitaplarında Olması Gereken Nitelikler 33
3.4.2.1. Çocuk Kitaplarında Dış Yapı (Biçim) Özellikleri 35
3.4.2.1.1. Resimleme 35
3.4.2.1.2. Kullanılan malzeme 36
3.4.2.1.3. Boyut 36
3.4.2.1.4. Kapak ve ciltleme 37
3.4.2.1.5. Yazı puntosu 37
3.4.2.2. Çocuk Kitaplarında İç Yapı (İçerik) Özellikleri 38
3.4.2.2.1. Tema (İzlek) 38
3.4.2.2.2. Konu 38
3.4.2.2.3. Kahramanlar 39
3.4.2.2.4. Dil ve anlatım 40

İKİNCİ BÖLÜM

KİTAPLARIN BİÇİM VE İÇERİK YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

1. KİTAP SERİLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ 44
1.1. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM- SEVELİM SERİSİ 44
1.2. MULTİBEM YAYINLARI, PEYGAMBERLER SERİSİ 45
2. HİKÂYE KİTAPLARININ İNCELENMESİ 46
2.1. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. ADEM VE KÖTÜ ŞEYTAN 46
2.2. MULTİBEM YAYINLARI, ÂDEM PEYGAMBER (PROPHET ADAM) .. 47
2.3. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. NUH VE GEMİSİ 48
2.4. MULTİBEM YAYINLARI, NUH PEYGAMBER (PROPHET NOAH) 49
2.5. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. İBRAHİM VE MİNİK KUŞ 50
2.6. MULTİBEM YAYINLARI, İBRAHİM PEYGAMBER (PROPHET ABRAHAM) 51

2.7. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. YUSUF VE KANLI GÖMLEK 52
2.8. MULTİBEM YAYINLARI, YUSUF PEYGAMBER (PROPHET JOSEPH) 53
2.9. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. SÜLEYMAN VE KARINCALAR 54
2.10. MULTİBEM YAYINLARI, SÜLEYMAN PEYGAMBER (PROPHET SOLOMON) 55
2.11. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. YUNUS VE ONU YUTAN BALIK 56
2.12. MULTİBEM YAYINLARI, YUNUS PEYGAMBER (PROPHET JONAH) 58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA

1. EĞİTİMCİ GÖRÜŞLERİNİN ANALİZİ 59
1.1. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: "HZ. ADEM VE KÖTÜ ŞEYTAN" ADLI KİTAP 59
1.1.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 60
1.1.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 62
1.1.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 63
1.1.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 64
1.1.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 66
1.1.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu 67
1.2. MULTİBEM YAYINLARI, "ÂDEM PEYGAMBER (PROPHET ADAM)" ADLI KİTAP 68
1.2.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 68
1.2.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 70
1.2.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 71
1.2.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 72
1.2.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 72
1.2.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu 73
1.3. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. ADEM" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ 74
1.4. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: "HZ. NUH VE GEMİSİ" ADLI KİTAP 77
1.4.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 77
1.4.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 80

1.4.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 81
1.4.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 83
1.4.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 85
1.4.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu……86
1.5. MULTİBEM YAYINLARI, "NUH PEYGAMBER (PROPHET NOAH)" ADLI KİTAP 87
1.5.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 87
1.5.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler..... 89
1.5.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 89
1.5.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 90
1.5.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 91
1.5.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu……92
1.6. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. NUH" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ 92
1.7. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: "HZ. İBRAHİM VE MİNİK KUŞ" ADLI KİTAP 95
1.7.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 95
1.7.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler..... 98
1.7.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 99
1.7.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 100
1.7.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 101
1.7.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu……..103
1.8. MULTİBEM YAYINLARI, "İBRAHİM PEYGAMBER (PROPHET ABRAHAM)" ADLI KİTAP 104
1.8.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 104
1.8.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler..... 108
1.8.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 109
1.8.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 110
1.8.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 112
1.8.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu……...112
1.9. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. İBRAHİM" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ 114
1.10. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ, "HZ. YUSUF VE KANLI GÖMLEK" ADLI KİTAP 117

1.10.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 117
1.10.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler..... 121
1.10.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 122
1.10.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 123
1.10.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 126
1.10.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu……..127
1.11. MULTİBEM YAYINLARI, "YUSUF PEYGAMBER (PROPHET JOSEPH)" ADLI KİTAP..... 128
1.11.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 128
1.11.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler..... 131
1.11.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 131
1.11.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 133
1.11.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 135
1.11.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu……..136
1.12. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. YUSUF" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ 138
1.13. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ, "HZ. SÜLEYMAN VE KARINCALAR" ADLI KİTAP..... 141
1.13.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 141
1.13.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler..... 144
1.13.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 145
1.13.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 146
1.13.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 147
1.13.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu……..148
1.14. MULTİBEM YAYINLARI, "SÜLEYMAN PEYGAMBER (PROPHET SOLOMON)" ADLI KİTAP..... 149
1.14.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 149
1.14.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler..... 150
1.14.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 151
1.14.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 152
1.14.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 153
1.14.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu……...154
1.15. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. SÜLEYMAN" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ 154

1.16. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ, "HZ. YUNUS VE ONU YUTAN BALIK" ADLI KİTAP 157
1.16.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 158
1.16.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 159
1.16.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 161
1.16.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 162
1.16.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 163
1.16.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu 163
1.17. MULTİBEM YAYINLARI, "YUNUS PEYGAMBER (PROPHET JONAH)" ADLI KİTAP 164
1.17.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 164
1.17.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 165
1.17.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 166
1.17.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 167
1.17.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi 168
1.17.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu 169
1.18. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. YUNUS" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ 170
1.19. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT SERİLERİN KARŞILAŞTIRILMASI VE TARTIŞMA 172
SONUÇ VE ÖNERİLER 179
KAYNAKÇA 187
EKLER 193
EK-1: Etik Kurul Onayı: 193
Ek-2: Anket Soruları: 194

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubunun Kişisel Bilgileri 6
Tablo 2. Yayın Evleri Serilerinde Ele Alınan Peygamber Hikâyeleri 43
Tablo 3. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 60
Tablo 4. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 62
Tablo 5. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 63
Tablo 6. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 65
Tablo 7. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler 66
Tablo 8. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler 67
Tablo 9. Multibem Yayınları, "Âdem Peygamber (Prophet Adam" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 69
Tablo 10. Multibem Yayınaları, "Âdem Peygamber (Prophet Adam)" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 70
Tablo 11. Multibem yayınları, "Âdem Peygamber (Prophet Adam)" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 71
Tablo 12. Multibem Yayınları, "Âdem Peygamber (Prophet Adam)" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 72
Tablo 14. Mültübem Yayınları, "Âdem Peygamber (Prophet Adam)" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler 73
Tablo 15. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Nuh ve Gemisi" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 77
Tablo 16. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Nuh ve Gemisi" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 81
Tablo 17. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 82
Tablo 18. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Nuh ve Gemisi" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 84
Tablo 19. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Nuh ve Gemisi" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler 85
Tablo 20. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz Nuh ve Gemisi" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler 86
Tablo 21. Multibem Yayınları, "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 87
Tablo 22. Multibem Yayınları "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 89

Tablo 23. Multibem Yayınları, "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 89
Tablo 24. Multibem Yayınları, "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 90
Tablo 25. Multibem Yayınları "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler..... 91
Tablo 26. Multibem Yayınları, "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler 92
Tablo 27. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 95
Tablo 28. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 98
Tablo 29. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 99
Tablo 30. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 100
Tablo 31. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler..... 102
Tablo 32. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler 103
Tablo 33. Multibem Yayınları, "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 104
Tablo 34. Multibem Yayınları "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 108
Tablo 35. Multibem Yayınları, "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 109
Tablo 36. Multibem Yayınları, "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 110
Tablo 37. Multibem Yayınları "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler..... 112
Tablo 38. Multibem Yayınları, "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler 113
Tablo 39. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler..... 117
Tablo 40. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 121
Tablo 41. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek"Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler..... 122
Tablo 42. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler..... 124

Tablo 43. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi“Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek” Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler.....126
Tablo 44. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: “Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek”Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler.....127
Tablo 45. Multibem Yayınları, “Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)” Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler.....128
Tablo 46. Multibem Yayınları “Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)” Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler.....131
Tablo 47. Multibem Yayınları, “Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)” Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler.....132
Tablo 48. Multibem Yayınları, “Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)” Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler.....133
Tablo 49. Multibem Yayınları “Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)” Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler.....135
Tablo 50. Multibem Yayınları, “Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)” Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler.....136
Tablo 51. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, “Hz. Süleyman ve Karıncalar” Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler.....142
Tablo 52. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, “Hz. Süleyman ve Karıncalar” Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler.....144
Tablo 53. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, “Hz. Süleyman ve Karıncalar”Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler.145
Tablo 54. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, “Hz. Süleyman ve Karıncalar”Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler...146
Tablo 55. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, “Hz. Süleyman ve Karıncalar” Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler.....147
Tablo 56. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, “Hz. Süleyman ve Karıncalar” Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler.....148
Tablo 57. Multibem Yayınları, “Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)” Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler.....149
Tablo 58. Multibem Yayınları “Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)” Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler.....150
Tablo 59. Multibem Yayınları, “Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)” Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler.....151
Tablo 60. Multibem Yayınları, “Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)” Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler.....152
Tablo 61. Multibem Yayınları “Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)” Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler.....153

Tablo 62. Multibem Yayınları, "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler 154
Tablo 63. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler.... 158
Tablo 64. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 160
Tablo 65. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler..... 161
Tablo 66. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık"Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler..... 162
Tablo 67. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler 163
Tablo 68. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler 163
Tablo 69. Multibem Yayınları, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler 165
Tablo 70. Multibem Yayınları "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler 166
Tablo 71. Multibem Yayınları, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler 166
Tablo 72. Multibem Yayınları, "Yunus Peygamber (Prophet)" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler 167
Tablo 73. Multibem Yayınları "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler..... 168
Tablo 74. Multibem Yayınları, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler 169
Tablo 75. Mevsimler Kitap ve Multibem Yayınlarına Ait Serilerin Eğitimciler Tarafından Din Eğitimine Uygunluk, Materyal Olarak Tercih Edilme, Velilere Tavsiye Edilme Durumları..... 176

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

DİB: Diyanet İşleri Başkanlığı

O. Ö.: Okul Öncesi

K.K: Kur'an Kursu

TDK: Türk Dil Kurumu

HZ: Hazreti

BKZ: Bakınız

GİRİŞ

Çocuk kitapları, çocuk edebiyatının önemli bir parçasıdır, dinî ve ahlâkî gelişim de dahil olmak üzere çocukların gelişimini birçok boyutta desteklemektedir.[1] Bu yönüyle bakıldığında çocuk kitapları, çocuklara verilecek olan din eğitiminde de kullanılması gereken materyaller arasında yer almaktadır. Dinî ve ahlâkî gelişim bağlamındaki bilgilerin, din eğitiminde önemli bir materyal olan dinî içerikli çocuk kitaplarında kullanılması önem taşımaktadır.[2] Çocuk edebiyatı türlerinden olan hikâyeler, eğitimde kullanılan önemli araçlar arasındadır ve çocukların edindikleri bilgileri içselleştirmeleri açısından oldukça önemlidir.[3]

Günümüz çocuk edebiyatında yazarların tarafsız bir yaklaşım benimsemesi beklenirken, dinî içerikli çocuk kitaplarında eğitsel amaçların ön planda olması bu tarafsızlık ilkesinin ikinci plana atıldığını göstermektedir.[4] Bu durum, dinî içerikli çocuk kitaplarını diğer çocuk kitaplarından ayıran belirleyici bir özelliktir. Eğitim verilecek olan kişi veya grubun özelliklerinin göz önüne alınarak din gelişimi özelindeki bilgilerin din eğitimi alanına aktarılması ve çocuklara verilecek olan din eğitiminde önemli bir rol oynayan dinî içerikli çocuk kitaplarının bu bağlamda planlanması önem arz etmektedir.

1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Çocuklara dinî bir eğitim vermek amacıyla kullanılacak materyallerin birçok bağlamda gerekli olan niteliksel özelliklere sahip olmaları gerekmektedir.[5] Peygamber hikâyeleri, dinî içerikli çocuk kitaplarının alanına girmektedir. Bu kitapların, çocuk edebiyatının temel öğelerinin yanı sıra içerik olarak da din eğitiminin ilkelerini barındırması gerekmektedir.[6] Çocukların gelişimlerine uygun olmayan kullanımlar onların hayatında

[1] Halise Kader Zengin, "T.C. Diyanet İşleri Başkanlığının Çocuk Kitapları Yayınlarından 'İnanıyorum Serisi' Üzerine Bir İnceleme", *Dini Araştırmalar* 14/40 (2012), 180.

[2] Aslıhan Yıldız, "Hz. Peygamber'in Hayatını Anlatan Çocuk Kitaplarının Dini Gelişim Açısından Değerlendirilmesi", *Journal of Turkish Studies* 13/Volume 13 Issue 15 (Mayıs 2018), 531.

[3] Mustafa Önder, "Sevgi, Din Dili ve Hikâyelerin Çocukların Din Eğitimindeki Yeri ve Önemi", *The Journal of Academic Social Science Studies* Volume 6 Issue 3/6 (2013), 1291.

[4] Hatice Nur Cengiz, *Dini İçerikli Çocuk Kitaplarında Yazarın Çocuğa Bakışının İncelenmesi: Peygamber Hikâyeleri Örneği* (Ankara: Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2022), 2.

[5] Ayşe Farsakoğlu Eroğlu - Melek Demirdöğen, "İslami Çocuk Edebiyatı", *Turkish Studies - Language and Literature* Volume 16 Issue 1/Volume 16 Issue 1 (2021), 187.

[6] Aslıhan Atik Yıldız, "Ernest Harms ve Ronald Goldman'ın Dini Gelişim Kuramları Bağlamında Dini İçerikli Çocuk Kitapları", *Bilimname: Düşünce Platformu* 1/30 (2016), 495.

telafisi zor durumlara yol açabildiğinden dolayı[7] bu eğitimde, onların yaş ve gelişim düzeyleri dikkate alınmalı ve seviyelerine uygun yöntem, teknik ve materyal kullanımı tercih edilmelidir. Peygamber hikâyeleri, dinî içerikli çocuk kitapları içinde çocukların din, değer ve kültürel gelişimlerine yönelik ihtiyaçlarını karşılamada etkili bir araç olarak kullanılmaktadır.[8] Okul öncesi dönem çocuklarının hikâyeler vasıtasıyla peygamberleri öğrenmeleri ve dinle ilgili pek çok kavramla tanışmaları dinî gelişimleri açısından önem taşımaktadır.[9]

Bütün bunlar göz önüne alındığında; çocuklara yönelik dinî eğitiminin önemli bir parçası olan peygamber hikâyelerinin çocuklara ne şekilde sunulduğu ve eğitimin amacına sağlıklı bir şekilde hizmet edip etmedikleri, bu kitapların çocuk edebiyatı ilkelerine ne kadar uyduğu, çocukların gelişim düzeylerine ne derece uygunluk gösterdiği gibi hususlar incelemeye değer olarak görülmektedir.

Bu bağlamda araştırmanın problemini şu cümleyle ifade etmek mümkündür: Okul öncesi döneme yönelik olarak hazırlanmış olan peygamber hikâyeleri kitaplarının, çocuk edebiyatında bulunması gereken özellikler çerçevesinde, çocuklara verilecek olan din eğitimi kapsamında kullanılmasına uygun mudur ve bu kitaplarla ilgili olarak bu yaş grubuyla çalışan eğitimcilerin görüşleri nelerdir?

Alt Problemler:

1. Eğitimcilerin görüşlerine göre okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyeleri kitaplarının resimlendirme, biçim, konu, içerik ve dil bilgisi özellikleri yaş grubuna uygun mudur?
2. Eğitimciler okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyelerinin din eğitiminde kullanılmasını uygun bulmakta mıdır?
3. Eğitimciler okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyeleri kitaplarını kullanmayı tercih etmekte midir?

[7] Zengin, "T.C. Diyanet İşleri Başkanlığının Çocuk Kitapları Yayınlarından 'İnanıyorum Serisi' Üzerine Bir İnceleme", 180.
[8] Cengiz, *Dini İçerikli Çocuk Kitaplarında Yazarın Çocuğa Bakışının İncelenmesi: Peygamber Hikâyeleri Örneği*, i.
[9] Samet Yağcı, "Çocuklara Yönelik Peygamber Hikâyeleri Üzerine Bir İnceleme: Okul Öncesi İçin Peygamber Hikâyeleri Örneği", *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 14 (27 Aralık 2022), 41.

4. Eğitimciler okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyeleri kitaplarını velilerine tavsiye etmekte midir?
5. Eğitimcilerin okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyeleri kitaplarının din eğitiminde kullanım için uygun bulma durumları yayınevine göre farklılık göstermekte midir?
6. Eğitimcilerin okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyeleri kitaplarını kullanmayı tercih etme durumları yayınevine göre farklılık göstermekte midir?
7. Eğitimcilerin okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyeleri kitaplarını velilerine tavsiye etme durumları yayınevine göre farklılık göstermekte midir?

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Çalışmamızın amacı; okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyelerinin biçim, içerik ve kullanım açısından eğitimcilerin görüşleri doğrultusunda yeterliliğini ve tercih edilme düzeyini belirlemek, eksikliklerini tespit etmek ve iyileştirme önerileri sunmaktır.

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

İnsan karakterinin çoğunluğunun geliştiği, bireyin davranış ve alışkanlıklarının büyük bölümünün edinildiği[10] ve yetişkinlikte nasıl bir insan olunacağına dair temellerin atıldığı çocukluk döneminde gelişmiş olan tasavvurlar, çoğunlukla kalıcı olmakta ve aynı zamanda sonrasında edinilecek bilgilere de temel oluşturmaktadır. Bebeklik döneminin ardından başlayan çocukluk dönemi, çocuğun karakterinin şekillendiği ve çevresini, inancını, kültürünü öğrendiği, bu anlamda temel değer ve davranışları kazandığı bir süreçtir.[11] Erken çocukluk ya da okul öncesi dönem olarak nitelendirilen bu dönemde alınacak olan her türlü eğitim bu anlamda oldukça önemli görülmektedir.

Çocukların gelişimlerine uygun olmayan ifadelerin yaşamlarında telafisi güç sorunlara neden olabileceği göz önünde bulundurulduğunda,[12] dinî eğitimde yaş ve gelişim

[10] Süleyman Şen, *4-6 Yaş Grubu Çocuklarda Kur'an Tasavvuru* (Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal, Yüksek Lisans Tezi, 2018), 15.
[11] Alev Sınar Uğurlu, "Hz. Peygamber'i Çocuğa Tanıtmak Amacıyla Yazılan Kitapların Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi", *T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Uluslararası Mevlid-i Nebi Sempozyumu, Peygamberimiz ve Çocuk* (İzmir: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2021), 563.
[12] Zengin, "T.C. Diyanet İşleri Başkanlığının Çocuk Kitapları Yayınlarından 'İnanıyorum Serisi' Üzerine Bir İnceleme", 180.

düzeylerine uygun yöntem, teknik ve materyallerin kullanılması büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda çocuk edebiyatı kullanılmaya değer materyalleri içermektedir. Bu bağlamda, çocuklara yönelik hazırlanmış olan peygamber hikâyeleri, yalnızca bir bilgi aktarma aracı değil, aynı zamanda ahlakî örneklik sunan, soyut kavramları somutlaştıran ve çocuğun duygu, düşünce ve davranış dünyasına hitap eden güçlü bir eğitim materyali niteliğindedir. Ancak bu materyallerin çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygunluğu, yaş ve gelişim düzeyine uygunluğu, dil ve anlatım biçimi gibi unsurlar açısından yeterliliklerinin bilimsel olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu araştırma, okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyelerinin biçimsel ve içeriksel niteliklerini inceleyerek hem çocukların gelişimsel ihtiyaçlarına hem de dinî eğitimin hedeflerine ne ölçüde hizmet ettiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle çalışmanın, dinî içerikli çocuk kitaplarının geliştirilmesine ve bu alanda eğitimcilerin bilinçli materyal seçimi yapmasına katkı sağlayacak nitelikte özgün bir araştırma olma özelliği taşıdığı ifade edilebilir.

4. **ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI**

Bu çalışmada, araştırmada kullanılmak üzere oluşturulan veri toplama aracının araştırma sorularını ve katılımcıların dinî içerikli peygamber hikâyelerine yönelik görüşlerini ortaya çıkaracak nitelikte olduğu ve araştırmaya katılan eğitimcilerin sorulara samimi ve içten cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

5. **ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI**

Çalışma kapsamında 2024-2025 yılında Türkiye'de basımı ve satışı bulunan, okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyelerini içeren yayınlar araştırılmış ve Mevsimler Kitap ve Multibem Yayınları olmak üzere, bu şartları sağlayan yalnızca iki yayınevine ulaşılmıştır. Karşılaştırmalı analizi uygun şekilde yapabilmek adına bu yayınevlerinde bulunan, aynı içeriğe sahip hikâyeler çalışmaya dahil edilmiştir. Bu yüzden çalışma, Mevsimler Kitap ve Multibem Yayınlarına ait olan ve aynı içerikli peygamberleri konu alan, 12 kitap ile sınırlıdır. Araştırma verileri 2024-2025 yılında 3-6 yaş arası çocuklarla aktif olarak çalışan 24 eğitimcinin görüş ve tecrübeleriyle sınırlıdır. Araştırmada elde

edilen veriler yapılan içerik analiziyle ve açık uçlu anket sorularına verilen cevaplarla sınırlıdır.

6. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmada; nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ve veri toplama yöntemlerinden açık uçlu anket yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmada kullanılan veriler ölçülebilir değildir ve genel olarak nitel araştırmalar, bir durum, kişi, olay veya sürecin ayrıntılı tanımlanmasını içermektedir.[13] *"İçerik analizi; nesnel, ölçülebilir, doğrulanabilir bilgilere ulaşmak amacıyla doküman, metin ve evrak gibi pek çok farklı materyali belli kurallar dahilinde (örnekleme, kodlama, kategori vs.) analiz etmeyi amaçlayan nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan bir tekniktir."*[14] Bu yöntemle ilk aşamada, çalışma için belirlenmiş olan, Mevsimler kitap ve Multibem Yayınlarına ait okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyeleri kitapları analiz edilerek değerlendirme yapılmıştır. Daha sonra katılımcılardan alınan veriler aynı yöntemle incelenmiş ve analiz edilmiştir.

Katılımcıların aynı isme sahip iki farklı peygamber hikâyesi kitabına ilişkin görüşlerini elde etmek amacıyla, açık uçlu sorulardan oluşan bir anket hazırlanmış ve bu ankete verilen cevaplar doğrultusunda elde edilen değerlendirmeler, analizi kolaylaştırmak adına "uygun", "kısmen", "uygun değil", "uyumlu", "uyumsuz", "evet", "hayır" ifadeleriyle kategorilere ayrılmış, tablolaştırılmış sonrasında katılımcıların yaptıkları değerlendirmelere detaylı olarak yer verilmiştir.

7. ÇALIŞMA GRUBU

Çalışmanın amacına uygun olarak, amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Seçkisiz olmayan bir örnekleme yaklaşımı olan amaçsal örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına imkan tanımaktadır.[15] Ölçüt örnekleme yönteminde, bir araştırmada gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulması durumunda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan

[13] Halim Kazan, Bilimsel Araştırma Teknikleri ve Yayın Etiği (İstanbul: Doğu Kütüphanesi, 2021), 45.
[14] Osman Metin - Şükriye Ünal, "İçerik Analizi Tekniği: İletişim Bilimlerinde ve Sosyolojide Doktora Tezlerinde Kullanımı", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 22/Özel Sayı 2 (31 Aralık 2022), 273.
[15] Şener Büyüköztürk vd., *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Pegem Akademi, 2016), 90.

birimler örnekleme alınırlar.[16] Buna göre sadece belirlenen kriterleri karşılayan, yani okul öncesi dönem çocuklarıyla aktif olarak çalışan ve çocuk kitaplarını inceleyip değerlendirebilecek yeterliliğe sahip, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden 24 katılımcı örnekleme dahil edilmiştir. Kur'an kursu öğreticisi, okul öncesi öğretmeni ve çocuk gelişimci olarak görev yapan katılımcılara ulaşılmış ve kitap incelemeleri katılımcıların bu özelliklerine göre dengeli bir dağılımla yapılmaya çalışılmıştır.

Tablo 1'de çalışma grubunun kişisel bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Kişisel Bilgileri

K. Numara	Çalıştığı Kurum	Görevi	M. Bölümü	P. Formasyon	Mezuniyet	M. Kıdem Yılı	Ç. E. Dersi
K1	MEB	O. Ö. Öğretmeni	Okul Öncesi Ö.	Var	Lisans	7_9	Evet
K2	DİB	K.K. Öğreticisi	İlahiyat	Yok	Lisans	10-	Hayır
K3	MEB	O. Ö. Öğretmeni	Okul Öncesi Ö.	Var	Y. Lisans	7_9	Evet
K4	DİB	K.K. Öğreticisi	İlahiyat	Var	Lisans	1_3	Hayır
K5	Kurum Kreşi	O. Ö. Öğretmeni	Okul Öncesi Ö.	Var	Lisans	7_9	Evet
K6	MEB	O. Ö. Öğretmeni	Okul Öncesi Ö.	Var	Lisans	10-	Evet
K7	DİB	K.K. Öğreticisi	İlahiyat	Var	Lisans	1_3	Hayır
K8	MEB	O. Ö. Öğretmeni	Okul Öncesi Ö.	Var	Lisans	10-	Evet
K9	Özel Kreş	O. Ö. Öğretmeni	Çocuk Gelişimi	Yok	Lisans	7_9	Evet
K10	Özel Kreş	O. Ö. Öğretmeni	Çocuk Gelişimi	Yok	Ön Lisans	10-	Evet
K11	Özel Kreş	O. Ö. Öğretmeni	Çocuk Gelişimi	Yok	Lisans	4_6	Evet
K12	Özel Kreş	O. Ö. Öğretmeni	Çocuk Gelişimi	Yok	Lisans	10-	Evet
K13	MEB	O. Ö. Öğretmeni	Okul Öncesi Ö.	Var	Lisans	7_9	Evet
K14	MEB	O. Ö. Öğretmeni	Okul Öncesi Ö.	Var	Lisans	7_9	Evet
K15	MEB	O. Ö. Öğretmeni	Okul Öncesi Ö.	Var	Lisans	7_9	Evet
K16	Belediye	Çocuk Gelişimci	Çocuk Gelişimi	Var	Lisans	4_6	Evet
K17	Belediye	Çocuk Gelişimci	Çocuk Gelişimi	Var	Lisans	4_6	Evet
K18	DİB	K.K. Öğreticisi	İlahiyat	Var	Lisans	1_3	Hayır
K19	DİB	K.K. Öğreticisi	İlahiyat	Var	Lisans	1_3	Hayır
K20	DİB	K.K. Öğreticisi	İlahiyat	Yok	Ön Lisans	10-	Hayır
K21	DİB	K.K. Öğreticisi	İlahiyat	Yok	Lisans	10-	Hayır
K22	MEB	O. Ö. Öğretmeni	Okul Öncesi Ö.	Var	Lisans	4_6	Evet
K23	DİB	K.K. Öğreticisi	İlahiyat	Var	Lisans	7_9	Hayır
K24	MEB	O. Ö. Öğretmeni	Okul Öncesi Ö.	Var	Lisans	4_6	Evet

Tablo 1'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan 24 eğitimciden 2'si belediye bünyesinde, 8'i DİB bünyesinde, 1'i kurum kreşinde, 9'u MEB bünyesinde ve 4'ü de özel kreşte aktif olarak görev yaptıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan eğitimcilerden 2'si çocuk gelişimci olarak, 8'i Kur'an kursu öğreticisi olarak, 14'ü ise okul öncesi öğretmeni olarak

[16] Büyüköztürk vd., *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 92.

görev yaptıklarını ifade etmişlerdir. Çocuk gelişimci olarak görev yapan katılımcılardan biri (K16), aynı zamanda aktif olarak çocuk kitapları çizerliği yaptığını belirtmiştir. Katılımcılardan 6'sı çocuk gelişimi, 8'i ilahiyat, 10'u ise okul öncesi öğretmenliği bölümlerinden mezun olduklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcılardan 17'si pedagojik formasyonu olduğunu belirtirken, 7'si olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların 20'si lisans düzeyinden, 3'ü ön lisans düzeyinden, 1'i ise yüksek lisans düzeyinden mezun olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların 4'ü 1-3 yıllık, 5'i 4-6 yıllık, 8'i 7-9 yıllık, 7'si ise 10 ve üzeri yıllık bir mesleki kıdeme sahip olduklarını belirtmiştir. Tablo 1'e göre katılımcılardan 2'si 0-18 yaş grubu ile, 1'i 3-6 yaş grubu ile, 8'i 4-6 yaş grubu ile, 13'ü ise 5-6 yaş grubu ile çalıştıklarını ifade etmiştir. Katılımcılardan 16'sının çocuk edebiyatı dersi aldığını, 8'inin ise almadığını görülmektedir.

8. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Veri toplama yöntemlerinden biri olan anket, açık uçlu ve kapalı uçlu sorulardan oluşabilir.[17] *"Açık uçlu soru formu, istenilen soruların bir liste halinde kağıda yazılarak ve altında belirli bir boşluk bırakılarak katılımcının kendi düşüncelerini yazarak verinin toplanmasını gerekli kılmaktadır."*[18] Bu kapsamda araştırmamız için literatürdeki çeşitli akademik metinlerden[19] alınan ortak bilgiler doğrultusunda soru başlıkları belirlenmiş, açık uçlu sorulardan oluşan bir anket hazırlanmış ve katılımcılara sunulmuştur. Anket soruları, iki farklı yayınevinde basılmış olan peygamber hikâyeleri ile birlikte katılımcı eğitimcilere verilmiş ve kitapları inceledikten sonra her bir kitap için ayrı bir anket doldurmaları istenmiştir. Her katılımcıya aynı içeriğe sahip olan Mevsimler Kitap'ın 1, Multibem Yayınları'nın 1 hikâyesi verilmiş bu doğrultuda her katılımcıdan 2 görüş elde edilmiştir. Katılımcılara kitaplar ve anketler verilirken kendileri için en uygun zamanda kendilerini rahat hissedecekleri şekilde zaman sınırı olmadan kitapları istedikleri gibi inceleyerek anket sorularını cevaplayabilecekleri söylenmiştir.

---

[17] Büyüköztürk vd., *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 127-128.

[18] Metin Kozak, Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayım Teknikleri (Ankara: Detay Yayıncılık, 2014), 31.

[19] Bkz. Mustafa Ruhi Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı* (İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 2000); Esra Lüle Mert, *Çocuk Edebiyatı*; A. Ferhan Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı* (Ankara: Anı Yayıncılık, 2001); Okan Koç, "Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitaplarına Yönelik Toplumsal Bir Bakış".

Bu çalışmada, nitel bir yaklaşım benimsendiği ve örneklem büyüklüğünün nitel araştırma için yeterli olduğu göz önünde bulundurulduğunda, 24 katılımcıdan elde edilen 48 veri amacına uygun olarak içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş, istatistiksel anlamlılık testlerine yer verilmemiştir. Verilerin analizi yapılırken karşılaştırmalı olarak içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. *"İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır."*[20]

Verilerin toplanması sonucunda çalışmaya dahil edilen 12 hikâye kitabının her biri için 4 görüş, toplamda ise 48 görüş elde edilmiştir. Veriler analiz edilirken katılımcıların verdikleri cevaplar ayrıntılı olarak incelenmiş, her kitap için elde edilmiş olan 4 görüş içinde benzer temaya sahip olan veriler, değerlendirmeyi kolaylaştırmak ve tablolaştırmak amacıyla aynı başlık altında kategorilere ayrılmıştır. Genel olarak her soru için cevaplar, "uygun", "uygun değil", "uyumlu", "uyumsuz" ve "kısmen" olarak kategorilere ayrılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, ortaya çıkan tablolardaki verilere göre yorumlanmış ve katılımcıların görüşlerinden alıntılara yer verilerek analiz edilmiştir. Katılımcıların doldurduğu açık uçlu anket sorularındaki cevaplardan elde edilen verilerin analizinde kolaylık sağlaması amacıyla çalışma grubunda bulanan 24 katılımcıya birer kod verilmiştir. Katılımcılar "K" koduyla "K1"den "K24"e kadar kodlanmıştır.

9. İLGİLİ LİTERATÜR

Din Eğitimi alanında hikâyelerle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında, özel olarak okul öncesi döneme yönelik "Peygamber Hikâyeleri" başlığı altında yapılan çalışma sayısının yok denecek kadar az olduğu söylenebilir. Hikâyelerle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında araştırmaların daha çok Hz. Muhammed'in hayatını konu alan kitaplara yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Din Eğitimi alanında, hikâyelerle ilgili yapılmış olan bazı çalışmalara aşağıda kısaca yer verilmiştir.

2008 yılında Demirbağ tarafından yapılan "Çocuklara Yönelik Dini Kitaplarda Oluşturulması Amaçlanan Peygamber Tasavvuru" isimli çalışmada, ilköğretim müfredatındaki "Hz. Muhammed" öğrenme alanı ile piyasada çocuklara yönelik yazılmış

[20] Büyüköztürk vd., *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 250.

Hz. Peygamber'i tanıtan eserlerin bir karşılaştırması yapılmış ve bu eserlerin milli eğitim müfredatına uygun olup olmadığı değerlendirilmiştir.[21]

2011 yılında Tursun tarafından yapılan "Hz. Peygamber'in Hayatını Konu Alan Çocuk Kitaplarındaki Tarihî Bilgilerin Değerlendirilmesi" adlı çalışmada, Hz. Peygamber'in hayatını konu alan çocuk kitaplarında bulunması gereken kriterlerin tespiti yapılmaya çalışılmış, Hz. Peygamber'in hayatını konu alan çocuk kitaplarının nasıl bilgileri içerdiğinin değerlendirilmesi ve bunların gerçeklerle uyumlu olup olmadığını ortaya koyan genel bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır.[22]

2017 yılında Turanalp tarafından yapılan "Dinî İçerikli Çocuk Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı doktora tezinde, çocuk edebiyatının kuramsal temellerinden yola çıkarak dinî içerikli çocuk kitapları eleştirel bir bakış açısıyla incelenmiş ve bu alanda neler yapılması gerektiği, eksikliklerin neler olduğu gibi çıkarımlar yapılmış ayrıca dinî içerikli çocuk kitaplarının edebî niteliğinin ve eğitsel yanlarının tespiti, kaynaklara uygunluk, çocuğa görelik, görsellik ve işlevsellik bakımından değerlendirilmiş ve alandaki öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak sonuç ve önerilere ulaşılmıştır.[23]

2022 yılında Bayrak tarafından yapılan "Okul Öncesi Dönem Hikâye Kitaplarında Hz. Peygamber Tasavvurunun İncelenmesi" adlı çalışmada, okul öncesi çocuğunun Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmasının gerekliliği ve Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmada hikâyelerin yeri ve önemi ifade edilerek, seçilen hikâye kitapları biçim, içerik, dil-üslup, resimleme ve tasavvur oluşturma açısından incelenmiştir.[24]

2022 yılında Yağcı tarafından yapılan "Çocuklara Yönelik Peygamber Hikâyeleri Üzerine Bir İnceleme: *Okul Öncesi İçin Peygamber Hikâyeleri* Örneği" isimli çalışmada, okul öncesi döneme yönelik hazırlanan *Okul Öncesi İçin Peygamber Hikâyeleri* serisinin içeriğinin oluşturulmasında ve bu içeriğin sunumunda hedef kitlenin gelişim

[21] Hatice Demirbağ, *Çocuklara Yönelik Dini Kitaplarda Oluşturulması Amaçlanan Peygamber Tasavvuru* (Ankara: Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2008).

[22] Hatice Kübra Tursun, *Hz. Peygamber'in Hayatını Konu Alan Çocuk Kitaplarındaki Tarihî Bilgilerin Değerlendirilmesi* (Ankara: Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021).

[23] Muhammed Fatih Turanalp, *Dinî İçerikli Çocuk Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi* (Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Doktora Tezi, 2017).

[24] Kadriye Sena Bayrak, *Okul Öncesi Dönem Hikâye Kitaplarında Hz. Peygamber Tasavvurunun İncelenmesi* (Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2022).

özelliklerinin ne derece dikkate alındığı üzerinde durulmuştur. Araştırmada doküman incelemesiyle hikâyelerde hangi peygamberlere yer verildiği ve hikâye içeriklerin hedef kitleye nasıl sunulduğu tespit edilmiş; daha sonra hikâye içeriklerinden hareketle oluşturulan inanç, ibadet ve ahlâk temalarına ilişkin veriler, betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir.[25]

2022 yılına Cengiz tarafından yapılan "Dini İçerikli Çocuk Kitaplarında Yazarın Çocuğa Bakışının İncelenmesi: Peygamber Hikâyeleri Örneği" adlı çalışmada Türkiye'deki ve İngiltere'deki dini içerikli çocuk kitaplarından peygamber hikayeleri çocuk edebiyatında bulunması gereken özellikler, çocuğa görelik ve çocuk gerçekliği ilkeleri, 5-7 yaş aralığındaki çocukların gelişim özellikleri kapsamında incelenerek; farklı kültürlerde yaşayan yazarların çocuğa bakış açılarının neler olduğu, Türkiye'deki örneklerinin yanında çocuk kitaplarının arasındaki farklılık ve benzerliklerin neler olduğu ortaya konulmuştur.[26]

2023 yılında Köle Aytaç tarafından yapılan "Hz. Peygamber'in Hayatını Konu Alan Çocuk Kitaplarının Din Eğitimi Bakımından İncelenmesi: İlkokul Dönemi" isimli çalışmada, Hz. Peygamber'in hayatını anlatan ve ilkokul dönemi çocuklara hitap eden çocuk kitapları arasından 43 kitap doküman incelemesi yöntemiyle, çocuk edebiyatı bağlamında çocuk kitaplarının taşıması gereken unsurlar dikkate alınarak incelenmiş, ardından biçimsel özellikleri hakkında bilgi verilmiş, kitapların içerikleri pedagojik unsurlar çerçevesinde değerlendirilmiştir.[27]

2023 yılında Taş tarafından yapılan "Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi" başlıklı çalışmada Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından çıkarılan "Hikâyeler ve Etkinliklerle Değerler Eğitimi Seti 1" setinin hikâyeleri ve etkinlikleri nitel içerik analizi tekniğiyle değerlendirilmeye tabi tutulmuş ve değerlendirmeler sonucunda

[25]Samet Yağcı, *"Çocuklara Yönelik Peygamber Hikâyeleri Üzerine Bir İnceleme: Okul Öncesi İçin Peygamber Hikâyeleri Örneği",* Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi 14 (27 Aralık 2022)

[26]Hatice Nur Cengiz, *Dini İçerikli Çocuk Kitaplarında Yazarın Çocuğa Bakışının İncelenmesi: Peygamber Hikâyeleri Örneği* (Ankara: Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2022)

[27] Büşra Köle Aytaç, *Hz. Peygamber'in Hayatını Konu Alan Çocuk Kitaplarının Din Eğitimi Bakımından İncelenmesi: İlkokul Dönemi* (İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023).

bu setin okul öncesi değerler eğitimine olumlu anlamda destek olabilecek bir set olduğu kanısına varılmıştır.[28]

Mevcut literatür incelendiğinde, dinî içerikli çocuk kitapları üzerine yapılan araştırmaların büyük oranda Hz. Peygamber'in hayatını konu alan eserler üzerine odaklandığı görülmektedir. Bu çalışmalarda genellikle doküman incelemesi yöntemi tercih edilmiş, kitapların içerik, biçim, dil-üslup ve pedagojik yeterlilikleri analiz edilmiştir. Ancak söz konusu araştırmaların çoğu, okul öncesi dönemde kullanılan dinî içerikli hikâye kitaplarını doğrudan uygulama ortamında, eğitimcilerin deneyim ve görüşleriyle birlikte değerlendirmemiştir. Aynı zamanda Mevsimler Kitap ve Multibem Yayınları'na ait olan ve bu çalışma kapsamında incelenen kitapların daha önce herhangi bir araştırmaya dahil edilmediği de görülmüştür. Bu noktada bu çalışmanın, yalnızca kitapların biçimsel ve içeriksel özelliklerini ele almakla kalmayıp, aynı zamanda farklı kurumlarda görev yapan eğitimcilerin görüşlerini de sürece dahil ederek, kitapların çocukların gelişimsel özellikleri açısından uygunluğunu sahadan alınan verilerle analiz etmesi bakımından literatüre özgün bir katkı sunacağı düşünülmektedir.

[28] Akife Taş, *Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi* (Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023).

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. ÇOCUKLUK DÖNEMİ

Yakın bir tarihe kadar, çocukluk kavramının ve çocuk gelişiminin önemli görülmediğini söylemek mümkündür. Dünyanın değişip gelişmesi ve bu konuda araştırmaların gerçekleşmesinin ardından çocukluk dönemine verilen önem artmıştır.[29] Çocukluk 15. yüzyıldan itibaren yetişkinlikten farklı görülmeye başlanmış, 15. ve 16. yüzyıllarda çocukluk kavramı ortaya çıkmıştır. Hristiyan düşüncesinde çocuğun doğuştan günahkâr olduğu inanışına karşı olarak 18. yüzyılda çocukların kusurlu yetişkinler değil önemli varlıklar oldukları vurgulanmış ve alandaki çalışmalar Batı'da bu yönde devam etmiştir.[30] Çocuk kavramı ile ilgili araştırma ve çalışmalar günümüze kadar devam ederek genişlemiştir.

Çocuk kavramı, farklı disiplinler ve kurumsal tanımlar tarafından geniş bir perspektifte ele alınmaktadır. Bu durum çocuk kavramının çok farklı şekillerde tanımlanmasını sağlamıştır. Psikoloji, Felsefe, Sosyoloji, Hukuk gibi birçok alanın kendi sınırları içinde farklı tanımlamalar geliştirmiş olduğu görülmektedir.[31] Çocuk kavramı Türk Dil Kurumu sözlüğünde; *"Bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız; yavru, bala, uşak, velet."*[32] olarak tanımlanmaktadır. Türk Ceza Kanunu'nda ise çocuk kavramı, *"Henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişi."*[33]olarak ifade edilmiştir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na ait olan 20 Kasım 1989 tarihli Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'de; *"Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır."*[34] ifadesine yer verilmiştir. Bu tanımlarda görüldüğü üzere çocuk kavramı esasen 0-18 yaşı kapsayan geniş bir aralığı ifade etmekte ve bu kavramın sadece yaş aralığıyla sınırlı kalmayıp aynı zamanda sosyal,

[29] Mesude Atay, *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim-1* (Ankara: Özgünkök Yayıncılık, 2012), 42.
[30] Atay, *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim-1*, 43.
[31] Mehmet Burak Şahbaz, *Çeviri Çocuk Edebiyatı Ürünlerindeki Kültürel Ögeler* (Ankara: Başkent Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2016), 2.
[32] TDK, "Çocuk", *TDK* (2024).
[33] Türk Ceza Kanunu (Türk Ceza Kanunu), *5237* Madde 6 Birinci Kitap, Birinci Kısım, Birinci Bölüm (26 Eylül 2004), Madde 6.
[34] "Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve İhtiyari Protokoller, Usûl Kuralları ile Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorumları", 20 Kasım 1989.

psikolojik ve yasal boyutları da içerdiği görülmektedir. Çocuk psikolojisiyle ilgili eserlere bakıldığında bu yaş aralığının sınıflandırılarak ele alındığını söylemek mümkündür.[35]

Gelişim dönemleri, ortak özellikleri içeren yaş aralıkları göz önüne alınarak; "Doğum Öncesi" (gebelikten-doğuma kadar), "Yenidoğan ve Oyun Çocukluğu" (doğumdan- 2 yaşına kadar), "Erken Çocukluk" (2-6 yaş), "Orta Çocukluk" (6-11 yaş) ve "Ergenlik" (11-18 yaş) dönemleri şeklinde sıralanmıştır.[36] Havighurst, 0-18 yaş aralığındaki yaşam dönemlerini; "Bebeklik ve İlk Çocukluk (0-6 yaş)", "Orta Çocukluk (6-12 yaş)", "Ergenlik (12-18 yaş)" olarak sınıflandırmıştır.[37] Bu bilgiler ışığında; "Bebeklik ve İlk Çocukluk" olarak ifade edilen 0-6 yaş dönemi Okul Öncesi Dönem eğitimini de kapsamaktadır.[38] Bazı kaynaklarda doğumdan 8 yaşına kadar olan ve yaşamın ilk yıllarını kapsayan dönem "Erken Çocukluk Dönemi" kavramıyla ifade edilse de bazı kaynaklarda bu dönemin 0-6 yaşlar arasını kapsadığı belirtilmektedir.[39] Çalışmamız kapsamında "çocuk" kavramı bu dönemi ifade etmek için kullanılacaktır.

1.1. OKUL ÖNCESİ DÖNEM

"Okul Öncesi", Türk Dil Kurumu sözlüğünde *"Çocuğun okul çağına girmesinden önceki çağı."*[40] şeklinde tanımlanmaktadır. Okul öncesi dönem, 0-6 yaş aralığını kapsayan, bireyin kişiliğinin temelinin oluştuğu ve bu yönüyle hayati önem taşıyan bir dönemdir. Erken çocukluk dönemi olarak da ifade edilen bu dönem; bilişsel, dil ve sosyal becerilerin gelişimi için kritik bir zaman dilimidir. Beyin gelişimiyle ilgili yapılan araştırmalar, beynin fiziksel olarak büyük ölçüde 5 yaşından önce geliştiğini göstermektedir. Bu dönemde çocukların zekâsı, algısı, kişiliği, sosyal davranışları ve zihinsel yetenekleri hızla şekillenmektedir.[41] Çocuğa bu dönemde aktarılan temel bilgiler ve beceriler, çocuğun ilerideki öğrenme sürecini büyük ölçüde etkileyeceği için bu dönemin, çocuğun yaşam becerilerini ve alışkanlıklarını geliştirdiği kritik bir evre olduğunu söylemek

[35] Mehmet Emin Ay, *Çocuklarımıza Allah'ı Nasıl Anlatalım* (Bursa: Sena Medya, 2021), 29.
[36] Remziye Ceylan, "Erken Çocuklukta Büyüme ve Gelişme", *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi*, ed. Yeşim Fazlıoğlu (Edirne: Paradigma Kitabevi Yayınları, 2012), 5.
[37] Hasan Bacanlı, *Eğitim Psikolojisi* (Ankara: Pegem Akademi, 2013), 54-57.
[38] Engin Aslanargun - Filiz Tapan, "Okul Öncesi Eğitim ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 11/2 (2011), 220.
[39] Füsun Kurt Gökçeli, "Erken Çocukluğun Tanımı Kapsamı ve Önemi", *Erken Çocukluk Eğitimine Giriş*, ed. Aslı Yıldırım (Ankara: Pegem Akademi, 2019), 3.
[40] TDK, "Okul Öncesi", *TDK* (2024).
[41] Kurt Gökçeli, "Erken Çocukluğun Tanımı Kapsamı ve Önemi", 3.

mümkündür. Bu nedenle, okul öncesi eğitim, son derece önemli bir aşama olarak görülmektedir.[42]

Şahin, Okul öncesi eğitimi şu şekilde tanımlamıştır;

> *"0-72 ay grubundaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı çevre imkanları sağlayan, onların bedensel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini destekleyen, kendilerini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan temel eğitim bütünlüğü içerisinde yer alan bir eğitim süreci."*[43]

Kuru Turaşlı'ya göre,

> *"Okul Öncesi Eğitim; çocuğun doğumu itibari ile 6 yaşına kadar olan zaman dilimi içinde (0-72 ay), çocuğun tüm gelişim alanlarını (bilişsel, dil, motor, sosyal ve duygusal gelişimleri ile özbakım becerilerini) desteklemeye yönelik, gelişimsel özelliklerine ve bireysel farklılıklarına uygun, mevcut potansiyelini ortaya çıkarmasını, geliştirmesini ve kendini ifade etmesini amaçlayan, ilköğretimin gerektirdiği yeterliliklere ulaşmasını, diğer bir deyişle ilköğretime hazırlığını sağlayan, çocuğun bulunduğu toplumun kültürel değerlerini tanımasını, benimsemesini ve topluma uyumunu gözeten, tüm bunlar için uygun ve uyarıcı bir çevre olanağı sunan, bir okul öncesi eğitim kurumunda, ailede ya da alternatif programlarda verilen sistemli ve planlı bir eğitim süreci olarak tanımlanabilir."*[44]

Koçyiğit, okul öncesi eğitimi şu şekilde tanımlamıştır;

> *"Okul öncesi eğitimin; ilkokul öncesi yılları kapsayan, kurumda ve ailede yapılabilen, çocukların tüm gelişim alanlarının çağdaş norm ve gelişimler ışığında desteklendiği, ebeveyn ve eğitimcilerin iş birliği içerisinde olduğu veya olması gerektiği ve çocukların*

[42] Gülümser Gültekin Akduman, "Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi", *Okul Öncesi Eğitime Giriş*, ed. Gülden Uyanık Balat (Ankara: Pegem Akademi, 2012), 2.
[43] Ersin Şahin, *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri İçin Uygulama Kılavuzu* (Ankara: Anı Yayıncılık, 2005), 1.
[44] Nalan Kuru Turaşlı, "Okul Öncesi Eğitimin Tanımı Kapsamı ve Önemi", *Okul Öncesi Eğitime Giriş*, ed. Gelengül Haktanır (Ankara: Anı Yayıncılık, 2014), 3.

bir sonraki eğitim kademesine hazır bulunuşluklarına yönelik kurumsal anlamda ilk örgün eğitim basamağını oluşturan bir eğitim süreci olduğu görülmektedir."[45]

Genel olarak tanımlara bakıldığında okul öncesi eğitim; 0-72 aylık çocukların, doğru bir ortamda doğru bir rehberlikle bireysel yeteneklerine ve gelişim düzeylerine uygun uyarıcılar ve çevre imkanları sunarak başta bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal alanlar olmak üzere birçok alanda gelişimlerini destekleyen, yaşam boyu sürecek olan öğrenmelerinin temelini atan ve aynı zamanda çocukları toplumun kültürel normlarına uygun olarak yönlendirerek, ilköğretime hazırlayan, planlı bir eğitim sürecini içeren kritik bir aşama olarak ifade edilebilir.[46]

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı'nın Okul Öncesi Eğitim Programı'nda okul öncesi eğitimi için yaş aralığı 36-72 ay olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda okul öncesi dönem çocukları gelişimsel olarak üç bölümde sınıflandırılmıştır. Programa bakıldığında çocukların gelişimsel olarak 36-48 ay, 49-60 ay ve 61-72 ay olarak kategorize edildiği görülmektedir. Her bir grubun gelişim basamakları ve özellikleri ayrı olarak ifade edilmiştir.[47] Bu durum 0-6 yaş ya da 0-72 ay olarak ifade edilen okul öncesi döneminin esasında kendi içinde daha detaylı bir sınıflandırmayı içerdiğini göstermektedir.

1.2. OKUL ÖNCESİ DÖNEM GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

1.2.1. Gelişim

Gelişim, doğumdan ölüme kadar, kişinin geçirmiş olduğu değişiklikleri ifade etmekte ve kişinin doğuştan getirmiş olduğu potansiyelin zaman içinde ortaya çıkmasını ifade eden olgunlaşmayı da içermektedir.[48] Trawick-Swith "Gelişim" kavramını, *"İnsanların yaşlandıkça hem niteliksel hem de niceliksel olarak değişim süreci."* olarak tanımlarken "Erken

[45] Sinan Koçyiğit, "Okul Öncesi Eğitimin Tanımı, Amacı, Önemi ve İlkeleri", *Okul Öncesi Eğitime Giriş*, ed. Rengin Zembat (Ankara: Hedef, 2016), 15.
[46] Gültekin Akduman, "Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi", 3.
[47] MEB, "T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı" (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2024), 27.
[48] Bacanlı, *Eğitim Psikolojisi*, 45.

Çocukluk Gelişimi" kavramını, *"Çocukların ana rahmine düşüş ile 8 yaş arası dönemdeki gelişimi."*[49] olarak tanımlamıştır.

Gelişimde "Kritik Dönem" olarak ifade edilen bir kavram kullanılmaktadır. Bu kavram, *"İlgili davranışın kazanılması gereken, kazanmadığında telafisi çok zor (bazen olanaksız) olan gelişim dönemi."*[50] olarak tanımlanmaktadır. Çocuklar için gelişim sadece büyümeyi değil daha bütünsel bir süreci içermektedir. Bu anlamda doğru şekilde değerlendirme yapılmalı ve bu değerlendirmeler ışığında gerekli ortam, materyal, uygulama sağlanmalıdır. İnsan yaşamı için en önemli dönem olan 0-6 yaş döneminde çocukların gelişimi birçok farklı alanda gerçekleşmektedir ve bu gelişimleri etkileyen birçok faktör bulunmaktadır.[51]

Havighurst'un ifade ettiği yaşam dönemlerinden ilki olan; Bebeklik ve Çocukluk (0-6 yaş) döneminde birey yürümeyi, katı yiyecekler yemeyi, konuşmayı, beden artıklarının atılmasını kontrol etmeyi, cinsiyet farklılıklarını ve cinsel gösterişsizliği (cinsiyetini teşhir etmemeyi), sosyal ve fiziksel gerçekliği tanımlamak için kavramlar oluşturmayı, dili öğrenir ve okuma yazmaya hazır hale gelir, doğru ve yanlışı ayırma ve vicdan gelişimi başlar.[52] Görüldüğü gibi birçok hayati kazanımı birey bu dönemde edinmektedir. Bu kapsamda 0-6 yaş döneminde edinilen ve çalışmamız kapsamına giren kazanımları kendi gelişim alanları altında incelemek yerinde olacaktır.

1.2.2. Bilişsel Gelişim

"Bilişsel Gelişim" kavramı yaşa bağlı olarak zihinsel süreçlerde meydana gelen değişimler olarak tanımlanabilirken[53] *"Biliş (cognition) terimi, çevremizi öğrenme ve anlamayı içeren zihinsel etkinlikler karşılığı kullanılır ve yaklaşık olarak düşünme (thinking) terimi ile eşanlamlıdır."*[54] Bilişsel gelişim söz konusu olduğunda karşımıza Jean Piaget çıkmaktadır. Piaget'nin yaklaşımı, çocukların düşünce yapısının yetişkinlerden farklı olduğunu kabul etmesiyle bilişsel gelişim anlayışına önemli bir katkı yapmıştır. Bu

[49] Jeffrey Trawick-Swith, "Çeşitlilik Gösteren Bir Dünyada Erken Çocukluk Gelişiminin Öğrenilmesi", çev. Fatma Şahin, *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim [Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı] - Early Development [A Multicultural Perspective]* (Ankara: Nobel, 2013), 5.
[50] Bacanlı, *Eğitim Psikolojisi*, 51.
[51] Türker Sezer - Sibel Yoleri, "Okul öncesi Çocuğunun Temel Özellikleri ve Gereksinimleri", *Okul Öncesi Eğitime Giriş*, ed. Gülden Uyanık Balat (Ankara: Pegem Akademi, 2012), 42.
[52] Bacanlı, *Eğitim Psikolojisi*, 54-56.
[53] Tuncay Dilci, *Gelişim Psikolojisi* (İstanbul: İdeal Kültür, 2014), 118.
[54] Ayhan Aydın, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi* (Ankara: Tekağaç Eylül, 2006), 29.

kurama göre, bilişsel gelişim, çocukların çevrelerine uyum sağlama, yeni bilgileri işleme ve düşünme yetilerini geliştirme süreçleriyle ilerlemektedir. Her evre, bir önceki evrenin üzerine inşa edilerek gelişimi sürdürmektedir.[55] Bilişsel gelişim alanındaki bir diğer isim de Lev Semyonuvich Vygotsky'dir. Vygotsky'e göre, çocuğun bilişsel gelişiminde en önemli faktör, sosyal ve kültürel çevresidir. Çocuklar, çevrelerindeki kişilerden ve onların sosyal dünyalarından öğrenmektedir.[56]

Piaget, gelişim dönemlerini; "Duyusal-Motor Dönem (0-2 yaş)", "İşlem Öncesi Dönem (2-7 yaş)", "Somut İşlemler Dönemi (7-12 yaş)" ve "Soyut İşlemler Dönemi (12 yaş ve üstü)" olarak dört aşamada ele almıştır.[57] Çalışmamızın alanına giren 4-6 yaş grubu "İşlem Öncesi Dönem (2-7 yaş)" kapsamına girmektedir. İşlem öncesi dönem; bilişsel gelişimde, bebeklik döneminin somut dünyaya bağlı düşünce süreçlerinden sonra bir geçiş dönemi olarak nitelendirilebilir.[58] Bu dönemde düşünce tek yönlüdür. Buna bağlı olarak çocuk, esnek düşünmeyi başaramamakta, bir nesne veya olayın bir özelliğine takılıp kalmakta ve diğer özelliklerini göz ardı etmektedir. İşlem öncesi dönemde çocuk dünyanın merkezi olarak kendini görmekte ve benmerkezcilik göstermektedir. Konuşmaları da monolog şeklinde ilerlemektedir. Çocuk bu dönemde, canlı ve cansız nesneleri ayırt edememektedir; cansız cisimlere canlıymış gibi, canlılara ise cansızmış gibi davranmakta ve buna bağılı olarak televizyonda gördüğü ya da bir hikâyede duyduğu karakteri gerçek zannedebilmektedir.[59]

1.2.3. Sosyal Gelişim

"Sosyal gelişim, kişinin çevresiyle iyi ilişkiler kurması ve yaşadığı topluma uyumunu sağlayan, yaşam boyu devam eden bir süreçtir."[60] Bir bebeğin ilk sosyalleşmesi annesiyle olan iletişimidir. Bebeğin ihtiyaçları anne tarafından ne ölçüde karşılanıyorsa, 0-1 yaş arasındaki en önemli gereksinim olan güvenlik ihtiyacı ona göre şekillenmektedir. Bu

[55] Jean Piaget, *Çocuk Psikolojisi*, çev. Orçun Türkay (İstanbul: Pinhan, 2019), 12-13.
[56] Tamer Ergin, "Bilişsel Gelişim", *Gelişim Psikolojisi*, ed. Armağan Köseoğlu - Hatice Ergin (Ankara: Nobel, 2016), 123.
[57] Bkz. Piaget, *Çocuk Psikolojisi*.
[58] Jeffrey Trawick-Swith, "Okul Öncesi Dönemde Bilişsel Gelişim", çev. Mesut Saçkes, *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim [Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı] - Early Development [A Multicultural Perspective]* (Ankara: Nobel, 2013), 227.
[59] Bacanlı, *Eğitim Psikolojisi*, 91-93.
[60] Ali Yıldırım, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi* (Konya: Çizgi Kitabevi, 2015), 109.

durum sosyal gelişimin temelini oluşturmaktadır.[61] Çocuğun annesiyle ve sonrasında da ailesiyle kurduğu ilişki ileride arkadaşlarıyla kuracağı ilişkiyi etkilemektedir.[62] Erik Erikson, insanların diğer insanlarla etkileşime girerek gelişim gösterdiklerini "Psiko-Sosyal Gelişim Kuramı" ile ifade etmiş ve yaşam dönemlerini sekiz evrede ele almıştır. Ona göre, her gelişim basamağında biyolojik dürtü ve sosyal ihtiyaçlar, gelişim görevi olarak bir kriz oluşturmakta ve bu krizin bir sonraki döneme geçmeden önce çözümlenmesi gerekmektedir. Eğer bu kriz çözümlenmezse yaşamı boyunca, çözümleninceye kadar devam etmektedir.[63]

Çalışmamız kapsamında ele alacağımız evre 3-7 yaş arasını ifade eden "Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duygusu"[64] olacaktır. Bu dönemde çocuk, merak duygusuyla sürekli sorular sorarak öğrenme ve keşfetme eğilimindedir.[65] Cinsiyetini keşfetmekte ve yoğun merak duygusu içindedir. Bu süreçte etrafındaki yetişkinler çocuğun merak duygusunu destekleyici şekilde sorularını cevaplandırırlarsa çocuk, desteklenmiş olur. Ancak tersi gerçekleşir ve çocuğun soruları karşısında ilgisiz ya da tersleyici bir tutuma sahip olunursa çocuk, yaptığı sorgulamanın suç olduğunu düşünerek suçluluk duygusuna kapılır.[66]

1.2.4. Dil Gelişimi

"Dil, duygu ve düşüncelerin ses ve anlam olarak ortak olan öğeler ve kuralları kullanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan gelişmiş simgeler/semboller bütünüdür."[67] Dil gelişiminin bilişsel gelişme paralel olarak ilerlediğini söylemek mümkündür.[68] Sosyal bir varlık olan insan bu özelliğini başka insanlarla iletişime geçerek kazanmaktadır. İletişim süreci ise özellikle dile yani konuşmaya dayanmaktadır.[69] Konuşmanın gelişimine bakıldığında kritik gelişme iki yaş civarında çocukların telgraf dili olarak tanımlandığı şekilde konuşmaya başlamasıyla yaşanmaktadır. Üç yaş civarında cümlelerin dil bilgisi

[61] Aydın, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, 49.
[62] Aydın, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, 52.
[63] Yıldırım, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, 109.
[64] Bacanlı, *Eğitim Psikolojisi*, 127.
[65] Yıldırım, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, 110.
[66] Bacanlı, *Eğitim Psikolojisi*, 128.
[67] Dilci, *Gelişim Psikolojisi*, 157.
[68] Yıldırım, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, 85.
[69] Hadiye Küçükkaragöz, "Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi", *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, ed. Binnur Yeşilyaprak (Ankara: Pegem A, 2006), 97.

kurallarına uygun olarak yapılandırıldığı görülmektedir. Dört yaşına kadar çocuklar benzer özellikteki nesneleri genelleme eğilimindedirler. Bunun sebebi henüz kavram kazanma becerilerinin yeterince gelişmemiş olmasıdır. Beş yaşına gelen çocukların ise bir yetişkine yakın konuşma becerisi gösterdikleri söylenebilir.[70]

Çocuklar dili öğrenirken sadece çevresiyle iletişim kurmaz, aynı zamanda kendileriyle de konuşurlar. Bu, özel konuşma olarak adlandırılan bir süreçtir. Özel konuşma, çocuğun düşüncelerini ifade etmesine ve düşünme süreçlerini organize etmesine yardımcı olmaktadır. 7 yaş civarında, özel konuşma içsel konuşmaya dönüşür. İçsel konuşma, kişinin kendi kendine konuşması veya düşünmesi olarak tanımlanabilir; problem çözme, karar verme, plan yapma gibi zihinsel süreçlerin önemli bir parçasıdır ve nerdeyse yaşam boyu devam etmektedir.[71] Levhalar, yiyecek kutuları gibi görsel destekli materyaller ve resimli kitaplar ile desteklenen çocuklar anlam kurma becerilerini geliştirmektedir ve okul öncesi dönemden sonra çocukların yazılı materyalleri deşifre etme becerileri ilkokul yıllarına kadar aşamalı şekilde gelişmektedir.[72]

1.2.5. Ahlâk Gelişimi

Ahlâk, bireylerin toplum içinde uymak zorunda oldukları kurallar bütünü olarak tanımlanmaktadır.[73] Ahlâk gelişimini ise kısaca, bireyin toplumsal ve kültürel değerler çerçevesinde doğru ile yanlışı ayırt etme yetisi kazanma süreci olarak ifade edilebilir.[74] Tarihsel olarak bakıldığında, insan topluluklarının yerleşik hayata geçmesiyle birlikte, toplumsal ilişkileri düzenleyen ahlâkî kurallar da gelişmiştir. Felsefi açıdan ahlâk konusunda üç temel yaklaşım bulunmaktadır: Bunlardan ilki çocuğu doğuştan suç işlemeye eğilimli olarak görür ve Freud'un Psikanalitik teorisi ile desteklenmektedir. İkincisi, çocuğu saf ve temiz olarak değerlendirir, Piaget'nin teorisi ile temsil edilir ve ahlâkın yetişkinler aracılığıyla geliştiğini savunur. Üçüncüsü ise insan zihnini boş bir levha olarak kabul eder, çocuğun ahlâk anlayışının toplumsal değerlere göre

[70] Aydın, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, 123.
[71] Bacanlı, *Eğitim Psikolojisi*, 108.
[72] Jeffrey Trawick-Swith, "Sembolik Düşünce: Okul Öncesi Yıllarda Oyun, Dil ve Okuryazarlık", çev. Yasin Öztürk, *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim [Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı] - Early Development [A Multicultural Perspective]* (Ankara: Nobel, 2013), 284.
[73] Betül Aydın, *Çocuk ve Ergen Psikolojisi* (Ankara: Nobel, 2013), 155.
[74] Helen Bee - Denise Boyd, *Çocuk Gelişim Psikolojisi*, çev. Okhan Gündüz (İstanbul: Kaknüs, 2009), 669.

şekillendiğini öne sürer, Öğrenme Teorisi yaklaşımıyla ifade edilmektedir. Ahlâk gelişimi konusunda Psikanaliz ve Bilişsel Teori temel oluşturmaktadır.[75]

Freud'un Psikanaliz kuramına göre, ahlâk kuralları, çocukların aynı cinsiyetteki ebeveyni ile özdeşim kurarak öğrendiği ve süperegosunu oluşturan vicdan ve ego ideali üzerinden şekillenir. Vicdan, kaçınılması gereken davranışları, ego ideali ise uyulması gerekenleri belirler. Çocuk, suçluluk ve utanç gibi rahatsız edici duygulardan kaçınmak için bu ahlâkî kurallara uymayı öğrenmektedir.[76]

Piaget'e göre çocuklar somut işlemler dönemine kadar olayları sonuçlarına göre değerlendirirler. Yani niyet önemli değildir, olayın sonucunda oluşan durum önemlidir. Çocuklar, ilkokul döneminden sonra niyeti değerlendirmeye başlarlar.[77] Piaget ahlâk gelişiminin bilişsel gelişimle paralel olduğunu düşünmektedir ve ahlâk gelişimini "Ahlâksal Gerçeklik" ve "Karşılıklılık/Özerk Ahlâksal Gelişim Evresi" olarak iki evreye ayırmıştır. "Ahlâksal Gerçeklik" dönemi okul öncesi dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde kurallar, otorite tarafından belirlenen ve değişmesi mümkün olmayan yaptırımlar olarak algılanmaktadır. Bu algının temelinde, Piaget'nin tanımladığı "benmerkezcilik" kavramı yer almaktadır.[78] Benmerkezcilik, çocuğun bilişsel yapılarının yeterince gelişmediği işlem öncesi dönemde, dünyayı ve olayları değerlendirirken başkalarının perspektifini dikkate almaması, başka bakış açıları olabileceğinin farkında olmaması durumudur. Kısaca çocuk, her şeye yalnızca kendi açısından bakmaktadır.[79]

Piaget'nin düşüncelerinden yola çıkarak Kohlberg daha detaylı bir kuram inşa etmiştir. Kohlberg'e göre, ahlâkî gelişim ile dinî gelişim ayrı süreçlerdir ve bu iki alanın karıştırılmaması gerekmektedir.[80] Farklı yaş grupları ve sosyo-ekonomik düzeylerden bireylere çeşitli öyküler sunarak, bu öykülerdeki sorunlara nasıl çözümler bulduklarını analiz etmiştir. Kararın doğruluğundan ziyade, bireyin sorunu değerlendirirken kullandığı

[75] Aydın, *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*, 155.
[76] Sigmund Freud, *Metapsikoloji*, çev. Emre Kapkın - Ayşen Tekşen Kapkın (İstanbul: Payel, 2002), 354-365.
[77] Bacanlı, *Eğitim Psikolojisi*, 108.
[78] Banu Yazgan İnanç vd., *Gelişim Psikolojisi* (Ankara: Pegem Akademi, 2017), 220-221.
[79] Yıldırım, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, 67.
[80] Ralph W Hood vd., "Dini Gelişim Kuramları", çev. M. Doğan Karacoşkun, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 4/4 (2004), 214.

düşünme süreçleri önemlidir.[81] Ahlâk gelişimi alanında en çok kullanılan kuram olan Kohlberg'in kuramında ahlâk gelişimi evrelerinden gelenek öncesi dönemin İtaat-Ceza evresinde kişi, davranışının sonucunda ödül ya da ceza alma durumuna odaklanmaktadır.[82] Bu evre, erken çocukluk dönemini kapsamaktadır.[83]

1.2.6. Dinî Gelişim

Din psikolojisi literatüründe, dinî düşüncenin çocuklarda genellikle üç yaş sonrasında, konuşma becerisi geliştiğinde ortaya çıktığı belirtilmektedir.[84] Çocuğun doğduğu andan itibaren ilk iletişime geçtiği insanlar olarak ailesi bütün gelişim alanlarında olduğu gibi din alanındaki gelişimlerinde de büyük etkiye sahiptir. Çocuk, ailesinin yaşam biçimlerini, alışkanlıklarını, geleneklerini ve dinî, ahlâkî, hukukî anlayışlarını başlangıçta bilinçsiz bir şekilde kabullenmekte ve içselleştirmektedir.[85] Araştırmalar, çocuğun dinî duygularının ve inançlarının ailenin sağladığı dinî eğitimle şekillendiğini ortaya koymuştur.[86] Yetişkinlerin aktardığı dinin çocuklar üzerinde şekillendirici bir etkisi olsa da çocuklar, yetişkinlerden aldıkları dinî inançları pasif bir şekilde kopyalamaz; bunları kendi bireysel yapılarına göre şekillendirerek özgün bir din anlayışı geliştirirler.[87]

Çocuk, aile içindeki dinî davranışları gözlemleyerek ve taklit ederek öğrenir. Bu, onun dinî inanç ve uygulamalarını içselleştirmesinde temel rol oynamaktadır. Özellikle erken çocukluk döneminde edinilen dinî bilgiler ve ritüeller, çocuğun gelecekteki dini yaşamını şekillendirmekte ve psikolojik gelişimini desteklemektedir.[88] Yetişkinlerin aktardığı dinin çocuklar üzerinde şekillendirici etkisi, yalnızca dinî gelişimlerinde değil, aynı zamanda ruhsal gelişimlerinde de önemli bir rol oynamaktadır.[89]

---

[81] Nazan Kaytez, "Bebeklik ve Erken Çocukluk Döneminde Gelişim", *Gelişim Psikolojisi*, ed. Abide Güngör Aytar (Ankara: Hedef CS, 2020), 112.
[82] Bacanlı, *Eğitim Psikolojisi*, 109-110.
[83] Kaytez, "Bebeklik ve Erken Çocukluk Döneminde Gelişim", 112.
[84] Ali Kuşat, "Bilişsel Gelişim Açısından Din-Fıtrat İlişkisi", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 15 (2012), 36.
[85] Kerim Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 1987), 1.
[86] Yusuf Alpaydın vd., *Çocukların Dinî Gelişiminde Ebeveynlerin Rolü: Beklentiler ve Zorlanma Alanları* (İstanbul: İlke Yayınları, 2015), 20.
[87] Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, 2.
[88] Alpaydın vd., *Çocukların Dinî Gelişiminde Ebeveynlerin Rolü: Beklentiler ve Zorlanma Alanları*, 20.
[89] Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, 2.

Yaklaşık altı yaşlarında çocuklar, fizik ötesi konularda yoğun merak ve sorgulamalar geliştirmektedirler.[90] Bazı araştırmalar, çocukların sürekli olan meraklarının doğaüstü güçlerin varlığını araştırmalarına yol açtığını belirtmektedir. Çocuklar doğumdan itibaren çevrelerindeki nesneleri anlamaya çalışırken, zamanla soyut ve görünmeyen kavramlara yönelir. Bu, çocuğun bilişsel gelişiminin bir yansıması olarak ortaya çıkmaktadır.[91] Küçük yaşlarda, çocukların mevcut cevapları yetersiz kalmakta ve yedi yaş civarında yeni bir kavrayış ve anlayış dönemi başlamaktadır. Bu dönemde, çocuklar, sorularına daha kapsamlı ve yaratıcı cevaplar arayarak, yeni bir yaratıcı kavramı geliştirmeye başlamaktadırlar.[92] Çocuğun geliştirdiği bu kişisel din, hayatını ve davranışlarını etkileyerek kişiliğinin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır.[93] 5-6 yaş grubundaki çocuklar, Tanrı'yı genellikle bir insan gibi tasavvur etseler de bununla beraber Tanrı'nın diğer insanlardan farklı olması gerektiğine dair bir inançları da bulunmaktadır.[94]

James Fowler'a göre bireysel dinî inanç, sıralı evrelerle gelişmektedir. İnancı, temel değerlerden biri olarak görmekte ve bu değerlerin yaşamda önemli bir yer tuttuğunu belirtmektedir.[95] Fowler ve öğrencileri, imandaki değişim ve gelişim süreçlerini; Temel İman (anne karnında ve yaşamın ilk ayları müddetince), Sezgisel / Yansıtma İman (ilk çocukluk), Mitsel / Gerçek (Literal) İman (ilkokul yılları), Sentetik / Geleneksel İman (ilk ergenlik), Bireysel / Düşünmeye Dayalı İnanç (son ergenlik ve genç yetişkinlik), Birleşik İman (orta yaş veya sonrası) ve Evrensel İman (belirsiz yaş) olmak üzere yedi evrede ele almışlardır.[96] "Temel İman" evresi, duygusal güvenin temelini atmaktadır ve sonraki iman gelişimi bu temele dayanmaktadır. "Sezgisel / Yansıtma İman" ise çocuğun hayal gücü ve algısını birleştirerek imanla ilgili uzun süreli şekillenmeleri bir araya getirdiği ve bu süreçte kutsalın yasaklarını ve ahlâkî değerleri anlamaya başladığı evreyi ifade etmektedir.[97]

[90] Yurdagül Mehmedoğlu, *Ahlâkî ve Dinî Gelişim* (İstanbul: Morpa Kültür, 2005), 36.
[91] Kuşat, "Bilişsel Gelişim Açısından Din-Fıtrat İlişkisi", 38.
[92] Mehmedoğlu, *Ahlâkî ve Dinî Gelişim*, 36.
[93] Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, 2.
[94] Mehmedoğlu, *Ahlâkî ve Dinî Gelişim*, 39.
[95] Hood vd., "Dini Gelişim Kuramları", 216.
[96] Hood vd., "Dini Gelişim Kuramları", 217-218.
[97] Hood vd., "Dini Gelişim Kuramları", 216.

2. OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE DİN EĞİTİMİ

Okul öncesi dönemde çocukların düşünsel faaliyetleri benmerkezci düşünce nedeniyle sınırlıdır ve tecrübeleri doğru yorumlayamamaktadırlar. Bu dönemde çocuklar düşünceler arasında karşılaştırma yapamamakta ve olayları tek bir açıdan değerlendirmektedirler.[98] Çocuklar, başkalarının bakış açılarını anlamakta zorlanmakta ve genellikle kesin yargılara bağlı kalmaktadırlar. Benmerkezci düşünce yapıları, değerlendirmelerini kendi fiziksel ve duygusal özellikleri etrafında yapmalarına yol açmaktadır.[99] Bu benmerkezci ve tek odaklı düşünce tarzı, Piaget'nin sezgisel düşünce evresinin bir özelliği olarak 7-8 yaşlarına kadar devam edebilmektedir.[100] Aynı zamanda çocuklar, soyut kavramları somut şekilde algılamakta, bu nedenle Tanrı gibi geniş kavramları da sınırlı anlayışlarıyla kavramaya çalışmaktadırlar.[101] Ayrıca bu dönemde, dil gelişiminde de bir sınırlılık karşımıza çıkmaktadır; çocuklar erken yaşlarda kelime dağarcığını geliştirmelerine rağmen dinî dili kendi sınırlı deneyimlerine dayalı olarak algılamaktadırlar.[102]

Okul öncesi dönemde çocuklar, her şeyi canlı ve insan benzeri olarak görmekte, her şey arasında bir bağ olduğuna inanmakta ve her şeyin kendi düşüncelerinden kaynaklandığını düşünmektedirler. Hayal güçleri, Tanrı'yı tanımlarken bu özelliklerden etkilenmektedir.[103] Bu bağlamda hassas bir eğitim alanı olan din eğitimi faaliyetlerini bütün bu gelişimsel özelliklerin farkında olarak, çocuğun bu dinî ihtiyaç ve isteklerine uygun şekilde düzenlemek önem arz etmektedir.

İslamî eğitimin özelinde bakıldığında çocukların din eğitimlerine yönelik olarak zikredilen en önemli hadis *"Her doğan çocuk mutlaka (Allah'ın kendisine verdiği, temiz) yaratılış (fıtrat) üzere doğar, sonunda anne ve babası onu Yahudi veya Hristiyan ya da ateşe tapan yapar."*[104] hadisidir. Bu hadisten hareketle dinî eğitimde anne ve babanın önemli olduğu ve dinî eğitiminin temelinin ailede atılacağı anlaşılmaktadır. Ailede alınan temel eğitimin ardından çocuğun formal eğitime atacağı ilk adım, erken çocukluk ya da okul öncesi

[98] Kuşat, "Bilişsel Gelişim Açısından Din-Fıtrat İlişkisi", 43.
[99] Mehmedoğlu, *Ahlâkî ve Dinî Gelişim*, 37.
[100] Kuşat, "Bilişsel Gelişim Açısından Din-Fıtrat İlişkisi", 43.
[101] Mehmedoğlu, *Ahlâkî ve Dinî Gelişim*, 38.
[102] Kuşat, "Bilişsel Gelişim Açısından Din-Fıtrat İlişkisi", 43.
[103] Mehmedoğlu, *Ahlâkî ve Dinî Gelişim*, 40.
[104] Abdullah Feyzi Kocaer, *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh* (Konya: Hüner Yayınları, 2004), 1. Cilt/240.

dönem olarak nitelendirilen ve 36-72 ayları[105] kapsayan dönemdir. Bu dönem, çocuğun karakterini oluşturduğu ve çevresi, inancı ile kültürünü öğrenerek temel değerler ve davranışlar edindiği bir zaman dilimidir.[106] Bu bağlamda, söz konusu dönemde verilen her türlü eğitim büyük önem taşımaktadır.

Çocukların zihnine işlenecek doğru bilgilerin onların geleceğini olumlu yönde etkileyeceği gibi yanlış bilgilerin olumsuz etkisi olacağı bir gerçektir. Aynı şekilde, çocukluk döneminde dinî duygu ve düşüncelerin de kazandırılma şekli, bireyin ilerleyen zamanlardaki dinî tutum ve davranışlarını belirleyecek öneme sahiptir.[107] Bireyin, dinin gerektirdiği ahlâka ve karaktere sahip bir mümin olabilmesi, temelde küçük yaştan itibaren sağlıklı bir dinî eğitim almasına bağlıdır.[108] Verilecek olan eğitimin içeriğindeki bilgilerin doğruluğunun yanı sıra bu bilgilerin çocuklara ne şekilde, hangi yöntemler kullanılarak verileceği de önem arz etmektedir. Bu anlamda çocuk edebiyatı, kullanılacak önemli bir kaynak olarak ifade edilebilir. Bireyin çocukluk döneminde tanıştığı edebiyat ürünleri de yaşamında derin izler bırakmaktadır ve bu sebeple çocuğun seviyesine uygun kitaplarla karşılaşmış olması oldukça önemlidir.[109] Bu noktada çocuk edebiyatının ne olduğu, çocuk kitaplarının ve dinî içerikli çocuk kitaplarının özelliklerinin neler olduğu gibi konuların açıklanması önem arz etmektedir.

3. ÇOCUK EDEBİYATI VE ÇOCUK KİTAPLARI

3.1. EDEBİYAT VE ÇOCUK EDEBİYATI

TDK sözlüğünde edebiyat; "*Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı; yazın.*"[110] şeklinde tanımlanmaktadır. Edebiyat, sanatçının derin duyarlılığıyla insan ve yaşam gerçekliğini yeniden anlamlandırarak, dilin en yetkin biçimleriyle deneyim dünyamızı zenginleştirmektedir. Bu sanatsal perspektif, başkalarının yaşamlarına ortak olma imkânı sunarak, varoluşumuza yeni boyutlar

[105] MEB, "T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı", 27.
[106] Sınar Uğurlu, "Hz. Peygamber'i Çocuğa Tanıtmak Amacıyla Yazılan Kitapların Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi", 563.
[107] Farsakoğlu Eroğlu - Demirdöğen, "İslami Çocuk Edebiyatı", 187.
[108] Sınar Uğurlu, "Hz. Peygamber'i Çocuğa Tanıtmak Amacıyla Yazılan Kitapların Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi", 563.
[109] Koç, "Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitaplarına Yönelik Toplumsal Bir Bakış", 381.
[110] TDK, "Edebiyat", *TDK* (Erişim 26 Eylül 2024).

kazandırmaktadır.[111] Edebiyat yapıtları, toplumun kültürel ve toplumsal değerlerini yansıtarak, kahramanların çatışmaları üzerinden bu değer ve inançların toplumdaki karşılığını okura sezdirmektedir.[112] Çocuk edebiyatı kavramı TDK sözlüğünde; "*Çocukların hayatı kavramasına yardımcı olacak, hayal gücünü geliştirici, okuma sevgisini aşılayan, eğitici bir edebiyat türü; çocuk yazını.*"[113] olarak ifade edilmektedir. Bu noktada asıl önemli olan, bir eserin çocukların dünyasına hitap edebilme kapasitesidir. Bu bağlamda, çocuk edebiyatı, okuru çocuk olan ve çocukların algı dünyasına uygun şekilde yapılan edebiyat olarak ifade edilebilir.[114]

Şirin'e göre;

> *"Çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayâl, duygu, düşünce ve duyarlıklarına, zevklerine, eğitilirken eğlenmelerine katkıda bulunmak amacı ile gerçekleştirilen çocuksu bir edebiyattır."*[115]

Karacelil'e göre;

> *"İki - on dört yaş arası çocuklara hitap eden, kendine has birtakım teknikleri ve ilkeleri olan, çocuğa olumlu değerler ve duygular kazandıran, çocukların yaşlarına ve seviyelerine uygun, çocukların sağlıklı unsurlar çerçevesinde gelişmelerine yardımcı olan, onları eğiten aynı zamanda da eğlendiren, etkileyici olan ve sanat değeri taşıyan, sözlü ve yazılı eserlerin hepsine çocuk edebiyatı denilebilir."* [116]

Tüfekçi Can'a göre;

> *"Çocuk edebiyatı, çocukluk dönemi içinde bulunan bireyler için özel olarak içselleştirilerek yazılan; çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal ve dilsel gelişimini göz önünde bulunduran; çocuğun yeteneklerinin açığa çıkmasına yardımcı olan; geçmiş, bugün ve gelecek arasında bir bağ kuran; kültürel mirasa sahip çıkarak onun genç nesillere aktarılmasında işlevsel olan; amaçlı, disiplinler arası ve çağın değerlerini*

---

[111] Sedat Sever, *Çocuk ve Edebiyat* (Ankara: Tudem, 2008), 11.
[112] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 65.
[113] TDK, "Çocuk Edebiyatı", *TDK* (Erişim 26 Eylül 2024).
[114] Süleyman Karacelil, *Din Eğitimi Açısından Allah İnancı Temalı Çocuk Edebiyatı Ürünleri Üzerine Bir Araştırma* (Ankara: Gece Kitaplığı, 2014), 24.
[115] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 9.
[116] Karacelil, *Din Eğitimi Açısından Allah İnancı Temalı Çocuk Edebiyatı Ürünleri Üzerine Bir Araştırma*, 24.

barındıran; bunu yaparken okunduğunda farkındalık yaratarak sağlam bir estetik duygusunun oluşmasına katkıda bulunan edebi bir türdür."[117]

Çocuk edebiyatı, çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı aşılamayı temel bir işlev olarak benimsemekte olup, nitelikli metinlerle onları buluşturma ve bu sayede okuma kültürü oluşturma sorumluluğunu üstlenmektedir.[118] Yetişkinin öğüt dolu gerçekliklerini çocuğa dayatmak, onun kitapla kurduğu bağda duygu ve düşünce üretimini engellemektedir. Çocuk edebiyatının asıl amacı, öğüt vermek ya da öğretmek değil, çocuğun iç dünyasını zenginleştirici deneyimler sunmaktır.[119]

Bütün bu tanımlamalardan yola çıkılarak çocuk edebiyatı; çocukların zihinsel, duygusal, sosyal ve dilsel gelişimlerini desteklemek amacıyla, onların hayal dünyalarını zenginleştirirken, eğitici ve eğlendirici bir işlev taşıyan; estetik beğeni düzeylerini yükselterek, onlara olumlu değerler kazandıran ve kültürel mirasın aktarılmasında önemli bir rol oynayan, erken çocukluk döneminden ergenlik çağına kadar olan süreçte, onların dil ve anlama seviyelerine uygun olarak yazılan ve sanatsal nitelik taşıyan yazılı ve sözlü eserlerin genel adı olarak tanımlanabilir.

3.2. ÇOCUK EDEBİYATININ TARİHİ GELİŞİMİ

Edebiyat tarihçilerine göre, çocuk edebiyatını oluşturan temel eserler milattan önceye kadar uzanan, ancak bu günümüze orijinal nüshaları ulaşmayan bazı yazılı kaynaklardır. Orijinal olarak günümüze ulaşan, bu alandaki ilk yazılı eser; Beydeba'nın yamış olduğu ve Arapça'ya "Kelîle ve Dimne" ismiyle tercüme edilmiş olan eser olarak kabul edilmektedir.[120] Buna karşılık 16. yüzyıla dek dünya edebiyatında çocuklara özgü bir eser bulunmadığı, bu döneme kadar çocukların edebî anlamda halk anlatılarından ve yetişkinler için yazılan kitaplardan faydalandığı ve ilk resimli çocuk kitabı olarak, Johann Amos Comenius tarafından 1637'de yayımlanan "Orbis Picturs (Resimlerle Dünya)" adlı eserin kabul edildiği de ifade edilmektedir.[121] Yazarlar ancak 19. yüzyılda çocuk

[117] Dilek Tüfekçi Can, *Çocuk Edebiyatı Üzerine Bir Araştırma: Tanımlar, Türler ve Teoriler* (İzmir: Ege Üniversitesi, Doktora Tezi, 2012), 24-25.
[118] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 19.
[119] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 197.
[120] Yusuf Köşeli, *Arap Çocuk Edebiyatı* (Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Doktora Tezi, 2011), 17-18.
[121] Havise Çakmak Güleç - Hulusi Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap* (Çanakkale: Paradigma Akademi, 2015), 3.

kavramını öğrenmeye, özellikle onlar için bugünkü anlayış çerçevesinde kitaplar yazmaya başlamışlardır.[122]

Ülkemizde çocuk edebiyatı uzun süre geleneksel sözlü edebiyat ürünleriyle sınırlı kalarak devam etmiştir.[123] Tanzimat döneminde çocukların okuma becerileri ve ilgi alanlarına yönelik kitap hazırlama düşüncesi gündeme gelmiş, ilk çocuk kitapları olarak Fransızcadan çevrilen fabl örnekleri öne çıkmıştır.[124] Bu çevirilerin ardından, dönemin ilerisinde sade bir dille manzum fabllar kaleme alınmıştır.[125] II. Meşrutiyet döneminde çocuk edebiyatı bir eğitim aracı olarak görülmüş ve şiir alanında gelişmeler yaşanmıştır.[126] 1908'de Ali Nusret çocuk edebiyatının önemine değinirken, 1910'da Satı Bey, çocukların şiir ve şarkılardan yoksun olduğunu vurgulayarak sanatçıları göreve davet etmiştir.[127]

Çocuklar için edebiyat fikri oldukça yenidir.[128] Cumhuriyet sonrasında çocuk edebiyatı ayrı bir alan olarak ele alınmaya başlamış ve önem kazanmıştır.[129] Cumhuriyet dönemi başlangıcında yayımlanan bazı çeviri çocuk romanları, dil açısından çocukların okuma becerilerini aşmış ve bu nedenle etkili olamamıştır. Eğitime verilen önem okur-yazar oranını artırsa da çocuk edebiyatında kayda değer bir atılım yaşanmamış; bu alanda uzman sanatçıların yetişmesine dair bilinç gelişmemiştir. Sonrasında yeni Türk harflerinin kabulü, kültürel alanda önemli ilerlemelere zemin hazırlarken, Millet Mektepleri ve Atatürk'ün okuma-yazma seferberliği, basın-yayın alanını canlandırarak çocuk edebiyatının gelişimini desteklemiştir.[130]

Türkiye'de 1947'den beri kutlanan ve UNESCO'nun katkılarıyla 1950 sonrasında yaygınlaşan "Dünya Çocuk Kitapları Haftası" etkinlikleri[131], Türkçe ve yabancı eserler arasındaki yetersizlikleri ortaya koymuştur. 1970'lerdeki ekonomik kriz nedeniyle resimli

[122] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 378.
[123] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 82.
[124] Fatih Erdoğan, *Türkiye'de 1996-1998 Yıllarında Yayımlanmış Telif Çocuk Kitaplarının İçerik Analizi* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Doktora Tezi, 1999), 43.
[125] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 7.
[126] Erdoğan, *Türkiye'de 1996-1998 Yıllarında Yayımlanmış Telif Çocuk Kitaplarının İçerik Analizi*, 44.
[127] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 4.
[128] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 9.
[129] Turanalp, *Dinî İçerikli Çocuk Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi*, 1.
[130] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 8.
[131] Hanife Sevinç, "Mustafa Ruhi Şirin ile Çocuk Kitapları Üzerine", *Turkuvaz Çocuk* (Erişim 01 Ekim 2024).

öykü kitabı alanı gelişim göstermemiştir; bu alandaki ilk eser, Can Göknil'in 1974'te yayımlanan "Bir Kirpi Masalı"dır. Sonrasında çevirilerin de artmasıyla alanda hareketlilik sağlanmıştır.[132] Günümüzde çocuk edebiyatı, yazar ve ressamların çocukların ruhsal özelliklerine odaklanmasıyla dünya genelinde önemli bir gelişim göstermektedir. Türkiye'de de son yıllarda bu alanda dikkate değer ilerlemeler yaşanmış, çeşitli kurum ve yayınevleri çocuk kitapları ve dergileri yayımlamaya başlamıştır.[133]

Görüldüğü üzere dünyada ve Türkiye'de çocuk edebiyatı çok yakın tarihlere kadar gelişim gösterememiş, bu konuda önemli gelişmeler olması 20. yüzyılı bulmuştur. Çocuk edebiyatı yeni gelişim göstermeye başlayan bir alan olarak karşımıza çıkarken bu alanın özel bir alt başlığı olarak nitelendirebileceğimiz dinî içerikli çocuk kitaplarının araştırılması ve geliştirilmesi geç kalınmış, önemli bir başlıktır. Bu bağlamda günümüzde incelenmesi, araştırılması ve geliştirilmesi önem arz etmektedir.

3.3. HİKÂYE

Hikâye TDK sözlüğünde; "*Bir olayın sözlü veya yazılı olarak anlatılması, gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü; öykü.*"[134] şeklinde tanımlanmaktadır. Oğuzkan'a göre; *"Belli bir zaman ve yerde birkaç kişinin başından geçen gerçeğe uygun bir olayı anlatan veya birtakım kimselerin karakterini çizen ve çoğu kez ancak birkaç sayfa tutan kısa yazılara hikâye denir."*[135] Bütün çocuklar hikâye anlatmak ve dinlemekten keyif almaktadırlar. Bu ilgiden yola çıkılarak çocuklara birçok duygu hissettirilerek edebiyatı sevdirmek ve özellikle okul öncesi eğitimde grupla birlikte kaliteli vakit geçirme deneyimi yaşatmak mümkün olmaktadır.[136]

Üç-dört yaş döneminde çocuk, resimli kitaplarla olaylar arasında ilişki kurmakta ve hikâye dinlemeye ilgi göstermektedir. Dört-beş yaşta hayal gücüne bağlı hikâyeler ilgisini çekerken, altı yaş civarında doğa olayları ve gerçek dünyayla ilgili kitaplar ilgi alanına girmektedir.[137] Çocukların her yaşta edebiyata ve hikâyelere karşı ilgili olmalarına karşın, her yaş ve gelişim döneminin kendine özgü beklenti ve ilgiler barındırdığını göz önünde

[132] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 12.
[133] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 4.
[134] TDK, "Hikâye", *TDK* (Erişim 25 Eylül 2024).
[135] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 98.
[136] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 101.
[137] Gülseren Tür - Ayşe Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap* (İstanbul: Ya-Pa, 2005), 11.

bulundurmak ve nitelikli edebî eserlerin, hikâyelerin, aile ve eğitimciler tarafından bu yönde özenle seçilmesi önemli görülmektedir.

Güleç Çakmak ve Geçgel'e göre;

> *"Anlatım yolu olarak düzyazıyı kullanan hikâye ve roman; insanların başlarından geçen olayları, iç dünyalarını ya da "insan-insan, insan-toplum, insan-doğa" ilişkilerini, "yer, zaman, kişi, olay / durum, anlatıcı" öğelerine bağlayarak ayrıntılarıyla öykülemeyi amaçlar."*[138]

Çocuklar, çevrelerinde gözlemledikleri olaylarla ilgili ve ilgi alanlarıyla bağlantılı hikâyelerden keyif almakta ve bu hikâyeler aracılığıyla kafalarındaki pek çok soru işaretine yanıt bulabilmektedirler.[139]

3.3.1. Hikâyelerin Eğitim Değeri ve Din Eğitimine Katkısı

Çocuk kitaplarında yer alan karakterlerin, çocuklar üzerinde gerçek hayatta karşılaştıkları bireyler kadar etkili olabileceği[140] göz önünde bulundurulduğunda, okul öncesi dönemden itibaren bu kitaplar aracılığıyla çeşitli konularda eğitim verilmesi mümkün olmaktadır. Hikâyeler, çocukların sınırlı yaşam deneyimlerini zenginleştirerek çeşitli sorunların nedenlerini ve çözümlerini bulmalarına olanak tanımaktadır. Aynı zamanda, farklı insan tipleri ve değer yargıları üzerine düşünmelerini sağlayarak, çocukların toplumsal ve kültürel ortama uyumlarını kolaylaştırmaktadır.[141] Bu bağlamda çocuk edebiyatı, çocukların çeşitli konular hakkında bilgi edinmelerini, bu bilgileri tartışmalarını ve edindikleri bilgiler doğrultusunda davranışlarını dönüştürmelerini desteklemektedir.[142] Başka tekniklerle çocuklara anlatılmakta zorlanılan bir konunun edebiyat sayesinde kolaylıkla aktarılacak hale gelmesi mümkündür. Çocuk kitapları, çocuk edebiyatının önemli bir parçasıdır, dinî ve ahlâkî gelişim de dahil olmak üzere çocukların gelişimini birçok boyutta desteklemektedir.[143] Çocuk edebiyatı türlerinden

---

[138] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 100.
[139] Neslihan Avcı vd., "Okul Öncesi Dönemde Edebiyat Türleri ve Özel Konular", *Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim 4*, ed. Ayşe Turla - Z.Fulya Temel (Ankara: Hedef CS, 2014), 191.
[140] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 177.
[141] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 98.
[142] Avcı vd., "Okul Öncesi Dönemde Edebiyat Türleri ve Özel Konular", 201.
[143] Zengin, "T.C. Diyanet İşleri Başkanlığının Çocuk Kitapları Yayınlarından 'İnanıyorum Serisi' Üzerine Bir İnceleme", 180.

olan hikâyeler, eğitimde kullanılan önemli araçlar arasındadır ve çocukların edindikleri bilgileri içselleştirmeleri açısından oldukça önemlidir. Hikâyeler, dil gelişiminin yanı sıra çocukların birçok farklı alanda gelişimlerine katkı sağlamaktadır.[144]

3.3.2. Peygamber Hikâyelerinin Din Eğitimindeki önemi

Özellikle hedef kitlesi çocuklardan oluşan hikâyelerde, somuttan yola çıkılan bir anlatım şekli belirlenmelidir. Çocuğa dinî değerlerin ve bilgilerin kazandırılmasının amaçlandığı kitaplarda bu anlatımın din alanında önemli görülen karakterlerin, gerçek kahramanların örnekliği ile somutlaştırılması etkili bir yöntem olarak görülmektedir.[145] Kitaplardaki kahramanlar çocuklar için örneklik teşkil etmektedir. Özellikle baş kahramanın merak uyandıran ve özdeşim kurulabilecek nitelikleri, çocuk-kitap ilişkisi açısından temel bir özellik olarak görülmektedir.[146] Çocuklar, kahramanın özelliklerinden etkilenmekte, ondan örnekler almakta ve kahramanla özdeşim kurmaktadırlar.[147] İslam dini özelinde bakıldığında en önemli karakterlerin peygamberler olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda hikâye anlatımı ile gerçekleşecek bir eğitimin kahramanlarının peygamberler olması ve somutlaştırmanın bu yolla yapılması önemlidir.

Dinî içerikli çocuk kitapları arasında yer alan peygamber hikâyeleri, hedef kitlesi olan çocukların din, değer ve kültür alanlarındaki ihtiyaçlarının karşılanmasında aktif olarak kullanılan materyaller arasında yer almaktadır.[148] Kur'an-ı Kerîm'de önemli bir yer tutan peygamber hikâyeleri, peygamberlerin hayatları hakkında bilgi vermenin yanında, İslâm dinine ait pek çok konuda bilgi içermekte ve örneklik oluşturmaktadır.[149] Çocukların gereksinimleriyle uyumlu karakterler içeren kitaplar, onların üzerinde derin ve kalıcı etkiler bırakarak, yeni okuma alışkanlıklarını teşvik etmektedir.[150] Okul öncesi dönem

[144] Önder, "Sevgi, Din Dili ve Hikâyelerin Çocukların Din Eğitimindeki Yeri ve Önemi", 1291.
[145] Sınar Uğurlu, "Hz. Peygamber'i Çocuğa Tanıtmak Amacıyla Yazılan Kitapların Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi", 564.
[146] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 77.
[147] Sedat Sever (ed.), *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, 04-06 Ekim 2006: gelişmeler, sorunlar ve çözüm önerileri* (Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 2006), 49.
[148] Cengiz, *Dini İçerikli Çocuk Kitaplarında Yazarın Çocuğa Bakışının İncelenmesi: Peygamber Hikâyeleri Örneği*, i.
[149] Yağcı, "Çocuklara Yönelik Peygamber Hikâyeleri Üzerine Bir İnceleme", 38.
[150] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 77.

çocuklarının bu anlamda hikâyeler vasıtasıyla peygamberleri öğrenmeleri ve dinle ilgili pek çok kavramla tanışmaları dinî gelişimleri açısından önem taşımaktadır.[151]

3.4. ÇOCUK KİTAPLARI VE DİNÎ İÇERİKLİ ÇOCUK KİTAPLARI

Yıldız'a göre, *"Konusunu, kahramanlarını ya da kurgusunu dinî içerikten alan çocuk kitapları "dinî içerikli çocuk kitapları" olarak sınıflandırılabilir."*[152] Günümüzde çocuk edebiyatı söz konusu olduğunda yazarın objektif bir bakış açısıyla herhangi bir fikri öncelemeden eserlerini sunması beklense de dinî içerikli çocuk kitaplarında eğitsel birtakım kaygıların bulunması bu ilkenin göz ardı edildiğini göstermektedir.[153] Bu, dinî içerikli çocuk kitaplarını çocuk kitaplarından ayıran önemli bir noktadır. İdeolojik metinler, bakış açısı ne olursa olsun, çocukların zihin yapısı için karmaşık olup, algılanmasını güçleştirirken zararlı algıları da tetikleyerek davranış bozukluklarına yol açabilmektedir.[154] Bu sebeple dinî içerikli çocuk kitapları, çocuklara dinî değerleri aktarırken, olumlu bir dille, onların anlayabileceği ve ilgisini çekecek şekilde kaleme alınmalıdır. Bu tür eserlerde, çocuğun kendisiyle özdeşleştirebileceği, ona örnek olabilecek karakterler yer almalı ve bu sayede çocuğun inanç ve düşünce dünyasının gelişimine katkı sağlanmalıdır.[155]

Çocuğun dinî gelişimi, diğer gelişim özellikleriyle bütünlük içindedir. Okul öncesi dönemde çocuklar genellikle bir nesnenin tek bir yönüne odaklanır, bu nedenle bu yaş grubuna yönelik hikâyelerin birden fazla konu veya kurgu içermesi uygun görülmemektedir.[156] Bu noktada eğitim verilecek olan kişi veya grubun özelliklerinin göz önüne alınarak din gelişimi özelindeki bilgilerin din eğitimi alanına aktarılması ve çocuklara verilecek olan din eğitiminde önemli bir rol oynayan dinî içerikli çocuk kitaplarının bu bağlamda planlanması önem arz etmektedir. Bu kitaplar, çocukların dinî gelişimlerinin yanında birçok gelişim alanına da etki ettiğinden dolayı din eğitimi için

---

[151] Yağcı, "Çocuklara Yönelik Peygamber Hikâyeleri Üzerine Bir İnceleme", 41.
[152] Yıldız, "Hz. Peygamber'in Hayatını Anlatan Çocuk Kitaplarının Dini Gelişim Açısından Değerlendirilmesi", 1.
[153] Cengiz, *Dini İçerikli Çocuk Kitaplarında Yazarın Çocuğa Bakışının İncelenmesi: Peygamber Hikâyeleri Örneği*, 2.
[154] Alemdar Yalçın - Gıyasettin Aytaş, *Çocuk edebiyatı* (Ankara: Akçağ Yayınları, 2017), 86.
[155] Karacelil, *Din Eğitimi Açısından Allah İnancı Temalı Çocuk Edebiyatı Ürünleri Üzerine Bir Araştırma*, 25.
[156] Karacelil, *Din Eğitimi Açısından Allah İnancı Temalı Çocuk Edebiyatı Ürünleri Üzerine Bir Araştırma*, 142-143.

önemli olan[157] ve din eğitimcilerinin en çok kullandıkları materyaller arasındadır.[158] Eğitimde hikâyelerin kullanılmasıyla hedeflenen sonuca ulaşılması için; biçimsel olarak taşıması gereken özellikler, dil bilgisi, yaş grubu, gelişim düzeyi, kullanılabilecek kaynaklar gibi birçok etmenin uygunluğu söz konusu olmaktadır.[159]

3.4.1. Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişimi Üzerindeki Etkisi

Hikâyeler, çocuklarda duygusal bilinç oluşumu ve sosyal becerilerin gelişmesine katkıda bulunarak, çocuklara dikkatini toplama, dil gelişimi, dinleme becerisi ve kavramları öğrenme gibi önemli kazanımlar sağlamaktadır.[160] Kitaplar, çocukların hayal gücünü geliştirerek yaratıcı düşünmeye teşvik ederken,[161] kavramları somutlaştırarak öğrenmelerini kolaylaştırmakta ve dil becerilerine katkı sunmaktadır.[162] İyi bir eserin çocuğa kazandıracağı pek çok ahlâki ve toplumsal değer de bulunmaktadır.[163] Edebiyat eserlerinde yazarın öznelliği, genellikle toplumun değerleriyle şekillenmekte ve bu değerler, okura o toplumun davranışlarını sezdiren ipuçları sunmaktadır.[164] Bu anlamda özellikle resimli çocuk kitaplarıyla erken yaşlarda okuma alışkanlığının kazandırılması, güçlü bir temel oluşturarak toplumun okuma kültürünün gelişmesine de destek olmaktadır. Bu nedenle, çocukları erken yaşlarda kitapla tanıştırmak ve kitabı günlük yaşamlarının bir parçası haline getirmek büyük önem taşımaktadır.[165]

Normal gelişim gösteren bir çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının yanı sıra, süreklilik arz eden ruhsal ihtiyaçları da bulunmaktadır ve bu ihtiyaçların karşılanmasında sözlü ve yazılı edebî eserler önemli bir rol üstlenmektedir.[166] Kitapların çocuğun ruhsal ve zihinsel gelişimine sağladığı katkı, eserin edebî değeriyle ilişkili görülmektedir.[167] Bu bağlamda daha çok çocukların manevî, ruhsal gelişim alanlarına yönelik olarak hazırlanmış olan

---

[157] Atik Yıldız, "Ernest Harms ve Ronald Goldman'ın Dini Gelişim Kuramları Bağlamında Dini İçerikli Çocuk Kitapları", 510.
[158] M. Nur Pakdemirli, "İlköğretim Çağı Çocuklarının Din Eğitiminde Kullanılabilecek Hikâyelerin Özellikleri ve Kaynakları", *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 20 (2009), 197.
[159] Pakdemirli, "İlköğretim Çağı Çocuklarının Din Eğitiminde Kullanılabilecek Hikâyelerin Özellikleri ve Kaynakları", 197.
[160] Erdoğan, *Türkiye'de 1996-1998 Yıllarında Yayımlanmış Telif Çocuk Kitaplarının İçerik Analizi*, 86.
[161] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 45.
[162] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 14.
[163] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 178.
[164] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 65.
[165] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 12.
[166] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 5.
[167] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 214-215.

dinî içerikli çocuk kitapları kapsamındaki peygamber hikâyelerinin de hedeflenen ihtiyacı karşılama konusunda edebî değerinin oldukça önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Çocuklara yönelik olarak hazırlanmış olan bütün dinî içerikli edebiyat eserlerinin bahsi geçen gelişim alanlarına ve çocuğun hayatına etkisi düşünüldüğünde; özellikle bu eserlerin bahsi geçen niteliklere dikkat edilerek hazırlanmış olması, çocukların doğru değerler geliştirmelerine, duygularının farkına vararak estetik bakışlarının güçlenmesine, karakterlerle özdeşim kurmalarına ve bu bağlamda öğrendikleri bilgileri de işlevsel olarak hayata geçirmelerini ve öğrendiklerinin anlamlı olmasını sağlamaktadır. Bu sebeple dinî içerikli bir eser geliştirirken de aynı hassasiyetle edebiyat alanının gerekliliklerini de göz önüne alarak her yönüyle işlevsel bir eser ortaya çıkarmak önem arz etmektedir.

3.4.2. Çocuk Kitaplarında Olması Gereken Nitelikler

Çocuk edebiyatı, yalnızca metin ve pedagojik özelliklerle sınırlı olmayıp, düzenleme, resimleme ve canlandırma gibi çeşitli kavramların birleşimiyle oluşmaktadır.[168] Çocuk kitaplarının, çocuğun ilgisine ve ruhsal ihtiyaçlarına cevap veren nitelikte olmasının yanı sıra çocuğun keyif içinde okuduğu eserler olması gerekmektedir.[169] Bu bağlamda eğlendirici unsurların öğretici öğelerden daha fazla öne çıkarılması, etkili bir okuma deneyimi sunarak çocukların okuma alışkanlıklarını pekiştirmektedir.[170] Okuma becerisi henüz gelişmemiş çocukların ilgisini çekmek için, kitapların estetik ve görsel açıdan dikkat çekici olması gerekmektedir.[171]

Çocuk edebiyatı ürünleri söz konusu olduğunda verilmek istenen kazanım, edebiyatın sınırları dikkate alınarak, didaktik bir anlatım tercih etmeden ifade edilmelidir.[172] Bu bağlamda anlatım dengeli olmalıdır. Çocuksu anlatım tarzıyla şekillenen ve yapay bir öğreticiliği benimseyen yayınlar, çocukların ihtiyaçlarına cevap verememekte ve bu durum, zaman içinde çocuk-kitap ilişkisine olumsuz etki etmektedir.[173] Çocuk kitapları

[168] Lüle Mert, *Çocuk Edebiyatı*, 39.
[169] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 160.
[170] Özlem Alkan Ersoy - Vedat Bayraktar, "Okul Öncesi Dönemde Çocuk Edebiyatı Kavramı ve Çocuk Kitaplarının Özellikleri", *Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim 4*, ed. Ayşe Turla - Z.Fulya Temel (Ankara: Hedef CS, 2014), 158.
[171] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 12.
[172] Farsakoğlu Eroğlu - Demirdöğen, "İslami Çocuk Edebiyatı", 189.
[173] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 20.

hazırlanırken, okuyucunun özellikleri ve bulunduğu gelişimsel aşama göz önünde bulundurulmalıdır.[174] Bu, kitapların çocuğun anlayış düzeyine ve bilişsel ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanmasını sağlamaktadır.

Yetişkin kitaplarının basit hale getirilmesi, eseri çocuğa uygun kılmak için yeterli bir kriter değildir. Çocuklar, kitap seçerken kapak tasarımından yazı tipine, resimlerden renklere kadar birçok unsuru inceler ve bir değerlendirme yaparlar. Eğer kitap, görsel ve metinsel açıdan ilgilerini çekerse, tercih edilme olasılığı artar.[175] Çocukların ilgilerine, ihtiyaçlarına ve gelişim düzeylerine uygun olarak hazırlanan eserler onların; kavram ve bellek gelişimine yardımcı olmakta, dinleme, yazma, dili doğru kullanma becerilerini geliştirmekte, hayal gücünü ve yaratıcılığını besleyerek farklı kültür ve toplumların değerlerini fark etmesini sağlamakta, insan ilişkilerinin ve duyguların farkına varmasını desteklemektedir.[176] Aynı zamanda erken çocukluk dönemine yönelik kitaplar temelde, çocuğa kitap sevgisi kazandırmayı, çocuğu kitapla buluşturmayı ve dil becerilerini geliştirmeyi amaçlamakla birlikte bu amaçların gerçekleşebilmesi için kitapların bulundurması gereken bazı özellikler vardır.[177] Genel olarak biçim ve içerik ana başlıkları altında ifade edilen bu özellikler aynı zamanda aktarım sürecinin sağlıklı ilerlemesi için önem taşımaktadır.[178]

Bütün hikâyelerde olduğu gibi din eğitimi alanında kullanılmak istenen hikâyelerin özelliklerinin de temel olarak biçim ve içerik başlıkları altında ele alınması mümkündür.[179] Bu özellikler, çocukların yaş ve gelişim düzeylerine göre farklılık göstermekle birlikte dinî içerikli çocuk kitapları hazırlanırken bu özellikleri dikkate almak kitabın okunurluğunu ve işlevselliğini artırarak kazandırılmak istenen değerin doğru şekilde iletilmesini ve en kolay ve güzel yoldan kazanılmasını sağlayacaktır. Biçim özellikleri; boyut, sayfa düzeni, kağıt kalitesi gibi unsurları içerirken içerik özellikleri; dil, anlatım gibi unsurları içermektedir.

---

[174] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 29.
[175] Karacelil, *Din Eğitimi Açısından Allah İnancı Temalı Çocuk Edebiyatı Ürünleri Üzerine Bir Araştırma*, 32.
[176] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 72-73.
[177] Oğuzhan Yılmaz, "Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler", *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya*, ed. Tacettin Şimşek (Ankara: Grafiker Yayınları, 2016), 61.
[178] Lüle Mert, *Çocuk Edebiyatı*, 30.
[179] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 30.

3.4.2.1. Çocuk Kitaplarında Dış Yapı (Biçim) Özellikleri

3.4.2.1.1. Resimleme

Okumayı bilmeyen çocuklara resimler aracılığıyla birçok kavramı aktarabilir ve iletişim kurulabilir. Yaş ve gelişim seviyesine uygunluğuyla kitaplar çocuğun dünyasını zenginleştirmektedir.[180] Bu bağlamda, okul öncesi döneme yönelik olarak hazırlanan çocuk kitaplarında resimleme, metin ve resim arasındaki tamamlayıcı ilişkiyle hikâyelerin anlatımında merkezi bir rol oynamaktadır.[181] Çocuk kitaplarındaki sanatçı duyarlılığıyla tasarlanan resimler, görsel algıyı geliştiren etkili araçlar sunarak, duyusal düşünme becerilerini pekiştirmekte ve çocukları düşünen duyarlı bireyler olarak yetişmesine olanak sağlamaktadır.[182] Resimler, sevimli olmalı ve eğlendirici, neşe verici, güldürücü şekilde çizilmelidir.[183] Resimlemede yuvarlak hatlı çizimler kullanılması çocuklar için kitabı daha ilgi çekici hale getirirken sert çizgiler bütünlüğü olumsuz etkileyebilmektedir. Hareketliliğin çizgilerle etkili biçimde yansıtılması, hem metinle olan bağı güçlendirmekte hem de çocuğun resimden yola çıkarak hikâyeyi anlatabilmesini kolaylaştırmaktadır.[184]

Resimlerde çocukların yakın çevresinden yola çıkarak betimleme yapılırken, hayal ve gerçek arasındaki ilişkiyi kurabileceği ölçüde hayalî ögelere de yer vermek[185] çocukların hayal dünyasını geliştirmesi açısından önem taşımaktadır. Resimleme basit ve sade olsa da olay örgüsünde yer alan ayrıntıların, gereksiz detaya girilmeden resimlemede yer alması gerekmektedir.[186] Sayfa düzeni resim-metin ilişkisi bağlamında dengeli olmalı, bir bütün oluşturmalıdır.[187] Olay kahramanlarının doğru özelliklerle resmedilmesi, yanlış anlamaların önlenmesini sağlamakta ve bu, çocuğun metni doğru şekilde anlamasına katkıda bulunmaktadır.[188] Resim-metin ilişkisine ve sürekliliğe dikkat edilerek,

[180] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 140.
[181] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 205.
[182] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 167.
[183] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 364.
[184] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 30.
[185] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 153.
[186] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 31.
[187] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 365.
[188] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 32.

nesnelerin ve karakterlerin çocuğun gerçek hayatta tanıdığı şekilde, gerçeklikten uzaklaşmadan resmedilmesi gerekmektedir.[189]

3.4.2.1.2. Kullanılan malzeme

Kâğıdın yeterince kalın olması, sayfaların çevrilmesini kolaylaştırmanın yanı sıra renkli resimlerin netliğini artırmakta ve arka sayfaya gölge düşmesini önlemektedir; bu nedenle, kâğıt kalınlığının 90 gramajın altına düşmemesi ve birinci kalite kâğıt hamurunun tercih edilmesi gerekmektedir.[190] Kâğıdın mat olması, parlama yapmaması açısından önemlidir ve bu özellik, çocukların resimlerin ayrıntılarını daha iyi algılamasını sağlamaktadır.[191] Ayrıca, kâğıdın rengi de dikkatlice seçilmelidir; net beyaz olmayan bir sayfa daha uygun görülmektedir. Kâğıt pürüzsüz dokuda olmalıdır. Bu özellik, çocuğun göz yorgunluğunu engellemekte ve resimlerin daha net görünmesini desteklemektedir. Bu bağlamda, kötü kalitede kâğıt ve özensiz baskılar estetik algının gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir.[192]

3.4.2.1.3. Boyut

Kitap boyutu, çocuğun kitabı kavrayabilmesi ve görsel unsurları algılayabilmesi bakımından önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Çocuklar, sürekli olarak aynı boyutlarda hazırlanmış eserleri okumaktan hoşlanmamaktadır.[193] Farklı boyutlardaki kitaplar, çocukların ilgisini çekmekte ve odaklanmalarını artırmaktadır.[194] Küçük boyutlu kitaplar, iki yaşa kadar çocukların kolayca tutmasını ve bu sayede sahiplenme duygularının gelişmesini sağlarken, büyük boyutlu kitaplar görsellerin çocuklar tarafından net şekilde algılanmasını ve yetişkinlerin daha rahat okumasını sağlamaktadır.[195] Dinleyen ve anlatanın birlikte rahatlıkla görebilmesi için resimli kitapların büyüklüğü iki kucak genişliği olarak tanımlanmaktadır. Kitabın hafif olması da önem arz etmektedir.[196] Hafif kitaplar çocuklar tarafından kolayca taşınabilirken, kitabın

[189] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 206.
[190] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 35.
[191] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 200.
[192] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 36.
[193] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 363.
[194] Lüle Mert, *Çocuk Edebiyatı*, 31.
[195] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 36.
[196] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 159.

ağırlığı arttıkça taşımak çocuklar için zorlaşmaktadır. Çocuk kitapları dikdörtgen veya kare şeklinde olmalıdır.[197]

3.4.2.1.4. Kapak ve ciltleme

Okul öncesi dönemde, çocukları kitaba çeken temel uyarıcı kitap kapağıdır. Kapağın, içeriği yansıtan etkili, ilgi çekici görseller ve uygun şekilde yerleştirilmiş bir başlıkla tasarlanması gerekmektedir.[198] Kitap kapağı, okurla ilk etkileşimi kurmakta ve çocukların kitaba yönelik tutumunu belirlemektedir. Tasarımın estetik ve okuma arzusunu uyandıracak nitelikte, arka kapak açıklamasının ise merak uyandırıcı olması gerekmektedir.[199] Küçük çocukların kullanımı için hazırlanan kitaplar öncelikle dayanıklı, çabuk bozulmayacak, kolay yırtılmayacak, sert ciltli kapaklarla üretilmelidir.[200] Kalın ve dayanıklı kapak malzemesi, kitabın korunmasını ve kullanım kolaylığını sağlamaktadır.[201] Sağlam ve estetik bir kapak, kitabın uzun süreli olmasını sağlamaktadır. Dikişsiz ciltler, çocukların kitap edinme alışkanlıklarını olumsuz etkilediğinden, kitapların dikişle ve tutkalla güçlendirilmesi gerekmektedir.[202]

3.4.2.1.5. Yazı puntosu

Okul öncesi dönemde bazı kitaplarda hiç yazı bulunmayabilir, ancak yazı içeren kitaplarda harflerin özellikleri büyük önem taşımaktadır. Çocuk okuma bilmese de harflerin resimlerden farklı olduğunu algılaması, okuma hazırlığı açısından faydalıdır. 16-20 punto harf büyüklüğü okul öncesi için uygun kabul edilmektedir, yaş ilerledikçe harf boyutu küçülebilir. Harflerin, çocukların ileride karşılaşacağı yazı biçimine uygun olması ve dekoratif yazı stillerinden kaçınılması gerekmektedir.[203] Uzun cümlelerin anlamını netleştirmek ve duyguların doğru aktarımını sağlamak adına yazım ve noktalama kurallarının titizlikle uygulanması gerekmektedir; aksi halde dilbilgisi hataları, kitabı yetişkin okusa dahi, hikâyenin çocuk tarafından anlaşılmasını güçleştirmektedir.[204]

---

[197] Mehmet Taşdemir, "Eğitsel Bir Materyal Olarak Çocuk Hikâye ve Romanlarının Nitelik Düzeyi", *Milli Eğitim Dergisi* 168 (Güz 2005).
[198] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 37.
[199] Lüle Mert, *Çocuk Edebiyatı*, 32.
[200] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 138.
[201] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 37.
[202] Lüle Mert, *Çocuk Edebiyatı*, 34.
[203] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 38.
[204] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 203.

3.4.2.2. Çocuk Kitaplarında İç Yapı (İçerik) Özellikleri

3.4.2.2.1. Tema (İzlek)

Tema, TDK sözlüğünde; *"Öğretici veya edebî bir eserde işlenen konu, düşünce, görüş; tem, ana konu"*[205] şeklinde tanımlanmıştır. İzlek kelimesinin tanımı ise; "*Bir edebî eserde işlenen konunun anlamca ortaya koyduğu ana yönelim*"[206] olarak ifade edilmiştir. Bütün edebî eserler yazarın özgün anlatımıyla okuyucusuna bir mesaj iletmektedir.[207] Yazar, çocuklara iletmek istediği mesajları ve kazandırmayı amaçladığı alışkanlıkları titizlikle belirlemelidir. Tek bir tema işlenmeli ve farklı yorumlara yol açmayacak şekilde sunulmalıdır.[208] Eserlerde tema açık bir şekilde ele alınmış olmalı ve bu noktada yazar, temanın anlaşılırlığıyla ilgili bir yorum ya da açıklama yapma ihtiyacı duymamalıdır.[209] Teması belirsiz veya yoruma açık olan eserler, çocukları kararsızlıklar içinde bırakabilmekte ve yanlış anlamalara yol açabilmektedir.[210] Tema, çocuğun var olan bilgisini pekiştirmeli ya da bir soruyu cevaplamalıdır.[211]

Temaların, evrensel ahlâkî değerleri aşılayarak çocuğun kişiliğini güçlendirmesi, böylece toplumda saygın ve başarılı bir konum elde etmesine teşvik etmesi gerekmektedir.[212] İşlenen temanın çocuğu yanlış yargılara, boş inançlara veya kaderciliğe yönlendirmemesi önem arz etmektedir. Kitaplarda, hatasız ve uslu olma, yetişkin sözünden çıkmama ve yaramazlığın olumsuz sonuçlarına dair beklentilere yer verilmemelidir. Ayrıca, kurnazlık ve aldatmacanın öne çıkarılması ile düşmanlık ve öç alma duygularının aşılanması çocuklar üzerinde zararlı etkiler yaratmaktadır.[213]

3.4.2.2.2. Konu

TDK sözlüğünde konu, "*Konuşmada, yazıda, eserde ele alınan düşünce, olay veya durum; bap, mevzu, süje*"[214] şeklinde tanımlanmaktadır. Tema ve konu arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Bu bağlamda hikâyedeki olayları kapsayan konunun, tema ile bağlantısını

[205] TDK, "Tema", *TDK* (Erişim 16 Eylül 2024).
[206] TDK, "İzlek", *TDK* (Erişim 16 Eylül 2024).
[207] Yalçın - Aytaş, *Çocuk edebiyatı*, 84.
[208] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 40.
[209] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 218.
[210] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 367.
[211] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 157.
[212] Yalçın - Aytaş, *Çocuk edebiyatı*, 85.
[213] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 40.
[214] TDK, "Konu" (Erişim 16 Eylül 2024).

koruyarak gelişmesi önemli görülmektedir.[215] Konu, bir yazının temel unsuru olup, yazarın metni oluşturma nedenini ifade etmektedir.[216] Sever'e göre; "*Çocuk edebiyatında konu, çocuğu metnin anlam evrenine çeken, kitapla ilişkisini sağlayan bir öğedir."*[217] Üç yaşından itibaren, çocuklar için tema ve konu içeren kitaplar oluşturulmaktadır.[218] 4-5 yaş grubu için hazırlanmış olan kitaplarda konular basit olsa da hikâye özelliği barındırmalıdır.[219] Çocuğa uygun bir şekilde işlendiği sürece, çocukların günlük yaşamda karşılaştıkları olaylar, gerçeğe uygunluk göstermekte ve kitabın konusu olarak seçilmeye uygun görülmektedir.[220]

Seçilen konu, olumsuz hisler oluşturmadan, çocuğu olumlu yönde etkileyecek şekilde; güven artırıcı, umut aşılayıcı ve insan ile doğa sevgisini pekiştirici değerleri içermelidir.[221] Konular, çocukların güldürü duygusunu geliştirirken, eğlendirici ve dinlendirici nitelikte olmalı,[222] onların dünyasına ayrı bir renk ve kişilik kazandıran ulusal kültür değerleri, içinde yaşadıkları toplumun benimsediği ahlâk kuralları, gelenek ve görenekleri de dikkate alınarak[223] aynı zamanda çocukları düşünmeye ve bazı görüşler kazanmaya yönlendirerek eğitici bir işlev de görmelidir.[224] Konunun hızla gelişen hareket unsuru içermesi önem arz etmektedir.[225] Abartılmış merak, rastlantısallık ve duygusallık konunun yapılandırılmasını zayıflatmaktadır.[226] Bu bağlamda konu, aşırılıklar içermeden inandırıcılık temeliyle ele alınmalıdır.

3.4.2.2.3. Kahramanlar

Kahraman; "*Roman, hikâye, tiyatro vb. edebiyat türlerinde yüksek nitelikleri veya örnek alınacak davranışları dolayısıyla okurların hayranlık duyduğu başkişi."*[227] olarak tanımlanırken, karakter; "*Bir eserde duygu, tutku ve düşünce yönlerinden ele alınan kimse*".[228] şeklinde

[215] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 367.
[216] Lüle Mert, *Çocuk Edebiyatı*, 45.
[217] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 119.
[218] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 41.
[219] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 157.
[220] Yalçın - Aytaş, *Çocuk edebiyatı*, 88.
[221] Yalçın - Aytaş, *Çocuk edebiyatı*, 89.
[222] Lüle Mert, *Çocuk Edebiyatı*, 45.
[223] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 367-368.
[224] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 217.
[225] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 158.
[226] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 137.
[227] TDK, "Kahraman", *TDK* (Erişim 27 Eylül 2024).
[228] TDK, "Karakter", *TDK* (Erişim 27 Eylül 2024).

tanımlanmaktadır. Her eserde olayları yaşayan kahramanlar, sanatçının duygu ve deneyimleriyle şekillendirdiği özgün karakterler olarak karşımıza çıkmaktadır.[229] Çocukların okudukları eserde başlarından olaylar geçen kişilere karşı inandırıcılıklarını kaybetmemeleri adına, özellikle masal ve masalımsı eserler dışındaki eserlerin kahramanları, gerçek veya gerçeğe yakın olmalıdır.[230]

Okul öncesi dönemde, model alma ve özdeşim kurma etkili bir öğrenme yoludur. Bu dönemde çocuklar, yetişkin davranışlarını ve kahramanları model almakta ve özdeşim kurarak benimsemektedir.[231] Kitaplardaki kahramanların olumlu özelliklere sahip olması, çocukların bu kahramanları benimsemesini kolaylaştırmakta, aynı zamanda iyi bir model, çocuğun gelişimini olumlu yönde etkilemektedir.[232] Olumlu özelliklerin abartılmadan, mükemmel ve erişilmez niteliklerin vurgulanmadan sunulması gerekmektedir; aksi halde, hata yapmayan ve korkusuz kahramanlar çocuklar için ulaşılması güç modeller oluşturabilmektedir. Çocuklar, günlük yaşamlarındaki duygular ve davranışlarla örtüşen kahramanlarla daha etkili bir ilişki kurmakta ve olumlu davranışları örnek alabilmektedirler.[233] Kahramanlar sayesinde çocuk, insanların karşılaşabileceği olayları keşfetmekte ve sorunlarla nasıl başa çıkabileceğine dair ipuçları edinmektedir.[234]

Çocuk kitaplarında kahraman sayısının az olması gerekmektedir. Özellikle küçük çocuklar için yazılmış olan eserlerde bir iki kahraman yeterli gelebilmektedir.[235] Fazla kahraman, olayın karmaşıklığını artırmakta ve temanın kavranmasını zorlaştırmaktadır. Birkaç kahraman etrafında gelişen olaylar, çocuğun olay bütünlüğünü daha iyi anlamasını sağlamaktadır.[236]

3.4.2.2.4. Dil ve anlatım

Okul öncesi dönemde çocuk kitaplarında, çocuğa görelik açısından yazarın dil ve anlatım biçimi kritik bir öneme sahiptir.[237] Eski ve anlaşılması zor sözcüklerle, yapmacık ve

[229] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 75-76.
[230] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 368.
[231] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 57.
[232] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 177.
[233] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 43.
[234] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 76.
[235] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 369.
[236] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 44.
[237] Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 145.

sıradan bir üslupla nitelikli ve çocuklarda okuma zevki uyandıracak bir eserin oluşturulması mümkün görünmemektedir.[238] Eserlerde Türkçe'nin doğru bir biçimde kullanılması ve dil gelişiminin olumlu yönde desteklenmesi önem taşımaktadır. Günlük yaşam dilindeki sadeliğe dikkat edilmesi ve yoğun bir anlatıma yer verilmemesi gerekmektedir. Bunun yanında sınırlı sayıda bilinmeyen kelime kullanılması ve bu kelimelerin açıklanması sözcük dağarcığının gelişimini olumlu etkileyen bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.[239] Bilinmeyen kelimeler kullanılırken çocuğun yaşı ve düzeyi göz önüne alınmalı ve dilbilgisi kurallarına uygun şekilde cümleler kurulmalıdır.[240] Çocuklar için kitaplar, ses tekrarı içeren kelimeler içermelidir.[241]

Yazarın dil ve anlatım biçimi, yaş grubunun özelliklerine göre şekillendirilmelidir.[242] Betimlemelerin kısa tutulması ve resimlerle desteklenmesi, çocukların ilgisini artırmaktadır.[243] Küçük çocuklar için yazılan metinlerde, öncelikli olarak tek özne ve tek yüklem içeren, telaffuzu güç sözcükler içermeyen, beş ya da altı sözcüklü cümleler tercih edilmelidir; ayrıca, gereksiz sıfat kullanımından kaçınılmalı, etken çatılı fiiller tercih edilerek anlatım daha sade ve canlı hâle getirilmelidir.[244] Soyut konuların çocuklara iletilmesi, anlatımda dikkate alınması gereken en kritik unsurlardan biridir; çünkü soyut kavramlar ergenlik dönemine kadar aşamalı olarak anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, kitaplarda ele alınacak soyut kavramların çocukların seviyesine uygun örneklerle somutlaştırılması önem arz etmektedir.[245] Hikâyenin başlayışı ve bitişi arasında geçen zaman çocuk tarafından kavranabilecek bir zaman dilimi olmalıdır.[246] Çocukları korkutacak ve hayal dünyasını olumsuz yönde etkileyecek anlatımlara yer verilmemelidir.[247]

[238] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 370.
[239] Yalçın - Aytaş, *Çocuk edebiyatı*, 93.
[240] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 159.
[241] T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, "Resimli Çocuk Kitapları", (Oturum 7), 9.
[242] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 221.
[243] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 45.
[244] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 370.
[245] Yalçın - Aytaş, *Çocuk edebiyatı*, 94.
[246] Taşdemir, "Eğitsel Bir Materyal Olarak Çocuk Hikâye ve Romanlarının Nitelik Düzeyi".
[247] Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, "Resimli Çocuk Kitapları", 9.

İKİNCİ BÖLÜM

KİTAPLARIN BİÇİM VE İÇERİK YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Bu çalışma kapsamında, Türkiye'de 4 yaş ve üzeri çocuklar için yayınlanmış olan iki farklı yayınevine ait peygamber hikâyeleri serisi ele alınmıştır. Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik olarak hazırlanmış olan peygamber hikâyelerinin konu edileceği bu çalışmada, iki yayınevi tarafından ortak olarak yayınlanan hikâyeler incelenmek üzere seçilmiştir. İnceleme, "Çocuk Kitaplarında Olması Gereken Nitelikler" başlığı altında yer alan kaynaklardan[248] elde edilen bilgiler kılavuzluğunda yapılmıştır. Hz. Muhammed'in hayatını anlatan hikâyeler ayrı bir çalışma konusu olarak ele alındığından dolayı[249] incelemeye alınmamıştır. İki yayınevi tarafından yayımlanan kitaplarda işlenen peygamber hikâyeleri tablo 2'de verilmiştir:

[248] Bkz. Mustafa Ruhi Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyat* (İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 2000); Havise Çakmak Güleç - Hulusi Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*; (Çanakkale: Paradigma Akademi, 2015): Sedat Sever, *Çocuk ve Edebiyat*; Ankara: Tudem, 2008) A. Ferhan Oğuzkan, *Çocuk Edebiyatı*; (Ankara: Anı Yayıncılık, 2001): Gülseren Tür - Ayşe Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*; (İstanbul: Ya-Pa, 2005): Esra Lüle Mert, *Çocuk Edebiyatı*; (Ankara; Sonçağ Akademi, 2020): Alemdar Yalçın - Gıyasettin Aytaş, *Çocuk Edebiyatı*; (Ankara: Akçağ Yayınları, 2017):Oğuzhan Yılmaz, *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya* "Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler"; (Ankara: Grafiker Yayınları, 2016): Süleyman Karacelil, *Din Eğitimi Açısından Allah İnancı Temalı Çocuk Edebiyatı Ürünleri Üzerine Bir Araştırma*; (Ankara: Gece Kitaplığı, 2014): Özlem Alkan Ersoy - Vedat Bayraktar, *Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim 4,* "Okul Öncesi Dönemde Çocuk Edebiyatı Kavramı ve Çocuk Kitaplarının Özellikleri"; (Ankara: Hedef CS, 2014) Ayşe Farsakoğlu Eroğlu - Melek Demirdöğen, "İslami Çocuk Edebiyatı"; (Turkish Studies - Language and Literature, 2021) Adem Çalışkan, "İslamî Çocuk Edebiyatı", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12/12-13 (Nisan 2001), 409-436; Okan Koç, "Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitaplarına Yönelik Toplumsal Bir Bakış": (International European Journal of Managerial Research Dergisi,2021): Mehmet Taşdemir, *Eğitsel Bir Materyal Olarak Çocuk Hikâye ve Romanlarının Nitelik Düzeyi*; (Milli Eğitim Dergisi - Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, 2005): T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, *Resimli Çocuk Kitapları*, (Erken Eğitimi Seç, 7. Oturum).

[249] Bkz. Hatice Kübra Tursun, *Hz. Peygamber'in Hayatını Konu Alan Çocuk Kitaplarındaki Tarihî Bilgilerin Değerlendirilmesi* (Ankara: Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021); Büşra Köle Aytaç, *Hz. Peygamber'in Hayatını Konu Alan Çocuk Kitaplarının Din Eğitimi Bakımından İncelenmesi: İlkokul Dönemi* (İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023); Aslıhan Yıldız, Hz. Peygamber'in Hayatını Anlatan Çocuk Kitaplarının Dini Gelişim Açısından Değerlendirilmesi (Journal of Turkish Studies, Bilimsel Dergi Makalesi, 2018) ; Alev Sınar Uğurlu, "Hz. Peygamber'i Çocuğa Tanıtmak Amacıyla Yazılan Kitapların Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi"(Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Uluslararası Mevlid-i Nebi Sempozyumu, Peygamberimiz ve Çocuk; Hz. Peygamber'i Çocuğa Tanıtmak Amacıyla Yazılan Kitapların Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi, 2021) .

Tablo 2. Yayın Evleri Serilerinde Ele Alınan Peygamber Hikâyeleri

	Mevsimler Kitap	**Multibem Yayınları**
1	Hz. Adem	Hz. Adem
2	Hz. Nuh	Hz. Nuh
3	Hz. İbrahim	Hz. İbrahim
4	Hz. Yusuf	Hz. Yusuf
5	Hz. Süleyman	Hz. Süleyman
6	Hz. Yunus	Hz. Yunus
7	Hz. Muhammed	Hz. Muhammed
8	Hz. İsmail	X
9	X	Hz. Eyyüb
10	X	Hz. Musa
11	X	Hz. İsa
12	X	Hz. Davud
13	X	Hz. Salih

Tablo 2'de görüldüğü üzere Mevsimler Kitapta yayınlanan peygamber hikâyeleri serisinde 8 farklı kitapta 8 peygamberin hikâyesine yer verilmiştir. Multibem yayınlarının hikâye serisinde ise; 13 ayrı kitapta 13 peygamberin hikâyesine yer verilmiştir. İki yayınevince yayımlanan kitaplarda ortak olarak anlatılan hikâyeler; Hz. Âdem, Hz. Nuh, Hz. İbrahim ve Hz. Yusuf, Hz. Süleyman, Hz. Yunus olmak üzere 6 hikâyedir. İnceleme ve karşılaştırma yapabilmek için iki seride ortak olan bu 6 kitap, toplamda 12 kitap olarak; okul öncesi dönem çocuklarının gelişimleri, çocuk edebiyatının içeriksel ve biçimsel özellikleri, çocuk edebiyatı ilkeleri kapsamında incelenmiştir.

İlk olarak Mevsimler Kitap'ın kitapları, daha sonra Multibem Yayınları'nın kitapları incelenecek ve benzerlik ve farklılıklar ele alınmıştır. Bu kapsamda kitaplardaki resimler; metnin açıklanmasına yönelikliği, metin ile uyumu, yaş grubuna uygunluğu, hayal gücünü destekleyici niteliği, yazı olmadan da hikâyeyi anlatabilme düzeyi, gereksiz ayrıntı ve figürlerin varlığı, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliği açısından ele alınmıştır. Sonrasında hikâye kitabının biçimsel özellikleri; kitabın

boyutu, cildi, kapağı, sayfa kalitesi, yazı puntosu (büyüklüğü), yazı karakteri gibi hususlarla değerlendirilmiştir.

Hikâye kitaplarının konusu; hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelikliği, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği, gerçek hayatla bağlantısı, çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması açılarından ele alınmıştır. Hikâye kitaplarının içeriği ise; evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi, verilmek istenen mesajın doğrudan mı, yoksa örtük olarak mı verildiği, karakterlerin hedef kitleye iyi veya kötü ne şekilde örneklik oluşturduğu, kötü karakterlerin ve kitap kahramanının yansıtılma şekli, kahramanın gerçekçiliği ve çocuklar için örneklik teşkil edip etmediği yönüyle incelenmiştir. Son olarak, hikâye kitapları dilbilgisi yönünden; dilbilgisi kurallarına uygunluğu, bilinmeyen kelimelerin ne şekilde kullanıldığı, günlük konuşma diline uygunluğu, cümlelerin ne şekilde kurulmuş olduğu yönleriyle değerlendirilmiştir.

1. KİTAP SERİLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Hikâyeler ortak serilerin kitapları olduğu için her yayınevinde ortak bazı özellikler bulunmaktadır. Bu başlık altında yayınevlerindeki kitapların ortak özellikleri ele alınmıştır.

1.1. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM- SEVELİM SERİSİ

Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim serisi çeviri bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır. Serinin yazarı Saadah Taib, resimleyen ise, Shazana Rosli'dir. Kitapların içeriğinde hikâyelerin yanı sıra; boyama, çizim, çapraz bulmaca, labirent, eşleştirme gibi etkinlikler de yer almaktadır. Bu yönüyle kitaplarda metni takip etmek zorlaşmış ve karmaşık bir sayfa düzeni söz konusu olmuştur. Genel olarak resimlerin; sevimli, ilgi çekici olduğu görülmektedir. Bunun yanında figürler ayrıntılı olarak çizilmiş ve kesin çizgilerle belirginleştirilmiştir. Renk paleti yaş grubuna uygun şekilde kullanılmıştır.

Kitapların boyutu yaş grubuna uygun olarak hazırlanmıştır. Kitabın kapağı çocukların ilgisini çekebilecek şekilde hazırlanmış olsa da ince kapak tercih edilmiştir. Kitabın sayfaları çocuklar için uygun kalınlıkta ve ışığı yansıtmayacak şekilde uygun, mat olarak

tercih edilmiştir. Yazıların boyutu rahat okunabilecek şekildedir; ancak yazı karakteri dekoratif ve değişkendir. Kitap tel zımbayla ciltlendiğinden dolayı bu yönüyle dayanıklılığı düşük görünmektedir. Serinin +4 yaş için uygun olduğu belirtilmiştir. Kitapların başında besmeleye yer verildikten sonra kitabın sahibinin adının yazılması için boş bir alan bırakılmıştır. Her kitabın sonunda bahsi geçen peygamberle ilgili ayetlere yer verilmiştir.

1.2. MULTİBEM YAYINLARI, PEYGAMBERLER SERİSİ

Peygamberler Serisinde bazı kitaplarda yazar ve resimleyen isimleri aynı olsa da bazı kitaplar için farklı yazar ve resimleyen bulunmaktadır. Her kitap İngilizce ve Türkçe olmak üzere iki farklı dille kaleme alınmış ve sayfalarda iki farklı dilde yazıya yer verilmiştir. Kitaplardaki bir diğer ortak nokta, kullanılan dil olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda genel olarak, devrik cümlelerle kafiye oluşturulmuş ve hikâyeler şiirsel bir dille anlatılmıştır. Serinin 3+ yaş için uygun olduğu belirtilmiştir.[250]

Kitapların sayfalarında çok fazla yazıya yer verilmemiştir ve bu yönüyle yaş grubuna uygundur. Metinler tek bir satıra yazılmamış sayfalara çeşitli şekillerde yerleştirilmiştir. Genel olarak resimler; sevimli, ilgi çekici ve yumuşak hatlı olarak çizilmiştir. Resimlerdeki renk paleti yaş grubuna uygundur. Resimler; sanatsal niteliği olan, hayal gücünü ve estetik duygusunu geliştirecek şekildedir.

Kitapların boyutu çocukların yaşına uygun, diğer kitapların boyutlarından farklı ve ilgi çekicidir. Kitaplar için kalın karton kapak tercih edilmiştir. Kitapların sayfaları çocuklar için uygun kalınlıkta ve ışığı yansıtmayacak, kolay yırtılmayacak şekilde hazırlanmıştır. Yazıların büyüklüğü çocuklar için uygun olmakla birlikte İngilizce metinler için daha küçük bir punto tercih edilmiştir. Yazı karakteri dekoratif tarzda olsa da okumayı zorlaştırıcı bir yönü bulunmamaktadır. Bunun yanında sayfalarda yazı büyüklükleri kelimeden kelimeye fark etmektedir. Kitapların içeriklerinin eğlenceli biçim özellikleriyle bütünleştirilmiş olması çocuğun eylem ihtiyacını da karşılayacak niteliktedir. Bu serideki hikâye kitapları içerik yönünden evrensel ve kültürel değer yargılarına uygundur.

---

[250] "PEYGAMBERLER SERİSİ 12 Lİ TÜM SET - Multibem Yayınları", *https://www.multibemkitap.com/* (Erişim 12 Kasım 2024).

2. HİKÂYE KİTAPLARININ İNCELENMESİ

2.1. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. ADEM VE KÖTÜ ŞEYTAN[251]

Kitabın resimleri incelendiğinde; sayfaların çoğunda resimlerin metni açıklamadığı ve resimle anlatılan hikâye arasında bağlantı kurmanın zor olduğunu, bu yönüyle metin ile resim uyumunun da çok fazla sağlanamadığını söylemek mümkündür. Resimler ve hikâye her sayfada uyumlu olmadığı için resimlerin, yazı olmadan da hikâyeyi anlatabilmesi mümkün görünmemektedir. Gereksiz ayrıntı ve figürlerin varlığı, hikâyenin odağından uzaklaşmaya yol açabilecek düzeydedir. Örneğin, kitabın 5. sayfasında, metinden bağımsız olan birçok figür sayfada yer almaktadır. Kitabın 12. sayfasındaki metinle resim arasında da herhangi bir bağlantı bulunmamaktadır.

Hikâye kitabının konusu Hz. Adem ve Hz. Havva'nın hayatını içermekle birlikte bu içeriğin doğrudan verilmeyip, Âmine isimli çocuk karakterin okul gezisi serüvenine dahil edilerek aktarılması olumlu bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle çocukların eylem ihtiyacını karşıladığı söylenebilir. Ancak içeriğinde cennet, şeytan, yasak ağaç, gibi soyut kavramların mevcut olması çocukların zihnindeki sorulara cevap vermektense çocukların zihninde yeni sorular doğurmasına yol açabilecek gibi görünmektedir.

Hikâye kitabının içeriğine bakıldığında; evrensel ve kültürel değer yargılarına ters bir ifadenin yer almadığını söylemek mümkündür. Bununla bağlantılı olarak kitabın, dünyanın insanlar tarafından korunması gerektiğiyle ilgili bir iletisi bulunmaktadır. Bu yönüyle, verilmek istenen mesajın 14. sayfada doğrudan ifade edildiği görülmektedir. Hikâye kahramanı olan Âmine, sevimli ve pozitif bir çocuk olarak resmedilmiş ve çevresindeki doğayı seven, Allah'a bunun için teşekkür eden bir karakter olarak yansıtılmıştır. Bu yönüyle olumlu örneklik teşkil eden bir karakter olduğu söylenebilir. Hikâye sırasında Hz. Âdem ve Hz. Havva'nın hikâyelerine geçiş yapıldığında, bu karakterleri içeren herhangi bir resimlemeye yer verilmemiş olsa da bu karakterlerin de genel olarak olumlu yansıtıldığı görülmektedir. Hikâye boyunca kötü olarak ifade edilen

[251] Saadah Taib, *Hz. Adem ve Kötü Şeytan*, ed. Selçuk Alkan, çev. Leyla Es (İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 2022).

tek karakter şeytandır. Şeytanın kızgın ve kıskanç olduğuna değinilmiş, detaylı bir anlatıma yer verilmemiş ve herhangi bir şekilde resmedilmemiştir.

Dilbilgisi yönünden incelendiğinde; noktalama işaretlerinin doğru ve yerinde kullanıldığı görülmektedir. Çeviri bir kitap olmasından kaynaklı olarak bilinmeyen kelimelerin fazla kullanıldığını söylemek mümkündür. Özellikle halife, takva, iman, tövbe gibi anlamı çocuklar tarafından bilinmeyen soyut kavramlar hikâyenin çocuk tarafından anlaşılmasını zorlaştıracak niteliktedir. Bu yönüyle genel olarak hikâyenin günlük konuşma diline uygun olup olmadığı tartışmalı bir konu gibi görünmektedir.

2.2. MULTİBEM YAYINLARI, ÂDEM PEYGAMBER (PROPHET ADAM)[252]

Kitabın resimleri incelendiğinde; resimlerin metinleri açıklayıcı nitelikte olduğunu ve resim metin uyumuna her sayfada dikkat edildiğini söylemek mümkündür. Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmemiş ve bu yönüyle resimler, metin olmadan da hikâyeyi anlatabilecek şekilde hazırlanmıştır. Hikâye kitabının konusu, temelinde soyut bir konu olarak görünse de çocuklara uygun olarak düzenlenmiş ve soyut ve detaylı anlatımlara yer verilmeden Hz. Âdem ve Hz. Havva'nın yeryüzünde yaşayan ilk insanlar olduğu anlatılmıştır. Hikâyenin bağlandığı sonuç açısından çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğunu söylemek mümkündür. Bu açıdan gerçek hayatla bağlantılı bir şekilde işlenmiş ve çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verebilecek nitelikte kurgulanmıştır.

Verilmek istenen mesaj genel olarak hikâyeye yayılmış şekilde örtük verilmiş olsa da kitabın sonunda bir çocuğun dilinden edilmiş bir duaya yer verilmiştir. Hikâyede detaylı bir karakter anlatımı söz konusu değildir. Bu konuda dikkat çekici olan hikâyede kötü bir karaktere yer verilmemiş olmasıdır. Özellikle Hz. Âdem kıssasında söz konusu olan cennetten kovulma bölümü kitapta çocuklara yönelik şekilde yenilenmiş ve *"Ancak bir ağaca yaklaşmamalarını istedi. Unutup meyvesinden ikisi de yediler. Sonrasında dünyaya gönderildiler"*[253] şeklinde ifade edilmiştir. Her yönüyle karakterlerin çocuklar

[252] Zeynep Akyıldız, *Âdem Peygamber (Prophet Adam)*, ed. Rabia Kesik (İstanbul: Multibem Yayınları, 2022).
[253] Akyıldız, *Âdem Peygamber (Prophet Adam)*, 13-14.

için olumlu yönde örneklik teşkil edecek şekilde yansıtılmış olduğunu söylemek mümkündür.

Kitap, noktalama işaretlerine uygun olarak yazılmıştır. "Çooooooook" gibi bazı günlük konuşma dili şeklinde yazımlara yer verilmiştir. Genel olarak çocukların ilgilerini çekecek bir anlatım dili kullanılmıştır. Kitapta çocuklar tarafından anlamı bilinmeyen ya da soyut anlamlı kelimelere yer verilmemiştir. Çocukların günlük konuşma dillerine yakın bir dil kullanılmıştır.

2.3. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. NUH VE GEMİSİ[254]

Kitabın resimleri incelendiğinde; sayfaların çoğunda resimlerin metni açıkladığını ve resimle anlatılan hikâye arasında bağlantı kurmanın mümkün olduğunu, bu yönüyle metin ile resim uyumunun sağlandığını söylemek mümkündür. Resimler ve hikâye genel olarak uyumlu olsa da resimlerin, yazı olmadan da hikâyeyi anlatabilmesi mümkün görünmemektedir. Gereksiz ayrıntı ve figürlere genel olarak yer verilmediğini söylemek mümkündür. Hikâye kitabının konusu Hz. Nuh'un hayatını içermekle birlikte bu içeriğin doğrudan verilmeyip, Âmine isimli çocuk karakterin babasına sorduğu sorudan yola çıkılarak aktarılması olumlu bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle çocukların eylem ihtiyacını karşıladığı söylenebilir. Kitabın içeriğinde soyut kavramlara yer verilmemiş, çocukların zihnindeki sorulara cevap verebilecek nitelikte kurgulanmıştır. Doğrudan bir mesaja yer verilmemesi de olumlu bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hikâye kitabının içeriğine bakıldığında; doğrudan evrensel ve kültürel değer yargılarına ters bir ifadenin yer almadığını söylemek mümkündür. Ancak Hz. Nuh'un gemi yapmak için ağaçları kesmiş olduğu vurgusu[255] çocuklar tarafından yanlış örneklik oluşturabilecek bir anlatım olarak görülebilir. Bunun yanında ağaç kesilerek geminin yapıldığının anlatıldığı sayfada etkinlik olarak; ağaç kesmek için gerekli olan

[254] Saadah Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*, ed. Selçuk Alkan, çev. Leyla Es (İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 2022).
[255] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*, 8.

malzemelerin öğrenilmesi ele alınmıştır. Hikâye örgüsünde anlam ifade etmeyen bir durumun bu şekilde vurgulanmış olması olumsuz bir özellik olarak görülebilir.

Hikâye kahramanı olan Âmine, sevimli ve pozitif bir çocuk olarak resmedilmiş, ancak karakter olarak hakkında bilgi sahibi olunacak bir veriye yer verilmemiştir. Hikâyede Hz. Nuh'un genel olarak olumlu yansıtıldığı görülmektedir. İnsanları iyiliğe çağıran, onları kurtarmak isteyen bir karakter olarak anlatılmıştır. Kötü olarak ifade edilen tek karakterler ise Hz. Nuh'a karşı gelen insanlardır. Bu insanlar, somurtkan ve olumsuz bir karakter havasıyla resmedilmiştir.[256] Dilbilgisi yönünden incelendiğinde; noktalama işaretlerinin doğru ve yerinde kullanıldığı görülmektedir. Bilinmeyen kelime olarak sadece "tufan" kavramının kullanıldığını söylemek mümkündür. Bu kavram, hikâyenin çocuk tarafından anlaşılmasını zorlaştıracak bir şekilde kullanılmamıştır. Genel olarak hikâyenin günlük konuşma diline uygun olduğu söylenebilir. Bütün bunların yanında, kitabın sonunda Allah'ın emrine karşı gelen insanların tufan ile mahvoldukları vurgusu yaş grubu açısından uygunluğu tartışılabilecek bir kullanım olarak görülmektedir.

2.4. MULTİBEM YAYINLARI, NUH PEYGAMBER (PROPHET NOAH)[257]

Genel olarak kitabın resimlerinin metinleri açıklayıcı nitelikte olduğunu söylemek mümkün olsa da bazı sayfalarda metin ve resim arasında bağlantı olmadığı görülmektedir. Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmemiş olsa da bazı sayfalardaki resim ve metin arasındaki uyumsuzlukta dolayı resimler, metin olmadan hikâyeyi anlatabilecek düzeyde değildir. Hikâye kitabının konusu, temelinde soyut bir konu olarak görünse de çocuklara uygun olarak düzenlenmiş ve soyut ve detaylı anlatımlara yer verilmeden Hz. Nuh'un insanları iyiliğe çağıran, Allah'ı çok seven ve insanları kurtaran bir insan olduğu anlatılmıştır.[258] Hikâyenin sonucunun, gemide yapılan ilk aşureye bağlanmasıyla birlikte hikâyenin gerçek hayatla bağlantılı olduğunu ve bu yönüyle çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğunu söylemek mümkündür. Hikâye, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verebilecek nitelikte kurgulanmıştır.

Hikâyede hayvanlara güler yüzle yaklaşılarak onların da kurtarıldığı vurgulanmıştır. Verilmek istenen mesaj genel olarak hikâyeye yayılmış şekilde örtük verilmiştir.

[256] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*, 5.
[257] Sümeyye Öcal, *Nuh Peygamber (Prophet Noah)*, çev. Feyza Şahin (İstanbul: Multibem Yayınları, 2021).
[258] Öcal, *Nuh Peygamber (Prophet Noah)*, 4-5.

Hikâyede kötü bir karaktere yer verilmemiş, sadece bazı insanların Nuh Peygamber'e inanmadıklarından bahsedilmiştir. Özellikle "tufan" kelimesinin kitap boyunca hiç kullanılmamış olması dikkat çekicidir. Hz. Nuh'a inanmayan insanların sonunun ne olduğu hakkında bir bilgiye yer verilmemiştir. Bu açıdan da her yönüyle karakterlerin çocuklar için olumlu yönde örneklik teşkil edecek şekilde yansıtılmış olduğunu söylemek mümkündür.

Kitap, genel olarak noktalama işaretlerine uygun olarak yazılmış olsa da bazı sayfalardaki metinlerde eksik noktalama işareti kullanıldığı görünmektedir. Genel olarak büyük harf kullanımına dikkat edilse de bazı sayfalardaki metinlerde büyük harf yanlış yerlerde kullanılmıştır. "Çooook", "biiiiiiir", "ikiii" gibi bazı günlük konuşma dili şeklinde yazımlara yer verilmiştir. Genel olarak çocukların ilgilerini çekecek bir anlatım dili kullanılmıştır. Kitapta çocuklar tarafından anlamı bilinmeyen ya da soyut anlamlı kelimelere yer verilmemiştir. Çocukların günlük konuşma dillerine yakın bir dil kullanılmıştır.

2.5. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. İBRAHİM VE MİNİK KUŞ[259]

Kitabın resimleri incelendiğinde; sayfaların bazılarında resimlerin metni açıklamadığı, bazılarında ise açıkladığı görülmektedir. Bu yönüyle genel olarak resimle anlatılan hikâye arasında bağlantı kurmanın zor olduğu, metin ile resim uyumunun da çok fazla sağlanamadığı söylenebilir. Resimler ve hikâye her sayfada uyumlu olmadığı için resimlerin, yazı olmadan da hikâyeyi anlatabilmesi mümkün görünmemektedir. Gereksiz ayrıntı ve figürlerin varlığı, hikâyenin odağından uzaklaşmaya yol açabilecek düzeydedir. Örneğin kitabın 5. sayfasında, metinden bağımsız olan birçok figür sayfada yer almaktadır.[260] 13. sayfanın metninde ateşin söndüğü ifade edilmişse de resimde ateşin yanmaya devam ettiği görülmektedir.[261] Kitabın 14. ve 15. sayfalarındaki metinlerle resim arasında da herhangi bir bağlantı bulunmamaktadır.[262]

[259] Saadah Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*, ed. Selçuk Alkan, çev. Leyla Es (İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 2022).
[260] Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*, 5.
[261] Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*, 13.
[262] Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*, 14-15.

Hikâye kitabının odağına Hz. İbrahim'in ateşe atılmasının koyulmuş olması yaş grubu açısından uygun görünmemektedir. Hikâyenin kuş üzerinden kurgulanmış olmasının çocukların eylem ihtiyacını karşıladığı söylenebilir. Ancak içeriğinde Basîr, Semî gibi bilinmeyen kavramlara yer verilmiş olması ve çocuklar için olumsuz etki edebilecek şekilde bir insanın ateşe atıldığının ifade edilmesi çocukların zihnindeki sorulara cevap vermektense çocukların zihninde yeni sorular doğurmasını yol açabilecek gibi görünmektedir.

Hikâye kitabının içeriğine bakıldığında; evrensel ve kültürel değer yargılarına ters bir ifadenin yer almadığını söylemek mümkündür. Hikâyede kuş karakteriyle birlikte gayretli ve azimli olmak iletisi ön plana alınmıştır. Verilmek istenen mesajın 15. sayfada doğrudan ifade edildiği görülmektedir. Hikâye kahramanı olan kuş, minik ve güçsüz olmasına karşın gayretli olarak tasvir edilmiştir. Bu yönüyle olumlu örneklik oluşturan bir karakterdir. Nemrut karakteri Allah'a ibadet etmeyen zalim bir karakter olarak tanımlanmış ve resmedilmiştir. Dilbilgisi yönünden incelendiğinde; noktalama işaretlerinin doğru ve yerinde kullanıldığı görülmektedir. Genel olarak hikâyenin günlük konuşma diline uygun olduğu söylenebilir.

2.6. MULTİBEM YAYINLARI, İBRAHİM PEYGAMBER (PROPHET ABRAHAM)[263]

Kitabın resimleri incelendiğinde; bazı resimlerin metinleri açıklayıcı nitelikte olduğunu bazılarının ise metni açıklamadığını söylemek mümkündür. Resim metin uyumuna çoğu sayfada dikkat edilse da bazı sayfalarda uyum olmadığını söylemek mümkündür. Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmemiştir. Resimler, metin olmadan da hikâyeyi anlatabilecek düzeyde değildir. Serinin diğer kitaplarından farklı olarak sadece 17. ve 18. sayfalardaki bölünmüş metin takibi zorlaştırabilecek niteliktedir.[264] Hikâye kitabında Hz. İbrahim'in ateşe atılması gibi çocuklara uygun olmayan konulara yer verilmemiştir. Konunun soyut bir anlatıma yer vermeden çocuklara uygun olarak düzenlenmiş olduğunu söylemek mümkündür. Hikâye, insanların hacca giderek Kâbe'yi ziyaret etmelerine bağlanmıştır. Bu yönüyle gerçek hayatla bağlantılı bir şekilde işlenmiş ve çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verebilecek nitelikte kurgulanmıştır.

[263] Fatma Kayhan Yılmaz, *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*, çev. Rabia Kesik (İstanbul: Multibem Yayınları, 2022).
[264] Kayhan Yılmaz, *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*, 17-18.

Verilmek istenen mesaj genel olarak hikâyeye yayılmış şekilde örtük verilmiştir. Hikâyede İbrahim Peygamber'in zeki, güzel sözlü ve Babil halkına gönderilen bir peygamber olduğundan, insanlara nasihatler verdiğinden bahsedilmiş başka herhangi bir karakter anlatımına yer verilmemiştir.[265] Hikâyede kötü bir karakter yer almamaktadır. Kitap, noktalama işaretlerine uygun olarak yazılmıştır. Genel olarak çocukların ilgilerini çekecek bir anlatım dili kullanılmıştır. Kitapta çocuklar tarafından anlamı bilinmeyen ya da soyut anlamlı kelimelere yer verilmemiştir. Çocukların günlük konuşma dillerine yakın bir dil kullanılmıştır.

2.7. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. YUSUF VE KANLI GÖMLEK[266]

Kitabın resimleri incelendiğinde; sayfaların çoğunda resimlerin metni açıklamadığını ve resimle anlatılan hikâye arasında bağlantı kurmanın zor olduğunu, bu yönüyle metin ile resim uyumunun da çok fazla sağlanamadığını söylemek mümkündür. Özellikle kitabın 6. sayfasında resmedilmiş olan traktör tamamen ilgisiz olarak görünmektedir.[267] Resimler ve hikâye her sayfada uyumlu olmadığı için resimlerin, yazı olmadan da hikâyeyi anlatabilmesi mümkün görünmemektedir. Gereksiz ayrıntı ve figürlerin varlığı, hikâyenin odağından uzaklaşmaya yol açabilecek düzeydedir. Daha önce bahsi geçen, kitabın 6. sayfasındaki traktör, metinden bağımsız olan birçok figüre örnek olarak verilebilir. Bunun dışında 5, 14, 15 numaralı sayfalarında da konudan bağımsız çizimler ve figürler yer almaktadır.[268]

Hikâye kitabı doğrudan Hz. Yusuf'un hayatını anlatmaktadır. Konu çok uzatılmadan özet şekilde anlatılmıştır. Bu yönüyle çocukların eylem ihtiyacını karşıladığı söylenebilir. İçeriğinde soyut kavramların kullanılmamış olduğunu söylemek mümkündür. Çocukların zihnindeki sorulara cevap verebilecek alanları olsa da kardeşlerinin Hz. Yusuf'a tuzak kurmaları, onun bir kuyuda bulunmuş olması gibi bazı anlatımlar içermesi nedeniyle kitabın, çocukların zihninde yeni sorular doğurmasına yol açabilmesi mümkün görünmektedir.

---

[265] Kayhan Yılmaz, *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*, 1.
[266] Saadah Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*, ed. Selçuk Alkan, çev. Leyla Es (İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 2022).
[267] Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*, 6.
[268] Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*, 5,14,15.

Hikâye kitabının içeriğine bakıldığında; evrensel ve kültürel değer yargılarına ters bir ifadenin yer almadığını söylemek mümkündür. Ancak kardeşlerinin Hz. Yusuf'u sevmedikleri, onu kıskandıkları ve ona tuzak kurdukları bilgisine yer verilmiş olması çocuklar için olumsuz örneklik teşkil edebilecek bir yön olarak değerlendirilebilir. Çünkü kitapta bu anlatımdan sonra bu davranışların yanlış olduğuyla ilgili bir anlatıma yer verilmediği görülmektedir. Kitap geneline bakıldığında verilmek istenen mesajın doğrudan verilmediğini söylemek mümkündür. Hikâye kahramanı olarak Hz. Yusuf, büyüklerine saygılı, onlara hürmet eden biri olarak anlatılmış, ancak resimlemede kendisine yer verilmemiştir. Diğer kardeşleri Hz. Yusuf'u sevmeyen, babasının onu daha çok sevdiklerini düşündükleri için onu kıskanan şekilde anlatılmışlardır. Bu karakterle ilgili de herhangi bir resimlemeye yer verilmemiştir.

Dilbilgisi yönünden incelendiğinde; noktalama işaretlerinin doğru ve yerinde kullanıldığı görülmektedir. Çocukların bilmiyor olabileceği; tüccar, kervan, başvekil gibi kelimelere yer verilmiş olsa da bu kelimeler cümle içindeki anlamıyla çocukların anlayabileceği şekilde kullanılmıştır. Bu yönüyle genel olarak hikâye, günlük konuşma diline uygun gibi görünmektedir.

2.8. MULTİBEM YAYINLARI, YUSUF PEYGAMBER (PROPHET JOSEPH)[269]

Kitabın resimleri incelendiğinde; bazı resimlerin metinleri açıklayıcı nitelikte olduğunu bazılarının ise metni açıklamadığını söylemek mümkündür. Kitapların çoğundan farklı olarak bazı sayfalarda yaş grubuna göre fazla sayılabilecek yazı kullanıldığını söylemek mümkündür. Resim metin uyumunun her sayfada sağlanmadığı görünmektedir. Bu yönüyle resimlerin metin olmadan hikâyeyi anlatabilecek şekilde değildir. Bazı sayfalarda metin takibinin zorlaştığını söylemek mümkündür. Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmemiştir. Hikâye kitabı uzun bir anlatıma sahiptir. Olay örgüsünü takip etmek çocuklar için zor görünmektedir. Hz. Yusuf'un kardeşleri tarafından kuyuya bırakılması "Hata da olsa Yusuf'u bir kuyuya bıraktılar"[270] şeklinde detaya girilmeden ifade edilmiştir. Bunun yanında Yusuf Peygamber'in zindana atılması da "Günün birinde

[269] Elif Santur, *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*, ed. Rabia Kesik (İstanbul: Multibem Yayınları, 2022).
[270] Santur, *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*, 5.

Yusuf'u suçladılar, zindanda yaşamasını istediler"[271] şeklinde anlatılmıştır. Bu anlatımlar çocukların zihinlerinde soru işareti oluşturabilecek düzeydedir.

Verilmek istenen mesaj genel olarak hikâyeye yayılmış şekilde örtük verilmiştir. Hikâyede kötü karakter betimlemelerine de yer verilmemiştir. Abilerinin Yusuf'u kuyuya atmalarının bir hata olarak gerçekleştiği ifade edilmiştir. Abilerinin Yusuf'a ne olduğu konusunda "Yusuf'u bir hayvan kaptı." dedikleri ifade edilmiş ancak neden yalan söylediklerine ya da bunun kötü bir davranış olduğuyla ilgili örtük ya da açık herhangi bir anlatıma yer verilmemiştir. Hikâyenin ilerleyen bölümlerinde abilerinin buğday almak için Mısır'a geldiklerinden ama Yusuf'un bir sonraki gelişlerinde Bünyamin'i de davet ettiğinden bahsedilmektedir. Ancak hikâyenin öncesinde Bünyamin'in kim olduğuyla ilgili herhangi bir anlatım bulunmamaktadır. Bunun gibi durumlar hikâyenin takip edilmesini zorlaştırmakta ve çocukların zihninde yeni sorular oluşturmaktadır. Kitapta; hayret, hükümdar, kuraklık, muhabbet gibi anlamı çocuklar tarafından bilinmeyen bazı kelime kullanımlarına yer verilmiştir.

Kitap, genel olarak noktalama işaretlerine uygun olarak yazılmış olsa da bazı sayfalardaki metinlerde eksik noktalama işareti kullanıldığı görünmektedir. Büyük harf kullanımına dikkat edilmiştir. "Çooook", "uzuuuuun", "yıllaaar" gibi bazı günlük konuşma dili şeklinde yazımlara yer verilmiştir. Genel olarak çocukların ilgilerini çekecek bir anlatım dili kullanılmıştır. Kitapta çocuklar tarafından anlamı bilinmeyen ya da soyut anlamlı kelimelere yer verilmemiştir. Çocukların günlük konuşma dillerine yakın bir dil kullanılmıştır.

2.9. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. SÜLEYMAN VE KARINCALAR[272]

Kitabın resimleri incelendiğinde; sayfaların çoğunda resimlerin metni açıklamadığı ve resimle anlatılan hikâye arasında bağlantı kurmanın zor olduğunu, bu yönüyle metin ile resim uyumunun da çok fazla sağlanamadığını söylemek mümkündür. Resimler ve hikâye her sayfada uyumlu olmadığı için resimlerin, yazı olmadan da hikâyeyi anlatabilmesi mümkün görünmemektedir. Gereksiz ayrıntı ve figürlerin varlığı,

[271] Santur, *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*, 12.
[272] Saadah Taib, *Hz. Süleyman ve Karıncalar*, ed. Selçuk Alkan, çev. Leyla Es (İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 2022).

hikâyenin odağından uzaklaşmaya yol açabilecek düzeydedir. Örneğin kitabın 4, 5, 6 ve 7 numaralı sayfalarında, metinden bağımsız olan birçok figür sayfada yer almaktadır.[273]

Hikâye kitabının konusu Hz. Süleyman'ın hayvan sevgisi odaklı ele alınmıştır. Kitap karıncalar hakkında bilgi vererek başlamaktadır. Bu yönüyle çocukların eylem ihtiyacını karşılayıcı ve günlük hayatla bağlantılı olarak görülebilir. Hikâye, hayvan sevgisi ve karıncalarla ilgili olarak çocukların zihinlerindeki sorulara cevap verecek şekilde kurgulanmıştır. Hikâye kitabının içeriğine bakıldığında; evrensel ve kültürel değer yargılarına ters bir ifadenin yer almadığını söylemek mümkündür. Bununla bağlantılı olarak kitabın, hayvanları sevip korumaya yönelik bir iletisi bulunmaktadır. Bu yönüyle, verilmek istenen mesajın 15. sayfada doğrudan ifade edildiği görülmektedir.[274] Hikâye kahramanı olan Hz. Süleyman âdil, bilge bir kral ve peygamber olarak anlatılmış, insanları ve hayvanları seven koruyan bir insan olduğu ifade edilmiştir. Bu yönüyle olumlu örneklik teşkil eden bir karakter olduğu söylenebilir. Hikâye boyunca kötü olarak ifade edilen bir karakter bulunmamaktadır.

Dilbilgisi yönünden incelendiğinde; noktalama işaretlerinin doğru ve yerinde kullanıldığı görülmektedir. Cin, melek, hürmetkâr gibi bilinmeyen kelimelerin kullanıldığını söylemek mümkündür. Özellikle bu şekilde anlamı çocuklar tarafından bilinmeyen, soyut kavramlar hikâyenin çocuk tarafından anlaşılmasını zorlaştırabilmektedir. Bu yönüyle genel olarak hikâyenin günlük konuşma diline uygun olup olmadığı tartışmalı bir konu gibi görünmektedir.

2.10. MULTİBEM YAYINLARI, SÜLEYMAN PEYGAMBER (PROPHET SOLOMON)[275]

Kitabın resimleri incelendiğinde; resimlerin metinleri açıklayıcı nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Resim metin uyumuna her sayfada dikkat edildiği görünmektedir. Diğer kitaplardan farklı olarak bazı sayfalarda yaş grubu için fazla sayılabilecek düzeyde yazıya yer verildiği söylenebilir. Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmemiş ve resim

[273] Taib, *Hz. Süleyman ve Karıncalar*, 4,5,6,7.
[274] Taib, *Hz. Süleyman ve Karıncalar*, 15.
[275] Elif Santur, *Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)*, çev. Rabia Kesik (İstanbul: Multibem Yayınları, 2022).

metin uyumuna dikkat edilmiş olsa da resimler, metin olmadan hikâyeyi anlatabilecek düzeyde değildir.

Hikâye kitabında, Hz. Süleyman'ın hayatı çocuklara uygun olarak düzenlenmiştir. Soyut ve detaylı anlatımlara yer verilmeden Süleyman Peygamber'in Mescid-i Aksâ'yı yaptıran, hayvanlardan yardım alan ve onları çok seven bir insan olduğu anlatılmıştır. Hayvan sevgisinden bahsetmesi yönüyle hikâyenin, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğunu söylemek mümkündür. Hikâye, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verebilecek nitelikte kurgulanmıştır.

Verilmek istenen mesaj genel olarak hikâyeye yayılmış şekilde örtük verilmiştir. Hikâyede Hüdhüd kuşunun su bulmaya yardımcı bir kuş olduğundan, yeni yerler keşfettiğinden bahsedilmiş ve resimlerle de bu karakter desteklenmiştir.[276] Hikâyede kötü bir karaktere yer verilmemiştir. Her yönüyle karakterlerin çocuklar için olumlu yönde örneklik teşkil edecek şekilde yansıtılmış olduğunu söylemek mümkündür. Kitap, genel olarak noktalama işaretlerine uygun olarak yazılmış olsa da bazı sayfalardaki metinlerde eksik noktalama işareti kullanıldığı görünmektedir. Genel olarak büyük harf kullanımına dikkat edilse de bazı sayfalardaki metinlerde büyük harf yanlış yerlerde kullanılmıştır.[277] Genel olarak çocukların ilgilerini çekecek bir anlatım dili kullanılmıştır. Kitapta çocuklar tarafından anlamı bilinmeyen ya da soyut anlamlı kelimelere yer verilmemiştir. Çocukların günlük konuşma dillerine yakın bir dil kullanılmıştır.

2.11. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: HZ. YUNUS VE ONU YUTAN BALIK[278]

Kitabın resimleri incelendiğinde; sayfaların bazılarında resimlerin metni açıkladığı, bazılarında ise resimlerin metni açıklamadığı görünmektedir. Çoğunlukla resimle anlatılan hikâye arasında bağlantı kurmanın zor olduğunu, bu yönüyle metin ile resim uyumunun da çok fazla sağlanamadığını söylemek mümkündür. Genel olarak resimlerin; sevimli, ilgi çekici olduğu görülmektedir. Bunun yanında figürler ayrıntılı olarak çizilmiş ancak serinin diğer kitaplarından farklı olarak kesin çizgilerle belirginleştirilmemiş,

[276] Santur, *Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)*, 7-8.
[277] Santur, *Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)*, 9.
[278] Saadah Taib, *Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık*, ed. Selçuk Alkan, çev. Leyla Es (İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 2022).

yumuşak hatlı çizimler kullanılmıştır. Resimler ve hikâye her sayfada uyumlu olmadığı için resimlerin, yazı olmadan da hikâyeyi anlatabilmesi mümkün görünmemektedir. Gereksiz ayrıntı ve figürlerin varlığı, hikâyenin odağından uzaklaşmaya yol açabilecek düzeydedir.

Hikâye kitabı, Hz. Yunus'u ve yaşadıklarını konu edinmektedir. Hikâye doğrudan yunus balığı ve Hz. Yunus üzerinden anlatılmıştır. Bu anlamda çocukların günlük hayatla bağlantı kurabilecekleri bir içerik barındırmamaktadır. Hikâye, bir insanın yunus balığı tarafından yutulmasına ve orada uzun süre kalmış olmasına rağmen yaşamaya devam ettiğini anlatması ve insanların Hz. Yunus'u gemiden atmak istemeleri gibi anlatımları içerdiğinden dolayı çocukların zihinlerindeki soruları gidermekten çok çocukların zihinlerinde yeni sorular oluşturacak bir içerik barındırmaktadır. Bu anlatımlar yaş grubu için uygun görünmemektedir.

Hikâye kitabının içeriğine bakıldığında; evrensel ve kültürel değer yargılarına ters bir ifadenin yer almadığını söylemek mümkündür. Ancak, geminin yükünü azaltmak için gemiden bir kişinin atılması gerektiği ifadesi ve ardından Hz. Yunus'un gemiden atıldığının anlatılması olumsuz örneklik oluşturabilecek şekilde aktarılmıştır. Hz. Yunus'un balığın karnında karanlıkta kaldığının özel olarak belirtilmiş olması da olumsuz bir içerik özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında hikâyenin doğrudan vermiş olduğu bir mesaj bulunmamaktadır. Hikâye kahramanı olan yunus balığı, Allah'a itaat eden ve Hz. Yunus'un hayatını kurtaran bir balık olarak anlatılmış ve sevimli bir şekilde resmedilmiştir. Bunun dışında herhangi bir karakter tanımlamasına yer verilmemiştir. Hikâyede kötü olarak anlatılan bir karakter bulunmamaktadır.

Dilbilgisi yönünden incelendiğinde; noktalama işaretlerinin doğru ve yerinde kullanıldığı görülmektedir. Kitapta; "dediğim dedik", "itaat etmek", "kendini feda etmek", "tövbe etmek", "sadık olmak" gibi anlamı çocuklar tarafından bilinmeyen kullanımlara yer verilmiştir. Bu kavramlar hikâyenin çocuk tarafından anlaşılmasını zorlaştıracak niteliktedir. Bu yönüyle genel olarak hikâyenin günlük konuşma diline uygun olup olmadığı tartışmalı bir konu gibi görünmektedir.

2.12. MULTİBEM YAYINLARI, YUNUS PEYGAMBER (PROPHET JONAH)[279]

Kitabın resimleri incelendiğinde; resimlerin çoğunun metinleri açıklayıcı nitelikte olmadığını söylemek mümkündür. Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmemiş olsa da resimler, metin olmadan da hikâyeyi anlatabilecek şekilde değildir. Serinin diğer kitaplarından farklı olarak sadece bazı sayfalarda kelimelerin ayrı yazılmış olmasından dolayı metin takibi zor olmaktadır. Hikâye kitabının konusu, temelinde soyut bir konu olarak görünse de çocuklara uygun olarak düzenlenmiş ve soyut ve detaylı anlatımlara yer verilmeden Hz. Yunus'un hayatı anlatılmıştır. Hikâyenin çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğuna ilişkin bir şey söylemek mümkün değildir. Hikâyenin gerçek hayatla bağlantılı bir konusu yoktur. Bu yönüyle, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verebilecek bir niteliği bulunmamakta, ancak çocukların zihnini daha da karıştıracak yeni sorulara yol açmayacak bir yapıda olduğu söylenebilir

Hikâyenin doğrudan bir mesaj vermediği görülmektedir. Karakter olarak yalnızca balık resmedilmiştir. Hikâyede herhangi bir kötü karakter anlatımına ya da resmine yer verilmemiştir. Özellikle Yunus Peygamberin gemiden atılması olayı, geminin aniden durduğu ve bir kişinin inmesi gerektiği şeklinde anlatılmış ve Yunus Peygamber'in gemiden atılması "gemiden indi" şeklinde aktarılmıştır. Bu, hikâyeye yumuşak bir anlatım ve anlam kazandırmıştır. Sonrasında oradan geçen bir balığın onu karnında misafir ettiği ifade edilmiş ve bu olay da bir korku unsuruna yer verilmeden anlatıldığı için hikâyeye bir yumuşaklık katmıştır.

Kitap, genel noktalama işaretlerine ve büyük harf kullanımına uygun olarak yazılmış olsa da bazı sayfalarda gereksiz noktalama işareti ve büyük harf kullanımı yapıldığı görünmektedir. Bunun yanında bazı kelimeler konuşma dilinde olduğu gibi yazılmıştır. Örneğin, "Çoook çook uzun zaman önce" şeklinde bir kullanıma yer verilmiştir. Genel olarak çocukların ilgilerini çekecek bir anlatım dili kullanılmıştır. Kitapta çocuklar tarafından anlamı bilinmeyen ya da soyut anlamlı kelimelere yer verilmemiştir. Çocukların günlük konuşma dillerine yakın bir dil kullanılmıştır.

[279] Sümeyye Öcal, *Yunus Peygamber (Prophet Jonah)*, çev. Feyza Şahin - Büşranur Alkan (İstanbul: Multibem Yayınları, 2021).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde katılımcıların, okul öncesi döneme yönelik olarak hazırlanmış olan peygamber hikâyelerine ilişkin görüşlerine ait bulgulara ve verilerin analizine yer verilmiştir. Katılımcıların her birine iki farklı yayınevinden aynı peygamberin hikâyesini anlatan kitaplardan, her bir yayınevinden birer tane olmak üzere, ikişer kitap verilmiş ve bu çalışma için hazırlanmış olan anketi her bir kitap için ayrı olarak doldurmaları istenmiştir. Her kitap için 4, her yayınevi için 24 olmak üzere toplamda 48 adet görüş elde edilmiştir.

1. EĞİTİMCİ GÖRÜŞLERİNİN ANALİZİ

Bu başlık altında eğitimcilerin kitaplar hakkındaki görüşlerinin analizine yer verilmiştir. Kitaplar hakkında analiz yapılırken ilk aşamada iki farklı yayınevinden aynı başlık ile basılmış olan kitaplar hakkındaki görüşler tek tek incelenmiş sonrasında bu iki kitaba ait görüşler karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Son aşamada ise yayınevlerine ilişkin görüşler genel olarak ele alınıp karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Aynı yayınevine ait kitaplara yönelik görüşler çoğunlukla aynı bulunduğundan tekrara düşülmemesi adına bulguların tartışılmasına bu bölüm altındaki son başlıkta yer verilmiştir.

1.1. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: "HZ. ADEM VE KÖTÜ ŞEYTAN" ADLI KİTAP[280]

Bu kitap 4 eğitimciye inceletilmiş ve görüşleri değerlendirilmiştir. Katılımcılardan, K14, Okul Öncesi Öğretmenliği, K17 ve K10, Çocuk Gelişimi ve K7, İlahiyat mezunu olduklarını ifade etmişlerdir. K10, pedagojik formasyonu olmadığını belirtirken yine aynı katılımcı Ön Lisans mezunu olduğunu ifade etmiştir. Diğer üç katılımcı Lisans mezunu olduklarını ve pedagojik formasyonlarının olduğunu bildirmişlerdir. İlahiyat mezunu olduğunu ifade eden K7, daha önce Çocuk edebiyatı dersi almadığını ifade etmiştir. K7, Kur'an Kursu Öğreticisi olarak görev yaptığını ifade ederken K10 ve K14 Okul Öncesi

[280] Taib, *Hz. Adem ve Kötü Şeytan*.

Öğretmeni olarak görev yaptıklarını ifade etmişlerdir. K17 ise Çocuk Gelişimci olarak görev yaptığını belirtmiştir.

1.1.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 3'de kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 3. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Resimlerin metni açıklama yönü	Uyumsuz	Uyumsuz	Uyumsuz	Uyumsuz
Resim-metin uyumu	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumsuz	Kısmen
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumsuz
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Uyumlu	Uyumsuz	Kısmen	Uyumsuz
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Var	Var	Var	Var
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil

Katılımcıların, kitabın resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, kitap resimlerinin metni açıklamadığı hepsi (K7, K10, K14, K17) tarafından ifade edilmiştir. K14, *"Metindeki resimler çok karmaşıktır"*, K7 ise *"Resimler sadece metinde var olan şeyleri değil ekstra farklı içerikleri de barındırıyor"* ifadelerini kullanmışlardır. Resim ve metinlerinin uyumu konusunda iki katılımcı (K7, K14) uyumsuz olduklarını, K10 uyumlu olduklarını, K17 ise kısmen uyumlu olduklarını ifade etmiştir. K17, *"Bazı sayfalar cümle ile uyumlu değildir ör: 8-9. syf"* ifadesini kullanmıştır.

Üç katılımcı (K7, K10, K14 kitaptaki resimlerin yaş grubuna uygun olduğunu ifade ederken, K17 uygun olmadığını ifade etmiştir. Bu konuda K17, *"Kitap, 6+ yaş grubuna daha uygun olacaktır."* şeklinde bir görüş belirtmiştir. Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliğiyle ilgili olarak, K7 olumlu, iki katılımcı (K10, K17) olumsuz, K14 ise "kısmen" olarak görüş belirtmişlerdir. K10, bu konuda, *"Çok fazla detaylar olduğunu*

gözlemledim. (Mesela yasaklı ağaç görselinde birden fazla meyve var.)" demiştir. Katılımcıların tümü resimlerin, yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığını belirtmişlerdir. Yine katılımcıların tümü resimlerde gereksiz ayrıntı ve figürlerin var olduğunu söylemişlerdir. K10 *"Yasaklı ağaçtaki meyveler, 10. sayfadaki gemi figürü gereksiz bir figür."* şeklinde örneklemede bulunmuştur. K10 ve K14 resimlerin, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliğinin uygun olduğunu belirtirken, K7 ve K17uygun olmadığını ifade etmiştir.

Görsel 1. Metin-resim uyumsuzluğu ve gereksiz figür varlığı olarak örneklendirilen sayfalar[281]

Görsel 2. K10'un örneklendirme yaptığı sayfa[282]

[281] Taib, *Hz. Adem ve Kötü Şeytan*, 8-9.
[282] Taib, *Hz. Adem ve Kötü Şeytan*, 10.

Bu kitap özelinde resimlerle ilgili görüşlere bakıldığında genel olarak, kitaptaki resimlerin metni açıklamadığı, resim ve metin arasındaki uyumun çoğunlukla sağlanamadığı, resimlerin yaş grubuna uygun olduğu, ancak karmaşık bir yapıya sahip olduğu, çok fazla detay barındırdığı, resimlerin yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığı söylenebilir.

1.1.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 4'te kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 4. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Kitabın boyutu	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın cildi	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil
Kitabın kapağı	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Kitabın yazı puntosu	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun
Kitabın yazı karakteri	Uygun	Uygun	Uygun	Kısmen

Katılımcılardan üçü (K10, K14, K17) kitabın boyutunu yaş grubuna uygun bulurken; K7, kitabın boyutunun yaş grubu için küçük olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılardan K10 ve K14 kitabın cildini uygun bulurken, K7 ve K17 uygun bulmamıştır. K7, kitabın cildinin zayıf olduğunu vurgularken; K17, kitabın ciltsiz olduğunu ifade etmiştir. Kitabın kapağını, iki katılımcı uygun bulmazken iki katılımcı uygun bulmuştur. K7, *"Karmaşık ve konudan bağımsız"* ifadesini kullanmıştır. K17, *"Karışık (bol yazı var)"* demiştir. Kitabın sayfa kalitesini katılımcılardan üçü uygun bulurken; K17, uygun bulmadığını, sayfaların ince olduğunu söylemiştir. Kitapta kullanılan yazı puntosu üç katılımcı tarafından uygun bulunmuş; ancak K10*, "Yazı puntosu çok küçük"* ifadesini kullanmıştır. Katılımcılardan üçü yazı karakterinin uygun olduğunu belirtmiş; ancak K17*, "Uygun (başlıklar hariç)"* ifadesini kullanmıştır.

1.1.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 5'de kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 5. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil
Çocukların zihninde oluşan soruları cevaplama niteliği	Kısmen	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil
Gerçek hayatla bağlantısı	Uygun	Kısmen	Uygun	Uygun değil
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun	Uygun	Uygun değil	Uygun değil

Bu kitabı değerlendiren katılımcıların tümü kitabın konusunun, hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olmadığını belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak K7*, "Kafa karıştırıcı olabilecek nitelikte."* ifadesini kullanırken; K10, *"Anlatımı yaş grubuna uygun değil."* ifadesini kullanmıştır. K14, "*Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda daha basit anlatılabilirdi."* şeklinde bir açıklama yaparken; K17*, "4+ yaş olan bir kitapta metin daha az olmalı, ama çok fazla metin var. Etkinlik kitabı olarak yapılmış, ama 4-5 yaş bu kadar uzun metinli etkinlik çözemez."* açıklamasını yapmıştır.

Konunun, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği hakkında katılımcıların üçü (K10, K14, K17) olumsuz fikir belirtirken; K7*, "Yer yer soruların cevaplarını karşılıyor, genel olarak yetersiz."* şeklinde bir açıklama yapmıştır. Bu konuda K10, *"Okul öncesi öğrencisi şeytan ve cennetten kovulma kelimesine zihninde cevap bulamayabilir."* demiştir. Konunun gerçek hayatla bağlantısı hakkında, iki katılımcı (K7, K14) bağlantı olduğunu belirtirken; K10, *"Bazı yerlerde var, bazı yerlerde yok"* cevabını vermiştir. K17, *"Bağlantıyı büyük yaş grubu kurabilir (6-7 üzeri)"* ifadesini kullanmıştır. Konunun, sıkıcı olup olmaması, eğlenceli olup olmaması yönünden çocuğun ihtiyacını karşılayıp karşılamadığı başlığına katılımcılardan K7 ve K10 olumlu, K14 ve K17 olumsuz görüş bildirmişlerdir. K17*, "Uygun değil, sadece kağıt kalem etkinlikleri çocukları sıkabilir."* ifadesini kullanmış; aynı şekilde K14, *"Çocuklar sıkılabilir. Uzun*

cümleler ve 16. sayfada çocuklara ağır gelebilecek ayet kullanılmıştır." düşüncesini dile getirmiştir. K10, *"Eğlenceli, karşılayabilir, ancak konudan kopabilir, aralardaki (puzzle gibi) oyunlardan dolayı.*" demiştir. K7 ise, *"Oldukça eğlenceli, etkinlikli ve renkli"* şeklinde yorumlamıştır.

Görsel 3. K14'ün örneklendirme yaptığı sayfa[283]

Bu kitabın konusu özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında kitabın konusunun hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olmadığı, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olmadığı, gerçek hayatla bağlantılı olmadığı ve çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında net bir görüş olmadığı söylenebilir.

1.1.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 6'da kitabın içeriğine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

[283] Taib, *Hz. Adem ve Kötü Şeytan*, 16.

Tablo 6. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Mesajın verilme şekli	Örtük	Doğrudan	Doğrudan	Doğrudan
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi-Kötü	İyi	İyi-Kötü	İyi
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Kısmen	Uygun değil	Uygun değil	Uygun
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etmesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların tümü kitabın içeriğinin evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan üçü (K10, K14, K17) içerikte verilmek istenen mesajın doğrudan verildiğini ifade ederken, K7, *"Yer yer örtük olarak verdiğini söylemek daha doğru."* ifadesini kullamıştır. Katlımcılardan K7 ve K14, karakterlerin hedef kitleye hem iyi hem de kötü şekilde örneklik oluşturduğu söylerken; K10 ve K17 iyi şekilde örneklik oluşturduğunu söylemiştir. K7*, "Şeytanı dinleme konusunda kötü örnek olurken af ve tövbe konusunda iyi örnek oluşturur nitelikte."* ifadesini kullanırken; K10*, "Amine, başörtülü bir kız ve kendi çantasını kendi hazırlayan tatlı dilli olarak anlatılmış iyi şekilde örnek oluşturulmuş."* ifadesini kullanmıştır. K14, *"Genel olarak iyi örnek oluşturur ama 7. sayfadaki ifadeler çocuklara ağır gelebilir."* ifadesine yer vermiştir.

Görsel 4. K14'ün örneklendirme yaptığı sayfa[284]

[284] Taib, *Hz. Adem ve Kötü Şeytan*, 7.

Kötü karakterlerin ve kitap kahramanının yansıtılma şekli K7 tarafından *"ortalama"* olarak ifade edilirken; K10, *"Şeytan direk olarak verilmiş okul öncesine uygun görülmedi"* ifadesiyle eleştirilmiştir. K14, *"Kötü karakterler direk kötü huylarıyla yazılmış. Uygun değil"* ifadesini kullamıştır. Kitap kahramanının gerçekçiliği ve çocuklar için örneklik teşkil edip etmediği konusunda katılımcıların hepsi gerçekçi olduğunu ve örneklik teşkil ettiğini ifade etmişlerdir.

Kitabın içeriğine yönelik değerlendirmelere bakıldığında, kitabın içeriğinin evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından uygun olduğu, içeriğinde doğrudan ve örtük mesajlara yer verildiği, karakterlerin iyi örneklik oluşturmanın yanında kötü örneklik de oluşturabileceği, kitap kahramanının gerçekçi ve örneklik teşkil edecek şekilde olduğu söylenebilir.

1.1.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

Aşağıda bulunan Tablo 7'de kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 7. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Günlük konuşma diline uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Cümle kurulumu	Uygun	Uygun	Uygun değil	Uygun

Katılımcıların tümü, kitabın dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu, bilinmeyen kelimelerin anlaşılır şekilde kullanıldığını, günlük konuşma diline uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan üçü (K7, K10, K17) cümle kurulumlarının uygun olduğunu ifade ederken; K14, *"Uzun cümleler kullanılmış."* şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur.

1.1.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 8'de kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 8. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Din eğitimine uygunluk	Hayır	Evet	Hayır	Kısmen
Tercih etme durumu	Kısmen	Evet	Hayır	Kısmen
Tavsiye etme durumu	Hayır	Hayır	Hayır	Kısmen

Buna göre K10 kitabın çocuklara verilecek olan din eğitiminde kullanılmasını uygun bulurken; K7 ve K14 uygun bulmamış ve K17 ise bazı şartlar sağlanırsa uygun olabileceğini ifade etmiştir. K14, uygun olmadığını ifade etmiş ve bunun sebebini *"Olayı ağır bir şekilde anlatmış. Kıskanç kandırmak gibi ifadeler açıkça örnek edecek şekilde kullanılmış."* olarak ifade etmiştir. K7 aynı şekilde uygun olmadığını ifade etmiş ve *"Hikâye anlatıldığı kısımlar güzel bir üslupla anlatılmış olsa da çocukların yaşları gereği görsel içeriklerin çok daha önemi olması sebebiyle kafa karıştırıcı buldum."* demiştir. K10, "Evet" seçeneğini işaretlemiş, ancak *"Öğretmen birkaç kelimeyi değiştirerek anlatabilir. Direkt okunması uygun görülmedi."* şeklinde bir açıklama yapmıştır. K17 ise, kitabın metin olarak uygun olduğunu, ancak çizimlerinin uygun olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 8'e göre katılımcılardan sadece K10 kitabı materyal olarak kullanmayı tercih edeceğini ifade etmiştir. K7, "*Eğlence içeriği olarak tercih edilebilir, fakat Peygamber kıssasını kavratmak konusunda yetersiz ve gereksiz ayrıntılarla boğucu olduğunu düşünüyorum."* şeklinde bir açıklamada bulunmuştur. K17, *"Kitabın metnini tavsiye ederim, fakat çizimler 4 yaştan başlayan çocuklar için uygun değil. Çocuklar için çok fazla etkinlik var. Etkinlikler için çizimler yapılmış, metin çok yüzeysel. Hayal gücünü desteklemiyor."* ifadelerini kullanmıştır. K10, *"İçeriğinde bulunan kelimelerden ve bazı*

sayfalardaki ağır anlatımından dolayı kendim kullanabilirim ama öğrencilerime ve velilerime tavsiyede bulunmam." açıklamasına yer vermiştir. Tablo 8'e bakıldığında katılımcılardan hiçbirinin bu kitabı okumak için velilere tavsiye etmek istemedikleri görülmektedir. Katılımcılardan 3'ü (K7, K10, K14) tavsiye etmeyeceğini söylerken K17, kitabın yalnızca metnini tavsiye edeceğini ifade etmiştir.

Bütün bu açıklamalara bakıldığında kitabın çocuklara verilecek olan din eğitiminde kullanılabilmesi için değiştirilip geliştirilmesi gereken özellikleri olduğu görülmektedir. Aynı şekilde eğitimciler kitabı materyal olarak kullanmaktan çekinmekte ve düzeltilmesi gereken noktaları olduğuna değinmektedirler. Yine aynı sebeplerden kitabın olduğu haliyle kullanımı için de velilere tavsiye edilmediği görülmektedir. Bütün bunlardan yola çıkarak, genel olarak kitabın yaş grubuna uygun görülmediği ve bazı özellikleri değiştirilmeden din eğitimine uygun olmayacağı ve veliler tarafından kullanılmasının da uygun bulunmadığı sonucuna ulaşmak mümkündür.

1.2. MULTİBEM YAYINLARI, "ÂDEM PEYGAMBER (PROPHET ADAM)" ADLI KİTAP[285]

Bu kitap, Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" adlı kitabı inceleyen 4 eğitimciye inceletilmiş ve görüşleri değerlendirilmiştir.

1.2.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 9'da kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

[285] Akyıldız, *Âdem Peygamber (Prophet Adam)*.

Tablo 9. Multibem Yayınları, "Âdem Peygamber (Prophet Adam" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Resimlerin metni açıklama yönü	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resim-metin uyumu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Kısmen	Hayır	Hayır	Hayır
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Yok	Yok	Yok	Yok
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların, kitabın resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, hepsi tarafından kitap resimlerinin metni açıkladığı ifade edilmiştir. Resim ve metinlerinin uyumu konusunda bütün katılımcılar uyumlu olduklarını ifade etmiştir. K7, *"Metinde yazan her şeyi görselleştirmişler, bu da yeterince tatmin edici, sadece meyveli ağaçtan bahsederken resimdeki ağaçta meyve olmaması dikkat çekiyor."* ifadesini kullanıştır.

Görsel 5. K7'nin örnek verdiği sayfa[286]

Bütün katılımcılar kitaptaki resimlerin yaş grubuna uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliğiyle ilgili olarak, üç katılımcı (K10, K14, K17) olumlu görüş belirtirken K7, *"Hayal gücü için resimler biraz daha detaylara sahip olabilirdi."* şeklinde görüş belirtmiştir. Katılımcıların üçü (K10, K14, K17) resimlerin,

[286] Akyıldız, *Âdem Peygamber (Prophet Adam)*, 14.

yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığını, K7 ise kısmen mümkün olabileceğini belirtmiştir. K17, *"Çok anlatmaz, yine de bu yaş grubu için çizimler olması gereken yaratıcılıkta."* demiştir. Katılımcıların tümü resimlerde gereksiz ayrıntı ve figürlerin yer almadığını ifade etmiştir. Üç katılımcı (K10, K14, K17) resimlerin, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliğinin uygun olduğunu belirtirken; K7, *"Zayıf olduğunu söyleyebilirim."* ifadesini kullanmıştır.

Bu kitap özelinde resimlerle ilgili görüşlere bakıldığında genel olarak, kitaptaki resimlerin metni açıkladığı, resim ve metin arasındaki uyumun çoğunlukla sağlandığı, resimlerin yaş grubuna uygun ve sade olduğu, gereksiz detay barındırmadığı, hayal gücünü destekleyici niteliklerinin bulunduğu ancak resimlerin yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığı söylenebilir.

1.2.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 10'da kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 10. Multibem Yayınaları, "Âdem Peygamber (Prophet Adam)" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Kitabın boyutu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın cildi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın kapağı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı puntosu	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun
Kitabın yazı karakteri	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcılardan hepsi kitabın boyutunu yaş grubuna uygun bulmuştur. Katılımcıların tümü kitabın cildini, kapağını ve sayfa kalitesini uygun bulmuştur. Yazı puntosunu üç katılımcı (K7, K14, K17) uygun bulurken; K10, *"Biraz küçük."* şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur. Katılımcıların hepsi yazı karakterinin uygun olduğunu belirtmiştir.

1.2.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 11'de kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 11. Multibem yayınları, "Âdem Peygamber (Prophet Adam)" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun
Çocukların zihninde oluşan soruları cevaplama niteliği	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Gerçek hayatla bağlantısı	Uygun	Kısmen	Uygun	Uygun
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Bu kitabı değerlendiren katılımcıların üç tanesi (K10, K14, K17) kitabın konusunun, hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğunu belirtirken, K7, *"4-6 yaş grubu için biraz daha derin bilgiler içerebilirdi, yüzeysel kaldığını düşünüyorum"* ifadesini kullanarak uygun olmadığını belirtmiştir. Konunun, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği hakkında katılımcıların tümü olumlu fikir belirtmiştir. K17, *"Sorular oluşabilir, fakat cevaplar nitelikte."* şeklinde yorumda bulunmuştur.

Konunun gerçek hayatla bağlantısı hakkında üç katılımcı (K7, K14, K17) bağlantı olduğunu belirtirken; K10, *"Bazı yerlerde var, bazı yerlerde yok."* ifadesini kullanmıştır. Bu başlık altında K17, *"Çevremizde gördüklerimizi kim yarattıdan yola çıkılmış, ve bağlantı oluşturulmuş"* yorumunu yapmıştır. Konunun sıkıcı olmaması ve eğlenceli olması açısından çocuğun eylem ve oyun ihtiyacını karşılaması başlığına katılımcılardan tümü olumlu görüş bildirmişlerdir. Bu noktada katılımcılar, genel olarak eylem ve oyun ihtiyacının resimlerdeki hareketlilik ve merak unsuruyla sağlanabileceğini belirtmişlerdir.

Bu kitabın konusu özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında, kitabın konusunun hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğu, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olduğu, gerçek hayatla bağlantısının genel olarak bulunduğu, çocuğun eylem ve oyun ihtiyacını karşılama noktasında kitabın yeterli olduğu söylenebilir.

1.2.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 12'de kitabın içeriğine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 12. Multibem Yayınları, "Âdem Peygamber (Prophet Adam)" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Mesajın verilme şekli	Doğrudan	Örtük	Doğrudan	Örtük
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi	İyi	İyi	İyi
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etmesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların tümü kitabın içeriğinin evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (K7, K14), içerikte verilmek istenen mesajın doğrudan verildiğini ifade ederken; ikisi (K10, K17) örtük olarak verildiğini söylemiştir. K7, *"Yaş grubu için ideal bir doğrudanlıkla verilmiş"* yorumunda bulunmuştur. Katlımcıların hepsi, karakterlerin hedef kitleye iyi şekilde örneklik oluşturduğunu söylemiştir. Kötü karakterlerin ve kitap kahramanının yansıtılma şekli ölçülememiş, çünkü katılımcıların tümü kitapta kötü bir karaktere yer verilmediğini ifade etmiştir. Kitap kahramanının gerçekçiliği ve çocuklar için örneklik teşkil edip etmediği konusunda katılımcıların hepsi gerçekçi olduğunu ve örneklik teşkil ettiğini ifade etmişlerdir.

1.2.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

Aşağıda bulunan Tablo 13'de kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 13. Multibem Yayınları, "Âdem Peygamber (Prophet Adam)" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Günlük konuşma diline uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Cümle kurulumu	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun

Katılımcılar, kitabın dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu, bilinmeyen kelimelerin anlaşılır şekilde kullanıldığını, günlük konuşma diline uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan üçü (K7, K14, K17) cümle kurulumlarının uygun olduğunu ifade ederken; K10, *"Devrik yapıda cümlelere yer verilmiş."* şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur.

1.2.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 14'te kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 14. Mültübem Yayınları, "Âdem Peygamber (Prophet Adam)" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K7	K10	K14	K17
Din eğitimine uygunluk	Evet	Evet	Evet	Evet
Tercih etme durumu	Evet	Evet	Evet	Evet
Tavsiye etme durumu	Evet	Evet	Evet	Evet

Buna göre, katılımcıların tümü incelenen kitabın çocuklara verilecek olan din eğitiminde kullanılmasını uygun bulduklarını belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak K7, *"Peygamberlerin dinî anlamda büyük önemi var, çocuklar içinde küçük yaşta onları tanımanın din eğitimleri üzerinde olumlu etkiler yapacağını düşünüyorum."* ifadesini; K10, *"Din eğitimi kapsamında verilebilir, çünkü kaliteli şekilde hazırlanmış"* ifadesini; K14 ise, *"Olayı sade, anlaşılır, uygun bir dille anlatmıştır"* ifadesini kullanmıştır.

Tabloya göre, katılımcıların hepsi kitabı materyal olarak kullanabileceklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların tümü kitabı velilerine tavsiye edebileceklerini ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak K7, *"Genel olarak tavsiye ederim ve tercih ederim, fakat aileden aldığı din eğitimi sağlam çocuklar için hikâyenin az ve yetersiz kalabileceğini düşünüyorum"* ifadesini; K17 ise, *"Metin ve çizimler uyumlu, ailelere tavsiye edebileceğim bir kitap. Boyutu, yaş grubuna uygunluğu yeterli görünüyor"* ifadesini kullanmıştır.

Bütün bu açıklamalara bakıldığında kitabın çocuklara verilecek olan din eğitiminde kullanılmak için uygun olduğu anlaşılmaktadır. Aynı şekilde eğitimciler, kitabı materyal olarak kullanmayı düşünmekte ve düzeltilmesi gereken ciddî bir noktaya değinmemektedirler. Kitabın velilerin kullanımı için de uygun olduğu ve tavsiye edildiği görülmektedir. Bütün bunlardan yola çıkarak, genel olarak kitabın yaş grubuna ve din eğitimine uygun olduğu, veliler tarafından kullanılmasının da uygun olarak değerlendirildiği sonucuna ulaşmak mümkündür.

1.3. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. ADEM" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Katılımcıların kitapların resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, Mevsimler Kitap tarafından basılan "Hz. Adem ve Kötü Şeytan"[287] isimli kitabın resimlerinin metni açıklamadığı görülürken; Multibem Yayınları tarafından basılan "Âdem Peygamber (Prophet Adam)"[288] isimli kitabın resimlerinin metni açıkladığı görülmektedir. Resim ve metinlerinin uyumu konusunda Mevsimler Kitap tafından yayınlanan kitabın geliştirilmesi gereken yönleri olduğuna vurgu yapılırken; Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitabın genel olarak uygun olduğu görülmüştür.

Genel olarak bakıldığında iki yayınevi tarafından basılan kitabın resimlerinin de yaş grubuna uygun görüldüğünü söylemek mümkündür. Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan eserin resimlerinde gereksiz detaylara çokça yer verildiği ve bu yönüyle hayal gücünü geliştirici niteliğinin düşük olduğu; Multibem Yayınları tarafından yayınlanan

[287] Taib, *Hz. Adem ve Kötü Şeytan*.
[288] Akyıldız, *Âdem Peygamber (Prophet Adam)*.

eserin ise genel anlamda hayal gücünü geliştirmeye yönelik resimler içerdiği söylenebilir. İki kitap için de yazı olmadan resimlerin hikâyeyi anlatamayacağı değerlendirilmektedir. Resimlerin, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliği açısından iki kitabın da geliştirilebilecek yönler barındırdığı söylenebilir.

Kitapların biçimsel özellikleriyle ilgili olarak yapılan değerlendirmelere bakıldığında, genel olarak iki kitabın da boyutu uygun bulunmuştur. Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın cildi, kapağı, yazı puntosu ve yazı karakteri bazı katılımcılar tarafından geliştirilmeye değer görülürken, Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitap; kapağı, sayfa kalitesi, yazı karakteri açısından uygun bulunmuş, ancak yazı puntosu bir katılımcı tarafından küçük olarak değerlendirilmiştir.

Kitapların konuları özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında Mevsimler Kitap tarafından basılan kitabın konusunun hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olmadığı, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olmadığı, gerçek hayatla bağlantısının ve çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında da tam olarak yeterli görülmediği söylenebilir. Multibem Yayınları tarafından basılan kitabın konusunun hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğu, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olduğu, gerçek hayatla bağlantısının genel olarak bulunduğu, çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında kitabın yeterli olduğu görülmektedir.

Kitapların içeriğine yönelik değerlendirmelere bakıldığında, iki kitabın içeriğinin de evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından uygun olduğu, içeriklerinde doğrudan ve örtük mesajlara yer verildiği, kitap kahramanının gerçekçi ve örneklik teşkil edecek şekilde olduğu söylenebilir.

Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitap, karakterlerin iyi örneklik oluşturmanın yanında kötü örneklik de içerirken, Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitabın yalnızca iyi örneklik oluşturacak şekilde tasarlandığı söylenebilir. Bu yönüyle Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın karakterlerin aktarılması noktasında geliştirilmesi gereken yönleri olduğu söylenebilir.

Alınan görüşler doğrultusunda, iki kitabın da dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu, bilinmeyen kelimelerin anlaşılır şekilde kullanıldığını, günlük konuşma diline uygun olduğunu söylemek mümkündür. Ancak iki kitabın cümle kurulumlarında düzenlemeye değer noktalar olduğu bazı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

Kitapların din eğitimi açısından dönem çocukları için uygun olup olmadığına, katılımcılar tarafından kitapların materyal olarak tercih edilip edilmediğine ve katılımcıların kitapları velilere tavsiye etme durumlarına dair katılımcılara sorduğumuz sorulara verilen cevaplara bakıldığında Multibem Yayınlarının yayınladığı "Âdem Peygamber (Prophet Adam)"[289] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan, "Hz. Adem ve Kötü Şeytan"[290] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere yalnızca bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır.

Katılımcıların "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" isimli kitabı uygun görmeme nedenlerinin, genel itibariyle resimlerdeki uygun olmayan durumlar ve içerikte yer alan ifade ve anlatım tarzları olduğu söylenebilir. "Âdem Peygamber (Prophet Adam)" isimli kitap ise dili ve içeriği ile kaliteli hazırlanmasıyla ön plana çıkmış ve uygun görülmüştür. Bu, din eğitimi amacıyla kullanılacak çocuk kitaplarında hem görsellerin hem de anlatım biçiminin pedagojik ilkelere uygun olmasının önemini bir kez daha vurgulayan bir bulgu olmuştur.

Multibem Yayınlarının yayınladığı "Âdem Peygamber (Prophet Adam)"[291] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. Adem ve Kötü Şeytan"[292] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere yalnızca bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. "Hz. Adem ve Kötü Şeytan" kitabının tercih edilmeme nedenleri genel olarak gereksiz ayrıntılara yer verilmiş olması, çizimlerinin yaş grubu için uygun olmaması, ağır bir kelime yüküne sahip olması şeklinde sayılabilir. Multibem Yayınlarının yayınladığı "Âdem Peygamber (Prophet

[289] Akyıldız, *Âdem Peygamber (Prophet Adam)*.
[290] Taib, *Hz. Adem ve Kötü Şeytan*.
[291] Akyıldız, *Âdem Peygamber (Prophet Adam)*.
[292] Taib, *Hz. Adem ve Kötü Şeytan*.

Adam)"[293] isimli kitabın velilerin kullanması için katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. Adem ve Kötü Şeytan"[294] isimli kitabın velilerin kullanması için hiçbir katılımcı tarafından uygun görülmediği anlaşılmaktadır.

1.4. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: "HZ. NUH VE GEMİSİ"[295] ADLI KİTAP

Bu kitap 4 eğitimciye inceletilmiş ve görüşleri değerlendirilmiştir. Katılımcılardan, K15, Okul Öncesi Öğretmenliği, K16, Çocuk Gelişimi, K2 ve K4, İlahiyat mezunu olduklarını ifade etmişlerdir. K2, pedagojik formasyonu olmadığını belirtirken, diğer üç katılımcı pedagojik formasyonlarının olduğunu bildirmişlerdir. Katılımcıların tümü Lisans mezunu oladuklarını ifade etmişlerdir. İlahiyat mezunu olduğunu ifade eden K2 ve K4 daha önce Çocuk edebiyatı dersi almadıklarını da ifade etmişlerdir. K2 ve K4, Kur'an Kursu Öğreticisi olarak görev yaptılarını belirtirken, K15 Okul Öncesi Öğretmeni olarak görev yaptığını ifade etmiştir. K16, Çocuk Gelişimci olarak görev yaptığını, aynı zamanda çocuk kitapları çizerliği yaptığını ifade etmiştir.

1.4.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 15'de kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 15. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Nuh ve Gemisi" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Resimlerin metni açıklama yönü	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumsuz
Resim-metin uyumu	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumlu	Uyumsuz
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Uyumsuz	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumsuz
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Var	Var	Var	Var
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil

[293] Akyıldız, *Âdem Peygamber (Prophet Adam)*.
[294] Taib, *Hz. Adem ve Kötü Şeytan*.
[295] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*.

Katılımcıların, kitabın resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, katılımcılardan üçü (K2, K4, K15) kitabın resimlerinin metni açıkladığını ifade ederken K16, *"Özellikle etkinlikli sayfalar metinle uyuşmamaktadır. (syf 9-10-13) Resimler metnin içeriğine uygun görünmemektedir. (...)"* ifadesini kullanarak olumsuz görüş belirtmiştir. Kitaptaki resimlerin metin ile uyumu konusunda, K2 uyumsuz olduklarını ifade ederken, K4 ve K16, kısmen uyumlu olduklarını ifade etmiştir. K15 ise uyumlu olduklarını belirtmiştir.

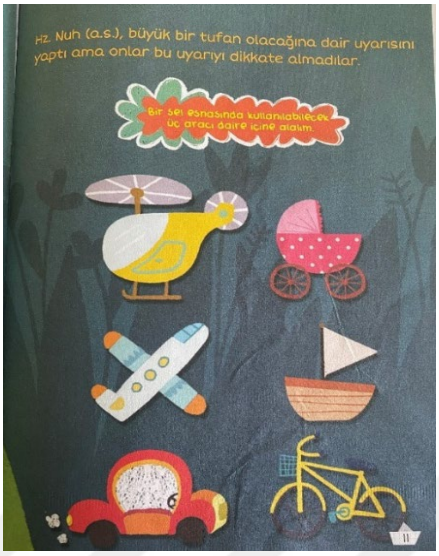
Görsel 6. K16'nın örnek verdiği sayfa[296]

İki katılımcı (K4, K15) kitaptaki resimlerin yaş grubuna uygun olduğunu ifade ederken, iki katılımcı (K2, K16) uygun olmadığını ifade etmiştir. K4, *"Bu yaş aralığının dikkatini çekecek şekilde, çok gerçekçi olmayacak şekilde çizimlerin hitap ettiğini düşünüyorum."* ifadesiyle düşüncesini belirtirken, K2, *"Renkleri çok karışık ve fazla detaya yer verilmiş uygun değil."* K16 ise, *"Daha çok 7 yaş üzeri metnin içeriği."* ifadelerini kullanmışlardır.

Katılımcılardan üçü (K2, K4, K16) resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliğinin yeterli olmadığını belirtmiş, biri uygun olduğunu ifade etmiştir. K4, "*Çizimler gerçekçi olmasa da hayal gücünü desteklemek için yetersiz, konuyla alakalı sorular sorulduğunda kullanılan çeldiriciler biraz alakasız geldi(syf 11) mesela orada düşünmeye yönlendirici çeldirici olmasını beklerdim."* K2, *"Çok karışık bir resimlendirme var bu yüzden desteklemiyor."* K16, *"Hayal gücünü desteklememektedir. Örn: 3. Sayfada metinde ne*

[296] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*, 9.

yazıyorsa çizimde o gösterilmiş. Çocuğun farklı bakış açısına yer verilmemiştir." sözleriyle görüşlerini ifade etmişlerdir.

Görsel 7. K4'ün örnek verdiği sayfa[297]

Katılımcıların üçü (K2, K4, K16) resimlerin, yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığını belirtmişlerdir. K15 ise, *"Basit düzeyde anlatabilir. Gemi yapımı fırtına çıkması gibi olayları."* ifadesini kullanmıştır. K4, *"Yazı olmadan çok da anlaşılacak düzeyde değil, hayvanlar üzerine yoğunlaşılmış ve eğitici, öğretici olmak isterken çok fazla görsele yer verip konudan uzaklaşılmış."* K16, *"Etkinlik sayfaları kitabı böldüğü için yazısız anlaşılma oranı düşüktür."* ifadelerini kullanmışlardır. Katılımcıların tümü resimlerde gereksiz ayrıntı ve figürlerin var olduğunu söylemişlerdir. K4, *"Sorularla merak unsuru uyarılmak istenirken çok fazla görsel objelere yer verilmiş, dikkat çekmek yerine dağıtıcı nitelikte."* K15, *"Sayfa 8 de özellikle gereksiz figürler kullanılmıştır. Ağaçtan düşen mutfak malzemelerine gerek yoktur."* K16, *"Sayfalar düzensiz ve karışık görünmektedir. Bir bütünü temsil etmemektedir. (syf 12) gereksiz ayrıntılar mevcut."* açıklamalarını yapmışlardır.

İki katılımcı (K2, K15), resimlerin, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliğinin uygun olduğunu belirtirken, ikisi (K4, K16) uygun olmadığını ifade etmiştir. Bu konuda K4, *"Sayfa 5'te Hz. Nuh'un insanları inanmaya davet ettiğinden bahsederken iki karakterinde yüz ifadesi bir davetçi peygamber yüz ifadesini taşımıyor,*

[297] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*, 11.

bu sorunun sorulması çok yerinde olmuş çünkü soruları görmeden kitapta dikkatimi çeken ilk şeylerden biriydi." açıklamasını yapmıştır. Bu açıklamadan kitaptaki resimlerin karakter anlatımının uygun olmadığı ve resim metin uyumunun sağlanamadığı anlaşılmaktadır. Çünkü bahsi geçen resimde resmedilmeye çalışılan aslında peygamber değil ona karşı gelen kötü karakterlerdir.

Görsel 8. K4'ün örnek verdiği sayfa[298]

Bu kitap özelinde resimlerle ilgili görüşlere bakıldığında genel olarak, kitaptaki resimlerin metni yansıtabildiği ancak resim ve metin arasındaki uyumun çoğunlukla sağlanamadığı, resimlerin yaş grubuna uygun olsa bile karmaşık bir yapıya sahip olduğu, 7 yaş üzeri için daha uygun olacağı, çok fazla detay barındırdığı, resimlerin yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığı söylenebilir.

1.4.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 16'da kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

[298] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*, 5.

Tablo 16. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Nuh ve Gemisi" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Kitabın boyutu	Uygun değil	Uygun değil	Uygun	Uygun
Kitabın cildi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Kitabın kapağı	Uygun	Uygun değil	Uygun değil	Kısmen
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil
Kitabın yazı puntosu	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun
Kitabın yazı karakteri	Uygun	Kısmen	Uygun	Kısmen

K15 ve K16, kitabın boyutunu yaş grubuna uygun bulurken K2 ve K4 uygun bulmamıştır; K2, kitabın boyutunun yaş grubu için küçük olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılardan üçü (K2, K4, K15) kitabın cildini uygun bulurken, K16 uygun bulmamış, ince olduğunu ifade etmiştir. Kitabın kapağını, iki katılımcı (K4, K15) uygun bulmazken K2 uygun bulmuş, K16 ise kısmen uygun bulmuştur. K4, *"Kapağı konuyla alakalı olarak tasarlanmış ancak renk seçiminin dikkat çekici olmadığını ve yine ön planda hayvanların bulunduğunu görüyorum, bu seçimin doğru olmadığını düşünüyorum. Hz. Nuh bir insan, yan karakterler var ancak o yok."* ifadesini kullanmıştır.

Kitabın sayfa kalitesini katılımcılardan ikisi (K4, K15) uygun bulurken; K16 ince, K2 fazla mat olarak değerlendirmmiştir. Kitapta kullanılan yazı puntosu üç katılımcı (K2, K15, K16) tarafından uygun bulunmuş; ancak K4 *"Küçük olması hem okumayı zorlaştırır hem de okuma isteğini kırar, kitapta da bu şekilde."* ifadesini kullanmıştır. Kitapta kullanılan yazı karakteri, iki katılımcı (K2, K15) tarafından uygun bulunurken K4 ve K16 tarafından kısmen uygun bulunmuştur. K16, *"Başıklar hariç, metin sayfa karakterleri uyumlu."* K4, *"Çocuklara hitap eden karakter ancak koyu arka planda kullanılan yazı rengi daha farklı seçilebilirdi."* diyerek düşüncelerini belirtmişlerdir.

Kitabın biçimsel özellikleriyle ilgili olarak yapılan değerlendirmelere bakıldığında, genel olarak kitabın boyutu kısmen uygun bulunmuş, kitabın cildi, kapağı, sayfa kalitesi, yazı puntosu ve yazı karakteri ise bazı katılımcılar tarafından geliştirilmeye değer görülmüştür.

1.4.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 17'de kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 17. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma	Kısmen	Uygun	Uygun	Uygun değil
Çocukların zihninde oluşan soruları cevaplama niteliği	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil
Gerçek hayatla bağlantısı	Kısmen	Uygun	Uygun	Uygun değil
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun	Kısmen	Uygun	Kısmen

Bu kitabı değerlendiren katılımcılardan ikisi (K4, K15) kitabın konusunun, hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğunu, K16, olmadığını K2 de kısmen yönelik olduğunu belirtmiştir. Bununla ilgili olarak K16, *"4 yaş henüz somut dönemde olduğu için bu konu 4 yaş grubu için henüz uygun olmayabilir. Anlatım şekli ve konusu çocukların dikkatini çeken bir tarzda olmamış."* değerlendirmesini yapmıştır.

Konunun, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği hakkında katılımcıların tümü olumsuz fikir belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak K4, *"Yetersiz, çok fazla merak edecekleri unsurlara hem metinsel hem görsel değinilmiş ancak bu kitap o kadar ayrıntı bulundurmamalı diye düşünüyorum barındırsa sıkıcı olur, her çocuk farklı ve merak edeceği şeyler de çeşitlenecektir böylece."* İfadesini kullanırken K15, *"Yeterli değildir. Çocuklar zihninde Allah'ın emirlerine karşı gelindiği zaman neler olabileceğini düşünebilirler."*, K2, *"Vermiyor yeni sorular oluşturabilir."* İfadelerini kullanmışlardır.

Konunun gerçek hayatla bağlantısı hakkında, K16 bağlantı olmadığını belirtirken; iki katılımcı (K4, K15) bağlantılı olduğunu belirtmiş, K2 ise *"Yaşanmış bir olayı anlattığı için bağlantılı ama günümüzde yaşadığımız hayatla bağlantılı değil"* cevabını vermiştir. K16, *"Hikâye gerçek hayatla ilişkili olmadığı için çocukların çok daha fazla sorgulaması normal. (syf 6)"* ifadesini kullanmıştır.

Görsel 9. K16'nın örnek verdiği sayfa[299]

Konunun, sıkıcı olup olmaması, eğlenceli olup olmaması yönünden çocuğun ihtiyacını karşılayıp karşılamadığı başlığına katılımcılardan ikisi (K2, K15) olumlu, ikisi (K4, K16) kısmen görüşü bildirmişlerdir. K4, *"Yeterinden fazla karşıladığı için de dikkat dağıtmış olduğunu düşünüyorum, konudan kopmaya sebep oluyor."* K16, *"Etkinliklerle bu giderilmeye çalışılmış ama doğru kullanılmamış hikâyeyi bölmüş."* ifadelerini kullanmışlardır.

Bu kitabın konusu özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında kitabın konusunun genel olarak hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olmadığı, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olmadığı, gerçek hayatla bağlantılı olmadığı ve çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında geliştirilmeye değer olduğu söylenebilir.

1.4.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 18'de kitabın içeriğine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir

.

[299] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*, 6.

Tablo 18. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Nuh ve Gemisi" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Evrensel-kültürel değer yargılarına değime ve uygunluk gösterme	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Mesajın verilme şekli	Doğrudan	Örtük	Doğrudan	Doğrudan
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi	İyi	İyi	Kötü
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etmesi	Uygun	Kısmen	Uygun	Kısmen

Katılımcılardan üçü (K2, K4, K15) kitabın içeriğinin evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından uygun olduğunu ifade ederken K16, uygun olmadığını ifade etmiştir. K4, *"Hz. Nuh'un alaylar karşısında gösterdiği hareketler çocukta neden şöyle ya da böyle yapmamış tarzında merak uyandıracağı için bu vesilelerle ailelerin kendi değer yargılarını öğretebilmesine kapı aralamış."* değerlendirmesinde bulunurken K15, "*Uygundur. Sayfa 8 de yardımlaşma değerine yer verilmiştir."* örneklemesine yer vermiştir.

Görsel 10. K15'in örnek verdiği sayfa[300]

Katılımcılardan üçü (K2, K15, K16) içerikte verilmek istenen mesajın doğrudan verildiğini ifade ederken, K4 örtük olduğunu söylemiştir. Katlımcılardan üçü K2, K4, K15), karakterlerin hedef kitleye hem iyi şekilde örneklik oluşturduğu söylerken; K16,

[300] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*, 8.

"Çok anlaşılır olmadığını düşünüyorum." ifadesini kullanmıştır. Kötü karakterlerin ve kitap kahramanının yansıtılma şekli iki katlımcı (K2, K15) tarafından uygun bulunmuş K4 tarafından uygun bulunmamış ve K16 ise soruyu yanıtlamamıştır. Kitap kahramanının gerçekçiliği ve çocuklar için örneklik teşkil edip etmediği konusunda iki katılımcı uygun olduklarını söylerken K4, *"Hikâye konusu gerçekle paralel ancak Hz. Nuh'u merhamet yönünün eksik vurgulandığını düşünüyorum."* K16, *"Örnek oluşmasına uygun aktarım yapılmamış."* demiştir.

Kitabın içeriğine yönelik değerlendirmelere bakıldığında, kitabın içeriğinin çoğunlukla evrensel ve kültürel değer yargılarına değinip uygunluk gösterdiği söylenebilir. Kitabın içeriğinde doğrudan ve örtük mesajlara yer verildiği, karakterlerin çoğunlukla iyi örneklik oluşturabileceği ve kitabın, kitap kahramanlarının gerçekçi ve örneklik teşkil edecek düzeyde yeniden düzenlenmesi gerektiği söylenebilir.

1.4.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

Aşağıda bulunan Tablo 19'da kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 19. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Nuh ve Gemisi" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun
Günlük konuşma diline uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Cümle kurulumu	Uygun değil	Kısmen	Uygun değil	Uygun

Katılımcıların tümü kitabın dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu dile getirmişlerdir. Üç katılımcı (K4, K15, K16), bilinmeyen kelimelerin anlaşılır şekilde kullanıldığını ifade ederken K2, *"Tufan kelimesi kullanılmış, anlaşılmaz."* örneklendirmesi yapmıştır. Kitabın dilinin günlük konuşma diline uygun olduğu bütün katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. K16, cümle kurulumlarının uygun olduğunu ifade ederken; K4, *"Cümleler kimi yerde kurallı ancak uzun. Bazı cümlelerin yapısının da bu yaş aralığına hitap ettiğini*

düşünmüyorum misal 6. Sayfada "yüz kişiden daha az insan inanmıştı " cümlesi yerine "inanan insanlar yüz kişiden azdı" daha doğrudan bir cümle olabilirdi." K2, *"Cümleler çok uzun kurulmuş"* K15, *"Genelde uzun ve bağlı cümleler kullanılmış."* değerlendirmelerinde bulunmuşlardır.

1.4.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 20'de kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 20. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz Nuh ve Gemisi" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Din eğitimine uygunluk	Hayır	Evet	Evet	Hayır
Tercih etme durumu	Kısmen	Evet	Evet	Hayır
Tavsiye etme durumu	Hayır	Hayır	Evet	Hayır

Tablo 20'ye göre katılımcılardan ikisi (K4, K15) kitabın çocuklara verilecek olan din eğitiminde kullanılmasını uygun bulurken; iki tanesi (K2, K16) uygun bulmamıştır. K2, *"Nuh peygamberin hayatını anlattığı için İslam kültürünün anlatımı için kullanılması önemlidir ancak kullanılırken dikkatli olunması gereken bazı şeyler var. Mesela cümleler çok uzun ve bazı kötü anlatımlara yer verilmiş, Boğulan insanların olduğu kısım kesilerek anlatılmadan sadece kurtulanlarla ilgili kısımlar anlatılarak çocukları olumsuz etkileyecek yerler kesilerek kullanılabilir."* K16, *"Soyut düşünme becerisi kazanıldıktan sonra bu hikâyenin daha çok anlaşılacağını düşünüyorum."* ifadelerini kullanmışlardır.

Katılımcılardan ikisi (K4, K15) kitabı materyal olarak tercih edebileceğini K16 edemeyeceğini, K2 de bazı değişiklikler yaparak kullanabilceğini ifade etmiştir. Katılımcılardan yalnızca K15 kitabı velilere tavsiye edebileceğini ifade etmiş, diğer üç katılımcı (K2, K4, K16) tavsiye etmeyeceğini belirtmiştir. K4, *"Tercih edebilirim ancak ilk tercihlerim arasında olmaz. Etkinlik kitabı oluşu yönüyle daha ön planda olmuş konu*

soruyla başlayıp cevaplanarak hikâye edilmiş ancak hikâyenin konusunun sorularla çok fazla dağıtıldığını düşünüyorum." K2, *"Velilere tavsiye etmem çünkü anlatılıp anlatılmaması gereken yerleri bilmeyebilirler. Kendim de söylediğim şekilde dönüştürerek kullanabilirim."* K16, *"Bu kitabı çocuklara materyal olarak tercih ve tavsiye etmem içeriğin yaş grubuna uygun nitelikli hale getirilmesi etkinlik sayfalarının en sona alınması ve çizimlerin çocukların hayal güçlerine yönelik revize edilmesi gerekmektedir."* açıklamalarını yapmışlardır.

1.5. MULTİBEM YAYINLARI, "NUH PEYGAMBER (PROPHET NOAH)"[301] ADLI KİTAP

Bu kitap, Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Nuh ve Gemisi" adlı kitabı inceleyen 4 eğitimciye inceletilmiş ve görüşleri değerlendirilmiştir.

1.5.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 21'de kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

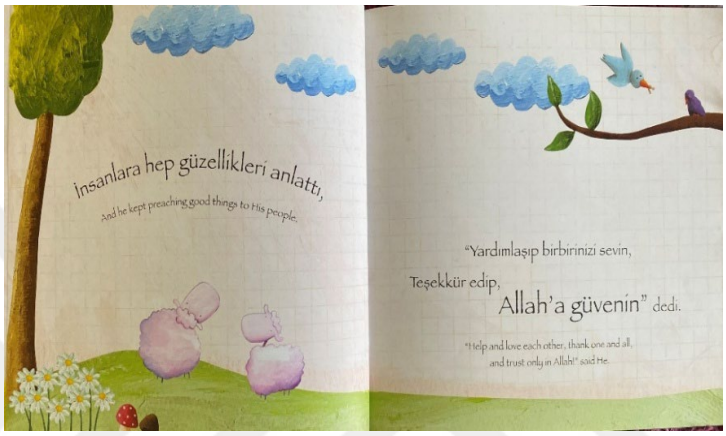
Tablo 21. Multibem Yayınları, "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Resimlerin metni açıklama yönü	Kısmen	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resim-metin uyumu	Kısmen	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Kısmen	Hayır	Hayır	Evet
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Yok	Yok	Yok	Yok
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların, kitabın resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, üç katılımcı (K4, K15, K16) tarafından kitap resimlerinin metni açıkldığı

[301] Öcal, *Nuh Peygamber (Prophet Noah)*.

ifade edilirken K2, bazı sayfaların açıkladığını ancak bazı sayfaların açıklamadığını ifade etmiştir. Resim ve metinlerinin uyumu konusunda üç katılımcı (K4, K15, K16) uyumlu olduklarını ifade etmiş K2, *"Bazı sayfalarda uyumluyken bazı sayfalarda değil 2. Ve 5,6. Sayfalarda uymuyor."* yorumunu yapmıştır. Bütün katılımcılar kitaptaki resimlerin yaş grubuna uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliğiyle ilgili olarak, üç katılımcı (K2, K15, K16) olumlu görüş belirtirken K4, *"Hayal gücüne çok hitap etmiyor."* ifadesini kullanmıştır.

Görsel 11. K2'nin örnek verdiği sayfalar[302]

Katılımcıların ikisi (K4, K15) resimlerin, yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığını, K16 mümkün olduğunu, K2 de kısmen mümkün olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların tümü resimlerde gereksiz ayrıntı ve figürlerin yer almadığını ifade etmiştir. Katılımcıların tümü, resimlerin, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliğinin uygun olduğunu belirtmişlerdir. K4, *"Çok yerli yerinde olmuş, özellikle peygamber figürü , arkası dönük olarak verilmesi güzel ayrıntı."* ifadesini kullanmıştır.

Bu kitap özelinde resimlerle ilgili görüşlere bakıldığında genel olarak, kitaptaki resimlerin metni açıkladığı, resim ve metin arasındaki uyumun çoğunlukla sağlandığı, resimlerin yaş grubuna uygun ve sade olduğu, gereksiz detay barındırmadığı, hayal gücünü destekleyici niteliklerinin bulunduğu ancak resimlerin yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığı söylenebilir.

[302] Öcal, *Nuh Peygamber (Prophet Noah)*, 5-6.

1.5.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 22'de kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 22. Multibem Yayınları "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Kitabın boyutu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın cildi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın kapağı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı puntosu	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun
Kitabın yazı karakteri	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun

Katılımcıların tümü kitabın boyutunu, cildini, kapağını ve sayfa kalitesini uygun bulmuştur. Yazı puntosunu üç katılımcı (K2, K15, K16) uygun bulurken; K4, *"Biraz daha küçük olabilirdi."* değerlendirmesinde bulunmuştur. Yazı karakterini üç katılımcı (K2, K15, K16) uygun bulmuş ancak K4 daha kalın olmasının iyi olacağını ifade etmiştir.

1.5.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 23'te kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 23. Multibem Yayınları, "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Çocukların zihninde oluşan soruları cevaplama niteliği	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Gerçek hayatla bağlantısı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun

Bu kitabı değerlendiren katılımcıların tümü kitabın konusunun, hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğunu belirtirtmiştir. Konunun, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği hakkında katılımcıların tümü olumlu fikir belirtmiştir. Konunun gerçek hayatla bağlantısı hakkında üç katılımcı (K2, K4, K15) bağlantı olduğunu belirtirken K16, *"Metin çok bağlantı oluşturmamış."* ifadesini kullanmıştır. Konunun sıkıcı olmaması ve eğlenceli olması açısından çocuğun eylem ve oyun ihtiyacını karşılaması başlığına katılımcılardan üçü (K2, K15, K16) olumlu görüş bildirmişlerdir. K4, "*Yetersiz, etkinlik yok sadece okuma şeklinde."* diyerek görüş belirtmiştir.

1.5.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 24'te kitabın içeriğine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 24. Multibem Yayınları, "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Mesajın verilme şekli	Doğrudan	Doğrudan	Örtük	Örtük
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi	İyi	İyi	İyi
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etmesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların tümü kitabın içeriğinin evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından uygun olduğunu ifade etmişlerdir. K4, *"Peygamber emirleri iletirken değinmiş, peygamberin kişiliğinden bahsetmiş, güzel ele alınmış*." K15, *"Uygundur. Sevgi saygı dayanışma ve yardımlaşma anlatılmıştır."* değerlendirmelerinde bulunmuşlardır. Katılımcılardan ikisi (K2, K4) içerikte verilmek istenen mesajın doğrudan verildiğini ifade ederken; ikisi (K15, K16) örtük olarak verildiğini söylemiştir. K2, *"Kitapta çok fazla mesaj verilmiş, doğrudan verilen mesajlar yoğunlukta"* ifadesini kullanmıştır.

Katlımcıların hepsi, karakterlerin hedef kitleye iyi şekilde örneklik oluşturduğunu söylemiştir. K4, *"Peygamber iyi ve güzel olanı öğütlüyor ve iyi olanı yansıtıyor, emre uymayanların durumu da kötüyü."* değerlendirmesinde bulunmuştur. Kötü karakterlerin ve kitap kahramanının yansıtılma şeklinin uygun olduğu katılımcıların tümü tarafından ifade edilmiştir. Kitap kahramanının gerçekçiliği ve çocuklar için örneklik teşkil edip etmediği konusunda katılımcıların hepsi gerçekçi olduğunu ve örneklik teşkil ettiğini ifade etmişlerdir.

1.5.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

Aşağıda bulunan Tablo 25'de kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 25. Multibem Yayınları "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Günlük konuşma diline uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Cümle kurulumu	Kısmen	Uygun değil	Uygun	Uygun

Katılımcıların üçü (K2, K15, K16) kitabın dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu ifade etmiş ancak K4, *"Yetersiz, virgülle bitirip sürekli büyük harfle başlanmış."* ifadesine yer vermiştir. Katılımcıların tümü, bilinmeyen kelimelerin anlaşılır şekilde kullanıldığını, günlük konuşma diline uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (K15, K16) cümle kurulumlarının uygun olduğunu ifade ederken; K4, *"Cümle dili biraz fazla masalsı geldi, cümlelerin yapısı kuralsız çoğu yerde. Özne yeri belirlemede vs. mesela "Rabbine dualar etti ve yalvardı" yerine "Dualar etti, Rabbine yalvardı" yazılması gibi."* ifadesini, K2 ise, *"Basit, kısa ancak az da olsa devrik cümleler kurulmuş"* ifadesini kullanmıştır.

1.5.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 26'da kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 26. Multibem Yayınları, "Nuh Peygamber (Prophet Noah)" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K2	K4	K15	K16
Din eğitimine uygunluk	Evet	Evet	Evet	Evet
Tercih etme durumu	Evet	Evet	Evet	Evet
Tavsiye etme durumu	Evet	Evet	Evet	Evet

Tablo 26'ya göre kitabın din eğitiminde kullanılması tüm katılımcılar tarafından uygun görülmüş, tüm katılımcılar kitabı materyal olarak tercih edebileceklerini ifade etmişlerdir. Tüm katılımcılar kitabı velilere tavsiye edebileceklerini ifade etmişlerdir. K16, *"İnsanların helak olmasını anlatmadan da din eğitimini göstermiş kitap. Ailelere bu kitabı tevsiye edebilirim. Çizimlerle resim birbirini tamamen desteklemiş. Çocukların yaş grubuna da uyumlu."* şeklinde değerlendirmede bulunmuştur.

1.6. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. NUH" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Katılımcıların kitapların resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, Mevsimler Kitap tarafından basılan "Hz. Nuh ve Gemisi"[303] isimli kitabın ve Multibem Yayınları tarafından basılan "Nuh Peygamber (Prophet Noah)"[304] isimli kitabın resimlerinin genel olarak metni açıkladığı görülmektedir. Resim ve metinlerinin uyumu konusunda Mevsimler Kitap tafından yayınlanan kitabın geliştirilmesi gereken yönleri olduğuna vurgu yapılırken; Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitabın genel olarak uygun olduğu görülmüştür.

[303] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*.
[304] Öcal, *Nuh Peygamber (Prophet Noah)*.

Genel olarak bakıldığında iki yayınevi tarafından basılan kitabın resimlerinin de yaş grubuna uygun görüldüğünü söylemek mümkündür. Ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan eserin resimlerinde gereksiz detaylara çokça yer verildiği ve bu yönüyle hayal gücünü geliştirici niteliğinin düşük olduğu bu yüzden geliştirilmesi gereken yönleri olduğu ifade edilmiştir. Multibem Yayınları tarafından yayınlanan eserin ise genel anlamda hayal gücünü geliştirmeye yönelik resimler içerdiği söylenebilir. İki kitap için de yazı olmadan resimlerin hikâyeyi anlatamayacağı değerlendirilmektedir. Resimlerin, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliği açısından Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın geliştirilebilecek yönler barındırdığı söylenebilir.

Kitapların biçimsel özellikleriyle ilgili olarak yapılan değerlendirmelere bakıldığında, Multibem Yayınları tarafından basılan kitabın boyutu uygun bulunmuştur. Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın boyutu, cildi, kapağı, yazı puntosu ve yazı karakteri bazı katılımcılar tarafından geliştirilmeye değer görülken, Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitap; kapağı, sayfa kalitesi açısından uygun bulunmuş, ancak yazı puntosu ve yazı karakteri bir katılımcı tarafından geliştirilmeye değer görülmüştür.

Kitapların konuları özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında Mevsimler Kitap tarafından basılan kitabın konusunun hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olmadığı, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olmadığı, gerçek hayatla bağlantısının ve çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında da tam olarak yeterli görülmediği söylenebilir. Multibem Yayınları tarafından basılan kitabın konusunun hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğu, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olduğu, gerçek hayatla bağlantısının genel olarak bulunduğu, çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında kitabın genel olarak yeterli olduğu görülmektedir.

Kitapların içeriğine yönelik değerlendirmelere bakıldığında, iki kitabın içeriğinin de evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından uygun olduğu, içeriklerinde doğrudan ve örtük mesajlara yer verildiği, karakterlerin çocuklara iyi örneklik oluşturacağı söylenebilir. Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitabın kahramanının gerçekçi ve örneklik teşkil edecek şekilde olduğu ancak, Mevsimler Kitap

tarafından yayınlanan kitabın, kitap kahramanlarının gerçekçi ve örneklik teşkil edecek düzeyde yeniden düzenlenmesi gerektiği söylenebilir.

Alınan görüşler doğrultusunda, iki kitabın da dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu, bilinmeyen kelimelerin anlaşılır şekilde kullanıldığını, günlük konuşma diline uygun olduğunu söylemek mümkündür. Ancak iki kitabın cümle kurulumlarında düzenlemeye değer noktalar olduğu bazı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

Kitapların din eğitimi açısından dönem çocukları için uygun olup olmadığına, katılımcılar tarafından kitapların materyal olarak tercih edilip edilmediğine ve katılımcıların kitapları velilere tavsiye etme durumlarına dair katılımcılara sorduğumuz sorulara verilen cevaplara bakıldığında Multibem Yayınlarının yayınladığı "Nuh Peygamber (Prophet Noah)"[305] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan, "Hz. Nuh ve Gemisi"[306] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere iki katılımcı tarafından uygun görüldüğü, iki katılımcı tarafından ise uygun görülmediği anlaşılmaktadır.

Multibem Yayınlarının yayınladığı "Nuh Peygamber (Prophet Noah)"[307] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. Nuh ve Gemisi"[308] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere iki katılımcı tarafından uygun görüldüğü, bir katılımcı tarafından uygun görülmediği, bir katılımcı tarafından ise kısmen uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. Multibem Yayınlarının yayınladığı "Nuh Peygamber (Prophet Noah)"[309] isimli kitabın velilerin kullanması için katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. Nuh ve Gemisi"[310] isimli kitabın velilerin kullanması için yalnızca bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır.

[305] Öcal, *Nuh Peygamber (Prophet Noah)*.
[306] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*.
[307] Öcal, *Nuh Peygamber (Prophet Noah)*.
[308] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*.
[309] Öcal, *Nuh Peygamber (Prophet Noah)*.
[310] Taib, *Hz. Nuh ve Gemisi*.

1.7. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ: "HZ. İBRAHİM VE MİNİK KUŞ"[311] ADLI KİTAP

Bu kitap 4 eğitimciye inceletilmiş ve görüşleri değerlendirilmiştir. Katılımcılardan, K6 ve K13, Okul Öncesi Öğretmenliği, K11 ve K12, Çocuk Gelişimi mezunu olduklarını ifade etmişlerdir. K11 ve K12 pedagojik formasyonu olmadığını belirtirken, K6 ve K13 katılımcı pedagojik formasyonlarının olduğunu bildirmişlerdir. Katılımcıların tümü Lisans mezunu oladuklarını, daha önce Çocuk Edebiyatı dersi aldıklarını ve aktif olarak Okul Öncesi Öğretmenliği yaptıklarını ifade etmişlerdir.

1.7.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 27'de kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 27. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Resimlerin metni açıklama yönü	Kısmen	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resim-metin uyumu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Uyumsuz	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumsuz
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Kısmen	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Kısmen	Evet	Evet	Kısmen
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Var	Var	Var	Var
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil

Katılımcıların, kitabın resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, katılımcılardan üçü (K11, K12, K13) kitabın resimlerinin metni açıkladığını ifade ederken K6, *"14. sayfa hariç diğer uyumlu."* şeklinde görüş belirtmiştir. K11, *"Kitap genelinde yer alan görseller her sayfada bahsedilen olayı yansıtması bakımından başarılı şekilde meydana getirilmiştir."* ifadesini kullanmıştır. Kitaptaki resimlerin metin ile uyumu konusunda, tüm katılımcılar uyumlu olduklarını belirtmiştir. K13, "*Metnin*

[311] Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*.

akışına uygun varılmak istenen sonucun çocukları dahil ederek okuma yazmaya hazırlık çalışmaları şeklinde olması dikkat çekici ve çocuklarla etkileşimli ilerlemesini sağlayıcı olmuş." yorumunu yapmıştır.

Üç katılımcı (K6, K11, K13) kitaptaki resimlerin yaş grubuna uygun olmadığını ifade ederken, K12 uygun olduğunu ifade etmiştir. K11, *"Anlattığı konunun niteliği ve hayal edilmesinin güçlüğü bakımından kitabın okul öncesi dönemde özellikle 36-48 ay grubuna hitap etmeyeceğini düşünmekteyim."* ifadesini kullanmıştır. K13, *"İnsan çizimleri ve metnin içeriğinde bulunan yangın tasvirleri yaş grubuna uygunlukta problem çıkarabilir duruyor."* şeklinde görüş belirtmiştir.

Görsel 12. K6'nın örnek verdiği sayfa[312]

K11, resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliğinin yeterli olmadığını belirtmiş, ikisi (K12, K13)uygun olduğunu biri ise kısmen uygun olduğunu belirtmiştir. Bununla ilgili olarak K6, *"Kısmen evet, hayvanların birbiriyle olan konuşmaları çocukların hayal gücünü besleyebilir."* K11, *"Görsellerin karmaşık bir şekilde tasarlandığını düşünüyorum ve bu da zihinde canlandırmayı zorlaştırıcı nitelik taşımaktadır."* K12, *"Çocukların hayal gücünü gücünü destekler ve değerlerini öğrenme öğrenmeyi destekler."* K13, *"Çocuklarla etkişelimli şekilde ilerlemesi çocukların hayal güçlerine olumlu şekilde etki edecektir."* şeklinde görüş belirtmişlerdir.

[312] Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*, 14.

Katılımcıların ikisi (K11, K12) resimlerin, yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olduğunu, ikisi (K6, K13) ise kısmen mümkün olduğunu belirtmişlerdir. K11, *"Görsellerin çok olması ve neredeyse her ayrıntının resmedilmesi sebebiyle yazı olmadan da anlatımın sağlanmasının mümkün olacağını düşünmekteyim."* ifadesini kullanırken, K13, *"Sözsüz kitap olarak uygulandığında somut akış çocuklara hissettirilir ama soyut anlamın çocuklara verilebilmesi için yetişkin anlatımı gereklidir."* İfadesini kullanmıştır.

Katılımcıların tümü resimlerde gereksiz ayrıntı ve figürlerin var olduğunu söylemişlerdir. Bununla ilgili olarak K6, *"Evet, göz yorucu derecede ayrıntılı figürler var."* K11, *"Hemen hemen her sayfada görsellik noktasında bir kalabalık, ateş ve duman resimlerinin gereksiz şekilde fazla olduğunu düşünüyorum."* K12, *"Çok fazla ayrıntı yok ama 12 sayfadaki ateş ve duman yoğunluğu çocukların tedirgin olmasına neden olabilir"* K13, *"Sayfalar resmedilme açısından daha soft ve daha az figürlü olabilir."* şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Görsel 13. K12'nin örnek verdiği sayfa[313]

İki katılımcı (K11,K12), resimlerin, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliğinin uygun olduğunu belirtirken, ikisi (K6, K13) uygun olmadığını ifade etmiştir. Bununla ilgili olarak K11, *"Nerdeyse tüm kahraman ve karakterlerin görsellerle desteklendiğini görmekteyim. Bu nedenle kitabın yaş grubu için ilgi çekebileceğini*

[313] Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*, 12-13.

düşünüyorum." İfadesini kullanırken K13, *"İnsan resmedilmeleri daha sevimli olabilir."* ifadesini kullanmıştır.

Bu kitap özelinde resimlerle ilgili görüşlere bakıldığında genel olarak, kitaptaki resimlerin metni yansıtabildiği ve resim ve metin arasındaki uyumun sağlandığı, resimler genel olarak yaş grubuna uygun olsa da geliştirilebilir yönleri olduğu, resimlerin genel olarak karmaşık bir yapıya sahip olduğu, çok fazla detay barındırdığı, hayal gücünü destekleyici niteliklerinin geliştirilebilir yönleri bulunduğu, resimlerin yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının genel olarak mümkün olduğu söylenebilir.

1.7.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 28'de kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 28. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Kitabın boyutu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın cildi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın kapağı	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun
Kitabın yazı puntosu	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı karakteri	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcılardan hepsi kitabın boyutunu ve cildini yaş grubuna uygun bulmuştur. Katılımcıların üçü (K11, K12, K13) kapağını uygun bulukren K6, *"Fazla karmaşık."* olarak nitelendirmiştir. Sayfa kalitesini katılımcılardan üçü (K6, K12, K13) uygun bulurken, K11, *"Sayfa kalitesi açısından çocuk kullanımı için zayıf yönleri olan bir kitaptır."* ifadesini kullanmıştır. Katılımcılardan üçü (K11, K12, K13) yazı puntosunu uygun bulmuştur. K6, *"Grupla birlikte okumak için ve yazı farkındalığı oluşturmak için küçük."* şeklinde değerlendirmiştir. Yazı karakterini üç katılımcı (K11, K12, K13) uygun bulmuş ancak K6, *"Okuma kolaylığı açısından ince."* ifadesini kullanmıştır.

1.7.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 29'da kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 29. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma	Uygun	Kısmen	Uygun	Uygun değil
Çocukların zihninde oluşan soruları cevaplama niteliği	Uygun değil	Kısmen	Uygun	Uygun değil
Gerçek hayatla bağlantısı	Kısmen	Uygun değil	Uygun	Uygun değil
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun

Bu kitabı değerlendiren katılımcılardan ikisi (K6, K12) kitabın konusunun, hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğunu, K13 olmadığını, K11 de kısmen yönelik olduğunu belirtmiştir. K11, *"Okul öncesi dönem çocukları için uygun olmayan bölümlere sahip bir kitaptır. Örneğin ateşe atılma kısmı çocuklar için örnek teşkil edici özellik taşıyabilir."* K13, *"Yaş grubum için konu biraz ağır."* İfadelerini kullanmışlardır.

Konunun, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği hakkında katılımcıların ikisi (K6, K13) olumsuz fikir belirtirken K12 olumlu, K11 ise kısmen olarak fikir belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak; K11, *"Konuyla alakalı az bilgi sahibi olan çocuklar için yeterli bir kitapken, konuya ilk kez duyan çocuklar için soru işareti oluşturma niteliği bulunan bir kitaptır."* K12, *"Etkinliklerle hazırlanmış olması çocukların dikkatini toplama ve kalıcı bilgi açısından güzel."* K13, *"Okul öncesi öğretmeni olarak bu kitapla ilgili çocukların sorabileceği sorulara kendimi yeterli görmüyorum."* yorumlarında bulunmuşlardır.

Konunun gerçek hayatla bağlantısı hakkında, iki katılımcı (K11, K13) bağlantı olmadığını belirtirken; K12 bağlantı olduğunu, K6 ise kısmen bağlantı olduğunu belirtmiş, K11, *"Konunun günlük hayata olan uzaklığından dolayı gerçek hayatla bağlantı kurmakta güçlük çekilebilir."* K12, *"Gerçek hayatta olan değerlerimizi*

çocuklara geçmişini öğretmek açısından olumlu ve kalıcı bir kitap" K13, *"Yaşanan bir hikâye olduğunu çocuklar algılayamabilir."* ifadelerini kullanmışlardır. Konunun, sıkıcı olup olmaması, eğlenceli olup olmaması yönünden çocuğun ihtiyacını karşılayıp karşılamadığı başlığına katılımcılardan üçü (K6, K12, K13) olumlu, K11 olumsuz görüş bildirmişlerdir. Olumlu görüş belirten katılımcılar etkinlik sayfaların eğlenceli olduğunu dile getirmişlerdir. K11 ise, *"Çocuklar açısından sıkıcı ya da korkutucu bulunabilme ihtimali olan bir kitaptır."* değerlendirmesinde bulunmuştur.

Bu kitabın konusu özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında kitabın konusunun hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik yönleri olsa da geliştirilmesi gereken yönleri de olduğu, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olmadığı, gerçek hayatla bağlantısının yeteri kadar güçlü olmadığı ve çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında geliştirilmeye değer olduğu söylenebilir.

1.7.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 30'da kitabın içeriğine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 30. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun
Mesajın verilme şekli	Doğrudan	Doğrudan	Doğrudan	Doğrudan-Örtük
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi-Kötü	İyi-Kötü	Kötü	İyi
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Kısmen	Uygun	Uygun değil	Uygun
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etmesi	Uygun değil	Uygun değil	Uygun	Uygun değil

Katılımcılardan üçü (K11, K12, K13) kitabın içeriğinin evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından uygun olduğunu ifade ederken K6, *"Kültürel değerlere değiniyor fakat doğru şekilde değil."* ifadesini kullanmıştır. K11, *"Dini bir içeriğe sahip olduğu için evrensel bir nitelik taşımaktadır."* K12, *"Sayfalar genel olarak değerler eğitimi aşamasında uygundur."* Şeklinde görüşlerini açıklamışlardır. Katılımcılardan üçü (K6, K11, K12) içerikte verilmek istenen mesajın

doğrudan verildiğini ifade ederken, K13 hem doğrudan hem de örtük mesajlar olduğunu söylemiştir.

K13, karakterlerin hedef kitleye iyi şekilde örneklik oluşturduğu söylerken; K12 kötü, K6 ve K11 de hem iyi hem kötü örnekliklere yer verilmiş olduğunu ifade etmiştir. K11, *"Kuş karakteri çocuklar için iyi bir şekilde ifade edilirken, ateşe atılma yönüne anlam veremeyen çocuklar olacaktır."* K12, *"Karakter iyi ve kötü olarak dengesi çok önemli çocuklara çok kötü karakter yoğunluğu verilmemeli buna dikkat edilmemiş."* şeklinde bu konudaki görüşlerini ifade etmişlerdir.

Kötü karakterlerin ve kitap kahramanının yansıtılma şekli K11 ve K13 tarafından uygun bulunmuş K12 tarafından uygun bulunmamış ve K6 ise kısmen uygun bulmuştur. K6, *"Kötü karakterin karakter özellikleri verilmemiş iyi karakterin yardımseverliği dışında bir özelliği belirtilmemiş."* K11, *"Kötü karakterler bir kalıba sokulmadan örneğin "onunla dalga geçtiler" vs şeklinde yansıtılmıştır. Kitap kahramanı ise çabası, azmi vs özellikleri ile iyi olarak yansıtılmaktadır."* K12, *"Nedenleri açıklanarak neden kötü olması olduğu açıklanmalı, açıklanmamış."* ifadelerini kullanmışlardır. Kitap kahramanının gerçekçiliği ve çocuklar için örneklik teşkil edip etmediği konusunda üç katılımcı (K6, K11, K13) uygun olmadıklarını söylerken K12, uygun olduğunu ifade etmiştir. K13, *"Çocuklar iyi kötü ayrımı yapacaktır ama örnek teşkil etme etkisi bırakacağını düşünmüyorum."* değerlendirmesinde bulunmuştur.

Kitabın içeriğine yönelik değerlendirmelere bakıldığında, kitabın içeriğinin çoğunlukla evrensel ve kültürel değer yargılarına değinip uygunluk gösterdiği ancak ifade şeklinde geliştirilmesi gereken yönler olduğu söylenebilir. Kitabın içeriğinde doğrudan ve örtük mesajlara yer verildiği, karakterlerin iyi ve kötü yönde örneklik oluşturabileceği ve kitabın, kitap kahramanlarının gerçekçi ve örneklik teşkil edecek düzeyde yeniden düzenlenmesi gerektiği söylenebilir.

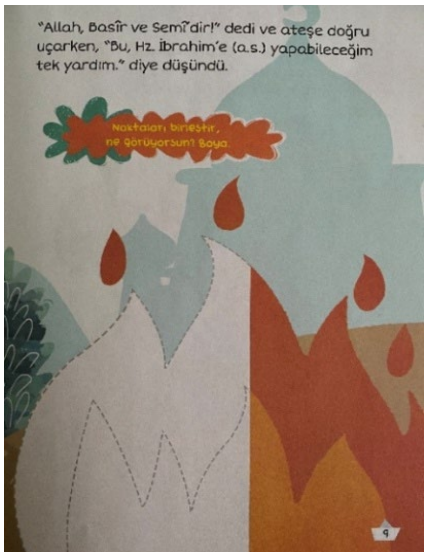
1.7.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

Aşağıda bulunan Tablo 31'de kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 31. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil
Günlük konuşma diline uygunluk	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil
Cümle kurulumu	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların tümü kitabın dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu dile getirmişlerdir. İki katılımcı (K11, K12), bilinmeyen kelimelerin anlaşılır şekilde kullanıldığını ifade ederken K6*,"Syf 3: ibadet syf 9: Basir ve Semi syf 12: Maşallah syf 13: Elhamdülillah."* örneklemelerini yapmıştır. K13, *"Çocukların bilemeyeceği kelimeler mevcut."* ifadesini kullanmıştır. İki katılımcı (K11, K12) kitabın dilinin günlük konuşma diline uygun olduğunu belirtirken iki katılımcı (K6, K13) uygun bulmamıştır. Bu konuyla ilgili olarak K13, *"Günlük konuşma diline uygun olarak düşünülse de konunun içeriği bakımından kullanılan kelimeler ve içerik çocuklara uygun durmuyor."* yorumunu yapmıştır. Katılımcılardan üçü (K11, K12, K13) cümle kurulumlarının uygun olduğunu ifade ederken; K6, *"Birleşik, uzun cümleler."* ifadesini kullanmıştır.

Görsel 14. K6'nın örnekleme yaptığı sayfa[314]

[314] Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*, 9.

1.7.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 32'de kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 32. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Din eğitimine uygunluk	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Tercih etme durumu	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Tavsiye etme durumu	Hayır	Hayır	Evet	Hayır

Tablo 32'ye göre K12 kitabın çocuklara verilecek olan din eğitiminde kullanılmasını uygun bulurken; üç katılımcı (K6, K11, K13) uygun bulmamıştır. Bununla ilgili olarak; K6, *"Kitabın içeriği çocuklar için fazla karamsar, sert ve ürkütücü. Çocukların kalbine dokunmak yerine bilgi aktarmaya çalışılmış. Resimler fazla karmaşık."* K11, *"İçerdiği konu bakımından kitabı çocukların okumasına uygun bulmadım."* K13, "*Kitap içeriğinin benim yaş grubum için uygun olmadığını düşünüyorum. Yanma ölüm gibi konuları çocukların içselleştiremeyip korkacağını düşünüyorum."* değerlendirmelerinde bulunurken K12, *"Çocuklara dini eğitim ve değerlerini öğrenme açısından bu tarz kitaplara ihtiyaç vardır."* değerlendirmesinde bulunmuştur.

K12, kitabı materyal olarak tercih edebileceğini K6, K11 ve K13 ise edemeyeceğini ifade etmiştir. K11, *"Kitabı çocuklara okumaya uygun bulmadım çünkü konusu çocuk grubuna uygun değil. Çocuklara dini konular anlatılırken anlaşılır ve olumlu konuların tercih edilmesi gerektiğini düşünmekteyim bu nedenle bu kitabı çocuklara okumayı tercih etmem."* ifadesini kullanmıştır. K13, *"Sıbyan okullarında bu kitapla uygulama yapılabilir ama okul öncesi eğitim kurumu olarak biz bu konularda çocuklara derin bilgiler vermiyoruz."* yorumunu yapmıştır.

K12 kitabı velilere tavsiye edebileceğini ifade ederken K6, K11 ve K13 edemeyeceğini ifade etmiştir. K6, *"Tavsiye etmem. Bence yaş grubu kıstası tekrar değerlendirilmeli hatta mümkünse kitap kaldırılmalı."* ve K13, *"Velilerin de bu kitabın içeriğini uygun bulmayacaklarını düşünüyorum."* ifadelerini kullanırken K12, *"Evet kitap tavsiyesi isteyenler olduğunda fikir vereceğim bir kitap."* şeklinde görüş belirtmiştir.

1.8. MULTİBEM YAYINLARI, "İBRAHİM PEYGAMBER (PROPHET ABRAHAM)"[315] ADLI KİTAP

Bu kitap, Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" adlı kitabı inceleyen 4 eğitimciye inceletilmiş ve görüşleri değerlendirilmiştir.

1.8.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 33'te kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

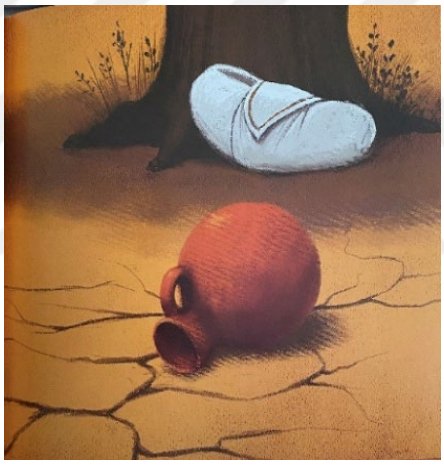
Tablo 33. Multibem Yayınları, "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Resimlerin metni açıklama yönü	Kısmen	Uyumlu	Uyumlu	Uyumsuz
Resim-metin uyumu	Kısmen	Uyumlu	Uyumlu	Kısmen
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Uyumlu	Kısmen	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Kısmen	Hayır	Evet	Hayır
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Var	Var	Yok	Yok
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil

Katılımcıların, kitabın resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, iki katılımcı (K11, K12) tarafından kitap resimlerinin metni açıkldığı ifade

[315] Kayhan Yılmaz, *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*.

edilirken K6, kısmen açıkladığını ifade etmiş, K13, *"Resimler hikâyenin akışını yansıtmada yetersiz kalmış."* ifadesini kullanmıştır. K12, *"Metinler açıklayıcı ve dikkat çekiciydi çocukların bilişsel gelişim olsun dil gelişimi olsun destekleyeceğini düşünüyorum."* şeklinde görüş belirtirken K11, *"Kitabın kapak fotoğrafını çocuklar açısından ilgi çekiciliği ve hikâyenin tamamını yansıtan bir görsel kullanılması bakımından uygun buldum. İçerik bilgilerinin karşısında yer alan kitap ismi altında bulunan taş üzerindeki ayak izi görseli çocuklar açısından zihinde kalıcı ve dikkat çekici nitelik taşıyor, metnin genel konusunu yansıtıyor. Sayfa 10'da yer alan ağaç altında kundaklı bebek figürünün çocuklarda olumsuz bir izlenim bırakabileceğinden doğru olmadığını düşünmekteyim, hikâyenin gidişatı farklı bir biçimde de yansıtılabilirdi."* şeklinde görüşlerini ifade etmiş ve resimlerin metinleri açıklayıcı olduğunu ancak bazı resimlerin çocuklar için uygun olmayabileceğini belirtmiştir.

Görsel 15. K11'in örnek verdiği sayfa[316]

Resim ve metinlerinin uyumu konusunda iki katılımcı (K11, K12) uyumlu olduklarını ifade etmiş iki katılımcı (K6, K13) ise kısmen uyumlu olduklarını belirtmiştir. K6, *"3.ve 4. Sayfalar hariç diğer sayfalar uygun."* ve K13, *"Metinin akışına uygun resimleme var ama eksik."* ifadelerini kullanırken. K11, *"Hikâyenin geneli ele alındığında resimler konuyla alakalı şekilde oluşturulmuştur. Çocukların ilgisini daha fazla çekmesi bakımından daha çok figüre yer verilebilirdi."* şeklinde resim ve metinlerin uyumlu olduğunu ancak eksik figürler yer aldığını belirtmiştir.

[316] Kayhan Yılmaz, *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*, 14.

Görsel 16. K6'nın örnek verdiği sayfalar[317]

Katılımcılardan üçü (K6, K12, K13) kitaptaki resimlerin yaş grubuna uygun olduğunu ifade etmişlerdir. K11, *"Kitap görselinde yer alan resimler okul öncesi grubu için uygun şekilde tasarlanmıştır fakat gelişim düzeylerindeki farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda özellikle 36-48 ay grubu için gerçekle eşleştirilmesi güç olan görseller de mevcuttur. Örneğin sayfa 15'te yer alan ev figürü okul öncesi dönemde bazı çocukların anlamlandıramayacağı bir resim olabilir."* ifadesini kullanmıştır.

Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliğiyle ilgili olarak bütün katılımcılar olumlu görüş belirtmişlerdir. K11, *"Okul öncesi dönem çocuklarında hayal gücü olukça güçlüdür. Kitabın görselleri çocukların ilgisini çekecek şekilde oluşturulduğundan ve anlatım kelimesi kelimesine resmedilmediğinden hayal etmeye de fırsat tanıyacağını düşünmekteyim. Örneğin sayfa 7'de bahsedilen olay resmedilmiş fakat insan figürü eklenmemiştir, çocuklar görseli incelerken hikâyeyi dinliyor ya da okuyorsa insan figürlerini hayal gücüyle tamamlayacaklardır."* K12, *"Beyin fırtınası yapmak ve canlandırmak açısından verimli."* K13, *"Kitap okunurken etkileşimli şekilde okunduğunda çocukların hayal gücü desteklenebilir."* diyerek olumlu görüşlerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların ikisi (K11, K13) resimlerin, yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığını, K12 olduğunu, K6 ise kısmen mümkün olduğunu belirtmiştir. Bununla ilgili olarak K11, "*Hikâyenin konusuna hakim bir anlatıcının varlığı söz konusuysa yazı*

[317] Kayhan Yılmaz, *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*, 3-4.

olmadan da anlatım sağlanabilir fakat yalnızca resimler incelenerek hikâye anlatımı yapıldığında farklı sunuşlar sağlanarak hikâyenin değişebileceğini düşünmekteyim. Yalnızca resimler söz konusu olduğunda anlatım başarısız olacaktır." şeklinde görüş belirtmiştir.

Katılımcıların ikisi (K6, K11) resimlerde gereksiz ayrıntı ve figürlerin var olduğunu ifade ederken iki katılımcı (K12, K13) resimlerde gereksiz ayrıntı ve figürlerin yer almadığını ifade etmiştir. K6, *"3.ve 4. Sayfalardaki hayvanlar."* diyerek örnekleme yaparken, K11, *"Sayfa 4'te bulunan yapı sanırım Mısır'ı simgelemeye yönelik. "Sanırım" şeklinde ifade ediyorum çünkü ben dahi emin olamadım, benim fikrim okul öncesi çocuklar için anlaşılması mümkün olmayan bir görsel olduğu yönündedir. Sayfa 7'de hikâye ve görsel arasında bağlantı olmadığını düşünmekteyim, bence gereksiz kalabalık bir görsel tasarlanmış. Sayfa 10'da bulunan bebek figürünün okul öncesi çocuk dönemi için uygunsuz olduğunu düşünüyorum."* örneklemelerinde bulunmuştur. K13, *"Gereksiz ayrıntı bulunmuyor ama yazılar çok karışık."* ifadesini kullanmıştır.

Görsel 17. K11'in örnek verdiği sayfa[318]

Katılımcıların ikisi (K11, K13), resimlerin, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliğinin uygun olmadığını, ikisi (K6, K12) ise uygun olduğunu belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak K11, *"Kitabın tamamı ele alındığında, dini bir hikâyeyi yansıttığı için karakter resimlerine çok fazla yer verilmemiştir. Dolayısıyla kitap*

[318] Kayhan Yılmaz, *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*, 7-8.

resimleri ile kahramanlar arasında yansıtıcı nitelik taşıyan görseller olduğunu düşünmüyorum." K13, *"Resimler bu konusa yetersiz."* ifadelerini kullanmışlardır.

Bu kitap özelinde resimlerle ilgili görüşlere bakıldığında kitaptaki resimlerin metni açıklama noktasında eksikliklerinin olduğu, resim ve metin arasındaki uyumun çoğunlukla sağlandığı ancak bu noktada bazı eksikliklerin bulunduğu, resimlerin genel itibariyle yaş grubuna uygun olduğu, hayal gücünü destekleyici niteliklerinin bulunduğu ancak resimlerin yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının çoğunlukla mümkün olmadığı, resimlerde az da olsa gereksiz ayrıntı ve figürlere yer verilmiş olduğu, resimlerin kahramanın karakter ve kimliğini yansıtma noktasında eksiklerinin bulunduğu söylenebilir.

1.8.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 34'de kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 34. Multibem Yayınları "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Kitabın boyutu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın cildi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın kapağı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı puntosu	Kısmen	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı karakteri	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil

Katılımcılardan hepsi kitabın boyutunu, cildini ve sayfa kalitesini yaş grubuna uygun bulmuştur. Katılımcıların üçü (K6, K11, K12) kitabın kapağını uygun bulurken K13, *"Çocuk açısından ilgi çekici değil."* yorumunu yapmıştır. Yazı puntosunu üç katılımcı (K11, K12, K13) uygun bulurken; K6, *"3. ve 4. Sayfadaki punto ve kitabın genelindeki İngilizce kısımların puntosu küçük."* şeklinde görüş belirtmiştir. K11, "*Yazı puntosu resimleri geri planda bırakmaması ve önemli noktaların büyük şekilde yazılması bakımından çocuklar için uygundur. Örneği sayfa 6'da "ibadet" sözcüğünün büyük yazılımı çocuklar için biçim açısından dikkat çekerken okuyucuya vurgu yapması*

bakımından da kolaylık sağlamaktadır." yorumunu yapmıştır. Yazı karakterini üç katılımcı (K6, K11, K12) uygun bulmuş ancak K13, *"Yazı karakterleri karışık ve düzensiz."* ifadesini kullanmıştır.

1.8.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 35'te kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 35. Multibem Yayınları, "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Çocukların zihninde oluşan soruları cevaplama niteliği	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Gerçek hayatla bağlantısı	Uygun	Kısmen	Uygun	Uygun
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun	Kısmen	Uygun değil	Uygun

Bu kitabı değerlendiren katılımcıların tümü kitabın konusunun, hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğunu belirtmiştir. Bununla ilgili olarak K11*, "Okul öncesi dönem çocuklarında özellikle 60ay üzeri grupta dini konulara yönelik merak ve ilgi oluşmaktadır. Dini konular ifade edilmesinin zorluğu bakımından çocukluk döneminde ailelerin açıklamakta zorlandığı meselelerdendir. Bu nedenle doğru aktarımla uygun açıklamaların yapılması önem arz etmektedir. İbrahim Peygamber kitabı hedeflediği konuyu çocuklara aktarması bakımından başarılı çocuk kitaplarındandır."* ifadesini kullanmıştır. Konunun, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği hakkında katılımcıların tümü olumlu fikir belirtmiştir.

Konunun gerçek hayatla bağlantısı hakkında üç katılımcı (K6, K12, K13) bağlantı olduğunu belirtirken K11, *"Hikâyenin konu edindiği olayın algılanmasının güçlüğü bakımından gerçek hayatla genel bir bağlantı kurulması mümkün olmayabilir. Bununla beraber hikâyede yer alan örneğin İsmail'in doğuşu, çıkan suyun bir havuzda toplanması gibi konular gerçek hayatla bağdaştırılabilir yönlerindendir."* ifadesiyle kısmen bağlantılı olduğunu belirtmiştir.

Konunun sıkıcı olmaması ve eğlenceli olması açısından çocuğun eylem ve oyun ihtiyacını karşılaması başlığına katılımcılardan ikisi (K6, K13) olumlu görüş bildirirken K12, olumsuz K11 ise kısmen olarak görüş bildirmişlerdir. Bununla ilgili olarak K11*, "Kısa bir hikâye olduğundan çoğu çocuk için ilgiyle dinlenebilir fakat çocukların zamanın getirdiği dinamik yaşantısına uygun olmaması açısından sıkıcı bulan çocuklar da görülebilir."* ve K13, *"Çok eğlenceli olmamakla birlikte hikâyenin uzunluğu dikkati dağıtmadan ilgi çekebilecek düzeyde."* yorumlarında bulunarak, hikâyenin uzun olmayışı üzerinden değerlendirme yapmışlardır.

Bu kitabın konusu özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında kitabın konusunun genel olarak hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğu, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olabileceği, gerçek hayatla bağlantı kurulabilecek noktalarının olduğı ve çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında genel olarak uygun olsa da geliştirilmeye değer yönlerinin de olduğu söylenebilir.

1.8.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 36'da kitabın içeriğine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 36. Multibem Yayınları, "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Mesajın verilme şekli	Doğrudan/Örtük	Doğrudan/Örtük	Örtük	Doğrudan
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi	İyi	İyi	İyi
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etmesi	Uygun	Kısmen	Uygun	Uygun

Katılımcıların tümü kitabın içeriğinin evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (K6, K11), içerikte verilmek istenen mesajın doğrudan ve örtük olarak verildiğini ifade ederken; K12 örtük olarak verildiğini, K13 ise doğrudan verildiğini söylemiştir. Bununla ilgili olarak K11, *"Doğrudan anlatım sağlanan bölümler olsa da dua etmenin önemi, zorlukların Allah'a güvenerek aşılması gibi bakımdan örtük mesajlar da içermektedir."* ve K12, *"Verilen mesaj doğrudan verilmeli çocuğa örtük verilmemeli çünkü yaş grubu için uygun olmayabilir. Bu metinde doğrudan bir mesaj bulunmuyor."* ifadelerini kullanmışlardır.

Katlımcıların hepsi, karakterlerin hedef kitleye iyi şekilde örneklik oluşturduğunu söylemiştir. K13, *"Örneklik oluşturan bir durum yok ama karakterin iyi olduğu çocuklar tarafından anlaşılır."* ifadesini kullanmıştır. Kötü karakterlerin ve kitap kahramanının yansıtılma şeklinin uygun olduğu katılımcıların tümü tarafından ifade edilmiştir. K6, *"Kötü karakterler ürkütücü ve korkunç gösterilmemiş yalnızca bilmedikleri veya tercihleri söylenmiş. Kitabın kahramanı güzel ahlaki değerleri ve teslimiyeti açışından öne çıkarılmış."* K12, *"Kötü karakterler detaylandırılmamış bu yüzden uygun."* şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Kitap kahramanının gerçekçiliği ve çocuklar için örneklik teşkil edip etmediği konusunda katılımcıların üçü (K6, K12, K13) gerçekçi olduğunu ve örneklik teşkil ettiğini ifade ederken K11, *"Kahramanın gerçek kişilik olmadığı fikri oluşturacağını düşünüyorum, fakat çocukluk döneminde animizm algısı olduğu için örnek alan çocukların olması da mümkün."* yorumunda bulunmuştur. Bununla ilgili olarak K12, *"Örneklik teşkil eder ancak hikâye kitabı olduğu için yaşanmış olayları resmedildiğinden okunurken gerçeklilik payının olduğu çocuklara anlatılarak verilmeli."* ifadesini kullanmıştır.

Kitabın içeriğine yönelik değerlendirmelere bakıldığında, kitabın içeriğinin evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından uygun olduğu, içeriğinde doğrudan ve örtük mesajlara yer verildiği, karakterlerin iyi örneklik oluşturduğu, kitap kahramanının gerçekçi ve örneklik teşkil edecek şekilde olduğu söylenebilir.

1.8.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

Aşağıda bulunan Tablo 37'de kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 37. Multibem Yayınları "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Kısmen	Uygun değil	Uygun	Uygun
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun	Kısmen	Uygun	Uygun değil
Günlük konuşma diline uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Cümle kurulumu	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun

Katılımcıların ikisi (K12, K13) kitabın dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu ifade etmiş, K6 kısmen uygun olduğunu, K11 ise uygun olmadığını ifade etmiştir. Cümlelerin kafiyeli ve devrik olarak tasarlanmış olduğu bu noktada katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Bilinmeyen kelimelerin kullanımı konusunda katılımcılardan ikisi (K6, K12) uygun olduğunu K13 uygun olmadığını K11 ise kısmen uygunluk bulunduğunu ifade etmiştir. Bununla ilgili olarak K11, *"Safa ve Merve tepelerinin birer küçük dağ biçiminde oluşu ilgili bölümde anlaşılır bir biçimde ifade edilmektedir. Makam-ı İbrahim'in anlaşılır olmadığını düşünüyorum, daha açık bir ifade ile aktarım sağlanabilirdi."* K13, *"Özel isimler çocuklar tarafından bilinmeyebilir."* ifadelerini kullanmışlardır. Katılımcıların üçü (K6, K11, K12) cümlelerin günlük konuşma diline uygun olduğunu K13 ise uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan üçü (K6, K12, K13) cümle kurulumlarının uygun olduğunu ifade ederken; K11, *"Yüklemi sonda olan devrik cümleler kullanılmış, kitap genelinde tekerleme havası verilmiştir. Cümle yapıları genel olarak uzundur."* ifadesini kullanmıştır.

1.8.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 38'de kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 38. Multibem Yayınları, "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K6	K11	K12	K13
Din eğitimine uygunluk	Evet	Evet	Evet	Evet
Tercih etme durumu	Evet	Evet	Evet	Hayır
Tavsiye etme durumu	Evet	Hayır	Evet	Hayır

Tablo 38'e göre katılımcıların tümü kitabı din eğitiminde kullanılması açısından uygun bulmuştur. Katılımcılardan K6, K11 ve K12 kitabı materyal olarak tercih edebileceklerini ifade ederken K13 tercih etmeyeceğini belirtmiştir. Katılımcılardan K6 ve K 12 kitabı velilerine tavsiye edebileceklerini, K11 ve K13 ise etmeyeceklerini dile getirmişlerdir. Tablo 38'e göre kitabın din eğitiminde kullanılması tüm katılımcılar tarafından uygun görülmüştür. Bununla ilgili olarak K6, "*Dini, değerleri doğru şekilde öne çıkararak, sade ve anlaşılır bir dille anlatmış."* K11, *"Dînî konuların aktarımı bakımından uygun bir kitap. Anlatımındaki sadelik ve görsellerle desteklenmesi yönüyle çocuklar için öğretici niteliğe sahiptir."* K12, *"Çocuklarımıza değerlerini öğreten kitaplara her zaman ihtiyaç vardır bu kitaplar sayesinde çocuklarımız kültürlerini ve değerlerini benimsiyorlar."* K13, *"Kitabın içeriği çocuklara uygun ama kitap biçim olarak geliştirilmeli. Yazılar karışık resimler çok ilgi çekici değil."* yorumlarında bulunmuşlardır.

Tablo 38'e göre katılımcıların üçü (K6, K11, K12) kitabı materyal olarak tercih edebileceklerini ifade etmişlerdir. K13 ise;*"Çok tercih etmem çünkü okul öncesi kurumu olarak dini konularda çocuklara çok detaylı öğretim yapmıyoruz."* demiştir. K11, *"Okul ortamında çocukların ilgisini çekecek bir kitap olduğunu düşünüyorum."* görüşünü dile getirmiştir. Tablo 38'e göre katılımcılardan ikisi (K6, K12) kitabı velilere tavsiye edebileceklerini ifade ederken ikisi (K11, K13) tavsiye etmeyeceğini dile getirmişlerdir. K11, "*Okul ortamında çocukların ilgisini çekecek bir kitap olduğunu düşünüyorum. Ancak çocuk kitabı okuma noktasında tecrübesiz bir ebeveynin aktarım noktasında başarısız olacağını düşünüyorum. Anlatım için tercih edilen cümlelerin devrikliği ve uzunluğu bakımından çocuklarda karmaşık bir kurgu izlenimi oluşturabilir. Dini konu içeren kitaplarda olay örgüsünün daha net ifade edici cümlelerle oluşturulması gerektiğini düşünmekteyim."* ifadesini kullanmıştır.

1.9. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. İBRAHİM" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Katılımcıların kitapların resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, Mevsimler Kitap tarafından basılan "Hz. İbrahim ve Minik Kuş"[319] isimli kitabın ve Multibem Yayınları tarafından basılan "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)"[320] isimli kitabın resimlerinin metinlerini genel itibariyle açıkladığı görülmektedir. Resim ve metinlerinin uyumu konusunda Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın genel hatlarıyla uyumlu olduğuna vurgu yapılırken; Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitabın geliştirilmeye değer noktaları olduğu görülmüştür.

Resimlerin yaş grubuna uygunluğu noktasında Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan eserin değiştirilmesi gereken birçok yönü olduğuna vurgu yapılmıştır. Bu noktada Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitabın da bazı eksiklikleri olduğu görülmektedir. Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan eserin hayal gücünü destekleme noktasında geliştirilecek yönleri olduğuna vurgu yapılırken Multibem yayınları tarafından yayınlanan kitabın çocukların hayal gücünü destekleyici şekilde hazırlanmış olduğu ifade edilmiştir. Mevsimler Kitap tarafından basılan kitabın resimlerinin yazı olmadan da hikâyeyi anlatabilecek niteliğinin bulunduğu ancak Multibem Yayınları tarafından basılan kitapta bu durumun çok mümkün olmadığı katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. İki kitap için de gereksiz ayrıntı ve figürlerin varlığından söz edilmiş ancak Mevsimler Kitap tarafından basılan kitapta daha fazla detaya yer verilmiş olduğu ifade edilmiştir. Resimlerin, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliği açısından iki kitabın da geliştirilebilecek yönler barındırdığı söylenebilir.

Kitapların biçimsel özellikleriyle ilgili olarak yapılan değerlendirmelere bakıldığında, iki kitabın da boyutu ve cildi uygun bulunmuştur. Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın kapağı, yazı puntosu ve yazı karakteri bazı katılımcılar tarafından geliştirilmeye değer görülken, Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitap; sayfa kalitesi açısından

[319] Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*.
[320] Kayhan Yılmaz, *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*.

uygun bulunmuş ancak kapağı, yazı puntosu, yazı karakteri bazı katılımcılar tarafından geliştirilebilir olarak değerlendirilmiştir.

Kitapların konuları özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında Mevsimler Kitap tarafından basılan kitabın konusunun hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olmadığı, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olmadığı, gerçek hayatla bağlantısının ve çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında da tam olarak yeterli görülmediği söylenebilir. Multibem Yayınları tarafından basılan kitabın konusunun hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğu, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olduğu, gerçek hayatla bağlantısının genel olarak bulunduğu, çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında kitabın geliştirilebilir yönleri olduğu görülmektedir.

Kitapların içeriğine yönelik değerlendirmelere bakıldığında, iki kitabın içeriğinin de evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından genel hatlarıyla uygun olduğu, içeriklerinde doğrudan mesajların yoğunluklu olarak örtük mesajlarla birlikte yer aldığı söylenebilir. Kitaplardaki karakterlerin örneklik oluşturma biçimlerine bakıldığında ise, Mevsimler Kitap tarafından basılan kitaptaki karakterlerin hem iyi hem de kötü yönde örneklik oluşturabilceği ancak Multibem Yayınları tarafından basılan kitabın karakterlerinin iyi örneklik oluşturduğu ifade edilmiştir. Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi hakkında Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitapta geliştirilecek yönler olduğu vurgulanırken Multibem yayınları tarafından yayınlanan kitap uygun bulunmuştur. Multibem yayınları tarafından basılan eserde kahramanın gerçekçi ve örneklik teşkil edecek şekilde yansıltıldığı vurgulanırken Mevsimler Kitap tarafından basılan eserde bu konuda geliştirilebilir yönler olduğu ifade edilmiştir.

Alınan görüşler doğrultusunda, iki kitabın da dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu, ancak bilinmeyen kelimelerin kullanımı, günlük konuşma diline uygunluk ve cümle kurulumlarında düzenlemeye değer noktalar olduğu bazı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

Kitapların din eğitimi açısından dönem çocukları için uygun olup olmadığına, katılımcılar tarafından kitapların materyal olarak tercih edilip edilmediğine ve katılımcıların kitapları

velilere tavsiye etme durumlarına dair katılımcılara sorduğumuz sorulara verilen cevaplara bakıldığında Multibem Yayınlarının yayınladığı "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)"[321] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan, "Hz. İbrahim ve Minik Kuş"[322] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere yalnızca bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. Katılımcıların "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" isimli kitabı uygun görmeme nedenlerinin, kitabın içeriğindeki anlatım tarzının yaş grubuna uygun olmayışı, sert ve karamsar ifadelerin kullanılmış olması ve bilgi aktarma durumunun ön planda olması olduğu söylenebilir. "İbrahim Peygamber (Praphet Abraham)" isimli kitap ise sade ve yaş grubuna uygun dil kullanımı ile ön plana çıkmış ve tercih edilmiştir.

Multibem Yayınlarının yayınladığı "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)"[323] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere katılımcıların üçü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. İbrahim ve Minik Kuş"[324] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere yalnızca bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" kitabının tercih edilmeme nedenleri genel olarak gereksiz ayrıntılara yer verilmiş olması, çizimlerinin yaş grubu için uygun olmaması, ağır bir kelime yüküne sahip olması şeklinde sayılabilir. "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" kitabının bir katılımcı tarafında tercih edilmeme sebebi ise bu yaş grubu için okullarda din eğitimine yer verilmiyor olmasıdır.

Multibem Yayınlarının yayınladığı "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)"[325] isimli kitabın velilerin kullanması için katılımcıların ikisi tarafından uygun görüldüğü; Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. İbrahim ve Minik Kuş"[326] isimli kitabın ise velilerin kullanması için bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. "İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)" adlı kitabın iki katılımcı tarafından velilere tavsiye edilmeme nedeni velilerin bu tarz bilgileri içeren bir kitabı aktarma konusunda

[321] Kayhan Yılmaz, *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*.
[322] Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*.
[323] Kayhan Yılmaz, *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*.
[324] Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*.
[325] Kayhan Yılmaz, *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*.
[326] Taib, *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*.

yeterli birikime sahip olamayabilecekleri düşüncesi ve bu yaş grubu çocuklarına bubilgilerin aktarımı noktasında endişe duyulması olarak özetlenebilir. "Hz. İbrahim ve Minik Kuş" adlı kitabın tavsiye edilmeme nedeni genel olarak kitabın yaş grubuna uygun şekilde hazırlanmamış olması şeklinde ifade edilebilir.

1.10. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ, "HZ. YUSUF VE KANLI GÖMLEK"[327] ADLI KİTAP

Bu kitap 4 eğitimciye inceletilmiş ve görüşleri değerlendirilmiştir. K5, K8 ve K22 Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünden mezun olduklarını ifade ederken K9, Çocuk Gelişimi/Sosyal Hizmetler mezunu olduğunu ifade etmiştir. K5, K8 ve K22 pedagojik formasyonu olduğunu belirtirken, K9 pedagojik formasyonunun olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların tümü Lisans mezunu oladuklarını, daha önce Çocuk Edebiyatı dersi aldıklarını ve aktif olarak Okul Öncesi Öğretmenliği yaptıklarını ifade etmişlerdir.

1.10.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 39'da kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 39. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Resimlerin metni açıklama yönü	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumsuz
Resim-metin uyumu	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumsuz
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Kısmen	Uyumsuz	Uyumlu	Kısmen
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumsuz
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Evet	Evet	Kısmen	Hayır
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Var	Var	Var	Var
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Uygun	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil

[327] Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*.

Katılımcıların, kitabın resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, katılımcılardan ikisi (K5, K9) kitabın resimlerinin metni açıkladığını ifade ederken ikisi (K8, K22) açıklamadığını ifade etmiştir. Bununla ilgili olarak; K5, *"Resimler, anlatılan olayları destekleyici şekilde yerleştirilmiş. Görseller, metni okumayan bir çocuğun bile hikâyeyi anlayabileceği şekilde yönlendirme yapıyor. Eğitimsel öğeler de var."* yorumunda bulunurken K8, *"2. Sayfada kardeş sayısı ile ilgili bir görsel olmadığı gibi 3. Sayfadaki kedi resimleri daha sevimli ve canlı renkler ile oluşturulabilir ürkütücü görünüyor."* yorumunu yapmıştır.

Görsel 18. K8'in örnek verdiği sayfa[328]

Kitaptaki resimlerin metin ile uyumu konusunda, iki katılımcı (K5, K9) uyumlu olduklarını, iki katılımcı (K8, K22) ise uyumsuz olduklarını belirtmiştir. Bununla ilgili olarak farklı bakış açılarının söz konusu olduğu görülmektedir. K5, *"Resimler, Yusuf'un mevsimlere bağlı olarak yaşadığı değişimleri desteklemektedir. Özellikle ilkbaharın canlılığı, sonbaharın hüznü ve kışın dinginliği görsellerle ifade edilmiştir."* şeklinde bir ifade kullanırken K9, *"Genel olarak resimler metin ile uyumlu. (...) Ancak kanlı gömlek sahnesi gibi bölümler küçük yaş grubu için hassas olabilir. Öğretmen ya da ebeveyn tarafından açıklanmalıdır."* değerlendirmesini yapmıştır. K8, *"5. Sayfadaki bulmaca yönergesi daha net bir ifade ile oluşturulabilir."* örneklemesini yaparken K22, *"Resimler ve metinler uyumlu değil. Örneğin 4. Sayfada 11 yıldız olduğundan bahsediliyor ancak*

[328] Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*, 3.

10 tane yıldız çizilmiş çocuklarda yanlış öğrenmeye yol açabilir." örneklemesinde bulunmuştur.

K9 kitaptaki resimlerin yaş grubuna uygun olduğunu ifade ederken, K8 uygun olmadığını K5 ve K22 ise kısmen uygun olduğunu ifade etmiştir. Bununla ilgili olarak K5, *"Canlı, pastel tonlar tercih edilmiş.Çocukların ilgisini çekecek sıcak ve yumuşak renkler kullanılmış. Karanlık veya korkutucu görseller yerine pozitif ve masalsı bir atmosfer oluşturulmuş. Çizimler basit, anlaşılır ve abartıya kaçmayan bir şekildedir. Büyük yaş grupları içinse daha detaylı ve sanatsal olabilirdi."* değerlendirmesinde bulunurken K9, *"(...) Genel olarak anlatım ve görseller bu yaş grubuna uygun olsa da, bazı ağır konuların işleyişi çocukların duygusal gelişimi açısından dikkatli ele alınmalı. Özellikle kardeş kıskançlığı ihanet ayrılık gibi konuların çocukların üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulmalıdır.*" değerlendirmesinde bulunmuştur.

Görsel 19. K8'in örnek verdiği sayfa[329] **Görsel 20.** K22'nin örnek verdiği sayfa[330]

Katılımcılardan K8 ve K22, resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliğinin yeterli olmadığını belirtmiş, K5, K9 ise uygun olduğunu belirtmiştir. Bununla ilgili olarak; K5, *"Yusuf'un içsel yolculuğunu ve mevsimlerin etkisini anlatan resimler, çocukların hayal dünyasını geliştiren düzeydedir."* ve K9, "*Resimler oldukça renkli ve çizimler çocukların hayal gücünü destekleyici nitelikte.(...)"* şeklinde olumlu görüşlerini ifade ederken K22,

[329] Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*, 5.
[330] Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*, 4.

"Resimler hayal gücünü destekleyici nitelikte değil, sert ve net çizimler tercih edilmiş" ve K8, *"Resimler çok detaylı olduğu için hayal gücünü sınırladığını düşünüyorum."* şeklinde olumsuz görüşlerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların ikisi (K5, K8) resimlerin, yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olduğunu, K9 kısmen mümkün olduğunu, K22 ise mümkün olmadığını belirtmişlerdir. K5, *"Doğru çizimlerle, resimler hikâyenin akışını anlatmaktadır. Mevsim değişimleri ve Yusuf'un ruh hali iyi bir şekilde yansıtılmıştır, yazısız da hikâye anlaşılabilir."* K9, *"Kitaptaki resimler hikâyenin genel akışını yansıtıyor. Ancak yazı olmadan tam anlamıyla hikâyeyi anlamak zor olabilir. Özellikle karakterlerin duygusal durumları yazı anlatımda daha iyi ifade ediliyor."* ifadelerini kullanmışlardır.

Katılımcıların tümü resimlerde gereksiz ayrıntı ve figürlerin var olduğunu söylemişlerdir. Bununla ilgili olarak K22, *"Gereksiz ayrıntı ve figüre yer verilmiş örneğin 6. Sayfadaki traktörün konuyla hiçbir ilgisi yok."* örneklemesini yaparken K5, *"Kanlı gömlek figürü kullanılmasa ya da daha farklı şekilde verilmiş olsa çok daha iyi olabilirdi."* örneklemesini yapmıştır. K5 resimlerin kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliğinin uygun olduğunu belirtirken, K6, K9 ve K22 uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Katılımcılar genel olarak kahraman ve karakterin kimliğini yansıtıcı bir anlatıma yer verilmemiş olduğunu vurgulamışlardır.

Bu kitap özelinde resimlerle ilgili görüşlere bakıldığında genel olarak, kitaptaki resimlerin metni yansıtabilirliği ve resim ve metin arasındaki uyu noktasında geliştirilmeye değer yönler olduğu görüşmektedir. Çoğunlukla resimlerin yaş grubuna uygun olmadığına yönelik değerlendirmelere yer verilmiştir. Bu noktada resimlerin genel olarak karmaşık bir yapıya sahip olduğu, çok fazla detay barındırdığı, hayal gücünü destekleyici niteliklerinin geliştirilebilir yönleri bulunduğu, karakter anlatımlarını ve betimlemelerine yeteri kadar ver verilmediği, resimlerin yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının genel hatlarıyla mümkün olduğu söylenebilir.

Görsel 21. K22'nin örnek verdiği sayfa[331]

1.10.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 40'da kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 40. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Kitabın boyutu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın cildi	Uygun	Uygun	Uygun değil	Uygun değil
Kitabın kapağı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı puntosu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı karakteri	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcılardan hepsi kitabın boyutunu, sayfa kalitesini, yazı puntosunu, yazı karakterini yaş grubuna uygun bulmuştur. Kitabın cildini iki (K9, K22) ve kapağını bir katılımcı (K22) uygun bulmamıştır. Bu açıdan geliştirilebilir yönleri olduğu görülmektedir. Kitabın kapağı ile ilgili olarak K22, *"Hikâyeyi tanımlamıyor kapağını gören bir çocuk hayvanlarla ilgili bir hikâye anlatıldığını düşünebilir."* yorumunu yapmıştır. Ciltlemeyle

[331] Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*, 6.

ilgili olarak K9, *"Ciltleme yumuşak kapaklı bunun için dayanıklı olamayabilir."* ifadesini kullanmıştır.

1.10.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 41'de kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 41. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek"Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma	Uygun	Uygun	Kısmen	Uygun değil
Çocukların zihninde oluşan soruları cevaplama niteliği	Kısmen	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil
Gerçek hayatla bağlantısı	Uygun	Uygun	Kısmen	Uygun değil
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun	Uygun değil	Uygun	Kısmen

Bu kitabı değerlendiren katılımcılardan ikisi (K5, K8) kitabın konusunun, hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğunu, K22 olmadığını K9 ise kısmen yönelik olduğunu belirtmiştir. K5, *"Okul öncesi ve ilkokul düzeyi için uygun, çünkü karmaşık veya rahatsız edici detaylar yok. Hz. Yusuf'un kardeşleri tarafından kandırılması ve "kurtların yediği" iddiası gibi dramatik sahneler bile hafifletilmiş ve korkutucu olmadan resmedilmiş. Küçük yaş grubu için ağır olabilecek olaylar, doğrudan şiddet içeren unsurlar olmadan görselleştirilmiş."* K9*, "Hikâyede dramatik olaylar sadeleştirilmiş ve çocukların anlayabileceği şekilde sunulmuş. Ancak kıskançlık, ihanet gibi duyguların nasıl işleneceği konusunda öğretmen ya da ebeveyn rehberliği gerekebilir."* K22, *"Konu soyut anlatımlar içerdiği için yaş grubuna uygun değil ve korkutucu ögelere sansürsüz şekilde yer verilmiş Yusufun kardeşleri babalarına yalan söylediler ama bunun kötü bir davranış olduğuyla ilgili bir ifade yer almamış."* ifadelerini kullanmışlardır.

Konunun, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği hakkında katılımcıların üçü (K8, K9, K22) olumsuz fikir belirtirken K5, kısmen olarak fikir

belirtmiştir. Bununla ilgili olarak; K5, *"Kitap, Hz. Yusuf hakkında temel bilgileri veriyor ve çocuk için bir giriş niteliği taşıyor. Ancak, çocuğun merak düzeyine göre bazı konular yüzeysel kalabilir.(...)"* K9*, "Hikâye boyunca Hz. Yusuf'un yaşadıkları anlatılıyor, ancak küçük çocukların "Neden kardeşleri onu kıskandı?", "Kanlı gömlek ne demek?" gibi sorular sorabileceği düşünülmeli."* K22, *"Yusuf'a kardeşlerinin kötülük yaptığından bahsedilmesi çocukların zihninde yeni sorular oluşturabilecek nitelikte."* ifadelerini kullanmışlardır.

Konunun gerçek hayatla bağlantısı hakkında, iki katılımcı (K5, K8) bağlantı olduğunu belirtirken; K22 bağlantı olmadığını, K9 ise kısmen bağlantı olduğunu belirtmiş, K5, *"Hz. Yusuf'un yaşadığı zorluklar, günümüzde de insanların karşılaşabileceği durumlara benzerlik göstermektedir (adaletsizlik, kıskançlık, sabır, affetme vb.)."* K9, *"Kardeş kıskançlığı, ayrılık, güven gibi evrensel temalar içeriyor. Ancak bazı olaylar küçük yaş grubu için soyut olabilir (rüya yorumu gibi)."* ifadelerini kullanmışlardır. Konunun, sıkıcı olup olmaması, eğlenceli olup olmaması yönünden çocuğun ihtiyacını karşılayıp karşılamadığı başlığına katılımcılardan ikisi olumlu, biri olumsuz biri de kısmen olarak görüş bildirmişlerdir. Olumlu görüş belirten katılımcılar etkinlik sayfalarının ve resimlendirmenin eğlenceli olduğunu dile getirmişlerdir.

Bu kitabın konusu özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında kitabın konusunun hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik yönleri olsa da geliştirilmesi gereken yönleri de olduğu, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olmadığı, gerçek hayatla bağlantısının yeteri kadar güçlü olmadığı ve çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında geliştirilmeye değer olduğu söylenebilir.

1.10.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 42'de kitabın içeriğine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 42. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme	Uygun değil	Kısmen	Kısmen	Uygun
Mesajın verilme şekli	Doğrudan	Doğrudan	Doğrudan	Örtük
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi-Kötü	İyi	İyi	İyi-Kötü
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Uygun değil	Uygun	Kısmen	Uygun değil
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etmesi	Uygun	Uygun	Kısmen	Uygun

K22 kitabın içeriğinin evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi açısından uygun olduğunu ifade ederken K8 ve K9 kısmen uygun olduğunu, K5 ise uygun olmadığını ifade etmiştir. K5, bu noktadaki görüşünü *"Hz. Yusuf'un başına gelen olaylar, sabır, adalet ve affetme gibi kavramları anlamalarına yardımcı olacaktır. Ancak kitabın bir yerinde geçen kanlı gömlek ibaresi Okul öncesi çocuklar için uygunluğu tartışmalı bir ifade.(...) Bu yaş grubundaki çocuklar soyut kavramları tam olarak anlayamadıkları için "kanlı gömlek" gibi dramatik ifadeler yerine daha yumuşak bir anlatım tercih edilebilir. Hikâyenin bağlamında, Hz. Yusuf'un kardeşleri tarafından kuyuya atılması ve babalarına yalan söylemeleri anlatılırken, bu olayın daha hafif ve sembolik bir şekilde işlenmesi pedagojik olarak daha doğru olur. Alternatif olarak, "Yusuf'un kaybolduğunu gösteren gömlek" veya "üzücü bir haber" gibi daha nötr ifadeler kullanılabilir."* şeklinde detaylandırmıştır.

K9 ise, *"Kitap, evrensel değerlerden sevgi, dürüstlük, sadakat, sabır ve affedicilik gibi konulara yer veriyor. Kültürel açıdan bakıldığında, İslam kültürü ve peygamber kıssaları temel alınmış. Dini ve ahlaki mesajlar çocuk dostu bir dille verilmeye çalışılmış. Ancak "kardeş kıskançlığı", "ihanet" gibi konular küçük yaş grubu için pedagojik olarak dikkatli işlenmesi gereken kavramlar."* şeklinde paralel olarak görüşlerini ifade etmiştir. Katılımcılardan üçü (K5, K8, K9) içerikte verilmek istenen mesajın doğrudan verildiğini ifade ederken K22, örtük mesajlar olduğunu söylemiştir. K9, *"Mesajlar genellikle doğrudan verilmiş. Örneğin, Hz. Yusuf'un (a.s.) iyi bir çocuk olduğu ve babasına çok saygılı olduğu açıkça belirtiliyor. Bazı yerlerde örtük mesajlar da var. Örneğin, Hz. Yusuf'un sabrı ve inancı sayesinde başarıya ulaştığı mesajı, olayların akışı içinde sezdiriliyor. Küçük yaş grubu için doğrudan mesaj vermek anlaşılabilirliği artırsa da,*

bazı bölümlerde çocukların düşünmesine ve keşfetmesine olanak tanıyacak anlatım biçimleri de eklenebilir." şeklinde görüşünü dile getirmiştir.

Katlımcılardan ikisi (K8, K9), karakterlerin hedef kitleye iyi şekilde örneklik oluşturduğu söylerken ikisi (K5, K22), hem iyi hem kötü örnekliklere yer verilmiş olduğunu ifade etmiştir. K5, *"Hz. Yusuf, dürüstlük ve sabır konusunda çocuklara iyi bir örnek olabilirken, kardeşlerinin kıskançlığı ve pişmanlığı kötü örnek olarak gösterilebilir. Hz. Yusuf'un karakteri, çocuklar için ideal bir ahlaki örnek teşkil etmektedir."* ifadesini kullanmıştır.

Kötü karakterlerin ve kitap kahramanının yansıtılma şekli K8 tarafından uygun bulunmuş K5 ve K22 tarafından uygun bulunmamış ve K9 ise kısmen uygun bulmuştur. K22*, "Kötü karakterler yaptıklarıyla ilgili bir karşılık almıyor ya da yaptıklarının kötü olduğu belirtilmiyor."* ifadesini kullanırken K9, *"Hz. Yusuf (a.s.): Sabırlı, saygılı, dürüst ve çalışkan biri olarak resmedilmiş. Çocuklar için iyi bir rol model sunuluyor. Kardeşleri: Kıskanç ve hain olarak gösterilmişler. Ancak hikâyenin sonunda pişman olmaları ve affedilmeleri, çocuklara affedicilik ve hatalardan ders çıkarma mesajı vermek açısından olumlu. Baba Hz. Yakup (a.s.): Oğlunu seven ve ona güvenen bir baba figürü. Aile içi sevgi ve güven duygusunu pekiştiriyor."* ifadesini kullanmıştır.

Kitap kahramanının gerçekçiliği ve çocuklar için örneklik teşkil edip etmediği konusunda üç katılımcı (K5, K8, K22) uygun olduğunu söylerken K9, *"Hz. Yusuf (a.s.) gerçek bir tarihî ve dini figür olduğu için gerçekçiliği konusunda bir sorun yok. Çocuklara örnek olabilecek sabır, dürüstlük, merhamet ve çalışkanlık gibi değerleri temsil ediyor. Ancak hikâyenin bazı olayları mucizevi nitelikler taşıdığı için, çocuklar açısından gerçek dünya ile bağ kurma konusunda zorlanabilecekleri bölümler olabilir."* şeklinde değerlendirmiştir.

Kitabın içeriğine yönelik değerlendirmelere bakıldığında, kitabın içeriğinin evrensel ve kültürel değer yargılarına değinip uygunluk gösterme noktasında eksik ve düzeltilmesi gereken noktaları olduğu söylenebilir. Kitabın içeriğinde yer alan mesajların çoğunlukla doğrudan verildiği, karakterlerin iyi ve kötü yönde örneklik oluşturabileceği ve kitap kahramanlarının çoğunlukla gerçekçi ve örneklik teşkil edecek düzeyde ele alındığı ancak

bazı mucizevi unsurların çocukların gerçeklik algısıyla uyumsuz olabileceğinin düşünüldüğü söylenebilir.

1.10.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

Aşağıda bulunan Tablo 43'te kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 43. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi"Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun	Uygun	Uygun değil	Uygun değil
Günlük konuşma diline uygunluk	Kısmen	Uygun	Uygun	Uygun
Cümle kurulumu	Kısmen	Kısmen	Uygun	Uygun değil

Katılımcıların tümü kitabın dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu dile getirmişlerdir. İki katılımcı (K5, K8), bilinmeyen kelimelerin anlaşılır şekilde kullanıldığını ifade ederken K9, *" "Vekil", "görev", "kervan" gibi kelimeler küçük çocuklar için bilinmeyen terimler olabilir. Bunların açıklamalarla desteklenmesi faydalı olur."* ve K22*, "Hürmet, tuzak, kervan, başvekil, tedarik, gibi çokça kelime kullanılmış ve çocukların anlaması zor."* örneklerini vermişlerdir. Üç katılımcı (K8 ,K9, K22) kitabın dilinin günlük konuşma diline uygun olduğunu belirtirken K5 kısmen uygun bulmuştur. Bununla ilgili olarak K5, *"Kitabın dili sade ve akıcıdır. Anlatım yer yer şiirsel bir dille süslenmiştir, ancak genel olarak anlaşılır bir yapıdadır. Kelime seçimi, çocukların kavrayabileceği düzeydedir. Ancak bazı metaforlar ve mecazlar küçük yaş grupları için soyut kalabilir."* şeklinde görüş belirtmiştir. K9 cümle kurulumlarının uygun olduğunu ifade ederken K22 uygun olmadığını, K5 ve K8 ise kısmen uygun olduğunu ifade etmişlerdir.

1.10.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 44'te kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 44. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi: "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek"Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Din eğitimine uygunluk	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Tercih etme durumu	Kısmen	Hayır	Evet	Hayır
Tavsiye etme durumu	Kısmen	Hayır	Evet	Hayır

Tablo 44'e göre K9 kitabın çocuklara verilecek olan din eğitiminde kullanılmasını uygun bulurken; K5, K8 ve K22 uygun bulmamıştır. Bununla ilgili olarak K5, *"Küçük çocuklar olayları soyut olarak değil, somut olarak algılar. Eğer kitapta dramatik sahneler, keskin çatışmalar veya korkutucu betimlemeler varsa, bu onların bilinçaltında kaygı yaratabilir.(...) "* K9, *"Evet, ancak rehberlik edilerek. Küçük çocuklar için bazı ağır konuların açıklanması gerekebilir."* K22, *"Kötü karakterler ve kötülükler açık şekilde anlatılmış ve bu davranışların kötü olduğu belirtilmemiş yaş grubuna uygun bir anlatım olduğunu düşünmüyorum."* yorumlarını yapmışlardır.

Tablo 44'e göre K9 kitabı materyal olarak tercih edebileceğini, K8 ve K22 edemeyeceğini, K5 ise kısmen edebileceğini ifade etmiştir. Özellikle bu madde altında katılımcılar kitabın düzeltilmesi gereken yönlerini ve kullanılacaksa da bilinçli bir şekilde dikkatli kullanılması gerektiğini vurgulamışlardır. K9 kitabı velilere tavsiye edebileceğini K8 ve K22 edemeyeceğini, K5 ise kısmen edebileceğini ifade etmiştir. K5, *"(...) küçük yaş grupları için daha basitleştirilmiş ve resim destekli bir versiyonu daha uygun olacaktır."* K9, *"Evet ancak öğretmen veya ebeveyn rehberliğinde okunmalı. Özellikle kıskançlık ve ihanet gibi temalar çocuğun gelişimine uygun şekilde ele alınmalı."* K22, *"Tercih etmem ve aynı sebeplerden ötürü velilere tavsiye de etmem çünkü bu konuda bilgi ve bilinç sahibi olamayabilirler."* ifadelerini kullanmışlardır.

1.11. MULTİBEM YAYINLARI, "YUSUF PEYGAMBER (PROPHET JOSEPH)"[332] ADLI KİTAP

Bu kitap, Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek" adlı kitabı inceleyen 4 eğitimciye inceletilmiş ve görüşleri değerlendirilmiştir.

1.11.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 45'te kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 45. Multibem Yayınları, "Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Resimlerin metni açıklama yönü	Kısmen	Uyumlu	Uyumlu	Kısmen
Resim-metin uyumu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Yok	Yok	Yok	Yok
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Kısmen	Uygun	Uygun	Uygun değil

Katılımcıların, kitabın resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, iki katılımcı (K8, K9) tarafından kitap resimlerinin metni açıkldığı ifade edilirken K5 ve K22 kısmen açıkladığını ifade etmiştir. K5, *"Genel olarak metin ile görseller uyumlu olarak verilmiş. Ancak bazı sayfalarda örneğin kuraklıktan bahsedilen sayfada daha gerçeğe yakın görseller kullanılabilirdi. Buğdayların saklandığı ambarın resmi eklenebilirdi. Tarlada çalışan işçiler resmedilse metin ile daha uyumlu olurdu."* ve K22, *"Bazı sayfalarda açıklarken çoğu sayfada açıklamıyor."* şeklinde eleştiride bulunurken K9, *"Resimler hikâyenin anlaşılmasını kolaylaştırıcı şekilde. Özellikle*

[332] Santur, *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*.

Yusuf'un kuyuda bırakılması gibi olayla metindeki duyguları destekliyor." şeklinde olumlu bir görüş belirtmiştir.

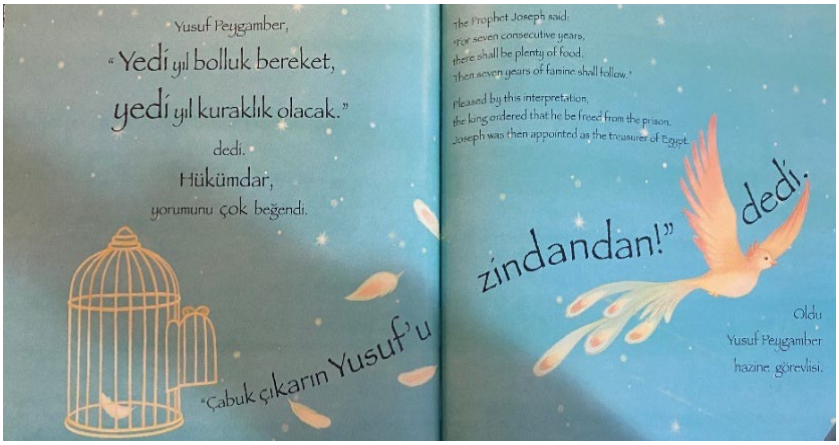

Görsel 22. K5'in örnek verdiği sayfa[333]

Resim ve metinlerinin uyumu konusunda katılımcıların tümü olumlu görüş belirtmiştir. Aynı şekilde katılımcıların tümü kitaptaki resimlerin yaş grubuna uygun olduğunu ifade etmişlerdir. K5, *"Hitap edilen yaş grubuna göre uygun görseller kullanılmıştır. Genel olarak, görseller metni destekleyici ve anlamı pekiştirici bir şekilde tasarlanmış. Hikâyenin duygusal atmosferini, olay örgüsünü ve karakterlerin durumunu iyi yansıtıyorlar. Özellikle çocuk kitaplarında önemli olan renkler, kompozisyon ve detayların sadeliği bu kitapta iyi kullanılmış. Ancak Kuyu sahnesinde özellikle duygusal hassasiyeti yüksek çocuklar için üzücü olabilir. Bu yüzden, bu tür sahneler anlatılırken duygusal destekleyici açıklamalar yapmak gerekebilir (örn. "Ama Yusuf yalnız kalmadı, iyi insanlar ona yardım etti"). Belki bu kısma düzenleme gerekebilir."* şeklinde düşüncelerini ifade etmiş ve öneride bulunmuştur.

Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliğiyle ilgili olarak bütün katılımcılar olumlu görüş belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak K5, *"Kullanılan görseller bazı sayfalarda örneğin Yusuf peygamberin zindandan çıkarılmasının resmedildiği sayfada güvercin kullanılmış. Bu hem hayal gücünü destekler hem de gerçek hayatta bazı benzetmeler için kullanılan semboller artık tanımalarına yardımcı olabileceğini düşünüyorum."* ifadesiyle bir örneklemeye yer vermiştir.

[333] Santur, *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*, 19-20.

Görsel 23. K5'in örnek verdiği sayfa[334]

Katılımcıların üçü (K5, K8, K22) resimlerin, yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığını, K9 ise mümkün olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların tümü resimlerde gereksiz ayrıntı ve figürlerin yer almadığını ifade etmiştir. Katılımcıların ikisi (K8, K9), resimlerin, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliğinin uygun olduğunu, K5 kısmen uygun olduğunu, K22 ise uygun olmadığını belirtmiştir. Bununla ilgili olarak K5, *"Yusuf peygamberin sadece rüya tabirleri özelliği daha sık vurgulanmış. Başka karakteristik özelliklerine de vurgulamalar yapılabilirdi."* önerisinde bulunmuştur.

Bu kitap özelinde resimlerle ilgili görüşlere bakıldığında kitaptaki resimlerin metni açıklama noktasında eksikliklerinin olduğu, resim ve metin arasındaki uyumun çoğunlukla sağlandığı, resimlerin genel itibariyle yaş grubuna uygun olduğu, hayal gücünü destekleyici niteliklerinin bulunduğu ancak resimlerin yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının çoğunlukla mümkün olmadığı, resimlerde gereksiz ayrıntı ve figürlere yer verilmemiş olduğu, resimlerin kahramanın karakter ve kimliğini yansıtma noktasında eksiklerinin bulunduğu söylenebilir.

[334] Santur, *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*, 17-18.

1.11.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 46'da kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 46. Multibem Yayınları "Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Kitabın boyutu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın cildi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın kapağı	Uygun değil	Uygun değil	Uygun	Kısmen
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı puntosu	Uygun	Uygun	Uygun	Kısmen
Kitabın yazı karakteri	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcılardan hepsi kitabın boyutunu, cildini, sayfa kalitesini ve yazı karakterini yaş grubuna uygun bulmuştur. K9 kitabın kapağını uygun bulurken K5 ve K8 uygun bulmamış, K22 ise kısmen uygun bulmuştur. Katılımcılar genel olarak kitap kapağının ilgi çekici ve güzel olduğunu vurgulamış ancak hikâyeyi tanımlaması açısından eksik olduğunu ifade etmişlerdir. Yazı puntosunu üç katılımcı (K5, K8, K9) uygun bulmuş ancak K22, *"Uygun ancak ingilizce yazılar küçük yazılmış daha büyük olabilir."* şeklinde bir değerlendirme yapmıştır. Yazı karakteriyle ilgili olarak K5, *"Yazı karakterleri de vurgu ve tonlama için ipucu olarak kullanılması açısından uygundur. Font kullanımı, belirli kelimeleri vurgulamak için eğlenceli ve dikkat çekici şekilde tasarlanmış. Bu, okul öncesi çocuklar için etkili olabilir."* yorumunu yapmıştır.

1.11.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 47'de kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 47. Multibem Yayınları, "Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olması	Uygun	Uygun	Uygun	Kısmen
Çocukların zihninde oluşan soruları cevaplama niteliği	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Gerçek hayatla bağlantısı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun değil	Uygun değil	Uygun	Uygun

Bu kitabı değerlendiren katılımcıların üçü (K5, K8, K9) kitabın konusunun, hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğunu, biri ise kısmen uygun olduğunu belirtmiştir. Bununla ilgili olarak K22, *"Konu soyut anlatımlar içerdiği için yaş grubuna uygun değil ancak elden geldiği kadar indirgenerek hazırlanmış."* ifadesini kullanmıştır. K5 ise, *"Soyut kavram becerisi gelişmeye başlayan çocuk yaş grubu için uygun olduğunu gözlemledim. Bu dönem itibari ile çocukların meraklarının arttığı ve sorgulama dönemine girdikleri bir yaş grubu için olması gereke bir içerik olduğunu düşünüyorum."* ifadesini kullanmıştır.

Konunun, çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği hakkında katılımcıların üçü (K5, K8, K9) olumlu fikir belirtmiştir. K22 ise, *"Yusuf'u kardeşlerinin kuyuya bırakmasından bahsedilmesi çocukların zihninde yeni sorular oluşturabilecek nitelikte."* örneklemesini yaparak olumsuz görüş bildirmiştir. Konunun gerçek hayatla bağlantısı hakkında üç katılımcı (K5, K8, K9) bağlantı olduğunu belirtirken K22, bağlantılı olmadığını ifade etmiştir. Bununla ilgili olarak K9, *"Peygamber kıssaları dinî ve ahlakî değerlerin aktarılması açısından gerçek hayatla güçlü bir bağ kuruyor."* K5, *"Gerçek hayatla bağlantılı somut olaylar çevresinde örülmesinin soyut kavram ile somut hayatı ilişkilendirmeye yardımcı olacağını düşünüyorum."* yorumlarını yapmışlardır.

Konunun sıkıcı olmaması ve eğlenceli olması açısından çocuğun eylem ve oyun ihtiyacını karşılaması başlığına katılımcılardan ikisi (K9, K22) olumlu görüş bildirirken ikisi (K5, K8) olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bununla ilgili olarak K5, *"Bu anlamda geliştirilmesi gerekebilir. İçerik olarak zor olabilir ama belki kullanılan destekleyici materyaller ile*

eğlenceli hale getirilebilir. Örneğin kukla sahnesi ve kuklalar ile anlatılması daha ilgi çekici hale getirilebilir." önerisinde bulunmuştur.

Bu kitabın konusu özelinde yapılan değerlendirmeler doğrultusunda, kitabın konusunun genel olarak hedef yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olduğu, çocukların merak duygusunu desteklediği ve gerçek hayatla ilişki kurabildiği görülmektedir. Ancak bazı katılımcılar, soyut kavramların çocuklar için zorlayıcı olabileceğini ve kitabın çocuğun eyleme geçme ihtiyacını tam olarak karşılamadığını ifade etmiştir. Bu durum, kitabın bazı yönlerinin geliştirilmesi gerektiğini, özellikle destekleyici materyallerle zenginleştirilmesinin çocuklar için daha etkili ve ilgi çekici bir hâle getirebileceğini göstermektedir.

1.11.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 48'de kitabın içeriğine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 48. Multibem Yayınları, "Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Mesajın verilme şekli	Doğrudan/Örtük	Doğrudan	Doğrudan	Örtük
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi	İyi	İyi	İyi
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Kısmen	Uygun	Uygun	Uygun
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etmesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Tablo 48'de yer alan değerlendirmelere göre, kitabın içeriği evrensel ve kültürel değer yargılarına uygun bir biçimde şekillenmiştir. K5, *"Evrensel ve kültürel değer yargıları güzel bir şekilde verilmiş. Kitabın kahramanını bu özelliklere sahip olması ve doğru olan özellikleri taşıması birleşen mesajı daha da anlaşılır kılmış."* K9, *"Hz.Yusuf'un evrensel ve ahlaki değeler çerçevesinde ele alıyor. Sabır dürüstlük ve adalet gibi temalar kültürel*

arası geçerliliği göstermektedir." açıklamalarında bulunmuşlardır. Katılımcılardan ikisi (K8, K9) hikâyede verilen mesajın doğrudan olarak verildiğini ifade ederken K5 hem doğrudan hem de örtük mesajlara yer verilmiş olduğunu, K22 ise örtük olarak verilmiş olduğunu ifade etmiştir. Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi konusunda ise tüm katılımcılar olumlu görüş bildirmiştir. Bununla ilgili olarak K9, *"Yusuf Peygamberin masum ve dürüst olması çocuklar açısından olumlu bir örnek. Kardeşlerinin kıskanç ve kötülükleri ise olumsuz davranışlarının sonuçlarını göstermek açısından önemli."* K5, "*İyi örneklik oluşturuyor ancak Bazı kavramlar soyut olabilir. "Saygı göstermek, rüya yorumu, sır tutmak" gibi kavramlar, okul öncesi çocukları için soyut olabilir.(...)"* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Kötü karakterin ve kahramanın yansıtılması açısından farklı değerlendirmeler yapılmıştır. K5, kötü karakterin yansıtılma biçiminde kısmi bir eksiklik olduğunu belirtmişken, diğer katılımcılar (K8, K9, K22) bu açıdan bir sorun görmemiştir. K5 düşüncesini *"Kardeşler arasındaki kıskançlık ve Yusuf'un kuyuya atılması gibi olaylar pedagojik olarak dikkatle ele alınmalı. Okul öncesi çocukları somut düşünme eğiliminde oldukları için, "kardeşler Yusuf'u kıskanıp zarar verdi" teması onlarda kaygı yaratabilir. Bu noktada ebeveyn veya öğretmen rehberliğinde anlatılması ve "Kardeşler arasında bazen anlaşmazlıklar olabilir ama önemli olan sevgiyi ve saygıyı korumaktır" gibi açıklamalar yapılması önemli. Hikâyedeki olumsuz davranışlar (kıskançlık, zarar verme) ders çıkarılabilecek şekilde dengeli bir anlatımla sunulmuş, ancak 3-4 yaş grubu için ağır gelebilir."* şeklinde örneklendirerek ve öneride bulunarak dile getirmiştir. Bununla ilgili olarak K9 ise, *"Kardeşlerin olumsuz davranışları hikâyenin bir parçası olarak sade bir şekilde anlatılmış Yusuf'un güzel ahlakı ön planda tutulup buna vurgu yapılmış."* yorumunu yapmıştır.

Son olarak, kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etme durumu konusunda da katılımcıların tamamı olumlu görüş bildirmiştir. Bununla ilgili olarak K5, *"Yusuf'un sabrı ve güveni ödüllendiriliyor. Rüya görmek ve geleceğe dair umut beslemek teşvik ediliyor. Baba figürü destekleyici ve güven verici bir şekilde resmedilmiş."* K9, *"Hikâyenin dini bağlamı gerçekliği yansıtıyor. Yusuf Peygamberin karakteri Çocukların örnek alabileceği nitelikte."* şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Bütün bu değerlendirmelere bakıldığında, kitabın içeriği evrensel ve kültürel değer yargıları açısından uygun şekilde şekillenmiş olup, katılımcıların hepsi kitabın evrensel değerleri doğru bir biçimde yansıttığını ifade etmiştir. Kitapta hem doğrudan hem de örtük mesajlara yer verilmiş olduğunu görülmektedir. Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi de tüm katılımcılar tarafından olumlu değerlendirilmiş, özellikle Yusuf Peygamberin masumiyeti ve dürüstlüğü çocuklar için önemli bir örnek olarak görülmüştür. Ancak, bazı katılımcılar, soyut kavramların okul öncesi çocuklar için zorlayıcı olabileceğini ve yetişkin rehberliğinde açıklanmasının gerekebileceğini dile getirmiştir. Kötü karakterin yansıtılması konusunda ise, bazı katılımcılar olumsuz görüş belirtmiş ve dikkatli olunması gerektiğini, özellikle okul öncesi yaş grubu için olumsuz temaların kaygı yaratabileceğini ifade etmiştir.

1.11.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

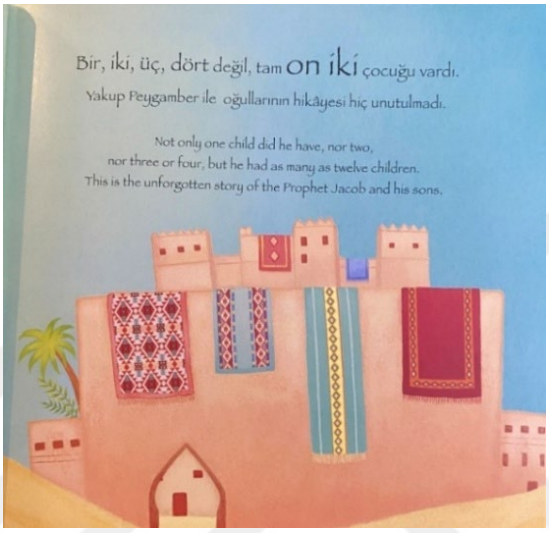
Aşağıda bulunan Tablo 49'da kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 49. Multibem Yayınları "Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Günlük konuşma diline uygunluk	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun
Cümle kurulumu	Uygun	Uygun	Uygun	Kısmen

Katılımcıların üçü (K8, K9, K22) kitabın dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu ifade etmiş, biri ise uygun olmadığını ifade etmiştir. Bununla ilgili olarak K5, *"Uzuuuuun zaman önce ve çoook uzaklarda…" gibi ifadeler, günlük konuşma dilinden çok hikâye anlatımına özgü. (…)"* örneklerini vermiş ve önerilerde bulunmuştur. Bilinmeyen kelimelerin kullanımı konusunda katılımcıların tümü uygun olduğunu etmiştir. Katılımcıların üçü (K8, K9, K22) cümlelerin günlük konuşma diline uygun olduğunu, K5 ise uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak K5, *"(…) Bu hikâyede, masalsı bir anlatım ağır bastığı için günlük konuşmaya birebir uygun değil. Genel olarak*

metin günlük konuşma diline uygunluk göstermektedir ancak birkaç yerde düzenlemeler yapılabilir. Örneğin; "Yakup Peygamber ile oğullarının hikâyesi hiç unutulmadı." yerine "Bu, Yakup Peygamber ve çocuklarının unutulmaz hikâyesidir." gibi bir yapı, konuşma diline daha yakın olurdu.(...)" şeklinde eleştiri ve örnek sunmuştur. Katılımcılardan üçü cümle kurulumlarının uygun olduğunu ifade ederken; K22, *"Cümleler basit ve kısa ancak şiirsel bir dille yazılmış olduğu için devrik cümlelere yer verilmiş."* ifadesini kullanmıştır.

Görsel 24. K5'in örnek verdiği sayfa[335]

1.11.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 50'de kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 50. Multibem Yayınları, "Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K5	K8	K9	K22
Din eğitimine uygunluk	Evet	Evet	Evet	Evet
Tercih etme durumu	Evet	Evet	Evet	Evet
Tavsiye etme durumu	Kısmen	Evet	Evet	Evet

[335] Santur, *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*, 2.

Tablo 50'ye göre kitabın din eğitiminde kullanılması tüm katılımcılar tarafından uygun görülmüştür. Bununla ilgili olarak K5, *"Çünkü soyut bir konu olan peygamber kavramını çocuklara anlatmak için güzel bir kitap. Ayrıca karakter eğitimi içinde içerisinde güzel öğeler barındırıyor. Bu anlamda dine ait bir olgu olan peygamberleri tanıtma onların hayatına ilişkin çocuk düzeyinde somutlaştırmak açısından içeriği çocuk seviyesine uygun şekilde verilmiş. Bu sebeple dini eğitim kapsamında ve karakter eğitimi içinde kullanılabilir. Bu hikâye, okul öncesi ve erken ilkokul dönemi çocukları için oldukça uygun. Dili sade, görselleri dikkat çekici ve anlatım biçimi öğretici. Hem karakter gelişimi hem de dini-tarihî bir hikâyeyi çocuklara uygun bir dille anlatması açısından başarılı."* şeklinde görüşünü dile getirmiştir.

Bununla ilgili olarak K9, "*Görseller ve anlatımlar çocukların yaş grubuna uygun olarak tasarlanmış. Kitabın biçimsel özellikleri de uzun süre kullanım için gayet uygun. Ebeveynler ve öğretmenler rahatlıkla çocuklara kullanabilirler."* K22, *"Eğer din eğitiminde peygamber hikâyeleri anlatılacaksa bu şekilde indirgenmiş ve çocuklara uyarlanmış bir materyalin kullanılması daha uygun ancak bu materyali konu hakkında bilgi sahibi olan insanlar kullanmalı."* ifadelerini *kullanmışlardır.*

Tablo 50'ye göre katılımcıların tümü kitabı materyal olarak tercih edebileceklerini ifade etmişlerdir. K5, *"Hem sınıfımdaki öğrencilerim için hem de kendi çocuğum için okumayı tercih edeceğim bir kitap. Sonuç olarak, pedagojik açıdan uygun ama rehberli anlatımla daha verimli hale getirilebilecek bir hikâye olduğunu söyleyebilirim."* ifadesini kullanmıştır. Katılımcılardan üçü (K8, K9, K22) kitabı velilere tavsiye edebileceklerini ifade ederken K5 kısmen, bazı konularda uyararak tavsiye edebileceğini getirmişlerdir. K5, *"Velilerime dikkat edilecek hususları belirterek ile tavsiye edebilirim."* K9, *"Velilere tavsiye edebileceğim bir kitap. Ancak kültürel ve değerler farklılıklar mutlaka göz önünde bulundurulmalı. Bunun için çeşitlendirmeler faydalı olabilir."* ifadelerini kullanmışlardır.

1.12. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. YUSUF" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Katılımcıların kitapların resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, Mevsimler Kitap tarafından basılan "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek"[336] isimli kitabın ve Multibem Yayınları tarafından basılan "Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)"[337] isimli kitabın resimlerinin metinlerini açıklama noktasında bazı eksiklikleri olduğu görülmektedir. Resim ve metinlerinin uyumu konusunda Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitabın uyumlu olduğuna vurgu yapılırken; Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın geliştirilmeye değer noktaları olduğu görülmüştür.

Resimlerin yaş grubuna uygunluğu noktasında Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan eserin değiştirilmesi gereken birçok yönü olduğuna vurgu yapılmıştır. Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitabın bu yönüyle uygun olduğu görülmektedir. Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan eserin hayal gücünü destekleme noktasında geliştirilecek yönleri olduğuna vurgu yapılırken Multibem yayınları tarafından yayınlanan kitabın çocukların hayal gücünü destekleyici şekilde hazırlanmış olduğu ifade edilmiştir. İki kitabın da yazı olmadan resimlerin hikâyeyi anlatabilme noktasında eksiklikleri bulunduğu söylenebilir. Mevsimler Kitap tarafından basılan kitapta fazla detaya yer verilmiş olduğu ve gereksiz ayrıtı ve fügürlerin bulunduğu ifade edilirken Multibem Yayınları tarafından basılan kitapta gereksiz ayrıntı ve figürlere yer verilmediği ifade edilmiştir. Resimlerin, kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliği açısından iki kitabın da geliştirilebilecek yönler barındırdığı söylenebilir.

Kitapların biçimsel özellikleriyle ilgili olarak yapılan değerlendirmelere bakıldığında, iki kitabın da boyutu, sayfa kalitesi ve yazı karakteri uygun bulunmuştur. Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın cildi ve kapağı bazı katılımcılar tarafından geliştirilmeye değer görülken, Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitabın kapağı ve yazı puntosu bazı katılımcılar tarafından geliştirilmeye değer görülmüştür.

Kitapların konuları özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında Mevsimler Kitap tarafından basılan kitabın konusu bazılarına göre hedef yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına

[336] Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*.
[337] Santur, *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*.

uygun bulunurken, bazıları soyut ve sansürsüz anlatımlar nedeniyle uygun olmadığını belirtmiştir. Yine aynı kitabın konusunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olmadığı, gerçek hayatla bağlantısının ve çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında da tam olarak yeterli görülmediği söylenebilir. Multibem Yayınları tarafından basılan kitabın konusunun genel olarak hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olduğu, konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin çoğunlukla yeterli olduğu, gerçek hayatla bağlantısının genel olarak bulunduğu, çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında kitabın geliştirilebilir yönleri olduğu görülmektedir.

Kitapların içeriğine yönelik değerlendirmelere bakıldığında, Katılımcıların bir kısmı Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın evrensel ve kültürel değerleri uygun biçimde yansıttığını düşünürken, diğerleri dramatik ifadeler ve soyut kavramların küçük yaş grubu için pedagojik açıdan dikkatle ele alınması gerektiğini belirtmiş ve kitap çoğunlukla uygun bulunmamıştır. Katılımcılar, Multibem Yayınları tarafından yayınlanan kitabın içeriğinin evrensel ve kültürel değer yargılarına uygun şekilde şekillendiğini ve bu değerlerin doğru şekilde yansıtıldığını ifade etmişlerdir, özellikle sabır, dürüstlük ve adalet gibi temaların kültürler arası geçerliliğini vurgulamışlardır. İki kitap için de doğrudan ve örtük mesajlara yer verildiği dile getirilmiştir.

Kitaplardaki karakterlerin örneklik oluşturma biçimlerine bakıldığında ise, Mevsimler Kitap tarafından basılan kitaptaki karakterlerin hem iyi hem de kötü yönde örneklik oluşturabilceği ancak Multibem Yayınları tarafından basılan kitabın karakterlerinin iyi örneklik oluşturduğu ifade edilmiştir. Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi hakkında Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitapta geliştirilecek yönler olduğu vurgulanırken Multibem yayınları tarafından yayınlanan kitap çoğunlukla uygun bulunmuştur. İki kitap için de tarafından basılan eserde kahramanın gerçekçi ve örneklik teşkil edecek şekilde yansıltıldığı genel olarak vurgulanmıştır.

Katılımcılar, Mevsimler Kitap tarafından basılan kitabın dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu belirtmiş, dilin genellikle günlük konuşma diline uygun ve anlaşılır olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak bazı katılımcılar, kullanılan kelimelerin küçük çocuklar için zorlayıcı olabileceğini ve açıklamalarla desteklenmesi gerektiğini, ayrıca bazı metafor ve mecazların küçük yaş grubu için soyut kalabileceğini vurgulamışlardır. Multibem

Yayınları tarafından basılan kitap ise katılımcılar tarafından dilbilgisi kurallarına genellikle uygun bulunmuştur, ancak bazı cümlelerin hikâye anlatımına özgü, resmi veya masalsı bir dil taşıdığı ifade edilmiştir. Bilinmeyen kelimelerin kullanımı konusunda katılımcıların tamamı uygunluk belirtmiş, ancak cümle yapılarında bazı düzeltmelerle daha samimi ve konuşma diline yakın bir dil kullanılabileceği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Kitapların din eğitimi açısından dönem çocukları için uygun olup olmadığına, katılımcılar tarafından kitapların materyal olarak tercih edilip edilmediğine ve katılımcıların kitapları velilere tavsiye etme durumlarına dair katılımcılara sorduğumuz sorulara verilen cevaplara bakıldığında Multibem Yayınlarının yayınladığı "Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)"[338] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan, "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek"[339] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere yalnızca bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. "Hz. Yusuf ve Kanklı Gömlek" kitabının uygun görülmeme sebebi olarak özellikle dramatik sahneler ve ağır konuların küçük yaş grubuna kaygı yaratabileceği veya rehberlik gerektirebileceği vurgulanmıştır.

"Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)" isimli kitap hakkında katılımcılar, özellikle peygamber kavramının çocuklara somutlaştırılmış bir şekilde aktarılması ve karakter eğitimi açısından faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Görsellerin ve anlatımın çocuk yaş grubuna uygun olduğu, ancak materyalin doğru şekilde kullanılabilmesi için bilgili kişilerin rehberliğinin gerektiği vurgulanmıştır.

Multibem Yayınlarının yayınladığı "Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)"[340] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek"[341] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere yalnızca bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. Multibem Yayınlarının yayınladığı "Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)"[342] isimli kitabın velilerin

[338] Santur, *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*.
[339] Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*.
[340] Santur, *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*.
[341] Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*.
[342] Santur, *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*.

kullanması için katılımcıların üçü tarafından uygun görüldüğü, biri tarafından ise kısmen bazı hususlara dikkat edilerek uygulanabileceği; Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek"[343] isimli kitabın ise velilerin kullanması için bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü, bir katılımcı tarafından da aynı şekilde kısmen uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. Özellikle "Hz.Yusuf ve Kanlı Gömlek" isimli kitabın küçük yaş grubu için basitleştirilmiş bir versiyonunun daha uygun olacağı, rehberlik altında okunmasının gerektiği ve bazı temaların dikkatli ele alınması gerektiği ifade edilmiştir.

1.13. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ, "HZ. SÜLEYMAN VE KARINCALAR"[344] ADLI KİTAP

Bu kitap 4 eğitimciye inceletilmiş ve görüşleri değerlendirilmiştir. Katılımcılardan K3, Okul Öncesi Öğretmenliği, K18, K20 ve K23 ise İlahiyat mezunu olduklarını ifade etmişlerdir. K3, yüksek lisans mezunu olduğunu, pedagojik formasyonu bulunduğunu ve daha önce Çocuk Edebiyatı dersi aldığını belirtmiştir. K18 ve K23, lisans mezunu olduklarını, pedagojik formasyonlarının bulunduğunu ancak daha önce Çocuk Edebiyatı dersi almadıklarını ifade etmişlerdir. K20 ise ön lisans mezunu olduğunu, pedagojik formasyonu bulunmadığını ve daha önce Çocuk Edebiyatı dersi almadığını belirtmiştir. Katılımcıların tümü aktif olarak çalıştıklarını ifade etmiş; K3, Okul Öncesi Öğretmeni olarak, K18, K20 ve K23 ise Kur'an Kursu Öğreticisi olarak görev yaptıklarını belirtmişlerdir.

1.13.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 51'de kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

[343] Taib, *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*.
[344] Taib, *Hz. Süleyman ve Karıncalar*.

Tablo 51. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Süleyman ve Karıncalar" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K3	K18	K20	K23
Resimlerin metni açıklama yönü	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumsuz	Kısmen
Resim-metin uyumu	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumsuz	Uyumsuz
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumsuz	Uyumlu
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumlu
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Var	Var	Var	Var
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil

Katılımcıların, kitabın resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, K3 resimlerin metni açıkladığını ifade ederken, K18 ve K20 açıklamadığını, K23 ise kısmen açıkladığını ifade etmiştir. Kitaptaki resimlerin metin ile uyumu konusunda K3 uyumlu olduklarını, diğer üç katılımcı (K18, K20, K23) ise uyumsuz olduklarını belirtmiştir. Resimlerin yaş grubuna uygunluğu bağlamında iki katılımcı (K3, K23) uygun olduğunu, iki katılımcı (K18, K20) ise uygun olmadığını belirtmiştir. Bununla ilgili olarak K3, *"5-6 yaş seviyesi için yeterli uygunlukta, korkutucu öğeler yok ve hikâye ile uyumlu ilerliyor."* ifadesini kullanmıştır. K20 ise, *"6. Sayfa (cinlerden oluşan bir ordu) 4-6 yaş için uygun olduğunu düşünmüyorum."* şeklinde bir örnekleme yapmıştır.

Görsel 25. K20'nin örnek verdiği sayfa

Katılımcıların, resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliğine ilişkin değerlendirmelerine bakıldığında, iki katılımcı (K18, K23) olumlu, iki katılımcı (Kk, K20) ise olumsuz görüş bildirmiştir. Bu bağlamda K3, *"Hayal gücünü destekleme niteliği açısından zayıf buldum. Çünkü sadece hikâye anlatılmış, farklı dikkat çekici öğeler eklenebilirdi. Resimler bir hareket devamlılığını sağlayabilir, aktivasyon eklenebilirdi. (resimde hareket yani)"* ve K23, *"Evet destekliyor, sayfalardaki etkinlikler bunu sağlayabilir."* şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Katılımcıların tamamı, resimlerin yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığını ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak K3, *"Yazı olmadan hikâyeyi anlamak biraz zor çünkü zaten manevi bir hikâye anlatılıyor. Çocukların bunu yazısız tahmin edebilmesi için aileden sağlam bir din eğitimi almış olması gerekir."* açıklamasını yapmıştır. Tüm katılımcılar görsellerde konu dışı ögelerin bulunduğunu belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak K3, *"Karıncalar kitabı 4. ve 5. Sayfada sadece farklı kuş resimleri yer alıyor, oysaki tüm hayvanların dilinden anladığı ifade ediliyor."* ifadesini kullanırken K23 bunu olumlu bir özellik olarak ele almış ve *"Var çocukların dikkatini çekmek için yer verilmiş."* ifadesini kullanmıştır. Resimlerin kahramanın karakter ve kimliğini yansıtma düzeyine ilişkin olarak K3 ve K23 herhangi bir kahraman ya da karakter betimlemesine yer verilmediğini ifade ederken, K18 ve K20 uygun bir şekilde yansıtıldığını dile getirmişlerdir.

Görsel 26. K3'ün örnek verdiği sayfa

Bu kitap özelinde resimlerle ilgili yapılan değerlendirmelere bakıldığında, genel olarak kitaptaki resimlerin metni yansıtabilirliği ve resim ile metin arasındaki uyum konusunda geliştirilmesi gereken alanlar olduğu söylenebilir. Resimlerin yaş grubuna uygun olmadığına yönelik değerlendirmeler de yer almaktadır. Bu noktada resimlerin genel olarak karmaşık bir yapıya sahip olduğu, çok fazla detay barındırdığı, hayal gücünü destekleyici niteliklerinin geliştirilebilir yönleri bulunduğu, karakter anlatımlarını ve betimlemelerine yeteri kadar ver verilmediği, resimlerin yazı olmadan hikâyeyi anlatmasının mümkün olmadığı söylenebilir.

1.13.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 52'de kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 52. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Süleyman ve Karıncalar" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K3	K18	K20	K23
Kitabın boyutu	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil	Uygun
Kitabın cildi	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun değil
Kitabın kapağı	Uygun	Uygun değil	Uygun değil	Uygun
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Kitabın yazı puntosu	Uygun	Uygun	Uygun değil	Uygun
Kitabın yazı karakteri	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcılardan üçü (K3, K18, K20), kitabın boyutunu yaş grubuna uygun bulmamış, yalnızca K23 kitabın boyutunun uygun olduğunu belirtmiştir. Bununla ilgili olarak K3, *"Minik bir kitap. Bu da kalabalık sınıflarda okunmasını zorlaştırabilir.(...)"* yorumunu yapmış aynı şekilde K18 ve K20'de kitabın boyutunun küçük olduğunu ifade etmişlerdir. Kitabın cildi ile ilgili olarak, K18 uygun bulmuş, diğer üç katılımcı (K3, K20, K23) ise uygun bulmamıştır. K3, *"Kitap ciltsiz. Ciltli olması daha dayanıklı olmasına ve uzun yıllar yıpranmadan kullanılmasına fayda sağlayabilir."* ifadesini kullanmış ve K20 ve K23 kitabın dayanıklı olmadığı ile ilgili yorumda bulunmuşlardır.

Kitabın kapağı konusunda, K3 ve K23 uygun bulmuş, K18 ve K20 kapağın karışık ve göz yorucu olduğunu belirtmiş ve uygun bulmamışlardır. Kitabın sayfa kalitesi hakkında K3,

K18 ve K20 uygun olduğunu belirtmişken, K23 sayfa kalitesinin dayanıksız olduğu için uygun olmadığını ifade etmiştir. Kitabın yazı puntosu hakkında K3, K18 ve K23 uygun bulmuş, K20 ise küçük olarak yorumlamıştır. Kitabın yazı karakteri ile ilgili olarak, K3 yazı karakterini uygun bulmamış, diğer katılımcılar (K18, K20, K23) ise uygun bulmuşlardır. Yazı karakteriyle ilgili olarak K3, *"Hikâye içerisinde her sayfada ayrı bir başlık var gibi vurgular yer almış. Hikâye bütünlüğü açısından daha özenli şekilde işlenebilirdi. Böyle birbirinden kopuk halde bilgi paylaşımı gibi olmuş."* ifadesini kullanmıştır. Bütün bu değerlendirmelere bakıldığında, kitabın biçimsel özellikleri konusunda bazı geliştirilebilir yönler olduğu söylenebilir.

1.13.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 53'de kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 53. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Süleyman ve Karıncalar"Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K3	K18	K20	K23
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil	Kısmen
Çocukların zihninde oluşan soruları cevaplama niteliği	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil
Gerçek hayatla bağlantısı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun	Uygun değil	Uygun değil	Uygun

Katılımcıların değerlendirmelerine göre, kitabın konusunun yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olup olmadığı konusunda, K3, K18 ve K20 uygun bulmamış, K23 ise kısmen uygun bulmuştur. Bununla ilgili olarak K3, *"Okul öncesi dönem çocukların henüz soyut düşünme yetilerinin olmadığı bir dönem. Onlar için Allah, peygamber, sevap, günah, cennet, cehennem gibi durumlar bazen kaygı verici olabiliyor. Özellikle ailelerin sıklıkla "Allah seni yakar" söylemleri din konusunda zaten anlamlandırma zorluğu yaşayan çocuklar için kaygı verici. (...)"* değerlendirmesinde bulunmuştur. K23,*"Karıncayla ilgili kısımlar hayvanlara ilgili olan çocukların ilgisini çekebilir ancak ihtiyaç anlamında karşılamaz."* ifadesini kullanmıştır.

Çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği konusunda K3 ve K23 uygun bulmamış, K18 ve K20 ise uygun bulmuşlardır. Bu başlıkla ilgili olarak K3, *"Sorulara*

cevap verse de yeni sorular oluşmasını sağlayacaktır. Çocuk peygamber, Allah, melek kavramlarını beyninde oturtamayacaktır." K23, *"Hayır, çok kopuk bir anlatım var yeni sorular oluşturur konu bütünlüğü yok gibi."* değerlendirmelerinde bulunmuşlardır. Gerçek hayatla bağlantısı açısından 3 katılımcı uygun olduğunu belirtmiş, K23 ise *"Değil çünkü bir mucizeden hayvanlarla kurduğu iletişimden bahsediyor."* İfadesini kullanmıştır. Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması konusunda ise K3 ve K23 uygun bulmuş, K18 ve K20 uygun bulmamıştır.

Bu kitap özelinde, katılımcıların kitap konusuna ilişkin değerlendirmelerine bakıldığında, genel olarak kitabın yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmadığına dair görüşler öne çıkmaktadır. Özellikle, çocukların soyut düşünme yetisinin gelişmediği okul öncesi dönemde, dinî kavramların bazı çocuklar için kaygı verici olabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca, çocukların zihninde oluşan sorulara verilen cevapların yetersiz olduğu, bu cevapların yeni sorulara yol açacağı ve konu bütünlüğünün eksik olduğu dile getirilmiştir. Bununla birlikte, kitabın gerçek hayatla bağlantısının sınırlı olduğu da ifade edilmiş, ancak bazı katılımcılar kitabın çocuğun eylem ihtiyacını karşıladığını belirtmişlerdir. Genel olarak, kitabın konusunun, hedef yaş grubunun somut düşünme becerilerine hitap edebilmesi adına geliştirilmesi gereken yönleri olduğu söylenebilir.

1.13.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 54'te kitabın içeriğine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 54. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Süleyman ve Karıncalar"Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K3	K18	K20	K23
Evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Mesajın verilme şekli	Doğrudan	Doğrudan	Doğrudan	Doğrudan
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi	İyi	İyi	İyi
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etmesi	Uygun	Uygun	Uygun	Kısmen

Katılımcıların, kitabın içeriği ile ilgili değerlendirmelerine bakıldığında, evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme konusunda tüm katılımcılar kitabın uygun olduğunu belirtmişlerdir. Mesajın verilme şekli konusunda ise tüm katılımcılar mesajın doğrudan verildiğini ifade etmişlerdir. Karakterlerin örneklik oluşturma biçimiyle ilgili olarak, tüm katılımcılar karakterlerin iyi örnek teşkil ettiğini belirtmişlerdir. Bununla ilgii olarak K23, *"İyi örneklik oluşturuyor hayvanlara karşı nazik olunması gerektiği bilgisi."* şeklinde örneklendirme yapmıştır. Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi açısından da tüm katılımcılar kitabın uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etme durumu konusunda ise K23, kahramanın örneklik teşkil etmesinin kısmen uygun olduğunu belirtmiş, diğer katılımcılar (K3, K18, K20) ise kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etmesinin uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak K3,*"Gerçekçi değil çünkü bir mucizeden bahsediliyor ama örneklik teşkil eder."* açıklamasını yapmıştır.

1.13.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

Aşağıda bulunan Tablo 55'te kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 55. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Süleyman ve Karıncalar" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K3	K18	K20	K23
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil
Günlük konuşma diline uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Cümle kurulumu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların, kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmelerine bakıldığında, tüm katılımcılar dilbilgisi kurallarına uygunluğu ve cümle kurulumunu uygun olarak değerlendirmişlerdir. Ancak, bilinmeyen kelime kullanımı açısından K3 ve K23 katılımcıları kitabın uygun olmadığını belirtmiş ve hürmetkâr, cin gibi kelimeleri örnek olarak dile getirmişlerdir. K18 ve K20 ise kitaptaki bilinmeyen kelime kulanımını uygun olarak değerlendirmişlerdir. Günlük konuşma diline uygunluk açısından ise tüm katılımcılar kitabın uygun olduğunu ifade etmişlerdir.

1.13.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 56'da kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 56. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Süleyman ve Karıncalar" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	**K3**	**K18**	**K20**	**K23**
Din eğitimine uygunluk	Evet	Hayır	Hayır	Evet
Tercih etme durumu	Hayır	Hayır	Hayır	Evet
Tavsiye etme durumu	Hayır	Hayır	Hayır	Evet

Tablo 56'ya göre katılımcılardan ikisi (K18, K20) kitabı din eğitimi için uygun bulmazken ikisi (K3, K23) uygun bulmuştur. Bununla ilgili olarak K3, *"Sıkıcı olmadan ve geçmişten gelen bir olayı akıcı bir dille anlattığı için kullanılabilir. Kafa karıştırıcı ve korkutucu öğeler yok. Daha çok olumlu yönlere odaklanılmış. Değerler eğitimi kapsamında güzel bir materyal olabilir."* ve K23, *"Olağan üstü olaylar çocukların ilgisini çekip çocukları iyi yönde yönlendirebilir."* değerlendirmelerinde bulunmuşlardır.

Tablo 56'ya bakıldığında katılımcılardan üçünün (K3, K18, K20) kitabı materyal olarak tercih etmeyeceği birinin ise tercih edebileceği görülmektedir. Bunula ilgili olarak K3, *"Kendimi dini konularda yeterli görmüyorum bu nedenle çocukların sorabileceği farklı dini sorularda cevap verememe telaşım var veya yanlış anlaşılma. Bu nedenle bu konuda kararsızım."* ifadesini kullanmıştır. Katılımcıların üçünün (K3, K18, K20) kitabı velilere tavsiye etmeyeceği görülmektedir. K22 ise tavsiye edebileceğini ifade etmiştir. Bununla ilgili olarak K3, *"Velilere önerilebilir ama 3.a da bahsettiğim nedenlerden ötürü velilere de pek güvenemiyorum maalesef."* ifadesini kullanmıştır.

1.14. MULTİBEM YAYINLARI, "SÜLEYMAN PEYGAMBER (PROPHET SOLOMON)"[345] ADLI KİTAP

Bu kitap, Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Süleyman ve Karıncalar" adlı kitabı inceleyen 4 eğitimciye inceletilmiş ve görüşleri değerlendirilmiştir.

1.14.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 57'de kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 57. Multibem Yayınları, "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K3	K18	K20	K23
Resimlerin metni açıklama yönü	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resim-metin uyumu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Hayır	Evet	Evet	Evet
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Yok	Yok	Yok	Yok
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil

Katılımcıların, Multibem Yayınları'nın "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" hikâyesinin resimlerine yönelik değerlendirmelerine bakıldığında, tüm katılımcılar resimlerin metni açıklama yönü, resim ile metin uyumu ve resimlerin yaş grubuna uygunluğu konusunda olumlu görüş bildirmiştir. Resimlerin metinleri açıklaması başlığı altında K18, *"(...) 4-6 yaş çocuk grupları ile kitap okunduktan sonra tekrar edilirken çocuklardan resimlere bakarak hikâyeyi anlatmaları gözlemlenmiştir."* ifadesini kullanmıştır.

[345] Santur, *Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)*.

Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği ile ilgili olarak, K3, olumsuz görüş bildirirken, diğer katılımcılar (K18, K20, K23) bu açıdan resimlerin olumlu katkı sağladığını belirtmişlerdir. Resimlerin yazısız olarak hikâyeyi anlatabilme durumu ise K3 dışında tüm katılımcılar (K18, K20, K23) tarafından olumlu bulunmuştur. Gereksiz ayrıntı ve figürlerin varlığına ilişkin olarak ise katılımcılar, resimlerde konu dışı öğelere rastlamadıklarını ifade etmişlerdir. Resimlerin kahramanın karakter ve kimliğini yansıtma düzeyine ilişkin olarak ise K3 ve K23 kitapta herhangi bir karakter betimlemesine yer verilmediğini ifade ederken, K18 ve K20 resimlerin uygun şekilde karakteri yansıttığını belirtmişlerdir. Bu değerlendirmeler, resimlerin metinle uyumlu olmasına rağmen hayal gücünü destekleme ve karakter yansıması gibi bazı açılardan geliştirilmesi gereken yönler bulunduğunu ortaya koymaktadır.

1.14.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

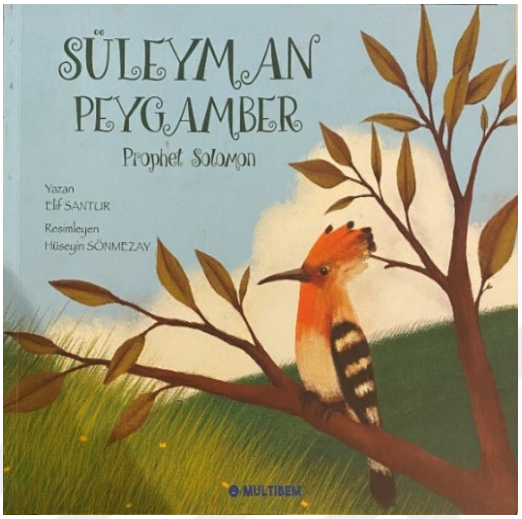
Aşağıda, Tablo 58'de kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 58. Multibem Yayınları "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K3	K18	K20	K23
Kitabın boyutu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın cildi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın kapağı	Kısmen	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı puntosu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı karakteri	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların, Multibem Yayınları'nın "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" hikâyesinin biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmelerine bakıldığında, genel olarak kitapla ilgili biçimsel özelliklerin uygun olduğu görülmektedir. Kitabın boyutu, cildi, sayfa kalitesi, yazı puntosu ve yazı karakteri tüm katılımcılar tarafından uygun bulunmuştur. Ancak, kitabın kapağı ile ilgili olarak K3, kapağın kısmen uygun olduğunu belirtmiştir. Bununla ilgili olarak K3, *"Kitap kapağı kitabın hikâyesine uygun seçilmiş*

olsa da peygamber hikâyesi anlattığı için baş kahraman kapakta yer almıyor. Nasıl bir çözüm bulunabilir bilmiyorum ama kitabın kapağında sadece Hüdhüd Kuşu var. Bilmeyen biri için kuşlarla ilgili bir kitap sanılabilir oysaki daha genel bir hikâye anlatıyor." ifadesini kullanmıştır.

Görsel 28. Kitabın kapağı

1.14.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 59'da kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 59. Multibem Yayınları, "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K3	K18	K20	K23
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma durumu	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun değil
Çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği	Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun
Gerçek hayatla bağlantısı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların, Multibem Yayınları'nın "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" hikâyesinin konusuna yönelik değerlendirmelerine bakıldığında, yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma durumunun bazı katılımcılar tarafından uygun bulunmadığı

görülmektedir. K3 ve K23, kitabın yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yeterince hitap etmediğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, K18, K20 ve K23 kitabın çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğini uygun bulmuştur. Bununla ilgili olarak K18*, "Hikâye bağlamında, kitap bittiğinde zihinde herhangi bir soru işareti bırakmıyor. Kitabın içeriğinde sorulan soruların cevapları mevcut."* ifadesini kullanmıştır.

K23 dışındaki bütün katılımcılar (K3, K18, K20) hikâyenin gerçek hayatla bağlantılı olduğunu dile getirmişlerdir. Bununla ilgili olarak K18, *"Kitabın içeriği gerçek hayata entegre edilebilir. Hayvanlara olan merhamet vs. günümüz için örneklendirilerek anlatılabilir."* açıklamasını yapmıştır. Ayrıca, kitabın çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması konusunda da olumlu görüşler bildirilmiştir. K18, *"Hikâye'nin ilgi çekici yönleri olması sebebiyle sıkıcı değil merak uyandıran ve eğlenceli bir anlatımı var."* yorumunu yapmıştır.

1.14.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 60'ta kitabın içeriğine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 60. Multibem Yayınları, "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K3	K18	K20	K23
Evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Mesajın verilme şekli	Doğrudan	Doğrudan	Doğrudan	Örtük
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi	İyi	İyi	İyi
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etme durumu	Uygun	Uygun	Uygun	Kısmen

Katılımcıların, Multibem Yayınları'nın "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" hikâyesinin içeriğine yönelik değerlendirmelerine bakıldığında, hikâyenin evrensel-kültürel değer yargılarına uygun olduğu konusunda hemfikir oldukları görülmektedir. Tüm katılımcılar, hikâyenin evrensel değerleri yansıttığını ve uygunluk gösterdiğini belirtmişlerdir. K23, *"Uygun, Merhamet duygusu ön planda."* ifadesini kullanmıştır.

Mesajın verilme şekli konusunda görüş ayrılıkları vardır; K3, K18 ve K20 katılımcıları mesajın doğrudan verildiğini ifade ederken, K23 katılımcısı mesajın örtük bir şekilde iletildiğini belirtmiştir.

Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi ve kötü karakter ile kahramanın yansıtılma biçimi konusunda ise tüm katılımcılar olumlu değerlendirmeler yapmışlardır. Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etme durumu konusunda ise K23, kahramanın gerçekçiliğini kısmi olarak yeterli bulmuştur. Bununla ilgili olarak K23, *"Örnek teşkil ediyor ama gerçekçi değil çünkü bir peygamber ve olağan üstü yetenekleri var."* şeklinde düşüncelerini açıklamıştır.

1.14.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

Aşağıda bulunan Tablo 61'de kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 61. Multibem Yayınları "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K3	K18	K20	K23
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Kısmen
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Günlük konuşma diline uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Cümle kurulumu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil

Katılımcıların, Multibem Yayınları'nın "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" hikâyesinin dilbilgisine yönelik değerlendirmelerine bakıldığında, genel olarak dilbilgisi kurallarına uygunluk, bilinmeyen kelime kullanımı, günlük konuşma diline uygunluk ve cümle kurulumu konusunda olumlu görüşler bildirildiği görülmektedir. K3, K18 ve K20 dilbilgisi kurallarına uygunluk, bilinmeyen kelime kullanımı ve günlük konuşma diline uygunluk açısından herhangi bir olumsuzluk belirtmemişlerdir. Ancak, K23, dilbilgisi kurallarına kısmi uygunluk gösterdiğini ifade ederken, cümle kurulumu konusunda tam olarak uygun bulmadığını belirtmiştir. K23 genel olarak uzun ve devrik cümleler kullanılmış olduğunu dile getirmiştir.

1.14.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 62'de kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 62. Multibem Yayınları, "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K3	K18	K20	K23
Din eğitimine uygunluk	Evet	Evet	Evet	Evet
Tercih etme durumu	Hayır	Evet	Evet	Evet
Tavsiye etme durumu	Hayır	Evet	Evet	Evet

Tablo 62'ye göre katılımcıların tümü kitabı din eğitiminde kullanılması için uygun bulmuştur. Bununla ilgili olarak K18*, "Süleyman peygamberin kıssasını öz ve açıklayıcı bir biçimde ele alan bir eser 4-6 yaş için yeterli ve kullanılabilir."* K23, *"Süleyman peygamberin bazı iyi yanları çocukların anlayabileceği şekilde anlatıldığı için kullanılabilir."* değerlendirmelerinde bulunmuşlardır. Tablo 62'ye göre katılımcılardan üçü (K18, K20, K23) "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" isimli kitabı kullanmak için materyal olarak tercih edebileceklerini dile getirirken K3, kendisini dinî konularda yeterli görmediği için tercih etmeyeceğini dile getirmiştir.

Tablo 62'ye bakıldığında, katılımcılardan üçünün (K18, K20, K23) "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon" isimli kitabı velilerine tavsiye edebileceklerini ifade ettikleri görülmektedir. K3 ise, velilerdeki bilgi eksikliği nedeniyle yanlış yönlendirmelere yol açılabilceği korkusuyla tavsiye edemeyeceğini dile getirmiştir. Bununla igili olarak K23, *"Velilere çocuklarla güzel zaman geçirmeleri için tavsiye ederim özellikle resimleri eğlenceli vakit geçirmelerini yardımcı olacaktır."* değerlendirmesinde bulunmuştur.

1.15. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. SÜLEYMAN" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Katılımcıların kitapların resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, Mevsimler Kitap tarafından basılan "Hz. Süleyman ve Karıncalar" isimli

eserde, bazı katılımcıların resimlerin metni açıklamadığını ifade ettikleri görülmektedir. Buna karşılık, Multibem Yayınları tarafından basılan "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" adlı kitapta ise tüm katılımcılar resimlerin metni açıklayıcı nitelikte olduğuna dair olumlu görüş bildirmişlerdir. Resim ve metinlerin uyumu konusunda Mevsimler Kitap'a yönelik olarak katılımcıların büyük çoğunluğu uyumsuzluk olduğunu belirtirken; Multibem Yayınları'na ait kitapta resim-metin uyumunun sağlandığı yönünde ortak bir görüş ortaya konmuştur.

Resimlerin yaş grubuna uygunluğu noktasında Mevsimler Kitap'a dair görüşlerin ikiye ayrıldığı, bazı katılımcıların uygun bulurken bazılarının uygun olmadığını ifade ettikleri; Multibem Yayınları'nın eserinde ise tüm katılımcıların bu konuda olumlu görüş belirttikleri görülmektedir. Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan eserin hayal gücünü destekleme niteliği açısından iki kitaptada geliştirilmeye değer yönler olduğu ifade edilmiştir. İki kitabın da yazı olmadan resimlerin hikâyeyi anlatabilme düzeyine dair görüşler karşılaştırıldığında, Mevsimler Kitap'ta tüm katılımcılar bu özelliğin yetersiz olduğunu ifade etmiş; Multibem Yayınları kitabında ise bu yöndeki değerlendirmeler genel olarak olumlu olmuş, yalnızca bir katılımcı olumsuz görüş bildirmiştir.

Mevsimler Kitap'ta resimlerin fazlaca detay ve konu dışı figür içerdiği yönünde ortak bir kanaat oluşmuş, buna karşılık Multibem Yayınları'na ait kitapta gereksiz ayrıntı ve figür bulunmadığı yönünde bir görüş birliği söz konusu olmuştur. Son olarak, resimlerin kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliği açısından her iki kitapta da bazı katılımcılar karakter betimlemesinin yer almadığını ifade ederken; diğer katılımcılar uygun yansıtıldığını belirtmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, her iki kitabın da karakterlerin görsel anlatımı konusunda geliştirilmeye açık yönler taşıdığı söylenebilir.

Kitapların biçimsel özellikleriyle ilgili olarak yapılan değerlendirmelere bakıldığında, Multibem Yayınları tarafından yayınlanan eser boyutu, cildi, sayfa kalitesi, yazı puntosu ve yazı karakteri açısından uygun bulunmuştur. Kitabın kapağında ise eksiklikler olduğu ifade edilse de genel olarak uygun bulunmuştur. Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın boyutu çoğunlukla eleştirilmiş, cildi ve kapağı da bazı katılımcılar tarafından geliştirilmeye değer görülmuştür. Sayfa kalitesi, yazı puntosu ve yazı karakteri de çoğunlukla uygun görülse de geliştirilmeye değer yönleri olduğu da vurgulanmıştır.

Kitapların konuları özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında Mevsimler Kitap tarafından basılan kitabın konusu, çocukların soyut düşünme yetisinin gelişmediği okul öncesi dönemde, dinî kavramların bazı çocuklar için kaygı verici olabileceği vurgulanarak büyük oranda hedef yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına uygun bulunmamıştır. Yine aynı kitabın konusunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olmadığına ilişkin görüşler bulunmaktadır. Kitabın gerçek hayatla bağlantısının tam olmadığı ve çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında da tam olarak yeterli görülmediği söylenebilir. Multibem Yayınları tarafından basılan kitabın konusunun hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma durumu hakkında ikilem söz konusu olduğu için bu konuda geliştirilebilir yönleri olduğu söylenebilir. Konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin çoğunlukla yeterli olduğu, gerçek hayatla bağlantısının genel olarak bulunsa da eksiklikler de olduğu, çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında kitabın uygun olduğu görülmektedir.

Kitapların içeriğine yönelik değerlendirmelere bakıldığında, Katılımcıların tümü iki kitabın da evrensel ve kültürel değerleri uygun biçimde yansıttığını ve kötü karakter ve kahramanın uygun biçimde yansıtıldığını düşünürken, kahramanın gerçekçiliği noktasında mucize gibi durumların kitaptaki varlığından dolayı geliştirilebilir bir yön olduğu vurgusunu yapan bir katılımcı olmuştur. Katılımcıların tümü, iki kitaptai karakterlerinde iyi yönde örneklik oluşturduklarını ifade etmişlerdir. İki kitap için de yoğunluk olarak doğrudan mesajlara yer verilmiş olduğu ifade edilmiştir.

Katılımcılar, Mevsimler Kitap tarafından basılan kitabın dilbilgisi kurallarına uygun olduğunu belirtmiş, dilin genellikle günlük konuşma diline uygun ve cümle kurulumunun da düzgün olduğunu ancak bilinmeyen kelimelerin kullanımında düzenlenip geliştirilebilir alanlar olduğunu belirtmişlerdir. Multibem Yayınları tarafından basılan kitap ise katılımcılar tarafından dilbilgisi kurallarına genellikle uygun bulunmuştur, ancak devrik cümlelerin kullanılmış olduğuna vurgu yapılmıştır. Bilinmeyen kelimelerin kullanımı ve günlük konuşma diline uygunluk konusunda katılımcıların tamamı uygunluk belirtmiş, cümle kurulumunun genel olarak uygunluk gösterdiği ifade edilmiştir.

Kitapların din eğitimi açısından dönem çocukları için uygun olup olmadığına, katılımcılar tarafından kitapların materyal olarak tercih edilip edilmediğine ve katılımcıların kitapları

velilere tavsiye etme durumlarına dair katılımcılara sorduğumuz sorulara verilen cevaplara bakıldığında Multibem Yayınlarının yayınladığı "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)"[346] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan, "Hz. Süleyman ve Karıncalar"[347] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere iki katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. "Hz. Süleyman ve Karıncalar" kitabının uygun görülmeme sebebiyle ilgili katılımcılar detaylandırma yapmamışlardır. "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" isimli kitap hakkında katılımcılar, çocuklara uygun sade ve sıkıcı olmayan bir dil kullanımı yönüyle kullanılabilir olduğunu vurgulamışlardır.

Multibem Yayınlarının yayınladığı "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)"[348] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere katılımcıların üçü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. Süleyman ve Karıncalar"[349] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere yalnızca bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. Multibem Yayınlarının yayınladığı "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)"[350] isimli kitabın velilerin kullanması için katılımcıların üçü tarafından uygun görüldüğü, biri tarafından ise velilerin dinî bilgi konusundaki alt yapısına güvenmediği için uygun görülmediği; Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. Süleyman ve Karıncalar"[351] isimli kitabın ise velilerin kullanması için bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır.

1.16. MEVSİMLER KİTAP, PEYGAMBERLERİMİZİ TANIYALIM-SEVELİM SERİSİ, "HZ. YUNUS VE ONU YUTAN BALIK"[352] ADLI KİTAP

Bu kitap, dört eğitimci tarafından incelenmiş ve katılımcı görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Katılımcılardan K1 ve K24, Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü mezunu olduklarını, pedagojik formasyonlarının bulunduğunu ve daha önce Çocuk

[346] Santur, *Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)*.
[347] Taib, *Hz. Süleyman ve Karıncalar*.
[348] Santur, *Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)*.
[349] Taib, *Hz. Süleyman ve Karıncalar*.
[350] Santur, *Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)*.
[351] Taib, *Hz. Süleyman ve Karıncalar*.
[352] Taib, *Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık*.

Edebiyatı dersi aldıklarını belirtmişlerdir. K19'un İlahiyat Bölümü lisans mezunu olduğu, pedagojik formasyonunun bulunduğu ancak daha önce Çocuk Edebiyatı dersi almadığı ifade edilmiştir. K21 ise İlahiyat Bölümü ön lisans mezunu olduğunu, pedagojik formasyonu bulunmadığını ve daha önce Çocuk Edebiyatı dersi almadığını belirtmiştir. Katılımcılardan K1 ve K24, okul öncesi öğretmeni, K19 ve K21 ise Kur'an kursu öğreticisi olarak görev yapmaktadır.

1.16.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 63'de kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 63. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Resimlerin metni açıklama yönü	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumsuz	Uyumlu
Resim-metin uyumu	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumsuz	Uyumlu
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumsuz	Kısmen
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumsuz	Kısmen
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Hayır	Hayır	Hayır	Kısmen
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Yok	Var	Var	Yok
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun

Katılımcıların, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" hikâyesinin resimlerine yönelik değerlendirmelerine bakıldığında, resimlerin metni açıklama yönü ile ilgili olarak, iki katılımcı (K1, K24) resimlerin metni açıklamakta uyumlu olduğunu, ikisi (K19, K21) ise uyumsuz olduğunu belirtmiştir. K1 ve K24, resimlerin metni doğru bir şekilde açıkladığını ifade ederken, K19 ve K21, resimlerin metni açıklamadığını ve bu yönde bir uyumsuzluk olduğunu dile getirmiştir. Kitaptaki resimlerin metinle uyumu konusunda da benzer bir durum söz konusu olup, K1 ve K24 uyumlu olduğunu belirtmiş, K19 ve K21 ise uyumsuz olduklarını ifade etmiştir.

Resimlerin yaş grubuna uygunluğu ile ilgili olarak, K1 resimlerin yaş grubuna uygun olduğunu belirtirken, K19 ve K21 uyumsuzluk olduğunu, K24 ise kısmen uygunluk

olduğunu ifade etmiştir. Bununka ilgili olarak K24, *"Yaş grubuna uygun resimler olmakla birlikte içindeki etkinlikli resimlerin 4 yaş üzeri değil de 5 yaş ve üzeri için uygun olacağını düşünüyorum."* ifadesini kullanmıştır. Hayal gücünü destekleyici nitelikteki resimlerle ilgili olarak ise K1 resimlerin hayal gücünü desteklediğini, K19 ve K21 ise resimlerin hayal gücünü desteklemediğini, K24 ise kısmen desteklediğini belirtmiştir. K1, *"Çocukları konuşma diliyle düşünmeye yönlendiren bir kitap."* yorumunu yapmıştır. Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu konusunda, K1, K19 ve K21 resimlerin yazısız olarak hikâyeyi anlatamayacağını ifade ederken, K24 resimlerin kısmen yazısız anlatılabileceğini belirtmiştir.

Katılımcılardan K19 ve K21, resimlerde gereksiz ayrıntılar ve figürlerin var olduğunu ifade ederken, K1 ve K24 bu durumu belirtmemiştir. Son olarak, kahramanın karakterini yansıtma durumu ile ilgili olarak K1, K24 ve K21 resimlerin kahramanın karakterini yansıttığını, K19 ise yansıtmadığını ifade etmiştir. Bununla ilgili olarak K24, *"Konusu itibariyle hikâyenin kahramanı olan peygamber resmedilmemiş fakat yardımcı ögelerle çocuğa hissettirilme biçiminin güzel olduğunu düşünüyorum."* yorumunda bulunurken K19, *"Yeterli açıklıkta ve anlaşılabilir değil."* yorumunda bulunmuştur.

Katılımcıların, hikâyenin resimlerine yönelik değerlendirmelerine bakıldığında, resimlerin metni açıklama noktasında uyumun kısmen sağlandığı, bazı katılımcılar tarafından uyumsuzluk olduğunun belirtildiği görülmektedir. Resimlerin yaş grubuna uygunluğu konusunda farklı görüşler bulunsa da genel olarak uygunluk göstermediğini söylemek mümkündür. Resimlerin çoğunlukla hayal gücünü desteklemediğine yönelik yorumlar yapılmıştır. Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu genelde mümkün görülmemiştir. Gereksiz ayrıntı ve figürlere yer verilmiş olduğu dikkat çekmektedir. Kahramanın karakterinin yansıtılması ise çoğunlukla uygun bulunmuştur.

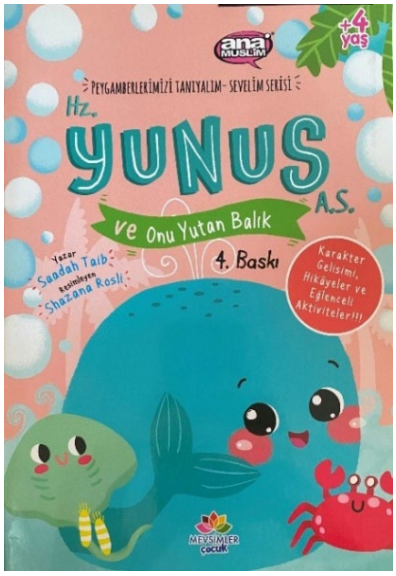
1.16.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 64'te kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 64. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Kitabın boyutu	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil
Kitabın cildi	Uygun	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil
Kitabın kapağı	Uygun	Uygun	Uygun değil	Uygun değil
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun değil	Uygun değil
Kitabın yazı puntosu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Kitabın yazı karakteri	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların değerlendirmelerine göre, kitabın boyutu K1 ve K21 tarafından uygun bulunmuş, ancak K19 ve K24 tarafından uygun olmadığı, küçük olduğu belirtilmiştir. Kitabın cildi ise K1 tarafından uygun, K19, K21 ve K24 tarafından uygun bulunmamıştır. Genel olarak kitabın cildinin dayanıksız olduğu yorumu yapılmış ve K24, *"Daha sağlam bir ciltleme olabileceğini düşünüyorum çabuk deforme olabilecek gibi duruyor."* açıklamasını yapmıştır. Kitabın kapağı K1, K19 tarafından uygun bulunurken K21, kapağı karşık bulmuş ve K24, *"Hitap ettiği yaş grubu itibariyle kapağının gerek boyut gerek resmedilmesi açısından çok ilgi çekici olduğunu düşünmüyorum."* ifadesiyle uygun bulmadığını dile getirmiştir.

Görsel 29. Kitabın kapağı[353]

[353] Taib, *Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık*.

Kitabın sayfa kalitesi K1 ve K19 tarafından uygun, ancak K21 ve K24 tarafından uygun bulunmamıştır. Bununla ilgili olarak K24*, "Sayfaların kolay yıpranabilir olduğunu düşünüyorum. Çok uzun ömürlü olmayacağı görüşündeyim."* ifadesini kullanmıştır. Kitabın yazı puntosu üç katılımcı (K1, K19, K21) tarafından uygun bulunurken, K24 tarafından uygun bulunmamıştır. Kitabın yazı karakteri ise tüm katılımcılar tarafından uygun bulunmuştur.

1.16.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 65'te kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 65. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma	Uygun	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil
Çocukların zihninde oluşan soruları cevaplama niteliği	Kısmen	Uygun değil	Uygun değil	Uygun değil
Gerçek hayatla bağlantısı	Uygun	Uygun	Uygun değil	Kısmen
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun	Uygun değil	Uygun değil	Uygun

Katılımcıların değerlendirmelerine göre, kitabın içeriği K1 tarafından yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik uygun bulunmuş, ancak diğer üç katılımcı (K19, K21i K24) tarafından uygun bulunmamıştır. Bununla ilgili olarak K1, "Uygun; Çocukların anlayabileceği bir dil kullanılmış." ifadesini kullanırken, K24, "Peygamber hikâyelerinin konu olarak bu yaş grubuna çok hitap etmediğini düşünüyorum." ifadesini kullanmıştır. Çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği ise K1 tarafından kısmen uygun bulunurken diğer katılımcılar tarafından uygun bulunmamıştır. K1, *"(...) Somut dönemde olan çocuklar için biraz soyut olan kısımları mevcut."* ifadesini kullanmıştır. K19, *"Sorulara cevap vermekten ziyade daha çok soru oluşturacak nitelikte."* yorumunda bulunmuştur.

Kitabın konusu K1 ve K19 tarafından gerçek hayatla bağlantılı bulunurken, K24 tarafından kısmen bağlantılı, K21 tarafından ise bağlantısız olarak değerlendirilmiştir. Bununla ilgili olrak K24, *"Hikâye olarak gerçekte yaşanma ihtimali az bir olay olmasına rağmen aslında gerçekte yaşanmış bir hikâye."* değerlendirmesinde bulunmuştur.

Çocuğun eylem ihtiyacını karşılama durumu ise K1 ve K24 tarafından uygun bulunmuş, K19 ve K21 tarafından ise uygun bulunmamıştır. Bununla ilgili olarak K1, *"Uygun; Kitabın uzun anlatımlı olmaması sebebiyle çocukların sıkılmadan dinleyebileceği türden."* ve K24, *"Hikâye içerisinde mucizeler barındırdığı için eğlenceli ve çocuklar için ilgi çekici olabileceğini düşünüyorum."* ifadelerini kullanmışlardır.

1.16.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 66'da kitabın içeriğine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 66. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık"Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Mesajın verilme şekli	Doğrudan	Doğrudan	Doğrudan	Doğrudan
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi	Kötü	İyi	İyi
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Uygun	Uygun değil	Uygun değil	Uygun
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etme durumu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların değerlendirmelerine göre, kitabın içeriği evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme açısından tüm katılımcılar tarafından uygun bulunmuştur. Mesajın verilme şekli ise tüm katılımcılar tarafından doğrudan olarak değerlendirilmiştir. Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi K1, K21 ve K24 tarafından iyi örneklik, K19 tarafından ise kötü örneklik olarak belirtilmiştir. Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi ise K1, K24 tarafından uygun bulunurken, K19 ve K21 tarafından uygun bulunmamıştır. Bununla ilgili olarak K1, *"Kötü karakterlerin vurgusu çok yapılmamıştır Betimleme yoluyla üzerinde çok durulmadan anlatılmıştır."* ifadesini kullanırken K19, *"Olumsuz yönleri ile yansıtılma yapılmış."* ifadesini kullanmıştır. Kahramanın örneklik teşkil etme durumu ise tüm katılımcılar tarafından uygun bulunmuştur. Bununla ilgili olarak K24, *"Gerçekçiliği düşük çünkü peygamber hikâyesi*

ve çocuklara olumlu yönde örneklik teşkil edeceğini düşünüyorum." ifadesini kullanmıştır.

1.16.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

Aşağıda bulunan Tablo 67'de kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 67. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Günlük konuşma diline uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Cümle kurulumu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların değerlendirmelerine göre, kitabın dilbilgisine yönelik tüm öğeler genel olarak olumlu değerlendirilmiştir. Dilbilgisi kurallarına uygunluk, bilinmeyen kelime kullanımı, günlük konuşma diline uygunluk ve cümle kurulumu tüm katılımcılar tarafından uygun olarak belirtilmiştir. Bilinmeyen kelimelerin kullanımıyla ilgili olarak K1, *"Kitapta bilinmeyen kelimeler etkinlikler ile desteklenmiştir."* yorumunu yapmıştır.

1.16.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 68'de kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 68. Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Din eğitimine uygunluk	Evet	Hayır	Hayır	Evet
Tercih etme durumu	Evet	Hayır	Hayır	Kısmen
Tavsiye etme durumu	Evet	Hayır	Hayır	Kısmen

Tablo 68'e göre katılımcılardan ikisi (K19, K21) kitabı din eğitimi için uygun bulmazken ikisi (K1, K24) uygun bulmuştur. Bununla ilgili olarak K1, *"Gerçek olayları çocukların anlayacağı şekilde ve uygun bir dille anlatması sebebiyle kullanılabilir."* ve K24, *"Evet, içerisinde sadece peygamber hikâyesi yok aynı zamanda çocukların ilgisini çekecek kısa etkinliklere de yer verilmiş. Doğru yaş grubuna uygulandığı takdirde bence din eğitimi açısından uygundur."* ifadelerini kullanmışlardır.

Tablo 68'e bakıldığında katılımcılardan ikisinin (K19, K21) kitabı materyal olarak tercih edemeyeceği, K1'in tercih edebileceği, K24'ün ise kısmen tercih edebileceği, katılımcılardan ikisinin (K19, K21) kitabı velilere tavsiye edemeyeceği, K1'in tavsiye edebileceği, K24'ün ise kısmen tavsiye edebileceği görülmektedir. Bununla ilgili olarak K24, *"Kitap boyutu ve kalitesinin artırılma ihtimali varsa tavsiye eder materyal olarak kullanabilirim."* ifadesini kullanmıştır.

1.17. MULTİBEM YAYINLARI, "YUNUS PEYGAMBER (PROPHET JONAH)"[354] ADLI KİTAP

Bu kitap, Mevsimler Kitap, Peygamberlerimizi Tanıyalım-Sevelim Serisi, "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" adlı kitabı inceleyen 4 eğitimci tarafından incelenmiş ve katılımcı görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir.

1.17.1. Kitabın Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 69'da kitabın resimlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

[354] Öcal, *Yunus Peygamber (Prophet Jonah)*.

Tablo 69. Multibem Yayınları, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" Hikâyesinin Resimlerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Resimlerin metni açıklama yönü	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resim-metin uyumu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin yaş grubuna uygunluğu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu	Uyumlu
Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu	Hayır	Evet	Evet	Kısmen
Gereksiz ayrıntı ve figür varlığı	Yok	Yok	Yok	Yok
Resimlerin kahramanın karakter-kimliğini yansıtması	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların değerlendirmelerine göre, hikâyenin resimlerinin metinle uyumu, resimlerin metinleri açıklama yönü, resimlerin yaş grubuna uygunluğu, resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliği ve resimlerin metinle uyumu, tüm katılımcılar tarafından uyumlu olarak değerlendirilmiştir. Resimlerin hikâyeyi yazısız anlatabilme durumu K1 tarafından olumsuz, K19 ve K21 tarafından olumlu, K24 tarafından ise kısmen olarak değerlendirilmiştir. Tüm katılımcılar resimlerde gereksiz ayrıntı ve figürlerin olmadığını ifade etmişlerdir. Resimlerin kahramanın karakter kimliğini yansıtması tüm katılımcılar tarafından uygun bulunmuştur. Bununla ilgili olarak K24, *"Yunus peygamberin düştüğü karamsarlığı ve istemeden yaptığı hatayı çocuklara iyi yansıttığını düşünüyorum."* ifadesini kullanmıştır.

1.17.2. Kitabın Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda, Tablo 70'te kitabın biçimsel özelliklerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 70. Multibem Yayınları "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" Hikâyesinin Biçimsel Özelliklerine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Kitabın boyutu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın cildi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın kapağı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın sayfa kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı puntosu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kitabın yazı karakteri	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların değerlendirmelerine göre, "Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)" hikâyesinin tüm biçimsel özellikleri, kitabın boyutu, cildi, kapağı, sayfa kalitesi, yazı puntosu ve yazı karakteri bütün katılımcılar tarafından uygun olarak değerlendirilmiştir. Bu, kitabın biçimsel açıdan güçlü bir yapıya sahip olduğunu ve hedef kitleye uygun olduğunu göstermektedir.

1.17.3. Kitabın Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 71'de kitabın konusuna yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 71. Multibem Yayınları, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" Hikâyesinin Konusuna Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma durumu	Kısmen	Uygun	Uygun	Kısmen
Çocukların zihninde oluşan soruları cevaplama niteliği	Kısmen	Uygun	Uygun	Uygun değil
Gerçek hayatla bağlantısı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun değil
Çocuğun eylem ihtiyacını karşılaması	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların değerlendirmelerine göre, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" hikâyesinin yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olma durumu K1 ve K24 tarafından kısmen uygun görülürken, K19 ve K21 tarafından uygun olarak değerlendirilmiştir. Bununla ilgili olarak K1, *"Kısmen Uygun; Çocukların anlayabileceği bir dil kullanılmış. Ancak daha kurallı cümleler ve somut benzetmeler olabilirdi."* açıklamasında

bulunmuştur. K24 ise *"Resimler ve baskı açısından uygun hikâye olarak biraz ağır kaldığını düşünüyorum."* ifadesini kullanmıştır.

Çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği K1 tarafından kısmen uygun bulunurken, K19 ve K21 tarafından tarafından uygun bulunmuş, K24 tarafından uygun bulunmamıştır.. Bununla ilgili olarak K1, *"Kısmen Uygun; Somut dönemde olan çocuklar için biraz soyut olan kısımları mevcut."* açıklamasını yapmıştır. K 24 ise, *"Çocuk zihninde oluşan sorulara cevap verebilme niteliği mucizelerden oluşan bir hikâye olduğu için düşük."* şeklinde görüşlerini dile getirmiştir.

Kitabın konusu; K1, K19 ve K21 tarafından gerçek hayatla bağlantılı görülürken, K24, *"Hikâye mucizeden oluştuğu için gerçek hayatla bağlantısı yokmuş imajı oluşuyor."* ifadesiyle gerçek hayatla bağlantılı olmadığını düşündüğünü dile getirmiştir. Kitabın konusu, tüm katılımcılar tarafında çocuğun eylem ihtiyacını karşılama noktasında yeterli görülmüştür. K1, *"Uygun; Kitabın uzun anlatımlı olmaması sebebiyle çocukların sıkılmadan dinleyebileceği türden."* ifadesini kullanmıştır. K24, *"Mucize bir hikâye olduğu için çocukların ilgisini çekebilir."* şeklinde düşüncesini dile getirmiştir.

1.17.4. Kitabın İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Aşağıda yer alan Tablo 72'de kitabın içeriğineyönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 72. Multibem Yayınları, "Yunus Peygamber (Prophet)" Hikâyesinin İçeriğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Mesajın verilme şekli	Doğrudan	Doğrudan	Doğrudan	Örtük
Karakterlerin örneklik oluşturma biçimi	İyi	İyi	İyi	İyi
Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etme durumu	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların değerlendirmelerine göre, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" hikâyesinin içeriği, evrensel-kültürel değer yargılarına değinme ve uygunluk gösterme açısından tüm katılımcılar tarafından uygun bulunmuştur. K1, *"Uygun; dua etmek ve selam vermek gibi konulara da değinmesi buna örnektir."* örneğini vermiştir. Mesajın verilme şekli K1, K19 ve K21 tarafından doğrudan, K24 tarafından ise örtük olarak belirtilmiştir. Tüm katılımcılar tarafından karakterlerin iyi örneklik oluşturduğu dile getirilmiştir. Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi bütün katılımcılar tarafından uygun görülmüştür. Bununla ilgili olarak; K1, *"Kötü karakterlerin vurgusu çok yapılmamıştır Betimleme yoluyla üzerinde çok durulmadan anlatılmıştır."* K 19, *"Karakterler olumlu özellikleri üzerinden yansıtılmış*." K24*, "Kahramanların objektif bir şekilde yansıtıldığını düşünüyorum."* ifadelerini kullanmışlardır. Kahramanın gerçekçiliği ve örneklik teşkil etme durumu tüm katılımcılar tarafından uygun olarak değerlendirilmiştir. Bununla ilgili olarak K24, *"Ana karakter olan Yunus Peygamber in standart bir insan imajı gerçekçiliği artırıyor ve aldığı dersin çocuklar için olumlu bir örnek olduğunu düşünüyorum."* değerlendirmesinde bulunmuştur.

1.17.5. Kitabın Dilbilgisi Yönünden Değerlendirilmesi

Aşağıda bulunan Tablo 73'te kitabın dilbilgisine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 73. Multibem Yayınları "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" Hikâyesinin Dilbilgisine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Dilbilgisi kurallarına uygunluk	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Bilinmeyen kelime kullanımı	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
Günlük konuşma diline uygunluk	Kısmen	Uygun	Uygun	Uygun değil
Cümle kurulumu	Kısmen	Uygun	Uygun	Uygun

Katılımcıların değerlendirmelerine göre, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" hikâyesinin dilbilgisel özellikleri genelde olumlu olarak değerlendirilmiştir. Dilbilgisi kurallarına uygunluğunu katılımcıların tümü olumlu değerlendirmiştir. Bununla ilgili olarak K1, *"Çocukların anlayabileceği bir anlatım biraz daha şiirsel dille anlatılmıştır."*

ifadesini kullanmıştır. Bilinmeyen kelime kullanımı tüm katılımcılar tarafından uygun bulunmuştur. Bununla ilgili olarak K24, *"Kullanılan kafiyelerle kelimelerin anlaşılırlık düzeyinin artırıldığını düşünüyorum."* yorumunu yapmıştır. Günlük konuşma diline uygunluk ise K1 tarafından kısmen, K19 ve K21 tarafından uygun, K24 tarafından ise uygun değil olarak değerlendirilmiştir. K1, *"Günlük konuşmaya uygun bir dil seçilmiştir ancak bazı cümleler devrik kurulmuş."* K24, *"Günlük konuşma dili değil de de şiirsel bir dil kullanılmış."* ifadelerini kullanmışlardır. Cümle kurulumu üç katılımcı (K19, K21, K24) tarafından uygun bulunurken K1 tarafından kısmen uygun bulunmuştur.

1.17.6. Kitabın Din Eğitimi Açısından Uygunluk, Tercih ve Tavsiye Edilebilirlik Durumu

Aşağıda bulunan Tablo 74'te kitabın din eğitimi açısından uygunluk, tercih ve tavsiye edilebilirlik durumlarına yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Devamında detaylı analize ve katılımcılar tarafından belirtilmiş olan fikirlere yer verilmiştir.

Tablo 74. Multibem Yayınları, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" Hikâyesinin Din Eğitimi Açısından Ugunluğu, Tercih ve Tavsiye Edilebilirliğine Yönelik Değerlendirmeler

Sorular	K1	K19	K21	K24
Din eğitimine uygunluk	Evet	Evet	Evet	Evet
Tercih etme durumu	Evet	Evet	Evet	Evet
Tavsiye etme durumu	Evet	Evet	Evet	Evet

Tablo 74'e göre katılımcıların tümü, Multibem Yayınları, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah) isimli kitabı din eğitiminde kullanılmak üzre uygun bulduklarını dile getirmişlerdir. Bununla ilgili olarak K24, *"Görselleri ve kullanılan şiirsel diliyle çocukların ilgisini çekeceğini düşünüyorum."* ifadesini, K1 ise, *"Gerçek olayları çocukların anlayacağı şekilde ve uygun bir dille anlatması sebebiyle kullanılabilir."* ifadesini kullanmışlardır.

Tablo 74'e göre katılımcıların tümü Multibem Yayınları, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" adlı kitabı materyal olarak kullanak üzere tercih edebileceklerini dile getirmişlerdir. Bununla ilgili olarak K24, *"Tercih ederim .Çünkü cilt ve sayfa kalitesi güzel, kullanılan dili akıcı."* ifadesini kullanmıştır. Katılımcıların tümünün Multibem Yayınları, "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" isimli kitabı velilerine tavsiye edebileceklerini ifade ettikleri görülmektedir.

1.18. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT "HZ. YUNUS" HİKÂYELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Katılımcıların kitapların resimlerine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında, Mevsimler Kitap tarafından basılan "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" isimli eserde, bazı katılımcıların resimlerin metni açıklamadığını, resim-metin uyumunun sağlanmadığını, resimlerin yaş grubuna uygun olmadığını ve resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliğinin yeterli olmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Buna karşılık, Multibem Yayınları tarafından basılan "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" adlı kitapla ilgili olarak tüm katılımcılar resimlerin metni açıklayıcı nitelikte olduğuna, resim-metin uyumunun sağlandığına, resimlerin yaş grubuna uygunluk gösterdiğine ve resimlerin hayal gücünü destekleyici niteliklerinin yeterli olduğuna dair olumlu görüş bildirmişlerdir

İki kitabın da yazı olmadan resimlerin hikâyeyi anlatabilme düzeyine dair görüşler karşılaştırıldığında, Mevsimler Kitap'ta katılımcılar çoğunlukla bu özelliğin yetersiz olduğunu ifade etmiş; Multibem Yayınları kitabında ise bu yöndeki değerlendirmeler genel olarak olumlu olmuştur. Mevsimler Kitap'ta resimlerin detay ve gereksiz figür içerdiği yönünde bazı görüşler bulunmaktadır. Buna karşılık Multibem Yayınları'na ait kitapta gereksiz ayrıntı ve figür bulunmadığı yönünde bir görüş birliği söz konusu olmuştur. Son olarak, resimlerin kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliği açısından kitablara bakıldığında Mevsimler yayınlarına yönelik değerlendirmeler genel olarak olumlu olsa da olumsuz bir görüş de yer almaktadır. Multibem yayınlarına yönelik görüşler ise katılımcıların tümü tarafından olumlu olmuştur.

Kitapların biçimsel özellikleriyle ilgili olarak yapılan değerlendirmelere bakıldığında, Multibem Yayınları tarafından yayınlanan eser boyutu, cildi, kapağı, sayfa kalitesi, yazı puntosu ve yazı karakteri açısından uygun bulunmuştur. Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın boyutu, cildi, kapağı, sayfa kalitesi, yazı puntosu bazı katılımcılar tarafından eleştirilmiş, geliştirilmeye değer görülmuştür. Yazı karakteri ise katılımcılar tarafından uygun görülmüştür.

Kitapların konuları özelinde yapılan değerlendirmelere bakıldığında Mevsimler Kitap tarafından basılan kitabın konusu, büyük oranda hedef yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına uygun bulunmamıştır. Multibem Yayınları taraından basılan kitap genel olarak hedef yaş

grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik görülse de geliştirilmeye değer yönleri olduğu da bazı katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Mevsimler Kitap'a ait kitabın konusunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin yeterli olmadığına ilişkin görüşler bulunmaktadır. Kitabın gerçek hayatla bağlantısının tam olmadığı ve çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında da tam olarak yeterli görülmediği söylenebilir. Multibem Yayınları tarafından basılan kitabın konunun çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliğinin çoğunlukla yeterli olduğu, gerçek hayatla bağlantısının genel olarak bulunsa da eksiklikler de olduğu, çocuğun eylem/oyun ihtiyacını karşılama noktasında kitabın uygun olduğu görülmektedir.

Kitapların içeriğine yönelik değerlendirmelere bakıldığında, Katılımcıların tümü iki kitabın da evrensel ve kültürel değerleri uygun biçimde yansıttığını ve kahramanın gerçekçi olduğunu ve örneklik teşkil ettiğini vurgulamışlardır. İki kitap için de çoğunlukla mesajların doğrudan verilmiş olduğu ifade edilmiştir. Karakterlerin Multibem Yayınları'nın kitabında iyi örneklik oluşturduğunu söylemek mümkündür. Ancak Mevsimler Kitap'a ait olan kitapta kötü örneklik de bulunduğunu ifade eden bir katılımcı bulunmaktadır.Kötü karakter ve kahramanın yansıtılma biçimi Multibem Yayınları tarafından basılan kitapta uygun görülmüş ancak Mevsimler Kitap'a ait kitap için geliştirilmeye değer yönler bulunduğu ifade edilmiştir.

Katılımcılar, iki kitabın da dilgilgisi kurallarına uygun olduğunu, bilinmeyen kelimelerin uygun şekilde kullanıldığını ifade etmişlerdir. Günlük konuşma diline uygunluk ve cümle kurulumu noktasında ise, Mevsimler Kitap tarafından basılan kitabın uygun görüldüğünü ancak, Multibem Yayınları tarafından basılan kitapta bu açılardan geliştirilmeye değer yönler bulunduğunu söylemek mümkündür.

Kitapların din eğitimi açısından dönem çocukları için uygun olup olmadığına, katılımcılar tarafından kitapların materyal olarak tercih edilip edilmediğine ve katılımcıların kitapları velilere tavsiye etme durumlarına dair katılımcılara sorduğumuz sorulara verilen cevaplara bakıldığında Multibem Yayınlarının yayınladığı "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)"[355] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan, "Hz. Yunus ve Onu

[355] Öcal, *Yunus Peygamber (Prophet Jonah)*.

Yutan Balık"[356] isimli kitabın din eğitiminde kullanılmak üzere iki katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık" kitabının uygun görülmeme sebebiyle ilgili katılımcılar detaylandırma yapmamışlardır. "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)" isimli kitap hakkında katılımcılar, çocuklara uygun bir dil kullanımı ve uygun görsel kullanımı yönüyle kullanılabilir olduğunu vurgulamışlardır.

Multibem Yayınlarının yayınladığı "Yunus Peygamber (Prophet Jonah)"[357] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü; ancak Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık"[358] isimli kitabın eğitimciler tarafından materyal olarak kullanılmak üzere yalnızca bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü bir katılımcı tarafından ise kısmen bazı yönleri düzenlenerek kullanılabilir olabilceğinin ifade edildiği görülmektedir. Multibem Yayınlarının yayınladığı "Yunsu Peygamber (Prophet Jonah)"[359] isimli kitabın velilerin kullanması için katılımcıların tümü tarafından uygun görüldüğü, Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan "Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık"[360] isimli kitabın ise velilerin kullanması için bir katılımcı tarafından uygun görüldüğü anlaşılmaktadır.

1.19. MEVSİMLER KİTAP VE MULTİBEM YAYINLARINA AİT SERİLERİN KARŞILAŞTIRILMASI VE TARTIŞMA

Bu bölümde, Mevsimler Kitap ve Multibem Yayınları'na ait Peygamber Hikâyeleri serilerinin eğitimciler tarafından din eğitimine uygunlukları, tercih edilme durumları karşılaştırmalı bir şekilde değerlendirilmiştir. Bu görüşler araştırmaya katılan 24 katılımcının tümünden alınan tüm görüşler ele alınarak yapılmıştır.

Katılımcı görüşleri ışığında iki yayınevinin eserleri, resimleme, biçimsel özellikleri, konu, içerik ve dilbilgisel yapıları bakımından belirgin biçimde ayrışmaktadır. Mevsimler Kitap'a ait eserlerde resimlerin metni açıklama işlevinin çoğunlukla zayıf kaldığı, metin-resim uyumunun genellikle sağlanamadığı katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Resimleme, metin ve resim arasındaki tamamlayıcı ilişkiyle[361] özellikle okumayı henüz

[356] Taib, *Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık*.
[357] Öcal, *Yunus Peygamber (Prophet Jonah)*.
[358] Taib, *Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık*.
[359] Öcal, *Yunus Peygamber (Prophet Jonah)*.
[360] Taib, *Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık*.
[361] Çakmak Güleç - Geçgel, *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*, 205.

öğrenmemiş çocuklar için hikâyelerin anlatımında merkezi bir rol oynadığı için bu bağlamda resim-metin uyumunun Mevsimler Kitap'ın eserinde sağlanamamış olması büyük bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yine Mevsimler Kitap'a ait olan eserlerde küçük yaş grupları için dikkat dağıtıcı "gereksiz ayrıntı/figür" kullanımının çokça yer aldığı görülmektedir; bazı sayfalarda olay akışından koparan fazladan nesneler ve etkinlikler, hikâyeyi yazısız anlatma noktasında yetersiz kalan görsellerle birleşince hikâyelerin pedagojik tutarlılığının genel olarak sağlanamadığını söylemek mümkündür. Bu açıdan Mevsimler Kitap'a ait eserde, olay örgüsünde yer alan ayrıntıların, gereksiz detaya girilmeden resimlemede yer alması gerekliliğinin[362] göz ardı edildiği görülmektedir.

Buna karşılık Multibem Yayınları'nın kitaplarında genel olarak resimlerin metni açıklama yönünden daha tutarlı olduğu, resim–metin uyumunun daha uygun görüldüğü söylenebilir. Yaş grubu beklentilerine göre sade ve uygun bir görsel dil kurulmuş olduğu da değerlendirilebilir. Multibem Yayınları'nın kitaplarını "gereksiz ayrıntı ve figürlerin var olduğu" eleştirisi neredeyse hiç gelmemiştir. Bu kitaplarda görsellerin çoğunlukla hayal gücünü destekleyen ama yine de yazısız anlatının tüm yükünü tek başına üstlenmeyecek biçimde kurgulandığı çoğunlukla ifade edilmiştir. Bu farklılık, ders içi kullanımda öğretmen müdahalesi gereksinimini doğrudan etkileyen temel bir bulgu olarak öne çıkmaktadır.

Biçimsel özellikler yönünden Mevsimler Kitap'a ait eserler incelendiğinde: karmaşık kapak düzeni, zayıf cilt ve yazı puntosuna ilişkin uyarılar görülmüştür. Bazı değerlendirmelerde sayfa kâğıdının ince oluşu da sınıf içi dayanıklılık ve görsel okunaklılık açısından eleştiri almıştır. Çocuk kitaplarının dayanıklı, çabuk bozulmayacak, kolay yırtılmayacak, sert ciltli kapaklarla üretilmesi[363] gerekirken Mevsimler Kitap'a ait eserin bu konuda eksik kaldığı tespit edilmiştir. Okul öncesi dönem çocukları için kitaplarda 16-20 punto harf büyüklüğü kullanılması uygun görülmektedir.[364] Kitaplara bakıldığında Mevsimler Kitap'a ait hikâyede bu durumun göz ardı edilmiş olduğu ancak Multibem Yayınları'na ait hikâyede bu duruma uygun kullanım

[362] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 31.
[363] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 138.
[364] Tür - Turla, *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 38.

sağlandığı söylenebilir. Multibem Yayınları'na ait eserlerde boyut, cilt, kapak, sayfa kalitesi ve yazı karakterinin genel olarak kabul gördüğü, yalnızca tekil bir "punto biraz küçük" notu dışında belirgin bir sorun ifade edilmediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle Multibem Yayınları'nın kitaplarının biçimsel yönü yaş gurubu için kullanıma uygun görülürken Mevsimler Kitap'a ait eserlerin bazı düzenlemelere ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

Kitapların konuları özelinde bakıldığında Mevsimler Kitap'ın kitapları yaş grubunun ilgi–ihtiyaç düzeyine göre genellikle ağır bulunmuş; soyut kavramların (ör. günah, cehennem, şeytan) doğrudan verilmesi çocukların zihninde yeni ve cevapsız sorular üretmiş, gerçek hayatla bağlantı kurma düzeyi ise yetersiz kalmıştır. Çocuk edebiyatı söz konusu olduğunda çocukların günlük yaşamda karşılaştıkları olaylar, gerçeğe uygunluk göstermekte ve çocuğa uygun bir şekilde işlenerek kitabın konusu olabilmektedir.[365] Bu bağlamda Mevsimler Kitap tarafından yayınlanan kitabın uygunluğu tartışmalı görünmektedir. Eylem/oyun ihtiyacını kimi sayfalarda etkinliklerle karşılamaya çalışsa da bu bölümler hikâyeyi böldüğü için akışa zarar verdiği değerlendirilmiştir. Multibem Yayınları'nın kitaplarında ise konu örgüsü yaş grubuna uygun bulunmuş; "çevremizde gördüklerimizden yola çıkma" gibi bir anlayışla hikâyelerin gerçek yaşamla bağlantısı güçlenmiş, merak ve hareketlilik öğeleri çocuğun eylem ihtiyacını destekleyecek ölçüde dengeli yerleştirilmiştir. Böylece Multibem Yayınları'nın anlatıları, sorulara yanıt üretme kapasitesi ve gelişimsel uygunluk bakımından yüksek düzeyde olumlu görüş almıştır.

Çocuk kitaplarının ulusal kültür değerleri, ahlâk kuralları, gelenek ve görenekleri dikkate alarak[366] oluşturulması önem taşımaktadır. Bu noktada iki yayınevinin hikâyelerini hazırlarken buna dikkat ederek hazırladığı anlaşılmaktadır. Ancak Mevsimler Kitap'a ait eserlerde mesajın verilme biçimi çoğunlukla "doğrudan ve yoğun" bir tonda ilerlediğinden, "kötü karakterin yansıtılma biçimi" gibi noktalar yaş grubuna uygunluk açısından eleştirilmiştir.

Kitaplardaki karakterlerin olumlu özelliklere sahip olması, çocukların benimsemesini kolaylaştırmakta ve bu karakterler çocuğun gelişimini olumlu yönde etkilemektedir.[367]

[365] Yalçın - Aytaş, *Çocuk edebiyatı*, 88.
[366] Oğuzkan, *Çocuk edebiyatı*, 367-368.
[367] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 177.

Bu bağlamda bakıldığında, karakter örnekliği Mevsimler Kitap'a ait hikâyelerde çift kutuplu ("iyi–kötü örnekliği birlikte") bir yapı sergilerken, Multibem Yayınları'na ait hikâyelerde olumlu anlamda örneklik ön plana çıkmıştır. Mevsimler Kitap'a ait eserler bu açıdan bazı eleştiriler almıştır. Bu farklılık, özellikle kötü örneklik içeren davranışların hikâyelerde nasıl ve ne kadar görünür kılınacağına ilişkin okul öncesi dönem ölçütleriyle doğrudan ilişkilidir ve dinî anlatıda örnekliğin tonunu belirleyen önemli bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çocuk kitaplarında Türkçenin doğru kullanılması ve dil gelişiminin desteklenmesi önemlidir. Bu nedenle, bilinmeyen kelimelerin sayısının sınırlı tutulması,[368] bilinmeyen kelimeler kullanılırken çocuğun yaşı ve dil düzeyi dikkate alınması, cümleler dilbilgisi kurallarına uygun şekilde kurulması gerekir.[369] Dilbilgisel açıdan her iki yayınevinde de temel kurallara uyum, günlük konuşma diline yakınlık ve bilinmeyen sözcüklerin anlaşılabiilirliği konusunda genel olarak olumlu görüşler vardır; ancak Mevsimler Kitap'a ait eserlerde uzun/bağlı cümleler ve yer yer yaş üstü sözcük seçimi ("tufan" vb.) akıcılığı ve anlaşılırlığı düşürmüştür. Multibem Yayınları'nın kitaplarında zaman zaman devrik cümle eleştirisi gelse de genel olarak cümle kuruluşları yaş düzeyine daha uygun ve öğretmenin ek sadeleştirmesine daha az ihtiyaç duyar nitelikte değerlendirilmiştir. Bu durum, sınıf içinde "metni doğrudan okuma" ile "öğretmen tarafından metnin uyarlanması" arasındaki farkı belirleyen kritik bir eşiğe işaret eder: Mevsimler metinleri çoğunlukla uyarlama gerektirirken, Multibem metinleri görece "hazır kullanım"a yakındır.

Bu gerekçeler din eğitimi, materyal olarak kullanım ve velilere tavsiye boyutlarına doğrudan yansımaktadır: Mevsimler Kitap'ın kitapları din eğitimine uygunlukta çoğunlukla "hayır/kısmen" görüşlerinde toplanmış; uygun gören az sayıda katılımcı dahi "öğretmenin bazı ifadeleri değiştirerek" kullanmasını ön koşul saymıştır. Materyal olarak tercih de benzer biçimde sınırlı kalmış, velilere tavsiye konusunda olumlu fikir ise neredeyse hiç gelmemiştir; başlıca nedenler görsel karmaşa, ağır anlatım ve etkinliklerin akışı bölmesi olarak özetlenebilir. Multibem Yayınları'nın eserleri ise din eğitiminde kullanım, eğitim materyali olarak tercih, velilere tavsiye durumlarının üçü için de geniş

[368] Yalçın - Aytaş, *Çocuk edebiyatı*, 93.
[369] Şirin vd., *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 159.

uzlaşıyla olumlu yanıt almış; metin–görsel uyumu, yaşa uygunluk ve dilde sadelik, hem sınıf içi uygulamayı hem de ev içi paylaşımı destekleyen belirleyici unsurlar olarak öne çıkmıştır. Sonuçta katılımcı çıkarımları, Mevsimler serilerinin yaş grubuna uygunluk ve pedagojik tutarlılık açısından kapsamlı bir görsel–metinsel düzenlemeye ihtiyaç duyduğunu; Multibem serilerinin ise mevcut hâliyle hem öğretmen hem de ebeveyn kullanımına hazır bir profil çizdiğini göstermektedir.

Tablo 75, Mevsimler Kitap ve Multibem Yayınları'na ait serilerin eğitimciler tarafından din eğitimine uygunluk açısından, materyal olarak tercih edilme açısından ve velilere tavsiye edilmesi açısından nasıl değerlendirildiğini göstermektedir. Bu tabloda yer alan sayı değerleri, her iki yayın serisinin eğitimciler tarafından bahsi geçen konularda ne derece uygun bulunduğunu karşılaştırmalı olarak sunmaktadır.

Tablo 75. Mevsimler Kitap ve Multibem Yayınlarına Ait Serilerin Eğitimciler Tarafından Din Eğitimine Uygunluk, Materyal Olarak Tercih Edilme, Velilere Tavsiye Edilme Durumları

	Mevsimler	**Multibem**	**Toplam**
Din eğitimine uygunluk			
Hayır	14	0	14
Kısmen	1	0	1
Evet	9	24	33
Materyal olarak tercih edilme			
Hayır	12	2	22
Kısmen	5	0	5
Evet	7	22	29
Velilere tavsiye etme			
Hayır	16	3	19
Kısmen	3	1	4
Evet	5	20	25

Katılımcıların her iki yayınevinin kitaplarını din eğitimi perspektifinden değerlendirme oranları, her yayınevinin içeriklerinin eğitimciler tarafından nasıl algılandığını ortaya koymaktadır. Mevsimler Kitap'a ait kitaplar için, katılımcıların çoğunluğu din eğitiminde kullanılmak üzere uygun olmadığına ilişkin cevaplar vermiştir. Bu, Mevsimler Kitap'ın içeriklerinin din eğitimi perspektifinden yetersiz olduğu izlenimini verebilir. Buna karşın, bir katılımcı "Kısmen" cevabını vererek, kitapların kısmi olarak uygun olduğunu, bazı düzenlemeler yapıldığı takdirde uygun olabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların 9'u Mevsimler Kitap'ın kitaplarını din eğitimi açısından uygun bulmuştur. Multibem

Yayınları'na ait kitaplar ise, katılımcıların tümü tarafından din eğitiminde kullanıma uygun görülmüştür. Bu durum, Multibem Yayınları'nın kitaplarındaki içeriklerin eğitimsel ve pedagojik açıdan güçlü bir şekilde desteklendiğinin düşünüldüğünü göstermektedir. Bu durum, her iki yayınevinin içeriklerinin pedagojik yaklaşımlarının ve din eğitimi ile olan uyumlarının farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 75'e göre Mevsimler Kitap'a ait kitapların eğitimde materyal olarak kullanımıyla ilgili katılımcıların yarısı olumsuz görüş bildirmiştir. Buna karşın, kısmi olarak tercih edebileceğini söyleyen 5 katılımcı olmuştur. Bu katılımcılar tarafından kitapların bazı özellikleri uygun olsa da genel olarak eğitimde kullanılabilirlik açısından eksik kaldığı düşünülmektedir. Katılımcılardan yalnızca 7'si olumlu cevap vererek Mevsimler Kitap'a ait kitapların eğitimde kullanılabilir olduğunu ifade etmişlerdir. Multibem Yayınları'na ait kitaplar ise büyük bir çoğunluk tarafından tercih edilmiştir. Katılımcıların 22'si kitapları tercih edebileceklerini belirterek Multibem Yayınları'nın kitaplarını eğitimde kullanmak için uygun bulmuşlardır. 2 katılımcı olumsuz cevap vermiştir, bu da Multibem kitaplarının büyük oranda eğitimciler tarafından tercih edildiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, her iki yayınevinin içeriklerinin eğitimcilerin beklentilerine ne derece uygun olduğuna dair önemli bir gösterge sunmaktadır.

Katılımcıların, her iki yayınevinin kitaplarını velilere tavsiye etme durumları şu şekilde analiz edilebilir: Katılımcıların 16'sı, Mevsimler Kitap'a ait kitapları velilere tavsiye etmediklerini belirtmişlerdir. Bu durum, Mevsimler Kitap'ın kitaplarının eğitimciler tarafından genellikle yetersiz görüldüğü veya uygun bulunmadığını ve dolayısıyla velilere önerilmediğini göstermektedir. "Kısmen" cevabını verenlerin sayısı 3'tür, yani bazı eğitimciler bu kitapları kısmi olarak, bazı değiştirilebilir yönleri göz önüne alınarak tavsiye etmiştir. Olumlu cevap verenlerin oranı ise 5 olmuş ve oldukça düşük kalmıştır, bu da bu kitapların velilere tavsiye edilme oranının sınırlı olduğunu göstermektedir. Multibem Yayınları'na ait kitaplar ise çok daha fazla tavsiye edilmiştir. Katılımcıların 20'si olumlu cevap vererek, bu kitapları velilere tavsiye edebileceklerini ifade etmiştir. Bu oran, bu içeriklerin velilerin kullanımı için uygun bulunduğunu göstermektedir. Olumsuz cevap verenlerin sayısı ise 3 olup, Multibem Yayınlarının kitapları düşük bir oranda eğitimciler tarafından tavsiye edilmemektedir. "Kısmen" cevabınıise 1 katılımcı

vermiştir. Bu da 1 eğitimcinin kitapların kısmi olarak bazı değişimler yaparak ya da önlemler alarak tavsiye edilebileceğini düşündüğünü göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocuk edebiyatının önemli bir bileşeni olan çocuk kitapları, yalnızca dil gelişimini değil, aynı zamanda dinî ve ahlâkî gelişimi de destekleyerek çocukların çok yönlü gelişimine katkı sağlamaktadır. Özellikle erken çocukluk dönemine yönelik kitaplar, çocuğa kitap sevgisi kazandırmayı, onu kitapla tanıştırmayı ve dil becerilerini geliştirmeyi hedeflemekte; bu hedeflerin gerçekleşebilmesi ise içerik ve biçim açısından belirli niteliklerin sağlanmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda, dinî içerikli çocuk kitapları, temalarını ve kurgularını dinî ögelerden alarak çocukların gelişimini destekleyen araçlar arasında yer almakta, ancak bu tür eserlerde eğitsel kaygılar ön plana çıkmaktadır. Bu durum, dinî içerikli kitaplarını çocuk edebiyatı ürünlerinden ayıran temel bir özellik olarak öne çıkarken, din eğitiminin etkili biçimde verilebilmesi için hedef kitlenin özelliklerine uygun olarak yapılandırılmış içeriklerin kullanılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Peygamber hikâyeleri, çocuklara dinî değerleri aktarmada hem içerik hem de pedagojik açıdan nitelikli olmalıdır. Bu hikâyelerde, çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun yöntemler kullanılmalı; peygamberlerin örnekliğiyle değerler somutlaştırılmalıdır. Çocuklar hikâye kahramanlarıyla özdeşim kurarak onların davranışlarından etkilenmekte, bu da dinî gelişimlerini desteklemektedir. Özellikle okul öncesi dönemde, peygamber hikâyeleri çocukların temel dinî kavramları öğrenmeleri için işlevsel bir araç olmakta; bu nedenle hem içerik hem sunum açısından dikkatle hazırlanmalıdır.

Bu araştırma, okul öncesi döneme yönelik olarak hazırlanmış peygamber hikâyelerinin, biçim, içerik ve kullanım açısından eğitimcilerin görüşleri doğrultusunda yeterliliğini ve tercih edilme düzeyini belirlemeyi, eksikliklerini tespit etmeyi ve iyileştirme önerileri sunmayı amaçlamıştır. Eğitimci görüşlerinden elde edilen bulgular ışığında kapsamlı bir analiz ortaya koymaya çalışılmıştır. Çalışmanın temel problemine ve alt problemlerine ilişkin ulaşılan sonuçlar, incelenen kitapların içerik, biçim, dil, resimleme ve pedagojik uygunluk bakımından belirgin farklılıklar taşıdığını göstermiştir. Araştırma boyunca bulgulardan yola çıkılarak ulaşılan en önemli sonuç, bu kitapların çoğunlukla tek başına ve doğrudan kullanılmasının çocukların öğrenme sürecinde sınırlı bir etki oluşturduğu, buna karşın öğretmen rehberliği ve pedagojik düzenlemeler eşliğinde ele alındığında

çocukların dini ve ahlaki gelişimlerine daha anlamlı katkılar sunacağıdır. Bu sonuç, peygamber hikâyelerinin potansiyel değerini vurgulamakla birlikte, aynı zamanda bu materyallerin gelişimsel açıdan uyarlanmalarının zorunluluğunu da ortaya koymaktadır.

Araştırmanın dikkat çeken yönlerinden biri, kitapların içerik ve biçimsel özelliklerine ilişkin yapılan doğrudan analizlerle, sahadan elde edilen eğitimci görüşleri arasında yüksek düzeyde bir paralellik bulunmasıdır. "Kitapların Biçim ve İçerik Yönünden İncelenmesi" başlığı altında gerçekleştirilen değerlendirmelerde, özellikle Mevsimler Kitap'a ait yayınların soyut anlatım biçimi, görsellerdeki uygunsuzluklar, olay örgüsündeki kopukluklar ve dildeki karmaşık yapıların çocukların yaş düzeyine uygun olmadığı vurgulanmıştır. Bu analiz sonuçları, eğitimcilerin aynı kitaplar için yaptığı "karmaşık, soyut, pedagojik olarak uygun değil" değerlendirmeleriyle büyük ölçüde örtüşmektedir. Aynı şekilde, Multibem Yayınları'nın hikâyeleri içeriksel bütünlük, görsellik ve anlatım dili açısından olumlu değerlendirilmiş, bu da eğitimcilerin kitapları tercih ve tavsiye etme yönündeki olumlu eğilimleriyle tutarlılık göstermiştir. Bu paralellik, kitaplara dair yapılan içerik çözümlemelerinin sahadan gelen pratik geri bildirimlerle desteklenmiş olması açısından hem araştırmanın geçerliliğini hem de elde edilen bulguların güvenilirliğini artırmada etkili olmuştur. Aynı zamanda değerlendirme sürecinde hem teorik hem de pratik düzlemde tutarlı sonuçlara ulaşıldığını göstermekte ve bu yönüyle alanyazına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Eğitimci görüşlerinden elde edilen veriler, resimleme ve biçimsel özelliklerin çocukların kitaplara olan ilgisini belirleyen en temel unsurlardan biri olduğunu açıkça göstermektedir. Çocukların dikkat sürelerinin sınırlı olması, görsellerin işlevini daha da önemli hale getirmektedir. Nitekim bazı kitaplarda kullanılan resimlerin çocuğun ilgisini çektiği, soyut dini kavramları somutlaştırarak anlaşılır hale getirdiği ve metinle bütünlük sağladığı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Buna karşın bazı eserlerde ise görsellerin metinle uyumlu olmadığı, fazla soyut veya sıradan kaldığı, hatta çocuğun hayal gücünü desteklemekten uzak olduğu dile getirilmiştir. Bu farklılık, çocuk edebiyatında resimlemenin yalnızca estetik bir öğe değil, aynı zamanda pedagojik bir gereklilik olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle okul öncesi dönemde soyut kavramların anlaşılması güç olduğundan, görsellerin hikâyeyi somutlaştırıcı bir rol

üstlenmesi beklenmektedir. Bu bağlamda, resimlerin niteliği kitabın başarısını doğrudan etkileyen bir ölçüt olarak öne çıkmaktadır.

Dil ve anlatım açısından elde edilen bulgular, hikâyelerde kullanılan ifadelerin çocukların bilişsel gelişim düzeyine her kitapta uygun olmadığını göstermiştir. Bazı kitaplarda dilin akıcı, sade ve çocuğun gündelik hayatıyla bağlantılı olduğu görülürken, bazı kitaplarda ise dinî terminolojinin doğrudan aktarılması ve soyut kavramların yoğun kullanılması çocukların anlamasını güçleştirmiştir. Özellikle "günah", "cehennem", "şeytan" gibi kavramların hiçbir uyarlama yapılmadan verilmesi, bazı eğitimciler tarafından çocuklarda korkuya dayalı öğrenmelere yol açabileceği gerekçesiyle eleştirilmiştir. Bu durum, dinî kavramların aktarımında çocuğun dünyasına uygun bir dil kullanılmasının ne kadar kritik olduğunu göstermektedir. Çocuğun öğrenme sürecinde yaşına ve gelişim düzeyine uygun olarak soyut değil, somut yaşantılar ve örneklerle desteklenen bir anlatım biçimi gerekmektedir. Dolayısıyla hikâyelerin dili, sadece bilgi aktarmayı değil, çocuğun dünyasına yakınlık kurarak güven duygusunu pekiştirmeyi ve hikâyeyi çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun olarak anlaşılabilir kılmayı hedeflemelidir.

Değer aktarımı açısından elde edilen bulgular, peygamber hikâyelerinin çocuklara sabır, dürüstlük, paylaşma ve yardımseverlik gibi temel insanî ve dinî değerleri kazandırmada güçlü bir potansiyel taşıdığını göstermektedir. Ancak bu değerlerin çocuklara aktarılma biçimi farklılık göstermektedir. Bazı hikâyelerde değerler çocukların empati kurabileceği karakterler üzerinden, olay örgüsünün doğal bir parçası olarak işlenirken, bazı hikâyelerde ise doğrudan öğüt verici, buyurgan bir dil tercih edilmiştir. Eğitimci görüşleri, değerlerin çocuklara dolaylı ve hikâye kurgusuna yedirilerek sunulduğunda daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Çünkü çocukların karakterlerle özdeşim kurarak öğrenmeleri, doğrudan nasihatlerle öğrenmelerinden çok daha kalıcı olmaktadır. Bu bağlamda, peygamber hikâyelerinin yalnızca bilgi verme amacı taşımaması, aynı zamanda çocuğun duygusal gelişimine ve sosyal öğrenme süreçlerine katkı sunacak bir nitelik taşıması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Araştırmada dikkat çeken bir diğer sonuç, eğitimcilerin bu kitapları din eğitimi sürecinde kullanma ve velilere tavsiye etme konusundaki farklı tutumlarıdır. Bazı eğitimciler, mevcut materyal eksikliğini gidermek için bu kitapları tercih etmekte; ancak pedagojik açıdan yeterli bulmadıkları eserleri sınırlı şekilde ya da yeniden düzenleyerek kullanmayı

yeğlemektedir. Bazıları ise, içeriklerin çocuklarda yanlış anlamalara yol açabileceği kaygısıyla bu eserleri velilere önermekte tereddüt etmektedir. Bu bulgu, din eğitiminin yalnızca sınıf ortamında değil, aile bağlamında da sürdüğünü ve kitapların pedagojik niteliğinin hem eğitimciler hem de veliler açısından belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla materyallerin yalnızca okul ortamında değil, ev ortamında da dikkatli ve bilinçli bir şekilde kullanılması gerektiği sonucuna varılabilir.

Araştırmanın dikkat çekici boyutlarından biri, Mevsimler Kitap ile Multibem Yayınları arasındaki farklılıklardır. Araştırma sonuçlarına göre Mevsimler Kitap'a ait kitaplarda önemli derecede biçimsel ve içeriksel sorunlar tespit edilmiştir. Eğitimciler, Mevsimler Kitap'a ait kitapları genel olarak yaş grubu uygunluğu açısından yetersiz bulmuştur. Mevsimler Kitap'ın eserleri çoğunlukla resim-metin uyumsuzluğu, dayanıksız cilt yapısı, etkinlik sayfalarının bütünlüğü bozması, yazım dili ve pedagojik uyumsuzluk nedeniyle eleştirilmiştir. Katılımcılara göre bu kitaplarda anlatım dili çocukların gelişim düzeyine uygun olmaktan uzak, cümle yapıları karmaşık, olay örgüsü parçalı ve hikâyelerin mesajı çoğu zaman doğrudan, didaktik bir biçimde sunulmuştur. Özellikle soyut kavramların yoğun kullanımı, hikâye kahramanlarının çocukların özdeşim kurabileceği özellikler taşımaması ve bazı hikâyelerde kullanılan görsellerin çocuklarda korku ya da karışıklık yaratabilecek nitelikte olması bu kitapların pedagojik olarak okul öncesi döneme uygunluğunu tartışmalı hâle getirmiştir. Ayrıca katılımcıların önemli bir kısmı, Mevsimler Kitap serisinin din eğitimi açısından uygun olmadığını, materyal olarak tercih etmeyeceklerini ve velilerine tavsiye etmeyeceklerini vurgulamıştır.

Buna karşın Multibem Yayınları'nın eserleri, görsel düzenlemeleri, çocukların ilgisini çekici resimlemeleri ve pedagojik açıdan daha uyumlu içerikleriyle öne çıkmıştır. Hem biçim hem de içerik açısından yüksek düzeyde olumlu değerlendirme almıştır. Katılımcı eğitimciler, genel olarak bu kitapların sade ve anlaşılır bir dile sahip olduğunu, görsellerin hikâyeyi destekleyici nitelikte olduğunu ve içerikteki değer aktarımının yaş grubuna uygun biçimde yapılandırıldığını belirtmiştir. Hikâye kahramanlarının ahlâkî örnekliği, olayların çocuk dünyasına hitap edecek şekilde sunulması ve anlatımın sade, akıcı ve pedagojik kurallara uygun olması, bu kitapların hem sınıf içi kullanıma hem de evde okumaya elverişli hâle gelmesini sağlamıştır. Her ne kadar dilde devrik cümle kullanımı bazı katılımcılar tarafından eleştirilse de, genel olarak Multibem Yayınları eserleri,

çocukların yaş düzeyine daha uygun bulunmuş ve din eğitimi açısından tamamen kullanılabilir kabul edilmiştir. Aynı zamanda katılımcıların büyük bir çoğunluğu Multibem Yayınlarına ait kitapları materyal olarak kullanıma ve velilere tavsiye etmek üzere uygun bulmuşlardır. Bu sonuç, yayınevleri arasındaki farklı pedagojik yaklaşımların eğitimci görüşlerine nasıl yansıdığını açık biçimde göstermektedir.

Araştırma sonucunda, kitapların niteliksel özellikleri ile eğitimcilerin değerlendirmeleri arasında doğrudan bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. İçeriksel tutarlılık, görsel destekleyicilik, yaş grubu uygunluğu ve anlatım dili gibi nitelikler, eğitimcilerin kitabı kullanma ve tavsiye etme kararlarını doğrudan etkilemektedir. Bu çalışmada ulaşılan sonuçlar, okul öncesi döneme yönelik dinî içerikli kitapların hazırlanmasında sadece metinsel doğruluk değil; çocuk gelişimine uygunluk, anlatım tarzı, görsel destek, dil sadeliği ve pedagojik hassasiyet gibi çok sayıda etkenin bir arada değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu durum, çocuk edebiyatı alanında hazırlanacak dinî içerikli kitaplarda, sadece dinî doğruların aktarılması değil, pedagojik ilkelerin gözetilmesi gerektiğini de açıkça ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, eğitimcilerin görüşleri doğrultusunda kitapların değerlendirilmesi, hem yayınevlerine içerik geliştirme sürecinde hem de eğitimcilere materyal seçimi sürecinde yol gösterici olmaktadır. Özellikle okul öncesi dönemde, çocukların kavramsal soyutlama yeteneklerinin sınırlı olması ve dinî kavramları somutlaştırma ihtiyaçları göz önüne alındığında, anlatımda somut dil kullanımı, betimlemelerin sadeleştirilmesi ve hikâye dilinin yaş düzeyine göre kurgulanması hayatî önemdedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar, eğitimcilerin hem kullanım hem de öneri düzeylerinde iki yayınevi arasında net bir tercih farklılığı ortaya koyduğunu göstermektedir. Multibem Yayınları, içerik, anlatım dili, görsel kalite ve pedagojik yeterlilik açısından Mevsimler Kitap'a kıyasla katılımcılar tarafından açık şekilde daha uygun bulunmuştur. Bu farklılıklar, yayınevlerinin materyal üretim sürecinde danışmanlık aldıkları akademik veya pedagojik uzmanlık düzeyinin belirleyici bir etken olduğunu düşündürmektedir.

Araştırmanın özgünlüğü, aynı başlıktaki iki farklı kitabın birebir karşılaştırılması ve bu kitaplara ilişkin doğrudan sahadan gelen eğitimci görüşlerinin analizine dayalı olmasıdır. Bu yönüyle çalışma, okul öncesi döneme yönelik dinî eğitime katkı sunan nitelikli

materyallerin nasıl olması gerektiğine dair önemli ipuçları vermektedir. Aynı zamanda araştırma, peygamber hikâyeleri özelinde yapılmış olması yönüyle de özgün bir içerik sunmaktadır. Araştırmanın yöntemsel katkısı ise, kitap içerik incelemesi ile eğitimci görüşlerinin eş zamanlı değerlendirilmesi üzerinden geliştirilen içerik analizi kullanımıdır. Bu yönüyle çalışma, yalnızca teorik bilgi üretimiyle sınırlı kalmayıp, eğitimcilerin pratik deneyimlerinden doğrudan yararlanarak veri çeşitliliği ve analiz derinliği sağlamıştır.

Öte yandan, araştırmanın sınırlılıkları da dikkate değerdir. Çalışma, sadece iki yayıneviyle ve 24 eğitimci ile sınırlı kalmış; çocukların kitaplara doğrudan verdikleri tepkiler gözlemlenmemiştir. Ayrıca veriler yalnızca nitel yöntemlerle elde edilmiş, nicel destekleyici analizler uygulanmamıştır. Bu durum, elde edilen bulguların bağlamsal geçerliliğini artırsa da genellenebilirliğini sınırlı kılmaktadır.

Bu çalışmanın kuramsal katkılarından biri, okul öncesi döneme yönelik din eğitimiyle çocuk edebiyatı arasındaki kesişim noktasını hem içerik hem de uygulama yönünden görünür kılmasıdır. Çocuklara yönelik dinî kitapların sadece teolojik bakış açısıyla değil, gelişim psikolojisi, dil eğitimi ve erken çocukluk pedagojisi gibi çok disiplinli bir yaklaşımla değerlendirilmesi gerektiği bu çalışmayla bir kez daha vurgulanmıştır. Ayrıca çalışmada kullanılan yöntem, aynı başlığa sahip farklı yayınevlerinden çıkan kitapların karşılaştırmalı analizi olması bakımından da özgün bir yaklaşım sunmakta ve alanda yapılacak diğer çalışmalara model teşkil etmektedir. Gelecek çalışmalarda daha geniş katılımcı gruplarıyla farklı yayınevlerinin karşılaştırılması, ebeveyn ve çocuk görüşlerinin de dahil edilmesi önerilmektedir. Böylece hem materyal değerlendirmesi hem de uygulama süreçleri daha bütüncül olarak ele alınabilir hale gelecektir.

Sonuç olarak, bu araştırma peygamber hikâyelerinin okul öncesi dönemde din eğitimi açısından önemli bir araç olduğunu; ancak bu araçların etkili biçimde kullanılabilmesi için pedagojik ilkelere uygun bir şekilde hazırlanması gerektiğini göstermiştir. Mevsimler Kitap, çoğunlukla yetersizlikleriyle öne çıkarken; Multibem Yayınları, güçlü yönleriyle eğitimciler tarafından tercih edilen bir yayınevi olarak öne çıkmıştır. Bu farklılıklar, çocuklara sunulan dinî içerikli materyallerin niteliğinin ne denli önemli olduğunu kanıtlamaktadır.

Peygamber hikâyelerinin çocukların bilişsel, duygusal ve dinî gelişimine katkı sunabilmesi, yalnızca dinî bilgi aktarmakla değil, aynı zamanda pedagojik duyarlılıkla hazırlanmış içeriklerle mümkündür. Dolayısıyla yayınevlerinin sorumluluğu, eğitimcilerin rehberliği ve velilerin bilinçli seçimi bir araya geldiğinde, bu kitaplar hem çocukların dinî gelişimine hem de değerler eğitimine güçlü bir katkı sağlayabilecektir.

Öneriler:

Bu araştırmada elde edilen bulgular, okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyeleri kitaplarının hazırlanmasında hem içeriksel hem de biçimsel açıdan dikkat edilmesi gereken çok sayıda faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun olmayan anlatım dili, karmaşık cümle yapıları, soyut kavramların yoğunluğu ve pedagojik açıdan uygun olmayan görseller, kitapların eğitim ortamında kullanılabilirliğini önemli ölçüde sınırlamaktadır. Bu durum, dinî içerikli kitapların sadece tematik doğruluk temelinde değil, çocuk edebiyatı ölçütleri ve okul öncesi pedagojisi ilkeleri çerçevesinde çok boyutlu olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir. Çalışmamız netincesinde ulaşılan bütün bu sonuçlar doğrultusunda çeşitli alanlara yönelik olarak bazı önerilerde bulunulmuştur:

Yayınevlerinin, okul öncesi çocuklara yönelik dinî içerikli kitapları hazırlarken çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun sade bir dil ve anlatım tarzı tercih etmeleri, yaşa uygun tema ve kavram seçimine, pedagojik denetim süreçlerine daha fazla önem vermeleri gerekmektedir. Soyut kavramlar yerine somutlaştırılmış, çocukların günlük yaşamına temas eden anlatımlar tercih edilmelidir. Hikâyelerde yer alan kahramanlar pedagojik açıdan model alınabilir, olumlu davranış sergileyen figürler olarak yapılandırılmalıdır. Eğitimciler tarafından olumlu değerlendirilen yayınlarda, bu unsurların dikkate alındığı ve metinlerin çocukların dünyasına uygun bir yapıda kurgulandığı görülmektedir. Bu nedenle yayınevlerinin, kitapların hazırlanmasında çocuk edebiyatı uzmanları, okul öncesi öğretmenleri ve din eğitimi akademisyenleriyle iş birliği içinde çalışmaları, kitap içeriklerinin hem doğru hem de eğitici olmasını sağlayacaktır.

Bu kapsamda yayınevlerinin, çocuk kitaplarında kalite standartlarının ve kontrol mekanizmalarının geliştirilmesi önerilebilir. Ayrıca, resimleme süreci yalnızca estetik bir unsur değil, aynı zamanda pedagojik bir araç olarak ele alınmalı; görseller, hikâyeyi

destekleyici, metinle uyumlu biçimde, açıklayıcı ve çocukların korku, endişe gibi duygularını tetiklemeyecek nitelikte seçilmelidir.

Eğitimcilerin dinî içerikli kitaplar seçerken yalnızca içerik doğruluğuna değil, aynı zamanda anlatım tarzı, kavram yoğunluğu, görsel kalite, değer aktarımı ve pedagojik uygunluk gibi unsurlara da dikkat etmeleri gerekmektedir. Bu noktada, eğitim kurumlarının öğretmenlerin materyal seçme ve değerlendirme süreçlerine daha aktif şekilde katılımını teşvik etmesi, materyal seçiminde öğretmenlerin görüşlerine başvurulması ve çocuk gelişimi uzmanlarından destek alınması sürecin niteliğini artıracaktır. Eğitimcilerin kitapları sınıf içinde kullanmadan önce ön incelemeden geçirmesi, çocukların yaşantılarına uygun olup olmadığını gözlemlemesi, etkili bir materyal kullanımı açısından önemlidir.

Velilerin, dinî içerikli kitap seçiminde bilinçlendirilmesi de çocukların evdeki öğrenme süreci açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda, öğretmenlerin rehberliği ile ailelere yönelik kitap öneri listeleri hazırlanabilir; çocuklara okunacak kitapların nasıl seçileceği, okuma sırasında nelere dikkat edilmesi gerektiği konusunda bilgilendirici seminerler düzenlenebilir. Ailelerin bilinçli kitap seçimi, çocukların erken yaşta dinî değerlerle sağlıklı bir biçimde tanışmalarına katkı sağlayacaktır.

Son olarak, bu çalışma yalnızca iki yayınevine ait sınırlı sayıdaki kitap üzerinden gerçekleştirilmiş olmakla birlikte, gelecekte daha geniş çaplı, farklı yayınevlerini ve katılımcı gruplarını içeren daha geniş ölçekli nitel ve nicel çalışmalarla desteklenmelidir. Özellikle çocukların kitaplara verdikleri tepkilerin doğrudan gözlemlendiği araştırmalar, materyallerin etkisini daha somut biçimde ortaya koyabilir. Ayrıca, ebeveyn ve çocuk görüşlerinin de dahil edildiği çok paydaşlı çalışmalar, kitap değerlendirme sürecini daha kapsamlı hâle getirecektir. Bu tür bütüncül yaklaşımlar, hem akademik dünyaya hem de yayıncılık sektörüne önemli katkılar sunacaktır.

KAYNAKÇA

Akyıldız, Zeynep. *Âdem Peygamber (Prophet Adam)*. ed. Rabia Kesik. İstanbul: Multibem Yayınları, 2. Baskı., 2022.

Alkan Ersoy, Özlem - Bayraktar, Vedat. "Okul Öncesi Dönemde Çocuk Edebiyatı Kavramı ve Çocuk Kitaplarının Özellikleri". *Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim 4*. ed. Ayşe Turla - Z.Fulya Temel. Ankara: Hedef CS, 1. Baskı., 2014.

Alpaydın, Yusuf vd. *Çocukların Dinî Gelişiminde Ebeveynlerin Rolü: Beklentiler ve Zorlanma Alanları*. İstanbul: İlke Yayınları, 1. Baskı., 2015.

Aslanargun, Engin - Tapan, Filiz. "Okul Öncesi Eğitim ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri". *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 11/2 (2011), 219-238.

Atay, Mesude. *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim-1*. Ankara: Özgünkök Yayıncılık, 2.Baskı., 2012.

Atik Yıldız, Aslıhan. "Ernest Harms ve Ronald Goldman'ın Dini Gelişim Kuramları Bağlamında Dini İçerikli Çocuk Kitapları". *Bilimname: Düşünce Platformu* 1/30 (2016), 493-514.

Avcı, Neslihan vd. "Okul Öncesi Dönemde Edebiyat Türleri ve Özel Konular". *Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim 4*. ed. Ayşe Turla - Z.Fulya Temel. Ankara: Hedef CS, 1. Baskı., 2014.

Ay, Mehmet Emin. *Çocuklarımıza Allah'ı Nasıl Anlatalım*. Bursa: Sena Medya, 40. Basım, 2021.

Aydın, Ayhan. *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Tekağaç Eylül, 7. Baskı., 2006.

Aydın, Betül. *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*. Ankara: Nobel, 4. Basım., 2013.

Bacanlı, Hasan. *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi, 19. Basım, 2013.

Bayrak, Kadriye Sena. *Okul Öncesi Dönem Hikâye Kitaplarında Hz. Peygamber Tasavvurunun İncelenmesi*. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2022.

Bee, Helen - Boyd, Denise. *Çocuk Gelişim Psikolojisi*. çev. Okhan Gündüz. İstanbul: Kaknüs, 1. Basım., 2009.

Büyüköztürk, Şener vd. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi, 20. Baskı., 2016.

Cengiz, Hatice Nur. *Dini İçerikli Çocuk Kitaplarında Yazarın Çocuğa Bakışının İncelenmesi: Peygamber Hikâyeleri Örneği*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2022.

Ceylan, Remziye. "Erken Çocuklukta Büyüme ve Gelişme". *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi*. ed. Yeşim Fazlıoğlu. Edirne: Paradigma Kitabevi Yayınları, 2. Baskı., 2012.

Çakmak Güleç, Havise - Geçgel, Hulusi. *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*. Çanakkale: Paradigma Akademi, 2. Baskı., 2015.

Çalışkan, Adem. "İslamî Çocuk Edebiyatı". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12/12-13 (Nisan 2001), 409-436.

Demirbağ, Hatice. *Çocuklara Yönelik Dini Kitaplarda Oluşturulması Amaçlanan Peygamber Tasavvuru*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2008.

Dilci, Tuncay. *Gelişim Psikolojisi*. İstanbul: İdeal Kültür, 2. Baskı., 2014.

Erdoğan, Fatih. *Türkiye'de 1996-1998 Yıllarında Yayımlanmış Telif Çocuk Kitaplarının İçerik Analizi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Doktora Tezi, 1999.

Ergin, Tamer. "Bilişsel Gelişim". *Gelişim Psikolojisi*. ed. Armağan Köseoğlu - Hatice Ergin. 104-140. Ankara: Nobel, 7.Baskı., 2016.

Farsakoğlu Eroğlu, Ayşe - Demirdöğen, Melek. "İslami Çocuk Edebiyatı". *Turkish Studies - Language and Literature* Volume 16 Issue 1/Volume 16 Issue 1 (2021), 185-206. https://doi.org/10.47845/TurkishStudies.49323

Freud, Sigmund. *Metapsikoloji*. çev. Emre Kapkın - Ayşen Tekşen Kapkın. İstanbul: Payel, 1. Baskı., 2002.

Gültekin Akduman, Gülümser. "Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi". *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. ed. Gülden Uyanık Balat. 2-18. Ankara: Pegem Akademi, 3. Baskı., 2012.

Hood, Ralph W vd. "Dini Gelişim Kuramları". çev. M. Doğan Karacoşkun. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 4/4 (2004), 205-221.

Karacelil, Süleyman. *Din Eğitimi Açısından Allah İnancı Temalı Çocuk Edebiyatı Ürünleri Üzerine Bir Araştırma*. Ankara: Gece Kitaplığı, 1. Baskı., 2014.

Kayhan Yılmaz, Fatma. *İbrahim Peygamber (Prophet Abraham)*. çev. Rabia Kesik. İstanbul: Multibem Yayınları, 2. Baskı., 2022.

Kaytez, Nazan. "Bebeklik ve Erken Çocukluk Döneminde Gelişim". *Gelişim Psikolojisi*. ed. Abide Güngör Aytar. 74-115. Ankara: Hedef CS, 1.Baskı., 2020.

Kazan, Halim. *Bilimsel Araştırma Teknikleri ve Yayın Etiği*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi, 1. Baskı., 2021.

Kocaer, Abdullah Feyzi. *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh*. 2 Cilt. Konya: Hüner Yayınları, 1. Baskı., 2004.

Koç, Okan. "Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitaplarına Yönelik Toplumsal Bir Bakış". *International European Journal of Managerial Research Dergisi* 5/9 (2021), 379-395.

Koçyiğit, Sinan. "Okul Öncesi Eğitimin Tanımı, Amacı, Önemi ve İlkeleri". *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. ed. Rengin Zembat. Ankara: Hedef, 2. Baskı., 2016.

Kozak, Metin. *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayım Teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık, 1. Baskı., 2014.

Köle Aytaç, Büşra. *Hz. Peygamber'in Hayatını Konu Alan Çocuk Kitaplarının Din Eğitimi Bakımından İncelenmesi: İlkokul Dönemi*. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023.

Köşeli, Yusuf. *Arap Çocuk Edebiyatı*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Doktora Tezi, 2011.

Kurt Gökçeli, Füsun. "Erken Çocukluğun Tanımı Kapsamı ve Önemi". *Erken Çocukluk Eğitimine Giriş*. ed. Aslı Yıldırım. Ankara: Pegem Akademi, 1. Baskı., 2019.

Kuru Turaşlı, Nalan. “Okul Öncesi Eğitimin Tanımı Kapsamı ve Önemi”. *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. ed. Gelengül Haktanır. Ankara: Anı Yayıncılık, 8. Baskı., 2014.

Kuşat, Ali. “Bilişsel Gelişim Açısından Din-Fıtrat İlişkisi”. *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 15 (2012), 35-53.

Küçükkaragöz, Hadiye. “Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi”. *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. ed. Binnur Yeşilyaprak. 76-109. Ankara: Pegem A, 10. Baskı., 2006.

Lüle Mert, Esra. *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Sonçağ Akademi, 1. Baskı., 2020.

MEB. “T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı”. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2024.

Mehmedoğlu, Yurdagül. *Ahlâkî ve Dinî Gelişim*. İstanbul: Morpa Kültür, 3. Baskı., 2005.

Metin, Osman - Ünal, Şükriye. “İçerik Analizi Tekniği: İletişim Bilimlerinde ve Sosyolojide Doktora Tezlerinde Kullanımı”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 22/Özel Sayı 2 (31 Aralık 2022), 273-294. https://doi.org/10.18037/ausbd.1227356

Oğuzkan, A. Ferhan. *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık, 7. Baskı., 2001.

Öcal, Sümeyye. *Nuh Peygamber (Prophet Noah)*. çev. Feyza Şahin. İstanbul: Multibem Yayınları, 4. Baskı., 2021.

Öcal, Sümeyye. *Yunus Peygamber (Prophet Jonah)*. çev. Feyza Şahin - Büşranur Alkan. İstanbul: Multibem Yayınları, 3. Baskı., 2021.

Önder, Mustafa. “Sevgi, Din Dili ve Hikâyelerin Çocukların Din Eğitimindeki Yeri ve Önemi”. *The Journal of Academic Social Science Studies* Volume 6 Issue 3/6 (2013), 1285-1298. https://doi.org/10.9761/jasss_899

Pakdemirli, M. Nur. “İlköğretim Çağı Çocuklarının Din Eğitiminde Kullanılabilecek Hikayelerin Özellikleri ve Kaynakları”. *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 20 (2009), 197-224.

Piaget, Jean. *Çocuk Psikolojisi*. çev. Orçun Türkay. İstanbul: Pinhan, 3. Baskı., 2019.

Santur, Elif. *Süleyman Peygamber (Prophet Solomon)*. çev. Rabia Kesik. İstanbul: Multibem Yayınları, 2. Baskı., 2022.

Santur, Elif. *Yusuf Peygamber (Prophet Joseph)*. ed. Rabia Kesik. İstanbul: Multibem Yayınları, 2. Baskı., 2022.

Sever, Sedat. *Çocuk ve Edebiyat*. Ankara: Tudem, 9. Baskı., 2008.

Sever, Sedat (ed.). *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, 04-06 Ekim 2006: gelişmeler, sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 2006.

Sevinç, Hanife. “Mustafa Ruhi Şirin ile Çocuk Kitapları Üzerine”. *Turkuvaz Çocuk*. Erişim 01 Ekim 2024. https://www.turkuvazcocuk.com.tr/

Sezer, Türker - Yoleri, Sibel. “Okul öncesi Çocuğunun Temel Özellikleri ve Gereksinimleri”. *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. ed. Gülden Uyanık Balat. 42-80. Ankara: Pegem Akademi, 3. Baskı., 2012.

Sınar Uğurlu, Alev. "Hz. Peygamber'i Çocuğa Tanıtmak Amacıyla Yazılan Kitapların Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi". *T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Uluslararası Mevlid-i Nebi Sempozyumu, Peygamberimiz ve Çocuk*. 563-578. İzmir: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1. Baskı., 2021.

Şahbaz, Mehmet Burak. *Çeviri Çocuk Edebiyatı Ürünlerindeki Kültürel Ögeler*. Ankara: Başkent Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2016.

Şahin, Ersin. *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri İçin Uygulama Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık, 1. Baskı., 2005.

Şen, Süleyman. *4-6 Yaş Grubu Çocuklarda Kur'an Tasavvuru*. Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal, Yüksek Lisans Tezi, 2018.

Şirin, Mustafa Ruhi vd. *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 3. Baskı., 2000.

Taib, Saadah. *Hz. Adem ve Kötü Şeytan*. ed. Selçuk Alkan. çev. Leyla Es. İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 4. Baskı., 2022.

Taib, Saadah. *Hz. İbrahim ve Minik Kuş*. ed. Selçuk Alkan. çev. Leyla Es. İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 4. Baskı., 2022.

Taib, Saadah. *Hz. Nuh ve Gemisi*. ed. Selçuk Alkan. çev. Leyla Es. İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 4. Baskı., 2022.

Taib, Saadah. *Hz. Süleyman ve Karıncalar*. ed. Selçuk Alkan. çev. Leyla Es. İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 4. Baskı., 2022.

Taib, Saadah. *Hz. Yunus ve Onu Yutan Balık*. ed. Selçuk Alkan. çev. Leyla Es. İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 4. Baskı., 2022.

Taib, Saadah. *Hz. Yusuf ve Kanlı Gömlek*. ed. Selçuk Alkan. çev. Leyla Es. İstanbul: Mevsimler Kitap Yayıncılık, 4. Baskı., 2022.

Taş, Akife. *Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023.

Taşdemir, Mehmet. "Eğitsel Bir Materyal Olarak Çocuk Hikâye ve Romanlarının Nitelik Düzeyi". *Milli Eğitim Dergisi* 168 (Güz 2005).

TDK. "Çocuk". *TDK*. 2024. https://sozluk.gov.tr/?kelime=çocuk

TDK. "Çocuk Edebiyatı". *TDK*. Erişim 26 Eylül 2024. https://sozluk.gov.tr/?kelime=çocuk edebiyatı

TDK. "Edebiyat". *TDK*. Erişim 26 Eylül 2024. https://sozluk.gov.tr/?kelime=edebiyat

TDK. "Hikâye". *TDK*. Erişim 25 Eylül 2024. https://sozluk.gov.tr/?kelime=hikâye

TDK. "İzlek". *TDK*. Erişim 16 Eylül 2024. https://sozluk.gov.tr/?kelime=izlek

TDK. "Kahraman". *TDK*. Erişim 27 Eylül 2024. https://sozluk.gov.tr/?kelime=kahraman

TDK. "Karakter". *TDK*. Erişim 27 Eylül 2024. https://sozluk.gov.tr/?kelime=karakter

TDK. "Konu". Erişim 16 Eylül 2024. https://sozluk.gov.tr/?kelime=konu

TDK. "Okul Öncesi". *TDK*. 2024. https://sozluk.gov.tr/?kelime=okul öncesi

TDK. “Tema”. *TDK*. Erişim 16 Eylül 2024. https://sozluk.gov.tr/?kelime=tema

Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. “Resimli Çocuk Kitapları”. program adı: Erken Eğitimi Seç, Oturum 7.

Trawick-Swith, Jeffrey. “Çeşitlilik Gösteren Bir Dünyada Erken Çocukluk Gelişiminin Öğrenilmesi”. çev. Fatma Şahin. *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim [Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı] - Early Development [A Multicultural Perspective]*. Ankara: Nobel, 5. Baskı., 2013.

Trawick-Swith, Jeffrey. “Okul Öncesi Dönemde Bilişsel Gelişim”. çev. Mesut Saçkes. *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim [Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı] - Early Development [A Multicultural Perspective]*. Ankara: Nobel, 5. Baskı., 2013.

Trawick-Swith, Jeffrey. “Sembolik Düşünce: Okul Öncesi Yıllarda Oyun, Dil ve Okuryazarlık”. çev. Yasin Öztürk. *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim [Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı] - Early Development [A Multicultural Perspective]*. Ankara: Nobel, 5. Baskı., 2013.

Turanalp, Muhammed Fatih. *Dinî İçerikli Çocuk Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Doktora Tezi, 2017.

Tursun, Hatice Kübra. *Hz. Peygamber’in Hayatını Konu Alan Çocuk Kitaplarındaki Tarihî Bilgilerin Değerlendirilmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021.

Tüfekçi Can, Dilek. *Çocuk Edebiyatı Üzerine Bir Araştırma: Tanımlar, Türler ve Teoriler*. İzmir: Ege Üniversitesi, Doktora Tezi, 2012.

Tür, Gülseren - Turla, Ayşe. *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*. İstanbul: Ya-Pa, 1.Baskı., 2005.

Yağcı, Samet. “Çocuklara Yönelik Peygamber Hikâyeleri Üzerine Bir İnceleme: Okul Öncesi İçin Peygamber Hikâyeleri Örneği”. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 14 (27 Aralık 2022), 37-61. https://doi.org/10.53112/tudear.1175845

Yalçın, Alemdar - Aytaş, Gıyasettin. *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 9. Baskı., 2017.

Yavuz, Kerim. *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 1987.

Yazgan İnanç, Banu vd. *Gelişim Psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi, 13. Baskı., 2017.

Yıldırım, Ali. *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Konya: Çizgi Kitabevi, 2015.

Yıldız, Aslıhan. “Hz. Peygamber’in Hayatını Anlatan Çocuk Kitaplarının Dini Gelişim Açısından Değerlendirilmesi”. *Journal of Turkish Studies* 13/Volume 13 Issue 15 (Mayıs 2018), 527-538. https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13535

Yılmaz, Oğuzhan. “Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler”. *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya*. ed. Tacettin Şimşek. 61-108. Ankara: Grafiker Yayınları, 1. Baskı., 2016.

Zengin, Halise Kader. “T.C. Diyanet İşleri Başkanlığının Çocuk Kitapları Yayınlarından ‘İnanıyorum Serisi’ Üzerine Bir İnceleme”. *Dini Araştırmalar* 14/40 (2012), 178-203.

“Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve İhtiyari Protokoller, Usûl Kuralları ile Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorumları”, 20 Kasım 1989.

https://www.multibemkitap.com/. “PEYGAMBERLER SERİSİ 12 Lİ TÜM SET - Multibem Yayınları”. Erişim 12 Kasım 2024. https://www.multibemkitap.com/peygamberler-serisi

Türk Ceza Kanunu, Türk Ceza Kanunu. *5237* Madde 6 Birinci Kitap, Birinci Kısım, Birinci Bölüm (26 Eylül 2004).

EKLER

EK-1: Etik Kurul Onayı:

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULLARI
(Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu)
TOPLANTI TUTANAĞI

OTURUM TARİHİ	OTURUM SAYISI
27 ARALIK 2024	2024-12

KARAR NO 74: Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nden alınan Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Doç. Dr. Mehmet ŞANVER'in danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi 702221011 numaralı Beyzanur KAYA'nın "Okul Öncesi Döneme Yönelik Peygamber Hikayelerinin Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında uygulanacak anket ve ölçek sorularının değerlendirilmesine geçildi.

Yapılan görüşmeler sonunda; Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Doç. Dr. Mehmet ŞANVER'in danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi 702221011 numaralı Beyzanur KAYA'nın "Okul Öncesi Döneme Yönelik Peygamber Hikayelerinin Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında uygulanacak anket ve ölçek sorularının fikri, hukuki cezai ve idari bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğu başvurucuya ait olmak üzere uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi. Sorulara verilecek cevaplar ceza kanunları bakımından suç teşkil etmesi durumunda ilgili makamlara bildirme yükümlülüğü ilgili araştırmacılara (sorumlu, yardımcı, danışman ve diğerleri) aittir.

Ek-2: Anket Soruları:

Değerli katılımcı;

Bu anket; "*Okul Öncesi Döneme Yönelik Peygamber Hikayelerinin Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi*" isimli Yüksek Lisans tezi kapsamında veri toplamak için geliştirilmiştir.

Çocuğa dinî değerlerin ve bilgilerin kazandırılmasının amaçlandığı kitaplarda anlatımın din alanında önemli görülen karakterlerin, gerçek kahramanların örnekliği ile somutlaştırılması etkili bir yöntem olarak görülmektedir. İslam dini özelinde bakıldığında en önemli karakterlerin peygamberler olduğunu söylemek mümkündür. Kur'an-ı Kerîm'de önemli bir yer tutan peygamber kıssaları, peygamberlerin hayatları hakkında bilgi vermenin yanında, İslâm dinine ait pek çok konuda bilgi içermekte ve örneklik oluşturmaktadır. Okul öncesi dönem çocuklarının bu anlamda hikayeler vasıtasıyla peygamberleri öğrenmeleri ve dinle ilgili pek çok kavramla tanışmaları dinî gelişimleri açısından önem taşımaktadır.
Bütün bunlar göz önüne alındığında; çocuklara yönelik din eğitiminin önemli bir parçası olan peygamber hikâyelerinin çocuklara ne şekilde sunulduğu ve eğitimin amacına sağlıklı bir şekilde hizmet edip etmedikleri, bu kitapların çocuk edebiyatı ilkelerine ne kadar uyduğu, çocukların gelişim düzeylerine ne derece uygunluk gösterdiği gibi hususlar incelemeye değer olarak görülmektedir.
Bu bağlamda amacı; okul öncesi döneme yönelik peygamber hikâyelerinin, çocuk kitaplarında bulunması gereken, biçim ve içerik özelliklerini sağlayıp sağlamadıklarına ve eksik yönlerinin olup olmadığına ilişkin veriler doğrultusunda öğretmenlerin görüşlerini almak ve çocuklar için din eğitiminin önemli bir parçası olan bu materyallerin, eğitimde öğretmenler tarafından kullanılmak üzere ne derece tercih edilebilir olduğunun ve öğretmenlerin, bu eserleri ne denli yeterli gördüklerinin araştırılması, eksiklikler varsa bunların tespit edilmesi ve iyileştirmesi yönünde neler yapılabileceğinin belirlenmesi olan araştırmamız için belirteceğiniz görüşler bilimsel amaçlı kullanılacak olup verdiğiniz cevaplar gizli tutulacaktır. Dolayısıyla sizlerden sorularla ilgili objektif düşünce ve görüşlerinizi yansıtmanızı bekliyoruz.
Katılımınız için teşekkür ederiz.

Beyzanur Kaya
Bursa UÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgiler

Cinsiyetiniz: Kadın ☐ Erkek ☐

Çalıştığınız kurum:

Göreviniz: ……..

Mezun olduğunuz bölüm: …….…….

Pedagojik Formasyon Durumu: Var ☐ Yok ☐

Mezuniyet dereceniz: Lise ☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐

Yaşınız: 20-25 ☐ 26-30 ☐ 30- 40 ☐ 40-Üzeri ☐

Mesleki Kıdeminiz: 1-3 Yıl ☐ 4-6 Yıl ☐ 7-9 yıl ☐ 10 yıl ve üzeri ☐

Çalıştığınız yaş grubu:

Çocuk Edebiyatı Dersi Alma Durumu: Aldım ☐ Almadım ☐

Not: Sorular için bırakılan boşluklar yeterli gelmezse soru numarası belirterek boş sayfaları kullanabilirsiniz.

1. Hikâye kitabındaki **resimleri;** aşağıda belirtilen özellikler açısından değerlendiriniz. (Sayfa numarası belirterek örnekleme yapabilirsiniz.)

a) Metnin açıklanmasına yönelikliği;

……
……
……
……

b) Metin ile uyumu;

……
……
……
……

c) Yaş grubuna uygunluğu;

……
……
……
……

d) Hayal gücünü destekleyici niteliği;

……
……
……
……

e) Yazı olmadan da hikâyeyi anlatabilme düzeyi;

……
……
……
……

f) Gereksiz ayrıntı ve figürlerin varlığı;

……
……
……
……

g) Kahramanın ve karakterlerin kişilik ve kimliğini yansıtıcı niteliği;

……
……
……
……

2. Hikâye kitabının biçimsel özelliklerinin yaş grubuna uygunluğunu aşağıda belirtilen yönleriyle değerlendiriniz. (Sayfa numarası belirterek örnekleme yapabilirsiniz.)

a) Kitabın boyutu;

……
……
……

b) Kitabın cildi;

……
……
……

c) Kitabın kapağı;

……
……
……

d) Sayfa kalitesi;

……
……
……

e) Yazı puntosu (büyüklüğü);

……
……
……

f) Yazı karakteri;

……
……
……

3. Hikâye kitabının **konusunu** aşağıda belirtilen yönleriyle değerlendiriniz.

a) Hitap ettiği gelişim dönemi/yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelikliği;

……
……
……
……

b) Çocukların zihninde oluşan sorulara cevap verme niteliği;

……
……

……
……

c) Gerçek hayatla bağlantısı;

……
……
……
……

d) Çocuğun eylem ihtiyacını (sıkıcı olmama, eğlenceli olma) karşılaması;

……
……
……
……

4. Hikâye kitabının **içeriğini** aşağıda belirtilen yönleriyle değerlendiriniz. (Sayfa numarası belirterek örnekleme yapabilirsiniz.)

a) Evrensel ve kültürel değer yargılarına değinmesi ve uygunluk göstermesi;

……
……
……
……

b) Verilmek istenen mesajın doğrudan mı, yoksa örtük olarak mı verildiği;

……
……
……
……

c) Karakterlerin hedef kitleye iyi veya kötü ne şekilde örneklik oluşturduğu;

……
……
……
……

d) Kötü karakterlerin ve kitap kahramanının yansıtılma şekli;

……
……
……
……

e) Kahramanın gerçekçiliği ve çocuklar için örneklik teşkil edip etmediği;

……
……
……
……

5. Hikâye kitabının **dilbilgisi yönünden** aşağıda belirtilen özellikler ile değerlendiriniz. (Sayfa numarası belirterek örnekleme yapabilirsiniz.)

a) Dilbilgisi kurallarına uygunluğu;

……
……
……
……

b) Bilinmeyen kelimelerin ne şekilde kullanıldığı (Cümlenin bütününden kelimenin anlamı anlaşılıyor mu?);

……
……
……

c) Günlük konuşma diline uygunluğu;

……
……
……
……

d) Cümlelerin ne şekilde kurulmuş olduğu (Basit, kısa ve kurallı mı?);

……
……
……

6. Bu kitabın çocuklara verilecek olan din eğitimi kapsamında kullanılmasını uygun buluyor musunuz? Evet ☐ Hayır ☐

Neden?

……
……
……
……
……
……

7. Bu kitabı çocuklara okumak için materyal olarak tercih eder misiniz? Bu kitabı velilere tavsiye eder misiniz? Bunlara ek bir değerlendirmeniz varsa lütfen belirtiniz.